

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет східних мов
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених
Факультету східних мов

I ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФОРУМ МОЛОДИХ СХОДОЗНАВЦІВ

*Матеріали доповідей
I Всеукраїнського форуму молодих сходознавців
23 – 24 травня 2023 р.*

Київ – 2023

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Редакційна колегія:

І.В. Семеніст – голова редакційної колегії, доктор філологічних наук, декан Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка;

Д.П. Москальов – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка;

С.В. Цимбал – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка;

А.О. Букрієнко – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка;

І.В. Ситник – доктор філософії, викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка;

В.Ю. Федюк – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка.

*Затверджено Вченою радою Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 6 від 01 червня 2023 року)*

І Всеукраїнський форум молодих сходознавців [Електронне видання]:
Матеріали доповідей І Всеукраїнського форуму молодих сходознавців, 23 – 24
травня 2023 р. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 242 с.

До збірника увійшли матеріали доповідей, присвячені проблемам східної філології, культурі та релігії, сучасній лінгвістиці, перекладознавству та літературознавству, філософії та етиці, соціально-економічному та політичному розвитку країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей і фахівців-міжнародників.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023

ЗМІСТ

КУЛЬТУРА ТА РЕЛІГІЇ КРАЇН СХОДУ

Батуріна А. І., Цимбал С. В.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІСЬКОГО ЛЮБОВНОГО РОМАНУ НА
ОСНОВІ ТВОРУ ТАН ЦІ “КВІТКА, ЩО КВІТНЕ ДВІЧІ” (《岁月是朵两生
花》) 14

Бедрій І. М.

ТРАДИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ КОМЕДІЇ МАНЗАЙ У ТВОРІ
“火花” НАОКІ МАТАЙОШІ 16

Бережна К. О.

КАЛІГРАФІЯ ЯК ВАЖЛИВА ЧАСТИНА КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ..... 18

Бондаренко А. Б.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРІВ ЖАНРУ СЯНЬСЯ
СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА МАТЕРІАЛУ ТВОРУ МОСЯН
ТУНСЮ “БЛАГОСЛОВЕННЯ НЕБОЖИТЕЛІВ” 20

Воробйов О. С.

МІФОЛОГІЧНІ ОБРАЗИ У ЯПОНСЬКІЙ АНІМАЦІЇ 22

Грегуль О. Ю., Попова М. Д.

ОГЛЯДОВИЙ АСПЕКТ КИТАЙСЬКОГО ЖИВОПИСУ “ГОХУА” 23

Долгополова Д. С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ПРИВІТАННЯ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ 25

Ізотова Д. Б.

ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ДАО.
ПОГЛЯД ДАО НА КОНФУЦІАНСТВО 28

Ковтуненко А. І.

ФІЛОСОФІЯ БУДДИЗМУ В КУЛЬТУРІ КИТАЮ: ІСТОРИЧНА
РЕТРОСПЕКТИВА 30

Короваєнко П. О.

НЕЦКЕ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЯПОНІЇ 32

Орловський Р. В.

ОБРАЗ ІНДУЇЗМУ ТА БУДДИЗМУ В ПРАЦЯХ
ЧАРЛЬЗА ТЕЙЗА РАССЕЛА 34

Петрик В. В. ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ В КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ	36
Пудлик О. Ю. КУЛЬТУРА ТА ІСТОРІЯ ПАЛИЧОК ДЛЯ ЇЖИ В КИТАЇ. ПОХОДЖЕННЯ ІЄРОГЛІФА ТА БУДДИЗМУ В ПРАЦЯХ ЧАРЛЬЗА ТЕЙЗА РАССЕЛА.....	37
Семенюк В. Л. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТА ЕТИЧНІ НОРМИ ЧАЮВАННЯ В КИТАЇ.....	39
Сень Н. В., Букрієнко А. О. ТРАДИЦІЙНІ ЯПОНСЬКІ ТА ЗАПОЗИЧЕНІ КУЛЬТУРНІ ФЕНОМЕНИ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ХРИСТИЯНСТВА У ТВОРЧОСТІ ШЮСАКУ ЕНДО	41
Симошина А. Я. СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	42
Степасюк Х. С. НАРОДНІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ КИТАЮ.....	44
Титов А. А. КОРОТКИЙ НАРИС ІЗ ІСТОРІЇ ТА ПОБУТУ ЄВРЕЇВ ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ XV – XVI СТОЛІТТЯ.....	46
Ткачук М. Є. ТРАДИЦІЙНА ТА РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРИ КИТАЮ ТА ЯПОНІЇ.....	48
Хижя І. П. СУЧАСНІ ДУНХУА ЯК ДЖЕРЕЛО ПІЗНАННЯ КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.....	50
Чернишова Н. В. КУНГ-ФУ – ФІЛОСОФІЯ, ЩО ЗМІНЮЄ ТІЛО ТА ДУХ.....	52

СУЧАСНА ЛІНГВІСТИКА, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ

Барашкова А. Д., Цимбал С. В. КОНЦЕПЦІЯ “ЧИСТОГО ЖИТТЯ” У ТВОРЧОСТІ ЦЗИ СЯНЬЛІНЯ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ “ЧИСТЕ ЖИТТЯ” (《天真生活》)	54
---	----

Басараб Д. В., Аністратенко Л. С. ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО СТИЛЮ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ У ПОСІБНИКУ “СТВОРЕННЯ ПЕЙЗАЖНОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ОБРОБКИ ФОТОГРАФІЙ”	56
Бень С. С., Удовиченко Л. М. СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ	58
Березовський Д. О., Аністратенко Л. С. РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД НА ПОДІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У ПОВІСТІ МОРІО КІТА “У ЗАКУТКУ НОЧІ І ТУМАНУ”	60
Білокриницька Л. Р., Михайлюк Г. В. ПРОБЛЕМА ВІДЧУЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ФЕМІНІСТИЧНІЙ ПРОЗІ ЯПОНІЇ (ЗА РОМАНОМ “ГРУДИ І ЯЙЦЯ” МІЕКО КАВАКАМІ)	61
Богдан О. О. ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ КИТАЙСЬКИХ АНТРОПОНІМІВ	63
Бондарчук А. С., Цимбал С. В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	65
Боришполець Ю. В., Букрієнко А. О., Комісаров К. Ю. СЕРЕДНЬОВІЧНІ КАЛІГРАФІЧНІ ПІДПИСИ КАО: ПРАВИЛА СТВОРЕННЯ ТА НАПИСАННЯ	67
Брижик О. П. ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ЖИТТЯ ГОНКОНГУ В 60-ТІ РОКИ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ ЛЮ ІЧАНА “П’ЯНИЦЯ” (《酒徒》)	69
Букрієнко А. О., Комісаров К. Ю. КАТЕГОРІЯ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	71
Букрієнко А. О., Цимбал С. В. ВАСЕЙКАНГО ЯК ОСОБЛИВИЙ ШАР КИТАЙСЬКОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ЯПОНСЬКІЙ МОВІ	73
Ван І. В., Ван В. Н. ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ “МОВА І ЛІТЕРАТУРА (КИТАЙСЬКА)”	75

Венгер С. В. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ОСОБЛИВОСТІ У РОМАНІ РІСИ ВАТАЇ “Я ХОЧУ ВДАРИТИ ТЕБЕ В СПИНУ”	77
Гамолко Д. В. МОВНИЙ КОНЦЕПТ “ЖІНКА” У ТВОРІ ЯНЬ ЛЯНЬКЕ “她们”	80
Гірняк Д. І., Удовиченко Л. М. СИСТЕМА МОТИВІВ У ТВОРІ КИТАЙСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ДА БІНА “ДОБРА ВОЛЯ” (大冰 “好吗好的”).....	82
Гонка І. С., Удовиченко Л. М. НЕОЛОГІЗМИ ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ COVID-19 У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	84
Дашкевич М. М., Букрієнко А. О. РОЛЬ ДІАЛЕКТИЗМІВ ТА СОЦІОЛЕКТІВ У ПОВОЄННІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	86
Дульська С. О. ОСОБЛИВОСТІ ВЕНЬЯНЬ	88
Журба А. О. ПРОБЛЕМА ЗАБОРОНЕНОГО КОХАННЯ ЯК ПРОБЛЕМА ПРИЙНЯТТЯ НОВОЇ ДІЙСНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ТАЯМИ КАТАЯ ТА ВІКТОРА ДОМОНТОВИЧА	90
Зіберт П. С. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ В МОВЛЕННІ ЗАЙМЕННИКІВ ПЕРШОЇ ОСОБИ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.....	92
Зубенко О. А. ЗОБРАЖЕННЯ ІЗОЛЯЦІЇ І ОБМЕЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ У РОМАНІ “ОТВІР” ХІРОКО ОЯМАДИ.....	94
Карпенко Д. О. ФРАЗЕОЛОГІЗМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	95
Кірейцева Я. М. ЛІНГВІСТИЧНІ 11 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ВАН ХАЙЛІНЬ “РОЗЛУЧЕННЯ ПО-КИТАЙСЬКИ” (《中国式离婚》)	97
Клочок З. С. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ НОРМАТИВНО- ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ З КИТАЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	99

Ковалевська О. О. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ ЯНЯ ЛЯНЬКЕ “ЧОТИРИ КНИГИ” (《四书》)	101
Комісаров К. Ю. СУБКТЕГОРІЯ СПОНУКАЛЬНО – ПАСИВНОГО СТАНУ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: КОГНІТИВНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....	103
Кондратьєва С. О., Цимбал С. В. ТЕРМІНОСИСТЕМА ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	105
Коцюба О. О. Москальов Д. П. ВІД ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ В РАЦІОНАЛЬНОМУ СВІТІ ДО ІРРАЦІОНАЛЬНОГО БОЖЕВІЛЛЯ: ДІАГНОСТУВАННЯ СУЧАСНОСТІ У КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ “ПОСТНОВОГО ПЕРІАОДУ”	107
Кравченко О. О. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ СХІДНИХ МОВ В ЄВРЕЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В ЄРУСАЛІМІ “THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM”	109
Кривоніс М. І. ОГЛЯД ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕМ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ В РАМКАХ ДИСЦИПЛІНИ “ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ”	111
Линник М. Р. ЛЕКСИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ ЯПОНСЬКОГО ПОСТМОДЕРНУ	113
Лисенко А. В. ЛІНГВОПОЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБРАЗУ МІСТА У РОМАНІ ЧИ ЦЗИЦЗЯНЬ “СПАЛАХИ ФЕЄРВЕРКІВ”	115
Литвинова Є. В. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ТОРГІВЕЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ СТАТЕЙ.....	117
Лихацька В. М. ЕКОКРИТИЧНИЙ АСПЕКТ ЗБІРКИ “ПІДНЕБЕСНІ ПІСНІ. ПОЕТИЧНІ ПЕРЕКЛАДИ ЯРОСЛАВИ ШЕКЕРИ”	119

Лозовська В. Р., Ван А. Е. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ СТАТЕЙ.....	121
Максимець В. О., Боришполець Ю. В., Коцюба О. О. ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ 离合词	123
Мартинюк Р. М., Москальов Д. П. ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА В РОМАНІ “ШУМ ВІТРУ” МАЙ ЦЗЯ.....	124
Масленников А. А. ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ДУХОВНО – ОСОБИСТІСНОЇ КРИЗИ ЮНОСТІ У ТВОРІ ГІДДЕНСА КО “ДІВЧИНА, ЗА ЯКОЮ МИ БІГАЛИ УСІ ТІ РОКИ”	126
Матюшко М. В., Аністратенко Л. С. ПРОБЛЕМА АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕДАЧІ КУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ МАНГА “ぼっち神様と おた少女”)	128
Мельникова Л. С. ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ В КИТАЙСЬКОМОВНІЙ РЕКЛАМІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	129
Мережко Є. В., Удовиченко Л. М. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ CLASSTIME У ТЕСТУВАННІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 6 КЛАСУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	131
Міхесва В. О. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ В ХУДОЖНЬОМУ КИТАЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МЕТУРІАЛАХ ТВОРЧОСТІ ЧЕНЬ ДАНЬЯНЬ 陈丹燕)	133
Моренчук О. В. КОНЦЕПТИ ПРОСТІР І ЧАС У РОМАНІ ДА БІНА “ВОНІ – НАЙЩАСЛИВІШІ” (《他们最幸福》).....	135
Москальов Д. П., Заболотна В. В. НАДЗВИЧАЙНЕ ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОГО ОСМИСЛЕННЯ СВІТУ В ТВОРІ МО ЯНЯ “СІМ’Я ТРАВОЇДНИХ”	137
Моторна А. В. СПОСОБИ ВИНИКНЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВИХ ЛЕКСИЧНИХ ЯВИЩ В УСНОМУ ЯПОНСЬКОМУ МОВЛЕННІ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ.....	139

Мухіна А. С., Ван А. Е. СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНІКИ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО КИТАЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ “БАРВИ НАШИХ СПОГАДІВ” (《追着彩虹的我们》).....	141
Науменко С. С. ЕВФЕМІЗМИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	143
Нестеренко О. О. ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ КОМПОНЕНТИ В ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОМУ ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МЕДИЦИНИ НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ СЯО ЖАНЬ “ПСИХОТЕРАПІЯ В КИТАЙСЬКІЙ МЕДИЦИНІ”	145
Олдріч Ю. Д. КАТЕГОРІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: КУЛЬТУРНО- ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	147
Оленич О. П. ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА НОСІЯМИ АЗІАТСЬКИХ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВ	149
Передерій К. А. ПЕРЕКЛАД ПОЕТИЧНОЇ ЛІРИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТУРЕЦЬКОЮ, НА ПРИКЛАДІ ВІРША ВАСИЛЯ СТУСА “НАПЕВНО ТАК І ТРЕБА...”	151
Плужник П. О. КОНЦЕПЦІЯ СМЕРТІ У ТВОРЧОСТІ ЮКІО МІШІМИ	154
Попова М. Д. КАЗКОВА ЕСТЕТИЗАЦІЯ ДІЙСНОСТІ У ВІРШАХ ПОЕТА ТУМАННИКА – ГУ ЧЕНА.....	155
Попович А. Л. СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ОНОМАТОПЕЇЧНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛАХ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ АНІМАЦІЇ).....	157
Рекротюк А. В., Ситник І. В. ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОВІСТІ СУНЬ ХАОХУЕЯ “ЗАГАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ СТВОРЕННЯ ІМПЕРІЇ ЦІНЬ” (《大 秦帝國是中國文明的正源》).....	159

Ремінна Д. В., Семеніст І. В. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТАЄМОВНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ВИСТУПІВ ХУ ЦЗІНЬТАО ТА СІ ЦЗІНЬПІНА.....	161
Розпотнюк Д. О., Ван А. Е. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ СУБТИТРІВ СЕРІАЛУ “ТОБІ І БУДДІ ВІРНИЙ Я” (《不负如来不负卿》)	162
Рустамова Є. Н., Аністратенко Л. С. ГУМОР В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМУ “ グッドモーニングショー”)	164
Савченко В. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОМОВНОГО МЕДИЧНОГО ДИСКУРСУ	165
Садова С. К. ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ ПРИСЛІВ’ЇВ ІЗ ЗООНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ	167
Семенюк Є. В., Цимбал С. В. СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОГО СЛОВА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	169
Ситник І. В. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ 词 ТА 字 У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	171
Сівачук Д. С. СКЛАДНОЩІ ПЕРЕДАЧІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	173
Снісаренко І. О., Удовиченко Л. М. КОНЦЕПЦІЯ СВІТУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЧАСІВ КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1960 – 1970 РОКІВ В КИТАЇ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ МАНЛІНЬ ЧЖАН (张曼菱)	174
Стрелкова К. О. ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ КИТАЙСЬКИХ КІНОФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	176
Сюй Вей, Цимбал С. В. КОНЦЕПТ СКРОМНІСТЬ В КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	178

Таращук Я. О., Аністратенко Л. С. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ОНЛАЙН ОСВІТИ	181
Турчин В. Ю. МАСКУЛІННІСТЬ ТА ФЕМІННІСТЬ НА ОСНОВІ РОМАНУ ДОУ ДОУ “ЗРАДА” (《背叛》).....	183
Федерякіна С. А. СУЧАСНІ ІНЛАЙН – ІГРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАВИЧОК ХХІ СТ. УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	185
Федюк В. В., Удовиченко Л. М. СУБТИТРУВАННЯ ЯК ЗАСІБ КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ ТВОРІВ 22 КИТАЙСЬКОГО КІНОМИСТЕЦТВА НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ 《镇妖提刑 司》 ТА СЕРІАЛІВ 《输不起》, 《第七座墓志铭》	187
Федюк В. Ю., Семеніст І. В. ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ КИТАЄМОВНИХ ЗМІ В МЕЖАХ ІНІЦІАТИВИ “ОДИН ПОЯС– ОДИН ШЛЯХ” (“一帶一路”).....	189
Харчук А. О. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СХІДНИХ МОВАХ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	191
Хуторна І. О., Удовиченко Л. М. ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ВИВЧЕННІ СТУДЕНТАМИ ЗВО ЯВИЩА ЕНАНТІОСЕМІЇ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	193
Цехмістер К. О. ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗУ ЛІ ЦЗИЧЕНА В РОМАНІ ЯО СЮЕЇНЯ “ЛІ ЦЗИЧЕН”	196
Черепан О. А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ЯПОНСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ КАЗОК	198
Черненко К. Р., Ситник І. В. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПРИРОДА В КИТАЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ ЛІРИКІВ	199
Шевцова А. А., Аністратенко Л. С. ПОНЯТТЯ ВАСЕЙ-ЕЙГО ТА ЙОГО СПРИЙНЯТТЯ В ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	201

Шекун Н. А., Удовиченко Л. М.
СПЕЦИФІКА МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОГО
КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ ПРОСТОРУ 204

Широкова М. О.
ОСОБЛИВОСТІ ГРУПИ ЯПОНСЬКИХ ДІАЛЕКТІВ РЕГІОНУ КІНКІ НА
ПРИКЛАДІ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ АНІМЕ ТА МАНГИ..... 207

Якубенко Д. Л.
ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА ЮКІО МІСІМИ ЯК ПРЕДМЕТ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА В ЯПОНІЇ 209

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СХОДУ

Євтушевська О. В.
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
БАНГЛАДЕШ 212

Іванов Г. І.
ІСТОРІЯ ТА МАЙБУТНЄ ТАЙВАНСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ..... 213

Стрихоцький Т. Л.
ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ НА
ЕКОНОМІКИ АРАБСЬКИХ МОНАРХІЙ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ..... 217

Чалюк Ю.О.
ЗРОБЛЕНО В КИТАЇ 2025: СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО
ЗРОСТАННЯ 220

Федюк В. Ю., Семеніст І. В.
УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ ВІДНОСИНИ НА ТЛІ ПЕРШОГО РОКУ
ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В
УКРАЇНУ 222

Шевченко О. М.
УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ КОНТАКТИ В КОНТЕКСТІ НОВІТНЬОГО
ПЕРІОДУ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ ТА КНР..... 224

Polina Dvornikova
REGULATORY AND LEGAL ASPECTS OF THE NATIONAL SECURITY
SYSTEM OF THE PEOPLE’S REPUBLIC OF CHINA AT THE CURRENT
STAGE OF DEVELOPMENT 228

ФІЛОСОФІЯ ТА ЕТИКА КРАЇН СХОДУ

Захарова Д. Д.

КОНЦЕПЦІЯ ІНЬ І ЯН. ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ..... 231

Костенко В. М., Удовиченко Л. М.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТА КИТАЙСЬКІЙ

КУЛЬТУРІ 233

Марченко С. С.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ НА РІЗНІ АСПЕКТИ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ СОН ЦЗЕ “你的形象价值百万大”..... 235

КУЛЬТУРА ТА РЕЛІГІЇ КРАЇН СХОДУ

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІСЬКОГО ЛЮБОВНОГО РОМАНУ НА ОСНОВІ ТВОРУ “КВІТКА, ЩО КВІТНЕ ДВІЧІ” (《岁月是朵两生花》)

Батуріна Анастасія Ігорівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук

*завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Міський любовний роман, також відомий як сучасний роман або “ченши ліан’ай” (кит.спрощ.: 城市恋爱), – відносно новий жанр літератури, що виник у 1990-х роках і продовжує набувати дедалі більшої популярності в Китаї та інших частинах світу. Він відомий своєю увагою до зображення романтичних стосунків на тлі проблем “великого міста”, як – от: кар’єрний зріст, суспільні взаємини і прагнення до щастя. Китайська інтерпретація жанру стала справжнім феноменом, однак, на сьогодні й досі мало відомо про стилістичні особливості, які роблять саме його таким привабливим для аудиторії, що зумовлює актуальність дослідження.

Популярність міського роману відображає мінливі прагнення та досвід міської китайської молоді, яка намагається зорієнтуватися у викликах і можливостях сучасного урбаністичного життя. З іншого боку, сам жанр відкриває вікно в культуру, життя і стосунки молодих людей середнього класу в сучасному Китаї (Visser, Lu, 2016). Соціальні зміни породжують нові погляди та досвід і призводять до розширення спектру жанрів як у літературі, так і в усному дискурсі (Li, 2011). Розуміння цього діалектичного зв’язку між літературним жанром і соціальною реальністю допомагає пояснити появу китайського міського роману наприкінці ХХ століття.

Сюжет міського любовного роману завжди розвивається на тлі сучасного урбаністичного середовища, яке часто описується як стрімке, захоплююче і сповнене можливостей. Дія досліджуваного нами твору відбувається у неназваному мегаполісі Китаю, на яке авторка посилається як на “місто М” (в ориг. С 市) (Тан Ці, 2009).

Наступним важливим аспектом міського роману є форми та прийоми оповіді, для якої часто характерна перспектива від першої особи, флешбеки, а також “потік свідомості”. У творі “Квітка, що квітне двічі” оповідь ведеться від першої особи – головної героїні Янь Сун (кит. 颜宋). Саме з її

точки зору та через спогади читачі переживають різноманітні злети і падіння в житті дівчини. До того ж, такий прийом дає уявлення про думки та почуття інших героїв і залучає читачтво в атмосферу роману, зокрема в пережитий досвід персонажів, у такий спосіб, ніби він його власний.

У творі, над яким проводилося дослідження, авторка використовує сучасну мандаринську китайську мову, змішану зі сленгом, англіцизмами і різноманітними посиланнями на молодіжну поп – культуру для того, щоб створити реалістичне і достовірне зображення міського життя в сучасному Китаї. Серед найбільш відомих відзначимо такі слова, як “WeChat” (популярний додаток для обміну повідомленнями в Китаї), “двічі приготована свинина”, “курка Ляо Цзі Бо” (популярні китайські страви), “конвери” (взуття марки “Конверс”), “方便面” (локшина швидкого приготування, в перекладі передана як “Мівіна”), “Наруто” (火影忍者, культова манга та аніме) тощо.

Окреме місце у лексичному пласті тексту займає сленг. Наприклад, у перших шести розділах роману зустрічаємо: “粉丝” (fěnsī) – букв.: “прозора вермішель”; переносне значення, яке увійшло в широкий вжиток – “фанати”, “фоловери” (фонетичне запозичення від англ. “fan” – фанат); “禽兽” (qínshòu) – букв.: “птахи та тварини”; прямий переклад з англійської частини назви фан – клубу одного з персонажів твору, який використовується для опису його членів (від англ. Beast Club – “клуб тварин”), тощо. Прикладами власне китайського сленгу, що не належить до запозичень, є наступні слова: “电灯泡” (букв.: “електролампочка”), у переносному значенні – третій “зайвий” у стосунках; “二百五了” (букв.: “250”) – уживається для позначення когось занадто дурного або довірливого, напр.: 太二百五了! (Справжній дурник) (Тан Ці, 2009).

Дослідження допомогло встановити, що серед стилістичних особливостей міського роману чинне місце може займати лайка. У творі “Квітка, що квітне двічі” вона стає відображенням не тільки дещо бунтарського характеру головної героїні, а й світу в якому та живе. В оригінальному тексті Янь Сун послуговується лише поширеним китайським “妈的” (Тан Ці, 2009) (скорочення від “他妈的”), що буквально перекладається на українську як “трясця твоїй матері” або менш грубо – “дідько”. Лайка тут не лише прояв незрілості – дівчина використовує лайливі слова та вульгарну лексику, щоб висловити, як може та знає, такі почуття як розчарування чи гнів щодо несправедливості, з якою вона стикається у своєму житті, а також щоб відвернути увагу від власної зніяковілості в певних сценах.

Щодо використання зображальних засобів, на основі досліджуваної роботи, можемо відмітити метафори, іронії та алюзії у якості найпоширеніших і найбільш притаманних для цього жанру.

У такий спосіб, перекладацька та дослідницька робота над текстом роману “Квітка, що квітне двічі”, дозволила нам визначити використання міського середовища, нелінійну форму оповіді, розмовну мову написання – зокрема вживання новітньої лексики, сленгу, лайки, іронії та метафор – як стилістичні особливості піджанру.

Список літератури:

1. Visser, R., & Lu, J. (2016). Contemporary Urban Fiction: Rewriting the City. *The Columbia Companion to Modern Chinese Literature*, 355–371.
2. Li, H. (2011). *Contemporary Chinese Fiction by Su Tong and Yu Hua Coming of Age in Troubled Times*. Boston.
3. 唐七公子. (2009). 岁月是朵两生花. 北方妇女儿童出版社, 4, 6.

ТРАДИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ КОМЕДІЇ МАНЗАЙ У ТВОРІ “火花” НАОКІ МАТАЙОШІ

Бедрій Іван Миколайович

*студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

В Японській Мові є слово яке може означати комедію, це слово “お笑い” (оварай) – щось комічне, з чого можна посміятись. Проте сьогодні, коли говорять про сценічну комедію, зазвичай мають на увазі саме Манзай (漫才) – дослівно талант смішити. Зародився ще в часи епохи Хейан. В ті часи виступ Манзай був чимось схожим на колядки, так як актори ходили по домівкам і представляли людям своє мистецтво, з розширенням його по всій Японії, в період Едо, Манзай вже включав в себе також елементи танцю та співу, і такі традиції залишались до початку Другої світової війни. Після поразки у війні, даний жанр зник зі сцен, але з часом, почав потроху воскресати. З розвитком телебачення, Манзай став особливо популярним і найефективнішим способом отримати відомість та славу для японських коміків. Даний факт, на жаль, сприяв занепаду комедії в живих театрах, що було показано в кінокартині “Хлопчина з Асакуси”, в якому показується шлях Такеші Кітано до рівня великого коміка Манзай.

Манзай сьогодні – це жанр комедії, схожий на стендап, але тут, замість одного коміка, виступає двоє, і кожен з них має чітку роль. Ці ролі мають назву: ボケ (Боке), та ツッコミ (Тсуккомі).

Боке – цей персонаж є “організатором” жартів, він завжди каже якусь нісенітницю, чи сильно переграє або утрує в звичній ніби ситуації. Найчастіше це просто якийсь ”дурник”, який має казати щось смішне або створювати тему для суперечки з Тсуккомі.

Тсуккомі – це вже “голова” або “розум” комедійного дуо. Його задача реагувати на дуроці Боке, можливо поправляти, вказувати, наскільки дурну – дурню він несе.

Так як Манзай це в основному словесна комедія, а не буфонада, чи як її ще називають “слапстік”, з переграванням емоцій у персонажів, і це комедія в якій особливо немає фізичного контакту між акторами, то вся увага та вся комедія сконцентрована саме на словах. На тому, що кажуть коміки. І для більш смішного ефекту, часто коміки спілкуються між собою на високих швидкостях, що може викликати великі труднощі у розумінні матеріала у не япономовних людей.

Не слід забувати, що комедія загалом, не тільки японська – досить складне мистецтво. Вона потребує певних розумових навичок та розумового запасу у обох її учасників (комік та глядач). Для повного розквіту комедії необхідне знання локальних особливостей, і не тільки культури певної країни, в даному випадку Японії, а ще, наприклад, місцевих особливостей окремих регіонів. В Манзай, наприклад, часто використовується кансайський діалект, який може вважатись як більше дружелюбний та смішніший.

Наокі Матайоші – народився у місті Неаягава у 1980 році, закінчив старшу школу Хокю. В минулому комік Манзай дуєту “Pease”, але у 2016 році активність дуо припинилась через відліт його партнера у штати. За свою першу новеллу “火花” (укр. Іскра), отримав премію Акутагава.

Новела розповідає історію молодого актора Манзай Токунаги, який шукає надхнення та знань у свого першого вчителя, якого він зустрів після фестивалю феєрверків – Камія сана. Він трохи старшого за Токунагу, але з набагато більшим досвідом. З тих пір і починається історія їх стосунків вчителя – учня.

Даний твір є не простим, враховуючи те, що він про комедію, і не надає інформацію про те, що таке Манзай напряду. Читач вже, за задумом автора, має розуміти що таке Манзай, і як він працює. На перший погляд, текст може здатися не серйозним і просто про те, як два молодих чоловіка гуляють, п’ють та розважаються, і що власне сам Манзай йде на останній план. Проте це не так, що можна зрозуміти одразу з першого діалогу головних героїв в барі. Через їх спілкування, можна зрозуміти наскільки глибоким та складним є дане мистецтво і щоб в ньому досягти успіху, треба зрозуміти себе зсередини.

У висновку можна сказати, що комедія завжди була складною темою для аналізу, і в даному випадку виключень не було. Але можна точно сказати, що японська комедія хоч і може здаватися на перший погляд дивною, вона точно не є простою та нудною. Досліджувати комедію – як вивчати мову, тяжко та цікаво, що може занурити все на роки. В цьому і є краса комедії, вона нескінченна і різнобічна, що надає можливість підходити до її вивчення з різних боків: хоч сидіти за книжками, вивчаючи

досконало її історію та відомих персонажів, хоч дивлячись купу виступів улюблених артистів, або просто сидіти з товаришами в барі та жартувати між собою на різні теми. “Комік має бути коміком навіть коли продає овочі” – Камія сан.

Список літератури:

1. 又吉直樹. (2017). 火花. [https://bookwalker.jp/de15673ef8 - 4096 - 4234 - 9088 - 3fe1d5b122b0/](https://bookwalker.jp/de15673ef8-4096-4234-9088-3fe1d5b122b0/)
2. Matayoshi, Naoki (2020). Spark. <https://www.japansociety.org.uk/review?review=641>
3. Gekidan, Hitori. (2021). Asakusa Kid [Video]. Netflix. [https://www.netflix.com/ua - ru/title/81317135](https://www.netflix.com/ua-ru/title/81317135)

КАЛІГРАФІЯ ЯК ВАЖЛИВА ЧАСТИНА КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Бережна Катерина Олегівна

студентка 2 курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Попова М. Д.

Каліграфія – традиційне мистецтво написання ієрогліфів у Китаї, що зроду образотворчому мистецтву. Майстер – каліграф використовує ті самі інструменти, що й живописець, тому в Китаї ці дві техніки не розмежовувалися. З історії відомо, що багато каліграфів – професіоналів були не тільки художниками, але й поетами та музикантами, тобто людьми всебічно обдарованими та естетично вихованими. Вміння гарно та правильно написати ієрогліф та змусити слово ожити здавна цінувалося на Сході. Вік китайської писемності постійно уточнюється. Останні дослідження датують появу китайської ієрогліфіки 6 тисячоліттям до н. е. Писемність Цзяху неолітичної культури Пейліган (близько 6600 р. до н. е.) зовні нагадує сучасні китайські ієрогліфи. Однак їхня схожість оманлива, оскільки стародавні прототипи сучасних китайських ієрогліфів виглядали інакше. Хронологічної наступності між символами Цзяху і найдавнішими китайськими ієрогліфами немає. Швидше за все, це була тупикова гілка писемності або взагалі не писемність. Згідно з переказами, ієрогліфи винайшов Цан Цзе, придворний історіограф міфічного імператора Хуан Ді. До цього китайці нібито користувалися вузликовим письмом. Згадка про це наводиться у “Даодецзіні” і коментарі до “І цзіну” (2) (Qiu, 2000).

Найдавніші китайські записи робилися на черепахових панцирах і лопатках великої рогатої худоби. Вони фіксували результати ворожінь. Такі тексти отримали назву цзягувень (甲骨文). Перші зразки китайської писемності відносяться до останнього періоду правління династії Шан (найдавніші – до XVII століття до н. е.). Пізніше виникла технологія бронзового литва, і з’являються написи на бронзових судинах. Ці тексти

отримали назву цзіньвень (金文). Написи на бронзових судинах попередньо видавлювалися на глиняній формі, відбувалася стандартизація ієрогліфів, вони починали вписуватися в квадрат. Також каліграфія як одне із найбільш відомих та характерних мистецьких та культурних надбань Китаю має тисячолітню історію, завдяки чому вона багато в чому символізує та уособлює дух китайської культури (Колодко, 2013). З розвитком досліджень психічного здоров'я каліграфія стала широкоживаною і навіть неодмінною терапевтичною практикою, яка змогла дати очевидні й доведені результати в лікуванні психічних захворювань. Каліграфія виховує кращі людські якості, покращує почуття, а також розвиває тіло і розум. Ще тісніше каліграфія пов'язана з китайським традиційним живописом “гохуа” 国画. Каліграф та художник використовують однакові інструменти – пензль та папір сюаньчжи 宣纸 – найкращий вид паперу, гордість провінції Аньхуей. Різниця лише в тому, що каліграфи користуються виключно чорною тушшю, а художник – різними кольорами. Нерідко каліграфія та живопис зустрічаються в одному творі. Мистецтво поєднання живопису, поезії та каліграфії в одному творі отримало назву “ісян” 意象 – “образ натхненої думки”. У давньому Китаї того, хто досконало володів мистецтвом “ісян”, називали майстром “саныцзюе” 三绝, тобто майстром “трьох досконалостей”.

Підходимо до висновку, що існування різних каліграфічних стилів написання китайських ієрогліфів пов'язано з тим чи іншим завданням китайського письма, які виникали на різних історичних етапах розвитку китайського суспільства. Проте, говорячи про різні каліграфічні стилі, ми не можемо не підкреслити, що кожний зразок написання ієрогліфіки є втіленням індивідуального стилю кожного автора та має свій задум і ідею. Зазначимо, що китайська каліграфія є особливим видом мистецтва з яскраво вираженим характером, який зумовлений наступним: каліграфія не копіює образи реальних об'єктів, а лише має справу з загальними для них естетичними принципами, властивостями та зв'язками, такими як врівноваженість, збалансованість, симетричність, розріджене – щільне, порожнеча – заповненість, рух – покій, мінливість, гармонія. Ці естетичні принципи, якості та зв'язки інтерпретуються на ієрогліф шляхом копіювання, художньої переробки та відтворення. У цьому значенні абстрактність китайської каліграфії подібна до західного абстракціонізму з його безпредметними, створеними силою уяви та формальними прийомами композиціями, що відрізняються від образів реальних об'єктів.

Список літератури:

1. Bingfeng, Li. (2011). *Learning Calligraphy with Heart – Research II on “Calligraphy Therapy” in Mental Health Education of College Students. (J) Novel Remark.*
2. Qiu, Xigui (裘錫圭). (2000). *Chinese Writing.* Berkeley.

3. Колодко, С. (2013). Мистецтво китайської каліграфії. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 9, 128–137.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРІВ ЖАНРУ СЯНЬСЯ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА МАТЕРІАЛУ ТВОРУ МОСЯН ТУНСЮ “БЛАГОСЛОВЕННЯ НЕБОЖИТЕЛІВ”

Бондаренко Анастасія Богданівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Цимбал С. В.*

Основною причиною, котра сприяє актуальності дослідження є велика популярність нового китайського жанру сянься (仙侠) у сучасному світі не тільки в межах Китаю, а й по всьому світі. Китайська інтернет – література вважається унікальним феноменом, бо кожен читач має змогу поринути у фантастичний світ, який містить у собі також і історичні події, що переплітаються з вигаданими історії, але несе в собі цілісність сюжету. Основними адресатами сучасної китайської літератури вважається молодь. Цьому сприяло декілька фактів, але головним є той, що багато романів доступно тільки в електронних ресурсах.

У сучасному літературознавстві поняття “жанр” прийнято розглядати як загальну, універсальну, конкретну категорію. Жанр займає центральне місце серед літературознавчих понять, оскільки відображає риси художніх методів, напрямів, шкіл. Крім цього, саме у жанрах можна дослідити закономірності літературного процесу: співвідношення змісту та форми творів, вимоги традиції, задуму автора (Гольтер, 2017).

Якщо говорити про сянься (仙侠), то це жанр китайського фентезі, створений під впливом китайської міфології, даосизму, китайських бойових мистецтв, традиційної китайської медицини та інших елементів культури Китаю. В перекладі ж означає “безсмертні герої”, так як основне зосередження полягає в досягненні вічного життя.

Говорячи про особливості сучасного китайського жанру сянься (仙侠) можна виокремити такі особливості:

1. Сянься завжди притаманна міфологічна розповідь.
2. Даний жанр увібрав у себе ознаки даосиських міфологічних уявлень, а також образи та сюжети народних вірувань.
3. Автор завжди описує життя героїв, котрі прагнуть досягти безсмертя та магічної сили.
4. Події завжди відбуваються в нашому світі, а не поза реальністю. І скоріше за все це Стародавній Китай.
5. Сянься повністю використовує фантастичні елементи, взяті з китайської міфології та фольклору (Cole Salao, 2022).

Яскравим представником жанру слугують романи сучасної авторки Китаю Мосян Тунсю, роман “Благословення небожителів” якої привертає найбільшу увагу. Текст роману написано виключно у жанрі сянься (仙侠) і цьому слугує декілька факторів:

- головний герой – Се Лянь, прагне досягти безсмертя, але виключно для того, щоб стати більш корисним для людей;
- часто зустрічаються персонажі, що є прототипами героїв китайської міфології;
- події роману часто переплітаються між собою, але в кінцевому результаті утворюється цілісна картина розуміння сюжету.

Лексико-стилістичні особливості жанру сянься (仙侠) включають у себе:

1. Зображення яскравих образів для занурення у фантастичний світ.
2. Архаїзми, що застосовуються для створення відчуття історичної достовірності.
3. Діалоги персонажів у романі часто відбуваються в офіційному, поетичному стилі, щоб передати їхню бойову майстерність та честь.
4. Метафори та порівняння слугують у якості передачі переживань та емоцій, що надає роману поетичної мови (Jiangxia Yang, 2020).

Автор використовує безліч *образів*, створюючи багатий і захоплюючий всесвіт. **Магічні сили** зустрічаються майже у кожному розділі роману: від простого перевтілення, до опису сцен битви. **Міфологічні алюзії** посиляються на божества, надприродні істоти, що також створені під впливом китайської міфології. Варто відзначити, що **гумор** у романі відрізняється легким та комедійним відтінком, що створюється за допомогою дотепних діалогів та гумористичних ситуацій. Ну і звісно ж **поетична мова** надає багатий опис персонажів та їх вчинків для відчуття краси та елегантності. **Характеристика** персонажів багатогранна, з відтінками мотивації та різними характерами. Всьому цьому сприяє використання описової мови героїв.

Загалом, автори сучасного китайського жанру сянься (仙侠) покладається на літературну мову для створення фантастичних світів, використовуючи низку стилістичних прийомів, аби перенести читача у магічний світ. А нелінійна структура оповіді та символізм залучають читача у його історію. Текст наповнений архаїзмами (це слова, які в сучасній мові не вживаються, але замінені синонімами) (Вайзер С. 2021), щоб відповідати “класичному” стилю, але при цьому всьому спрощений, згідно з “канонами” мережевих романів.

Список літератури:

1. Гольтер, І. (2017). *Конспект лекцій з дисципліни “Вступ до літературознавства”*. https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/12/7-12-z_kl61.pdf.
2. Cole, Salao. (2022). *Xianxia: Your Guide to Cultivation Fantasy*. <https://www.pglu.ru/upload/iblock/111/kategoriya-zhanra-v-lit-paradigme>.
3. Jiangxia, Yang. (2020). Strategies for Chinese Fantasy and Kung Fu Novels to Go Global: Taking Sage Monarch as an Example. *Proceedings of the 7th International Conference on Education, Language, Art and Inter-cultural Communication*.

4. Вайзер, С. (2021). *50 архаїзмів, які допоможуть вашим текстам запам'ятатися усім*. [https://chytomo.com/50-arkhaizmiv-iaki-dopomozhut-vashym-tekstam-usim-zapam-iatatysia/](https://chytomo.com/50-arkhaizmiv-iaki-dopomozhut-vashym-tekstam-usim/)
5. 铜臭墨香. (2022). 天官赐福. 中信出版社.

МІФОЛОГІЧНІ ОБРАЗИ У ЯПОНСЬКІЙ АНІМАЦІЇ

Воробйов Олександр Сергійович

викладач кафедри східної культури та літератури Факультету східних мов
аспірант 4 року навчання
Київського університету імені Бориса Грінченка

Багато успішних аніме творці використовують японську міфологію як джерело натхнення, і навіть як основу для сюжету. Використовуючи японські міфи в аніме, вони переосмислюють їхню концепцію для того, щоб перетворити на медіа продукт. Для широкої аудиторії вони залишаються непоміченими чи навпаки, люди бачать їх не там, де задумано. Але факт залишається фактом: фольклор спритно вплітається авторами аніме в історії, тим самим породжуючи унікальні продукти (cadelta, 2020b). У нашій науковій розвідці ми розглянемо декілька прикладів використання міфологічних персонажів чи легенд, а також визначимо шляхи трансформації першоміфів у японській анімації.

Говорячи про використання японських міфологічних образів у аніме, не можна не згадати один з найбільш відомих та успішних *шьоненів* (жанр, основною цільовою аудиторією якого є підлітки та юнаки у віці від 12 до 18 років) за всю історію аніме – “Наруто” від Масасі Кішімото. При детальному розгляді персонажів, їхніх магічних здібностей та навіть імен можна помітити, що світ “Наруто” у значною мірою був надихнений японськими міфологічними створіннями чи легендами. Наприклад, демон Курама, який був запечатаний у головному герої твору, має риси створіння *кіцуне*. У японському фольклорі ці створіння мають хитрий, непередбачуваний характер, володіють великими знаннями, обширним життєвим досвідом та здібностями до магії, основним видом якої є перевтілення у людську форму. Здатність перевтілюватись у людей *кіцуне* набувають не одразу, а через деякий час життя (близько ста років) та вдосконалюють його (*Кіцуне*, б. д.).

Серед інших прикладів можна навести:

1. Здатність контролювати чакри в Наруто заснована на ручних печатках, які також використовуються в буддистських і індуїстських практиках.
2. Персонаж Сінігамі в Наруто – це жнець, створений за зразком богів смерті в японській міфології (Ученна, 2022).
3. Імена Джірайї, Орочімару та Цунаде зустрічаються у японській легенді часів епохи Едо “Сказання про хороброго Джірайю”. Здатність викликати тварин на бою бою також була запозичена з цієї легенди.

Ім'я вже згаданого бога смерті Сінігамі носять персонажі манги та аніме від Тайто Кубо під назвою “Bleach”. У творі Кубо сінігамі – це духи, які переправляють душі померлих у Суспільство душ та захижають світ живих від створінь, які названі “порожніми” (Кіноріум).

Серед шьоненів, що останнім часом набувають популярності серед глядачів, слід відмітити 鬼滅の刃 Кімецу но Яіба, англ. Demon Slayer: Kimetsu no Yaiba, неоф. укр. Вбивця демонів) – японська манга, написана та проілюстрована Койохару Готого. Зважаючи на те, що у центрі сюжету протистояння героїв з демонами, очевидно, що автор твору часто запозичував персонажів зі світу японської міфології: родина павуків заснована на образі павукоподібного йокая (надприродня істота) цучігумо, демон Яхаба базується на образі Та – но – ме, який мав очі на руках, в основі образу демона Кьогая лежить образ синтоїстського бога грому та блискавок Райдзіна, а головний антагоніст твору Кібуцуджі Мудзан має багато спільного з Нуларіхьоном – верховним лідером демонів – йокаїв у японській міфології (Аниманія) .

Серед творів японського аніме та манги можна знайти значну кількість таких, що створювалися під впливом легенд та персонажів народної міфології. Що вказує на те, що інтерпретації елементів міфологічних першоджерел у сучасних продуктах від авторів манги та японського аніме є актуальним вектором подальших культурологічних розвідок.

Список літератури

1. Cadelta. (2020, 4 липня). Японская мифология в аниме. <https://cadelta.ru/anime/id6553>
2. Drama.Кропыва. (2020, 1 жовтня). Кіцуне. <https://drama.kropyva.ch/Кіцуне>
3. Business yield. (2021). Логотип naruto: історія Наруто. <https://businessyield.com/uk/brand-stories/naruto-logo/?currency=GBP>
4. Кіноріум. (2023). Факти–Бліч–Вікі: Історія зйомок, Сюжет. <https://ua.kinorium.com/330650/info/>

ОГЛЯДОВИЙ АСПЕКТ КИТАЙСЬКОГО ЖИВОПИСУ “ГОХУА”

Грегуль Олександра Юрійвна

студентка 1 курсу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка

Попова Марія Дмитрівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка

“Природа вчить людину розуміти прекрасне” – ця істина є головною темою традиційного китайського живопису Гохуа. Китайський живопис у традиційному стилі сьогодні відомий у китайській мові як guó huà (спр.: 国)

画; trad.: 國畫), що означає “національний живопис” або “тубільний живопис”. Його також називають даньцін (丹青 dān qīng).

У Китаї здавна говорять про близькість живопису та каліграфії, вважаючи, що в обох видів творчості є спільне джерело. Тому китайські художники (це насамперед відноситься до художників – інтелектуалів) цілком природно вносили до своїх картин елементи каліграфії. Вони супроводжували картину віршованим написом, у якому висловлювали свій душевний настрій чи своє ставлення до предмета зображення. Віршований напис покликаний доповнити образний зміст картини, зробити весь твір гармонійним (Fong, 1992). Крім того, згідно з китайською традицією художник ставив на картині свій друк (неодмінно червоного кольору), що засвідчує особу автора.

Загалом картина має стати органічною єдністю поезії, каліграфії, живопису та граверного мистецтва (останнє проявляється у відбитку з друку). Визначний давньокитайський живописець і літератор Су Ши (1036 – 1101) виступав за те, щоб “у віршах була образність живопису, а в живописі була поезія”. Цей девіз добре висловив ідею органічної єдності поезії та живопису, досягти якого прагнули покоління китайських художників.

Одна з відмінних рис китайського живопису від європейського полягає в тому, що образи в ній створюються за допомогою лінійного малюнка, в той час як в європейському живописі образи виражаються за допомогою об’єктів і форм, кольорів і світла.

Жанри китайського живопису:

1. Шань – шуй(山水 shān shuǐ) – гори та води.

У китайських пейзажах гори вважалися уособленням чоловічого світлого початку Ян (спр. 陽 yáng), а вода – жіночого темного початку інь (спр. 陰 yīn), із поєднання яких, за давніми уявленнями, виникає Всесвіт. Особливе становище пейзажного жанру пояснюється зокрема широким поширенням у Китаї концепції єдності людини і природи. Відповідно до цієї концепції між людиною та Всесвітом не існує непереборних перешкод (North, 2018).

2. Хуа – няо (спр. 花鸟画 huā niǎo huà) – квіти та птахи.

Для цього жанру характерні теми трав, бамбука, каміння, а також звірів, птахів, комах та ін. “Вдивляючись у досконалі форми рослин, передавай їх справжню сутність. Через зовнішню схожість відтвори їх дух. Досягнення цього залежить від руки, від досконалості штриха. Воістину неможливо це висловити в словах – таємниця цього лежить у серці” (Гай Ван “Слово про живопис з саду з гірчичне зерно (芥子園畫譜 Jièzǐyuán Huàpǔ)”). Що стосується зображуваних рослин, то художники віддавали перевагу сливовому дереву, орхідеї, бамбуку, хризантемі, вважаючи ці рослини уособленням шляхетних якостей людини (Maeda, 2020).

Чернець – художник Цю Їн стверджував: “Коли я в радості – маюю орхідеї, коли я сумую – маюю бамбук (як спомин про стійкість і терпіння)”. Бо кожна з означених рослин почала наділятися прихованим, символічним значенням. Орхідею почали вважати символом чистоти та шляхетності, бамбук як символ і спомин про стійкість і терпіння.

Популярності набули квіти дикої сливи мейхуа (梅花 méi huā). Слива мала жовті, білі або червоні квіти, зацвітала першою по відході зими і мимоволі стала ще і символом весни, символом відродження природи після зими. Роботи, виконані в стилі гохуа, зараз є національним надбанням Китаю, а також предметом гордості багатьох світових музеїв.

Список літератури:

1. Fong, Wen. (1992). *Beyond Representation: Chinese Painting and Calligraphy, 8th – 14th Century*. New York.
2. Noth, J. (2018). *Reproducing Chinese Painting: Revised Histories, Illustration Strategies, and the Self-Positioning of Guohua Painters in the 1930s*. <https://quod.lib.umich.edu/a/ars/13441566.0048.003>
3. Maeda, R. (2020). *Two twelfth-century texts on Chinese painting*. Michigan.
4. Early Autumn (2008). Detroit Institute of Arts.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ПРИВІТАННЯ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Долгополова Дар'я Сергіївна

студентка 4 курсу

*Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди
науковий керівник: Самойленко Н. С.*

Китайська мова – одна з найдавніших мов у світі, яка має багату культурну і лінгвістичну спадщину. Вона відрізняється від більшості європейських мов і має свої особливості, зокрема, у вживанні форм привітань. Привітання – це не лише перші слова, які ми вимовляємо при зустрічі зі знайомими або незнайомими людьми, але й дієвий засіб встановлення контакту, створення хорошого настрою та демонстрації культурної свідомості.

У китайській мові існує велика кількість форм привітань, які використовуються в залежності від соціального статусу, віку, ступеню знайомства та інших факторів. Навіть невеликі зміни в формулюванні привітання можуть викликати різний ефект у співрозмовника. Тому дослідження особливостей форм привітань у китайській мові має велике значення для поглиблення розуміння культурного контексту Китаю, а також для практичного використання мови.

Специфіка вживання привітань в китайській мові полягає у великій кількості різних варіантів привітань, залежно від ситуації та взаємин між співрозмовниками. Слід зазначити, що у китайській мові існує традиція

дотримання певної формальності та ввічливості у вживанні привітань, особливо в офіційних та ділових відносинах. Наприклад, при зверненні до старших або людей вищого статусу використовуються більш формальні та ввічливі привітання. Нижче наведені привітання і обставини за яких вони вживаються.

- Ранкові привітання – 你早, 早安, 早上好, 上午好, 古的猫宁;
- Денні привітання – 日安, 午安, 下午好, 中午;
- Вечірні привітання (вживається після заходу сонця) – 晚安, 晚上好;
- Неформальні привітання (найчастіше вживається з друзями) – 嗨, 哈喽, 哈喽, 哈罗, 哈啰;
- Формальні та ввічливі привітання – 你好, 您好, 大家好, 老师好, 阿姨好, 你吃了吗?
- Привітання між людьми, які не бачились деякий час, або при несподіваній зустрічі – 好久不见, 很久不见, 久违, 好久没见!, 多日不见了;
- Ситуативні привітання – 来啦? /来了?, 忙呢?, 溜狗呢?, 散步呢?, 回去啦? /回去了?, 你去哪儿?, 上班去啊?, 回来了?, 出去啊?
- Привітання, які стосуються стану людини – 你好吗?, 干嘛呢?, 你最近怎么样?, 最近忙什么呢?, 你怎么呢?, 你没事儿吧?, 出什么事了?

Ще однією з особливостей є велика кількість привітальних жестів. Привітальні жести в Китаї існують ще з давніх часів, це невідмінна частина культури. Деякі з цих привітальних жестів вже не використовуються у сучасності, але їх все ще можна побачити у китайських історичних фільмах або серіалах.

Один з найбільш універсальних і зручних способів вітання – це “拱手礼” (Gǒngshǒu lǐ), що означає вітати (кланятися зі) складеними біля грудей руками. Цей жест привітання використовується для взаємодії зі старшими і залишається популярним в деяких частинах Азії і сьогодні. Також його використовують для вираження подяки, привітання, вибачення або благання когось про послугу.

Інший спосіб вітання, який використовували тільки чоловіки у давні часи, це “抱拳礼” (Bàoquán lǐ). Він полягає в складенні рук на рівні грудей з малим укліном і використовувався воїнами. Сьогодні цей жест зустрічається серед практикуючих бойові мистецтва.

Існує також такий привітальний жест як “叉手礼” (Chā shǒu lǐ), яке використовували як чоловіки, так і жінки з дітьми, і він полягає в схрещенні рук перед грудьми, при цьому долоні спрямовані всередину, а пальці злегка зчеплені.

Наступний жест “作揖礼” (Zuòyī lǐ) – це малий уклін, де одна рука охоплює складену в кулак іншу. Під час поклону ліва рука чоловіка знаходиться назовні, а у жінки – права, а голова схилена на знак смирення.

Також існує жест “万福” (Wànfú), який полягає в укліні зі складеними руками. Такий уклін робили тільки жінки. У давні часи жінки часто говорили “Ваньфу”, вітаючи одна одну, і при цьому складали руки і злегка згинали коліна.

“合十” (Héshí) – це привітання, яке часто використовували і надалі використовують буддисти, його можна перекласти як “Намасте”.

У сучасному ж Китаї існують різні привітальні жести, які можуть використовуватися в різних ситуаціях і залежати від віку, соціального статусу та взаємовідносин між людьми.

Найбільш поширеним жестом є “点头礼” (Diǎntóu lǐ) – уклін головою або кивок, який використовується у будь-якій ситуації. Він показує повагу і може бути використаний як при знайомстві з новими людьми, так і при зустрічі зі старими друзями або колегами на роботі.

Ще один жест – “鞠躬礼” (Jūgōng lǐ), уклін, який зазвичай використовується для виявлення поваги до старших або в офіційних ситуаціях.

“握手礼” (Wòshǒu lǐ) – рукостискання, є найпоширенішим жестом серед молоді та в бізнес – середовищі. Є декілька правил застосування такого привітання, наприклад, молоді люди повинні злегка вклонитися старшим, а люди з низьким статусом – перед високопосадовими і тримати один одного обома руками, щоб висловити повагу. Також є послідовність рукостискань, де першими простягають руку господар, старший, особа високого статусу, жінка, а при зустрічі – вітаються гості, молодь і особи низького статусу.

“交换名片” (Jiāohuàn míngpiàn) – обмін візитівками, є нерозривною частиною ділових зустрічей і супроводжується обміном двосторонніми візитними картками. При передачі і бранні візитки необхідно дотримуватися певних правил, наприклад, передавати і брати візитку необхідно двома руками і супроводжувати цю дію легким нахилом голови.

“招手礼” (Zhāo shǒu lǐ) – помахування рукою, є загальноприйнятим жестом для вітання, коли бачиш когось здалеку або проводиш людину.

Загалом, сучасні привітальні жести в Китаї можуть варіюватися в залежності від контексту та віку осіб, які привіталися. Проте, незалежно від того, який жест використовується, важливим аспектом є дотримання ввічливості та поваги до іншої особи.

Список літератури:

1. BKRS. <https://bkrs.info>
2. 安妮·梅雷迪思. (2021). 用中文说“嗨”的 12 种常用方式. https://studycli.org/zh-CN/learn-chinese/the-top-12-most-common-ways-to-say-hi-in-chinese/#11_Hei_Hei
3. 沐芸. (2020). 如果不说“How are you”, 中国人要怎么打招呼?. https://zhuanlan.zhihu.com/p/125230524?utm_id=0

4. 人际交往中常用的致意礼仪有哪些?. Вилучено з <http://www.ccap.com.cn/c/2017-12-29/6237.shtml>
5. Richards, O. (2021). *Greetings In Chinese – StoryLearning*. <https://storylearning.com/learn/chinese/chinese-tips/greetings-in-chinese>
6. 作揖. 汉民族的传统见面礼节. <https://baike.baidu.com/item/作揖/6203317#6>
7. 林莉. (2020). 六种复古的见面问候方式. <https://mingdemedia.org/liuzhongfugudejianmianwenhoufangshi/amp/>
8. 涉外礼仪的基本原则. <https://wb.nju.edu.cn/59/d2/c4157a88530/page.htm>
9. 依恆. (2021). 人在职场名片要有！不可不知的日本名片交换礼仪. <https://www.tsunagulocal.com/zh-hans/89931/>

ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ДАО. ПОГЛЯД ДАО НА КОНФУЦІАНСТВО

Ізотова Дар'я Борисівна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Серед основних релігійно – філософських навчань прийнято вважати даосизм, основні тези якого викладені в давньокитайському трактаті “Дао Де Цзін” культурному пам’ятнику, пронизаному діалогічними принципами у формуванні комунікативного мосту між людиною та різними формами буття.

1. Найважливішими з понять є безперервність між природою та людьми, або взаємодія між світом і людським суспільством;
2. Ритм постійного потоку та трансформації у Всесвіті та повернення або повернення всіх речей до Дао, з якого вони виникли;
3. Поклоніння предкам, культ неба і божественної природи суверена (1).

Китайське слово Дао означає шлях. Конфуціанці використовували термін Дао, щоб говорити про те, як люди повинні поводитися в суспільстві. Іншими словами, для них Дао було етичним або моральним шляхом. З точки зору Даосизму, даоси воліли розуміти Дао як шлях природи в цілому. Вони вважали, що конфуціанці, наполягаючи на суто людському шляху, перебільшували важливість людини і не звертали уваги на уроки природи про час і зміни, прибутки і втрати, корисне і марне.

Основна ідея даосистів полягала в тому, щоб дати людям змогу усвідомити те, що, оскільки людське життя насправді є лише маленькою частиною більшого природного процесу, єдині людські дії, які в кінцевому рахунку мають сенс, це ті, які відповідають потоку природи Дао або Шляху. Їхня чутливість до шляху природи спонукала їх відкинути людські ідеї чи стандарти, які могли б призвести до надмірно напористої поведінки чи занадто сильної відданості досягненню мирських цілей.

Для даосистів така неприродна самовпевненість була першопричиною насильства й агресії. У той час як конфуціанці знаходили моральні причини радити проти насильства і закликати правителів керувати чеснотами, а не силою. (Багато даосистів пішли ще далі й засудили насильство як відображення остаточного незнання Шляху природи.)

Їх вирішення проблеми того, як люди повинні поводитися, виражено в типовій даоській доктрині У–вей або бездіяльності. Це не означає не робити абсолютно нічого, але не робити нічого протиприродного, нічого, що суперечило б Дао. З доктриною недіяння була пов'язана ідея відсутності бажань, яка означає, що ніхто не повинен мати надмірних бажань, оскільки такі бажання обов'язково завдадуть шкоди як самому, так і іншим.

Як прихильники природного, даоси віддавали перевагу спонтанному та простому. Одним із їхніх улюблених зображень був нерізьблений блок. Пропонуючи необрізаний і необроблений блок дерева, нерізьблений блок асоціюється з оригінальною простотою та цілісністю, яка є суто природною. З точки зору даосистів, конфуціанська стурбованість цивілізацією, культурою та моральним вдосконаленням відображала упередження до штучності та до непотрібних і довільних відмінностей. Оскільки мораль виникла лише після того, як люди почали проводити відмінності, і серед них вона набагато поступається спонтанній відповідності Дао (2).

Маю зазначити, конфуціанство є найвідомішою і найвпливовішою релігійно – філософською системою Китаю. Поширене в Китаї, Японії, Кореї. Засновником якого є філософ Конфуцій (551 – 479р. до н.е). Його висловлювання були записані його учнями і склали книгу “Лунь – юй” “Судження і бесіди” (3).

Верховним божеством вважається Небо, це не фізичний об'єкт, а символ, що втілює сили природи, космосу й одночасно є прабатьком китайських правителів. Людина повинна прагнути досконалості, щоб досягти гармонії з космосом. Тому Китай себе йменує Піднебесною, особливе значення надається релігійному культу, церемоніям, що відбуваються в різних храмах, громадських чи сімейних, практиці добрих побажань. Ідеалу “мудреця”, “благогородного мужа” Конфуцій протиставив низького чоловіка. Перший слідує обов'язку та закону, другий думає лише про вигоду. Перший – вимогливий до себе другий – до інших людей. В конфуціанстві відсутнє духовенство, обряди виконує державний чиновник або голова родини, тому нема й церкви. Згідно з вченням Конфуція, суворе дотримання обрядів є правилом життя, опорою всього соціального порядку.

Те, що конфуціанці вважали необхідним для існування людини – практику ритуалів – даоси вважали просто вигадкою та зарозумілим наполяганням на протиставленні створеного людиною природному. Вони виступали за те, щоб кожна людина замість того, щоб зупинятися на ритуальній практиці, розвивала власне те, чесноту чи силу, отриману від Дао.

Підсумовуючи, окрім неприхильності до Конфуціанської ідеї ритуалу, даоси, як правило, також недовірили ставилися до іншого великого людського винаходу – мови. Можливо, це сталося тому, що вони зрозуміли, що всі, хто говорить, замкнені в часі та обмежені певною людською ідентичністю. З їхньої точки зору, потрібні були не логічні аргументи чи мистецтво переконання, а спокійне настроювання на ритми та цикли природи та процес змін.

Список літератури:

1. Seidel, A., & Strickman, M. *Basic concepts of Daoism*. <https://www.britannica.com/topic/Daoism/Basic-concepts-of-Daoism>
2. Tucker, John Allen. (1992). Reappraising Razan: The legacy of philosophical lexicography. *Asian Philosophy*, 2 (1), 41–60.
3. Bloom, I. *Introduction to Daoism. Asia for Educators*. http://afe.easia.columbia.edu/special/china_1000bce_daoism.htm

ФІЛОСОФІЯ БУДДИЗМУ В КУЛЬТУРІ КИТАЮ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

Ковтуненко Анастасія

студентка курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: Попова М. Д

Китай – країна, що й досі вражає своїм теперішнім і минулим. Її культурою захоплюються, а тисячі людей прагнуть пізнати справжню нірвану за допомогою релігії. Віра є важливою частиною китайської культури, оскільки саме за допомогою неї можна віднайти свій сенс буття та розкрити себе з іншої сторони. Таким чином можна зрозуміти, що віросповідання дійсно важливе, особливо якщо говорити про буддизм. В Китаї виділяють такі основні релігії: даосизм (道教), буддизм (佛教), християнство (基督教), протестантизм (基督新教) та іслам (伊斯兰教). (1) (Кім О.В., 2020). Проте саме буддизм є *найбільш поширеним* серед азіатських країн таких як Японія, Китай, Корея та інші.

Буддизм (佛教) бере свій початок з Індії, але в Китай потрапив ще на початку нашої ери. Купці стали першими проповідниками, які приїжджали до Піднебесної через *Шовковий шлях* (найвідоміший торговельний маршрут давності). Так вірячи легенді, перші буддійські *сутри* (збірка лаконічних висловів) були привезені в місто Лайон при правлінні імператора Мін – ді. Пізніше в цьому місці з'являється перший буддійський храм – *Баймаси* (白馬寺). Основоположником китайської буддистської традиції визнають Ань Шигао. Але повноцінного розквіту ця релігія зазнала лише тоді, коли в 4 ст. н.е. буддизмом зацікавився правлячий прошарок населення. Основна ідея

цього віросповідання – покласти край стражданню та досягти нирвани, шляхом самопожертви та відмови від комфорту (Кім, 2020). Китайські буддисти вірять, що досягнути нирвани(стану переходу в абсолютний спокій) можливо, потрібно лише виявити в собі природу Будди, подолати самого себе та злитися з Буддою. Лише за цією умови можна досягнути справжнього стану насолоди (Вайнтруб, 2010). Варто відзначити, що блаженство не є потенційною смертю. Філософія цієї віри не визнає існування незмінного, вічного світу; матеріальність сприймається як ілюзія, яка немає стабільності. Таким чином, людина позбавляється всього, що здатне впливати на неї та її майбутні відродження, що дає змогу поринути у вічний спокій (Арістатова, Титаренко, 2020) В загальному, крім людини, буддизм припускає ще інші форми життя такі як тварина, божество, войовничий титан, голодний дух та мешканець пекла. В цьому вченні присутнє поняття раю та пекла. Так у китайському буддизмі світ складається з землі та надземних світів, яких 26 (Вайнтруб, 2010).

Найвідомішою школою китайського буддизму вважається школа “Чань”. Сама назва цієї школи означає “мовчазне самозаглиблення”, через яке можна досягти стану трансу завдяки медитації. Засновником “Чань” – буддизму був Бодідхарма. Існує навіть легенда про те, як він пробув у медитації цілих дев’ять років (Вайнтруб, 2010). Багато в чому ця вітка буддизму є повноцінною протилежністю традиційній вірі. Воно увібрала в себе Конфуціанську мораль та містику даосизму. Саме це вчення вписується в канони даоського світосприйняття. (Щербаков, 2017). А отже, ця школа навчала жити моментом, брати від життя все можливе. Книжні канони були непотрібними, вважалося, що пізнати істину могла людина, яка психічно готова до цього (Вайнтруб, 2010).

Максимального розквіту відома школа та віросповідання набуло у добу Тан. Цю добу вважають буддійською, адже тоді китайська культура стала світовою, бо Корея і Японія перейняли культуру Піднебесної (Щербаков, 2017). Проте, варто значити, даний розквіт дуже швидко закінчився. Причиною стало посилення впливу конфуціанства.

На сьогоднішній день буддизм сповідують мільйони людей, таке вчення змогло допомогти суспільству жити справжнім життям і прагнути до насолоди, а не до страждань. Така віра змогла задати нові барви в літературі та буденності давніх китаців, що значно розширило китайську культуру.

Список літератури:

1. Кім, О. (2020). Релігії Китаю. Історія та сучасний стан. *Сходознавство. Актуальність та перспективи*, 137–139.
2. Щербаков, Я. (2017). *Китайський буддизм та драма цзацзюй доби Юань (1271 – 1368)*. Київ.
3. Вайнтруб, І. (2010). Китайський буддизм. *Людина і світ*, 3, 51–54
4. Арістатова, А., & Титаренко, В. (2020). *Буддизм. Велика українська енциклопедія*. <https://vue.gov.ua/>

НЕЦКЕ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЯПОНІЇ

Короваєнко Поліна Олексіївна

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Факультету історії і права
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: Ямпольська Л. М.*

Японська культура тривалий час залишалась самотньою. Знайомство з нею західного світу відбулося в період “Мейдзі ісін” (1868–1912), коли потік японських промислових товарів, оригінальної зброї, творів мистецтва хлинув до інших країн. Разом із ним прийшли й мініатюрні символічні фігурки – нецке, що особливо привернули увагу європейців. Актуальність теми нашого дослідження полягає у вивченні матеріальних і духовних чинників японської культури, на прикладі нецке, що до цього часу визначають її традиційність і неповторність, а також формування інтересу для подальших досліджень з даної проблематики.

Вивченням нецке займалось досить вузьке коло вчених – мистецтвознавців, серед яких Н. Ніколаєва (1972), М. Успенський (1986), чий праці ми використовували в своєму дослідженні.

Мета нашої доповіді полягає у вивченні нецке як культурно-мистецької складової Японії, здійсненні класифікації нецке, розкритті духовного контенту та символічного наповнення його різних видів.

Сам термін “нецке” (власне “не – цуке”) позначається двома ієрогліфами: перший означає “корінь”, другий – “прикріплювати”. Нецке – це брелок або гудзик, за допомогою якого біля пояса носять кисет з тютюном, зв’язку ключів або інро – коробочку для парфумерії та ліків (Успенський, 1986). Найчастіше матеріалами, з яких виготовлялися ці мініатюри, були різновиди дерева, кістки, роги чи зуби тварин, інколи використовували метал, частини зброї, порцеляну, бурштин, нефрит та інше дорогоцінне каміння.

В залежності від матеріалу визначалася і техніка роботи з ним, проте обов’язковими для готового виробу були такі умови: невеликі розміри та вага, наявність отворів для нанизування на мотузку, відсутність ріжучих або гострих елементів. Японські майстри прагнули створити певну композицію і нерідко за основу брали сюжети з театру, історії, релігійних вірувань, сцени з побуту чи природи. Нерідко в нецке можна прослідкувати китайські впливи, героїв, державних діячів, що бере витоки у VI–VII ст., коли японці активно почали знайомитись із культурою континентального Китаю.

Загалом фігурки можна поділити за формою та змістом на декілька категорій:

- катоборі – тварини або люди (один із найпоширеніших видів фігурок);
- сасі – це мініатюрні фігурки у вигляді брусків, в яких передбачений отвір; через отвір протягується мотузка, яка вішається на пояс кімоно; часто такі фігурки йшли в комплекті з ключами;

- мандцю – це круглі фігурки з написами (ієрогліфами) або зображеннями міфологічних істот, виготовлені тільки зі слонової кістки;
- ітараку – склалися з двох переплетених фігур, які могли бути двома богами, тваринами або людьми; зазвичай вони виготовлялися з очерету;
- кагамбута – практичний аксесуар, виготовлений японцями у вигляді ємності з кришкою; використовувалися для зберігання тютюну (Что нужно знать о нэцкэ, 2023).

Історія появи нецке досить давня, перше писемне свідчення про носіння нецке відноситься до початку XVII ст. В історичному творі Янагісава Кієна (1706–1758) “Дісекі гоко” (“Історичні коментарі”) надано опис соколиного полювання сьогуна Ієясу Токугави (1542–1616) (Загадковий світ нецке, 2023). Тут же докладно описаний костюм сьогуна, де згадується така деталь, як нецке, у вигляді гарбуза. Протягом XVII ст. виготовлення нецке було побічною справою не лише скульпторів, а й багатьох інших професійних майстрів: гончарів, різьбярів декоративних архітектурних деталей, майстрів по металу, майстрів – лаківників. Лише в XVIII ст., переважно в його другій половині, з’явилися професійні різьбярі нецукесі. Саме ці майстри перетворили нецке на окрему форму мистецтва зі специфічними формами, матеріалами та низкою притаманних йому тем.

Отже, можна зробити висновок про те, що нецке – це мініатюрний виріб, як правило, статуетка, який використовується як гудзик, брелок, пристрій на поясі або прикраса японського одягу, наприклад застібка. Найчастіше його виготовляли з дерева, кісток тварин, металів чи дорогоцінного каміння. Сюжетами нецке могли бути сцени театру, історичні події, природа чи картини побуту, в яких нерідко можна було прослідкувати тенденції китайських впливів. Перша згадка про нецке датується першою половиною XVII ст., однак значного поширення та виокремлення цей мистецький напрям отримав у другій половині XVIII ст.

Список літератури:

1. Николаева, Н. (1972). *Декоративное искусство Японии*. Москва.
2. Успенский, М.В. (1986). *Нэцкэ: монография*. Ленинград.
3. Что нужно знать о нэцкэ (2023). <https://www.dvaveka.ru/blog/что – nuzhno – znat – o – netske/>
4. Загадковий світ нецке (2023). <https://unc.ua/uk/pochitat/zagadochnyy – mir – necke – 145>

ОБРАЗ ІНДУЇЗМУ ТА БУДДИЗМУ В ПРАЦЯХ ЧАРЛЬЗА ТЕЙЗА РАССЕЛА

Орловський Роман Володимирович

*аспірант кафедри філософії та культурного менеджменту
Національного університету “Острозька академія”*

Чарльз Тейз Рассел (1852–1916) – засновник Товариства Вартової Башти та руху Міжнародних Дослідників Біблії. За час своєї діяльності він торкався країн Сходу та їхніх релігій, зокрема через особистий досвід. Він з дитинства цікавився релігією та духовними питаннями, та виховувався у традиції пресвітеріанської церкви. Однак в молодості Рассел пережив розчарування у віровченні своєї деномінації та й взагалі у християнстві. Це спонукало його впродовж нетривалого періоду до пошуку істини у вченнях релігій Сходу, зокрема конфуціанства, ісламу, буддизму, та їхніх священних книг. І хоча ідеї, які пропагували ці релігії не вдовольнили Рассела, однак він сформував щодо них власний погляд (Redeker, 2006, p. 13–14). Також зазначимо, що у 1912 р. Рассел відвідував країни Сходу, зокрема Японію, Китай та Індію (Opening Up, 1961). У цьому дослідженні розглянемо ставлення Рассела до індуїзму та буддизму. Зазначимо, що він, торкаючись цих східних релігій, не вживає їхні типові терміни, напр. нірвана, карма, сансара, а використовує описові відповідники цих понять. Індуїзм, який Рассел називає виключно “брахманізмом”, він охарактеризовує як “хаотичну масу мрійливих спекуляцій, які не мають чітко впорядкованої системи мислення”. Ця релігія не має чіткої системи, а є просто сумішшю різних вірувань. Також індуїзм не можна назвати філософією, а тільки “мрією”. Священими книгами релігії є Веди та закони Ману. Головними особливостями є кастова система суспільства, верховна влада священства, віра в існування багатьох богів, серед яких Брахма визнається верховним божеством. У розумінні індуїзму Брахма – це єдина справжня істота у всесвіті; а все інше – це тільки ілюзія та не має реальної сутності. Водночас, Рассел зазначає, що природним станом Брахми є перебування у стані несвідомого сну. Найвищою метою індуїста є заглиблення в Брахму, а оскільки той постійно перебуває у стані несвідомого сну, то, на думку Рассела, це заглиблення означає “не що інше, як знищення” особистості віруючого. Однак, щоб досягти цього стану потрібно пройти низку перевтілень через різні форми життя. Кращий рівень існування у наступному житті залежить не від духовно – моральних якостей особистості, а саме від належного виконання ритуалів та болісних самобичувань. Непоодиноким явищем є дітовбивство та спалення вдів. Рассел спостерігає велику подібність католицької церкви та індуїзму у намаганні тримати своїх “сліпих прихильників” у рабській покірності перед диктатом брахмана або класу священиків. З цієї причини Рассел називає індуїзм – “католицизмом Індії” (Russell, 1890).

Буддизм характеризується як протест проти індуїзму, “зіпсованої релігії”, часів принца Гаутами, який пізніше був названий Буддою. Рассел застосовує до нього термін – “протестантизм Індії”. На його думку, цю релігію, правильніше вважати системою філософії, ніж теології, оскільки вона “не визнає жодної істоти з більшою надприродною силою, ніж людина”. Буддизм відмовляється від вшанування богів індуїзму, відкидає необхідність священства та кастової системи. На місці божества буддизм поставив “ідеальну особистість” – Будду, яка, однак, не є об’єктом поклоніння, а лише прикладом для наслідування. При цьому Рассел підмічає, що зображення Будди прикрашають центр буддійських храмів, перед якими розміщують приношення з фруктів та квітів. Проте, він підкреслює, що свідомі буддисти розглядають церемонії не як акти поклоніння, а лише як спогад про постать гідну наслідування. Ось чому буддисти вважають, що рівня Будди спроможна досягти будь-яка хороша людина. На відміну від індуїзму, переселення душі залежить не від “непогрішимого класу священників”, а від дії “негнучкого закону”, тобто карми. Замість обрядових покаючих молитов, які передбачені індуїзмом, буддизм пропонує реформування характеру та поведінки, вважаючи, що саме ці принципи є необхідними для досягнення справжнього щастя.

Початкову ідею буддизму Рассел визнає благородною: спроба скинути кайдани “сліпого марновірства” зі акцентом на особисту свободу людини. Цю ідею він вважає свідченням щирого пошуку істини та слідування принципам праведності незважаючи на зовнішній спротив. Тому буддизм – це “майже повний переворот мислення” порівняно з індуїзмом.

Водночас Рассел не замовчує про негативні, на його думку, риси цієї релігії. Так він вважає, що відсутність у буддизмі пізнання Бога, робить наголос на прославленні людського розуму та сумління. Ось чому за відсутності пізнання Бога, саме людський розум та сумління єдиним стали джерелом одкровення для буддистів. Стан звільнення від страждань, нирвана, є “похмурим кінцем”, оскільки цей стан є кінцем існування самої людини. Аргументує Рассел цю позицію наголошуючи, що буддисти вважають страждання не просто дефектом існування, а самою суттю існування. Незгодний також Рассел з “абсурдним вченням” про переселення душ, численні рівні небес та рівні пекла (Russell, 1890).

Отже, Чарльз Рассел подає опис індуїзму та буддизму через призму власного релігійного світогляду. Можна окремо відмітити його порівняння цих релігій Сходу у якості протиставлення “католицизм – протестантизм”.

Список літератури:

1. Opening Up the Way to Life for the Peoples of India. (1961). *The Watchtower Announcing Jehovah's Kingdom*, 82(10), 313–318.
2. Redeker, C. F. (2006). *Pastor C.T. Russell: Messenger of Millennial Hope, Distinguished Founder of the Bible Students and His Legacy*. Pastoral Bible Institute.

3. Russell, C. T. (1890). Religions of the World. *The Watch Tower and Herald of Christianity Presence*, 11(3), 13–18.

ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ В КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Петрик Валерія Володимирівна

студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Попова М. Д.

Кольори присутні в кожній культурі, але в кожній вони мають різне значення. Китай – величезна країна з багатою історією, яка своїм чином сформувала значення кольорів. Китайці використовують кольори символічно під час кожного ритуалу, церемонії, фестивалю та навіть у бізнесі. Порівняно із західними країнами, у Китаї колірний символізм напрочуд інший, ширший та більш значущий. Деякі з кольорів вважаються “щасливими”, а деякі – навпаки, “нещасливими”. Також існують бажані поєднання кольорів. Ці всі моменти визначає китайська культура кольору.

Китайське слово, що означає “колір” – yánsè (顏色). У китайській культурі чорний, червоний, цин (青) (поєднання зеленого та синього), білий та жовтий розглядаються як стандартні кольори. Ці кольори відповідають п’яти елементам в китайській філософії (五行): воді, вогню, дереву, металу та землі. Я хочу встановити значення цих кольорів через призму філософії Китаю та порівняти їх із баченням європейців (Gao, 2014).

Червоний колір (红色) асоціюється з чоловічою енергією Ян, вогнем, удачею і радістю. Червоний – це традиційний для Китаю колір, який використовується під час святкування китайського Нового року та інших свят, включаючи весілля. Червоний колір суворо заборонений під час поховань, оскільки він є символом щастя. У Європі червоний колір несе в собі не лише позитивне значення (наприклад, кохання). Це також колір гніву, тривоги та небезпеки) (2).

Жовтий колір (黄色) вважається найкрасивішим кольором, символізує землю, є імператорським кольором. Він символізує імператорство, владу та процвітання. Китайська приказка “Жовтий колір породжує Інь і Ян” також означає, що жовтий є центром усього. Одяг ченців жовтий, як і елементи буддійських храмів. У західній культурі цьому кольору не надається настільки велике значення. Але у будь-якому разі це колір щастя, спокою, тепла та сонця.

Білий колір (白色) символізує метал і є одним із “нещасливих”. Він асоціюється з трауром і смертю, тому цей колір китайців використовують саме з під час поховань. Можемо прослідкувати величезну відмінність між китайською та європейською “культурами кольору”. Ми асоціюємо білий із чистотою та невинністю (Morton, 2004).

Чорний (黑色) відповідає воді, зазвичай вважається нейтральним кольором, хоча і з'являється в багатьох негативних контекстах у ідіомах. У сучасному Китаї чорний колір використовується в одязі, особливо в професійному контексті. У традиційній китайській культурі чорний колір менше асоціюється з трауром, ніж білий. У Європі ж усе навпаки: чорний колір асоціюється з із темрявою, ніччю, зі смертю.

Давня китайська мова не розрізняла синій та зелений кольори, маючи єдиний колір цин (青). Чисте блакитне небо та свіжі зелені овочі вважалися одного кольору. Сучасний мандарин має окремі ієрогліфи для цих кольорів, використовуючи 绿 (зелений) та 蓝 (синій). Цин асоціювався із здоров'ям, процвітанням та гармонією. Він використовувався під час конструювання Храму Неба, щоб символізувати небеса (Gao, Sutrop, 2014).

Підсумовуючи, дослідивши колірний символізм у китайській культурі, можна зробити висновок, що кольори справді відіграють величезну роль, адже глибоко вкорінені в історії та традиціях. Від радісного червоного до благородного жовтого, кожен колір має своє унікальне значення та символіку.

Список літератури:

1. Gao, J. (2014). *Basic Color Terms in Chinese: Studies after the Evolutionary Theory of Basic Color Terms* (Doctoral dissertation).
2. Maayot. *Colors in Chinese*. <https://www.maayot.com/blog/colors-in-chinese/>
3. Morton, W S. (2004). *China: Its History and Culture*. Blacklick.
4. Gao, J., & Sutrop, U. (2014). The basic color terms of Mandarin Chinese: A theory – driven experimental study. *Studies in Language*, 38(2), 335 – 359.
5. Heng, Q. (2005). Feng Shui and Traditional Chinese architecture, a cultural study. *Lecture held at Huazhong Normal Universit.*
6. Zheng Q. (2005). Feng Shui and Traditional Chinese architecture, a cultural study. *Lecture held at Huazhong Normal University.*

КУЛЬТУРА ТА ІСТОРІЯ ПАЛИЧОК ДЛЯ ЇЖІ В КИТАЇ. ПОХОДЖЕННЯ ІЄРОГЛІФА

Пудлик Олеся Юрїївна

студентка 2 курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Попова М. Д.

У багатьох культурах по всьому світу, палички для їжі є невід'ємною частиною традиційного їдла. Хоча вони здавалися досить простими у використанні, вони мають довгу історію та багато цікавих деталей, які становлять частину культурної спадщини. Палички для їжі є винаходом епохи неоліту в Китаї в провінції Хенань. Вони були створені під час династії Шан у період між 1766 і 1122 роками до нашої ери. Провінція

Хенань є археологічно важливим місцем, а також вважається батьківщиною китайської писемності. Пара бронзових паличок була знайдена в гробницях руїн Інью, що знаходиться на відстані двох кілометрів від міста Аньян. Люди династії Шан використовували палички для їжі, щоб діставати крихітні шматочки їжі з киплячої води чи горщиків з олією.

Палички для їжі тієї епохи були тоншими порівняно з тими, якими ми користуємося сьогодні, тому що їх використовували лише для того, щоб вибирати крихітні шматочки з супу. Походження та розвиток китайського ієрогліфа “箸”. У Стародавньому Китаї палички для їжі вимовлялися як “箸”, а сьогодні вони відомі як “筷子”. Це було написано мовою 說文解字 (shuō wén jiě zì), китайський словник слів і виразів). Китайський ієрогліф “箸” означає столовий посуд із “竹” (zhú) радикалом “бамбука” як елементом значення та “耂” (zhě) як звуковим елементом. У словнику “辭海” (cí hǎi) було зазначено, що палички для їжі були гнучким інструментом у стародавньому Китаї. Таким чином, початкове значення “箸” було визначено як інструмент для збирання їжі. Проте згодом ієрогліф “箸” був замінений на ієрогліф “快” (kuài), що означає “швидкий”. Особливості китайської культури паличок (Wang, 2015).

Конструкція складається з двох паличок однакової форми, розміру та матеріалу, створених цілісністю, наполегливістю та чесністю. Дві палички не мають механічного зв'язку, але вони можуть добре координувати одна одну за допомогою пальців. Популярність: 1,3 мільярда людей у Китаї та китайці, які живуть за кордоном, знають, як користуватися паличками для їжі з раннього віку (в середньому з 3 років).

Різноманітність: палички для їжі виготовляються з широкого діапазону матеріалів, включаючи бамбук, дерево, кістки тварин (слонова кістка), камінь (кришталь, нефрит), металеві (золото, срібло, бронза, залізо, олово, свинець, сплав і нержавіюча сталь тощо), рідкісні матеріали (ріг дракона, ріг носорога, черепаха, кістка павича) та інші (кістка риби, корал і пластик, тощо). Палички для їжі оформлені гравіюванням різних кольорів, від коротких ліній і спіральних до віршів і куплетів давніх часів чи картин (Desheng, 2013). Перед їжею їх акуратно кладуть праворуч від миски, а після їжі – посередині миски у вертикальному напрямку. Існують правила табу, наприклад:

- покласти на стіл неоднакові за довжиною палички вважається ознакою нещастя;
- тримати один кінець паличок для їжі в роті і постійно смоктати його зі звуком є неввічливою поведінкою;
- бити по тарілках і мисках вважається неповагою і зневажається іншими;
- брати палички для “пошуку” продуктів на тарілках – це поганий спосіб, оскільки це часто називають “копанням могил”;

Під час їжі не можна схрещувати палички на столі, оскільки це сприймається негативно. Це розглядається як те саме, коли учні роблять помилки в домашньому завданні, і вчитель дає їм хрестик, обвинувачений підписує хрестик, щоб зізнатися у скоєному. Під час трапези неввічливо, якщо палички випадково впадуть на землю, адже падаючі палички означають хвилювання похованих предків (Adams, 2022).

Підсумовуючи можна сказати, що палички є представниками китайської культури, вони символізують давню китайську цивілізацію та втілюють 5000 – річну історію Китаю. Незалежно від того, живе китаєць у Китаї чи за кордоном, вони цінують свій зв'язок із паличками. Крім того, палички можна дарувати як подарунок або розцінювати як унікальний виріб ручної роботи, яким люди можуть виражати свої почуття.

Список літератури:

1. Wang, Q. E. (2015). *Chopsticks: A Cultural and Culinary History*. Cambridge.
2. Desheng, C. (2013). Chopsticks as a Cultural Symbol in China. *Journal of Research Method in Education*, 1 (4), 1–2.
3. Adams, L. (2022). *Beyond Chopsticks and Rice. Core Knowledge*. Cambridge.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТА ЕТИЧНІ НОРМИ ЧАЮВАННЯ В КИТАЇ

Семенюк Вероніка Любомирівна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Культура чаювання (茶道, chá dào) є однією з найважливіших традицій у китайській культурі, і її коріння сягає далеко в історію Китаю. Ця традиція полягає в приготуванні та подачі чаю з особливими ритуалами і етикетом.

Основними елементами культури чаювання у Китаї є чай, чайові знаряддя, вода, приміщення та учасники. Чайові знаряддя, наприклад, чайник, чашки та ложки, повинні бути зроблені зі спеціальних матеріалів, таких як кераміка або глина, щоб забезпечити найкращий смак чаю. Вода повинна бути чистою і свіжою, а учасники повинні дотримуватися особливих правил етикету.

У Китаї існують різні види чаювання, такі як “Гунфу” чаювання 功夫茶 (gōng fu chá), яке є одним з найбільш складних та витончених видів чаювання. Цей вид чаювання характеризується високим рівнем складності, який включає в себе використання спеціальної кераміки та правильну температуру води. Культура чаювання у Китаї має великі культурні та соціальні значення. Вона вважається важливою формою спілкування, яка дозволяє людям знайомитися один з одним та обмінюватися думками та ідеями. Крім того, культура чаювання є символом китайської культури та

національного характеру. Однак, незважаючи на різноманітність, у китайській культурі існують деякі загальні принципи, які дотримуються під час чаювання.

Один з основних принципів культури чаювання – це повага до чаю та його приготування. Використання свіжої води з низьким вмістом мінералів та правильної температури дозволяє вилучити найкращі властивості чаю. Крім того, знання про пору вирощування чаю та методи обробки її листків можуть бути важливими для вибору правильної чайної композиції. Учасники чаювання повинні дотримуватися особливого етикету. Наприклад, під час подачі чаю гостю повинні протягнути чашку двома руками з дотриманням відповідної пози. Господар також повинен звернути увагу на кожного гостя, дбайливо контролюючи кількість води та чаю в кожній чашці.

Окрім цього, у культурі чаювання важлива роль відведена чайовій залі. Це приміщення, де проводяться чаювання, має бути відведене спеціально для цієї мети та мати певний дизайн, що сприяє романтичному настрою. У залі повинні бути відповідні предмети декору, які допомагають підтримувати атмосферу та розслабитися. Наприклад, декілька гілочок бамбуку або красиво розміщені камені.

Також важливою частиною є спеціальні інструменти та посуд. Чайні сервізи мають свою власну історію та традиції. Наприклад, звичайно використовуються глиняні чайники, які зберігають тепло та аромат. Також для подачі чаю використовуються керамічні чашки зі спеціальними орнаментами та символами.

Культура чаювання в Китаї має свої корені у давніх часах. Чай був відомий у Китаї ще з далекої історії, більше 5000 років тому. У середині династії Тан (618 – 907 рр.) виникла традиція чаювання, що стала дуже популярною в династії Сун (960 – 1279 рр.) і Мін (1368 – 1644 рр.). У цей час чай був дуже дорогим і доступним тільки вищому суспільству. Сьогодні культура чаювання залишається важливою частиною китайської культури, і її вплив можна помітити в різних аспектах життя. Зокрема, багато компаній в Китаї мають свої власні чайні кімнати, де можна проводити бізнес – зустрічі та обговорювати питання в невимушеній обстановці.

Підсумовуючи, культура чаювання в Китаї є важливою та багатозаровою, яка включає в себе історію, традиції, релігійні та філософські погляди, спеціальні інструменти та посуд, а також мистецтво чаювання. Вона була відома в Китаї ще з далекої історії, а сьогодні залишається важливою частиною китайської культури

Список літератури:

1. Bennett, J. A. (2013). *Tea in China. A Religious and Cultural History*. Hong Kong.
2. Blofeld, J. (2018). *The Chinese Art of Tea*. London.
3. Heiss, M. L., & Heiss, R. J. (2007). *The Story of Tea. A Cultural History and Drinking Guide*.

4. Hohenegger, B. (2006). *A cultural history and drinking guide. In: The story of tea.* New York.

ТРАДИЦІЙНІ ЯПОНСЬКІ ТА ЗАПОЗИЧЕНІ ФЕНОМЕНИ: ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ХРИСТИАНСТВА У ТВОРЧОСТІ ШЮСАКУ ЕНДО

Сень Наталія Валеріївна

*студентка 4 курсу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Букрієнко Андрій Олександрович

*завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
університету імені Бориса Грінченка*

Шюсаку Ендо, один з найвідоміших японських письменників, відомий своїми творами, які досліджують теми релігії, моралі та етики, іншими словами, теми, які мають великий вплив на культуру та ідентичність японців. Одним з головних питань, які порушує письменник у своїх творах, є інтеграція християнства в японську культуру.

Історія християнства в Японії була складною та пов'язаною з переслідуванням християн в XVII столітті, а також з забороною християнства на початку XVIII століття. Це призвело до того, що християнські вірування стали вважатися запозиченими та негативними для японської культури. Шюсаку Ендо досліджує цю проблему у своїх творах, зокрема у романі “Мовчання”, де головним героєм є португальський місіонер, який відчуває непросту інтеграції своєї релігії у японську культуру та відчуває великий тиск соціального середовища. Цей твір зображує конфлікт між християнською вірою та японською культурою та ілюструє складність процесу інтеграції запозичених культурних феноменів.

У романах “Море та отрута” та “Мовчання” Шюсаку Ендо описує життя християнських місіонерів в Японії та проблеми, які вони стикалися через переслідування з боку влади та місцевих жителів. Таким чином, він поєднує традиційні та запозичені елементи культури, створюючи унікальну атмосферу своїх творів.

Шюсаку Ендо, як християнський письменник, використовував християнські символи та тематику у своїх творах, проте він також запозичував культурні феномени та традиції Японії (1). Християнські символи та ідеї, які були впроваджені в японську культуру, не завжди відповідали її контексту та традиціям, і нерідко вони були змінені або перероблені. Іноземні релігії бути сприйняті та інтерпретовані в літературу, що має важливе значення для розуміння культурної та релігійної інтеграції.

Знання традиційної культури та релігії, зокрема дзен – буддизму, допомагає розкрити складні теми, пов'язані з конфліктом між християнством та традиційними японськими цінностями, такі як віра,

жертвність та покаяння. Крім того, Шюсаку Ендо використовує традиційну японську літературу та мову для передачі складних ідей та концепцій у своїх творах.

Шюсаку Ендо використовує техніку “повернення додому”, коли герої повертаються до своєї батьківщини, щоб показати конфлікт між західною культурою та традиційною японською культурою (2). Це допомагає показати, як християнство може бути інтегроване у японську культуру, але також показує проблеми, які виникають у такій інтеграції. Усі засоби, які використовує Шюсаку Ендо, допомагають показати проблему інтеграції християнства у традиційну японську культуру, а також показати, як християнство та традиційна японська культура можуть співіснувати.

Отже, творчість Шюсаку Ендо відображає унікальний перехідний стан між західною та східною культурами, а також глибокий релігійний досвід, який дозволяє йому досліджувати складні релігійні питання у своїх творах. Його поєднання традиційних японських та запозичених культурних елементів дозволяє читачам краще зрозуміти культурне та релігійне багатство Японії та її відкритість до взаємодії з іншими культурами, а також дає можливість розглянути унікальні аспекти релігії та духовності, які можуть бути важливими для людей з різних культур та релігійних традицій. Така міжкультурна взаємодія та розуміння можуть допомогти зберегти культурну різноманітність та підвищити свідомість про різні релігійні традиції та їхні взаємовідносини.

Список літератури:

1. Bassett, S. (2008). *Religion and Hoping for Peace: The Role of Christianity in Japan's World War II Film and Fiction*. New York.
2. Victorie, B. Zen. (2003). *War Stories*. London.

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Симошина Анна Ярославівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Через посилення глобалізаційних процесів та входження Китаю до когорти світових лідерів китаємовний політичний дискурс у площині аналізу синтаксичних особливостей його перекладу наразі є сферою інтересів багатьох дослідників, адже результати є необхідними для більш глибокого розуміння китайського національного менталітету.

Джерело відмінностей між синтаксисом китайської та української мов полягає у тому, що перша відноситься до кореневих (ізоляційних) мов, а друга до флективних. У кореневих мовах граматичні відношення слів

передаються в основному за допомогою порядку слів, а не закінченням (флексією).

Незважаючи на те, що порядок слів в українській мові довільний, саме у текстах політичного дискурсу – в цій роботі ми розглядаємо його на прикладі текстів політичних новин, домінує прямий порядок слів – підмет стоїть перед присудком, узгоджене означення стоїть перед означуваним словом, а неузгоджене – після означуваного слова, додаток займає позицію після слова, яке ним керує.

Михайло Гінзбург у своїй роботі, присвяченій перекладу, зазначає, що в українській мові в центрі вислову завжди саме дія, а не предмет. (Гінзбург, 2008)

Проблему синтаксичних особливостей в україномовному медіатексті вивчає С. Харченко у своїй роботі. У результаті дослідницької роботи приходиться до висновків, що в україномовному медіатексті синтаксис виражений простими двоскладними реченнями (зазвичай ускладнені, наприклад, однорідними членами), складносурядними реченнями, складнопідрядними реченнями (найчастіше з означальною підрядною частиною), складними багатокomпонентними реченнями, вставними та вставленими одиницями.

У структурі речення китайської мови і означення, і обставина стоїть попереду означуваного слова. Також є характерним використання поширених означень і обставин, надто дієприкметникових зворотів, які не завжди варто зберігати при перекладі на українську. Одним із частих способів перекладу дієприкметникових зворотів є синтаксична трансформація, коли зворот перетворюємо на означальне підрядне речення. Таким чином, при перекладі буде використано синтаксичну трансформацію заміни типу речення.

Український дослідник І. Гарник виокремлює такі види синтаксичних трансформацій: заміна частин мови, заміна членів речення, заміна типу речення, синтаксичні перестановки, членування речень, об'єднання речень (2001). До зазначеної класифікації можна також додати нульову трансформацію, в ході якої синтаксична структура оригіналу не зміниться.

За підсумками дослідження було відзначено, що найчастотнішим за використанням способом перекладу синтаксису китайськомовних текстів політичних новин є заміна. Загалом, заміну також називають найпоширенішим видом перекладацької трансформації, оскільки під неї підпадає заміна частини мови, членів речення і навіть типу речення.

Другим за частотністю способом перекладу стало членування речень. Це зумовлено поширеністю довгих, насичених речень (4–5 основ, зі зворотами) у китайській мові, які при перекладі на українську значно ускладнюють сприйняття інформації і основної ідеї речення.

Решта випадків перекладу відзначаються застосуванням синтаксичної перестановки та нульової трансформації.

Використання заміни не дозволяє перекладачеві зберегти всі оригінальні синтаксичні засоби виразності тексту. Проте, ми вважаємо такий переклад припустимим, перш за все, зважаючи на різницю між синтаксисом китайської і української мови. Крім того, більшість випадків застосування вищезазначених трансформацій усе одно дозволяють зберегти частину оригінальних засобів виразності, тому не завдають значної шкоди функціям, що їх виконує оригінальний текст.

Список літератури:

1. Гінзбург, М. (2008). Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців. *Проблеми української термінології*, 620, 26–32.
2. Гарник, І. (2001). *Типологія перекладацьких трансформацій: навчально – методична розробка на базі англійської мови*. Київ.
3. Харченко, С. (2014). Особливості синтаксичного оформлення україномовних часописів на теренах сучасної Польщі. *TeKa Kom. Pol*, 24 – 30.

НАРОДНІ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ КИТАЮ

Степасюк Христина Святославівна

студентка I курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Попова М. Д.

Стародавні цивілізації в багатьох регіонах земної кулі розробили музичні інструменти для різноманітних цілей. Деякі люди використовували свої інструменти для ритуалів, інші, щоб підсилити оповідки історій, треті, щоб давати сигнал союзникам і ворогам, ще частіше, щоб відзначити особливі події, такі як весілля чи народження дитини. Протягом останніх кількох десятиліть західне суспільство ближче познайомилося з традиційними китайськими інструментами, оскільки сучасні фільми та телевізійні шоу – особливо ті, що зосереджуються на азіатській культурі, місцях або ідеологіях – включили східні звуки в музику того ж фільму чи шоу. Основні китайські народні музичні інструмент – це гуцинь (古琴), гучжен (古筝), хулуси (葫芦丝), ерху (二胡), ді, дідзи (笛, 笛子), піпа (琵琶), сона (唢呐), сяо (箫). Про деякі з них детальніше.

Гуцинь (古琴) ще називають просто цинь 琴 або ци сянь цинь 七絃琴. Гуцин 古琴 (буквально “стародавній струнний інструмент”) – це сучасна назва щипкового семиструнного китайського музичного інструменту, є різновидом цитри. Згідно з традицією, цинь спочатку мав п’ять струн, що символізували п’ять елементів: метал, дерево, воду, вогонь і землю. Пізніше були додані шоста та сьома струни. Гуцинь майже завжди використовується як сольний інструмент, але на ньому можна грати разом із сяо (箫 – бамбукова флейта), з іншим цинь або під час співу. Музику цинь поділяють

на три різні типи звучання. Перше – сань інь (散音) “розсіяні звуки” створюється щипком вільної струни пальцем правої руки. Друге – фан – інь (泛音) “плаваючі звуки”. Виконавець злегка торкається струни одним або кількома пальцями лівої руки в позиції, позначеній крапками хуей. Щипання та піднімання струн створює яскравий і чистий звук. Третє – аньінь (按音 / 案音 / 實音 / 走音) “зупинені звуки”. Існує близько 1070 різних технік пальців, які використовуються для цинь, тому цинь є інструментом із найбільшою кількістю прийомів гри у китайській чи західній музиці (2) (Shang P., 2020).

Ґучжен 古箏 це китайська щипкова цитра. Має 18 – 23 і більше струн і рухомі містки. Ґучжен використовувався як у придворній, так і в народній музиці стародавнього Китаю. Сьогодні сучасні гучжени мають різноманітну кількість струн від вісімнадцяти до двадцяти семи (іноді більше). На відміну від стародавнього Гуджен з його струнами з шовку, сучасний вісімнадцяти струнний Гуджен має сталеві струни. Цей тип переважно використовується для відтворення традиційної народної музики, особливо репертуару народних стилів південного Китаю(1) (Lee H. N. & Zhang Y. Y., 2021).

Хулуси (葫芦丝). Назва інструменту походить від слова хулу (葫芦) “гарбуз калєбас”, і си 丝 “шовк” (мається на увазі плавний тон інструменту). Хулуси виготовляється з бамбукових трубок, типова кількість яких три або чотири. Основна центральна труба – мелодична, має сім отворів, інші труби – бурдонні (з постійним низьким звуком). Виконавець створює звук, вібруючи тростиною в мундштуці, під час гри інструмент тримається вертикально(4) (Missin P.). Хулуси має м’який та елегантний звуки, який добре поєднуються з містичними історіями при місячному світлі.

Ерху (二胡) – це смичкова двострунна китайська вертикальна скрипка. Струни ерху, зазвичай налаштовані на квінту одна від одної, натягнуті на дерев’яний резонатор. Вона не має грифа, струни підтримуються вертикальною стійкою, яка пронизує резонатор. Виразний звук ерху нагадує людський голос (Whitener, Shu, 2018). Його традиційний репертуар глибоко вкорінений у вокальні та оперні традиції Китаю.

Піпа (琵琶). Назва стосується способу гри на інструменті: “пі” (琵) означає удар правою рукою назовні, а “па” (琶) означає вищипування всередину в напрямку долоні. Її також називають “китайською лютнею”. Сучасна версія має чотири струни з нейлонової сталі. Інструмент має від двадцяти трьох до двадцяти п’яти ладів та яскравий тембр. Він використовується для соло, камерної музики та ансамблів або для супроводу співу, танцю та виступів у місцевих театрах (3).

Отже китайські традиційні інструменти існують у дивовижній різноманітності форм і розмірів завдяки довгій історії Китаю та численним іноземним впливам. Вони поєднуються, щоб створити музику, яка в сольних,

ансамблевих, симфонічних, оперних і повсякденних умовах втілює та ілюструє китайську культуру.

Список літератури:

1. Lee, H. N., & Zhang, Y. Y. (2021). *Chinese Improved National Instruments – Plucked Stringed Musical Instruments*. Amsterdam.
2. Shang, P. (2020). *Hybridity of Chinese and Western Music: The Application of the Chinese Instrument Qin to Western Orchestra*. Hamburg.
3. Whitener, J. L., & Shu, F. (2018). Sharing Global Musics: An Introduction to the Music of China. *Music Educators Journal*, 105, 18 – 27.
4. Missin, P. (n.d.). HULUSI 葫芦丝 Pat Missin. <https://www.patmissin.com/history/hulusi.html>

КОРОТКИЙ НАРИС ІЗ ІСТОРІЇ ТА ПОБУТУ ЄВРЕЇВ ОСМАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ XV – XVI СТОЛІТТЯ

Титов Антон Андрійович

студент 3 курсу кафедри тюркології

Навчально–наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

науковий керівник: Вірник О. А.

Терени сучасної Туреччини протягом своєї історії стали місцем формування вражаючого спектру різноманітних культур, які залишили по собі багату історичну спадщину, від цивілізацій класичної Європи до ісламського Близького Сходу. Вже за часів античності та середньовіччя на цих землях проживала надзвичайна кількість різних етнічних та релігійних спільнот, серед яких особливе місце займає єврейська громада, зі своєю унікальною історією, що триває вже понад дві тисячі років.

Достеменно невідомо, коли євреї осіли на теренах Малої Азії, але, згідно з сучасною турецькою дослідницею І.Тюркоглу, ці процеси почались не пізніше 6 століття до н.е. (Türkoğlu, 2009). В періоди панування Римської, а згодом і Візантійської імперії на Анатолійських землях вже були сформовані невеликі єврейські громади грекомовних євреїв – романіотів і караїмів. Зі становленням Османської імперії небагаточисленні громади ашкеназьких євреїв з Центральної і Північної Європи та інші групи романіотських євреїв почали іммігрувати на османські землі (Öncü, 2021). Правовий статус євреїв Османської імперії визначався, головним чином, ісламським релігійним правом. Євреї мали статус “зіммі”, тобто користувалися особистою недоторканністю та свободою віросповідання; військовий обов’язок на них не поширювався, однак, будучи немусульманським населенням євреї зобов’язанні були сплачувати додаткові податки.

Остаточно єврейська громада в Османській імперії сформувалася у XVI ст., після того як євреї – сефарди були вигнанні з Іспанії, Португалії,

Південної Італії та Сицилії. Османський султан Баязид II офіційно запросив висланих євреїв із Піренейського півострова до Османської імперії. За турецьким дослідником А. Оздеміром до Анатолії прибуло понад 200 тисяч сефардів, 40 тисяч з яких оселилися у Стамбулі (Özdemir, 2019). Слід зазначити, що серед євреїв, які переселялися на територію Османської імперії у XVI столітті переважали ремісники, торговці, фінансисти та представники вільних професій, що і зумовило активне формування великих єврейських громад у таких портових містах як Стамбул, Салоніки та Ізмір. Єврейські ремісники принесли до Османської імперії найбільш передові технології свого часу, а деякі галузі ремесла почали розвиватися тільки з появою євреїв. Завдяки діяльності громади в Бурсі, Едірне та деяких інших містах почали діяти десятки ткацьких майстерень, створених сефардськими євреями. Фарбуванням тканин, обробкою шкіри та виготовленням виробів з неї займалися майже виключно єврейські майстри; те саме можна сказати і про винокуріння (оскільки Коран забороняє мусульманам вживати спиртні напої) (Bahadır, 2013).

Надалі сефарди, які значно переважали всі інші групи євреїв за чисельністю і займали в суспільстві більш високе становище асимілювали романіотів, італійських євреїв і меншою мірою ашкеназів; всі ці групи перейшли в побуті на єврейсько-іспанську мову – ладіно. Євреї перейняли багато елементів власне турецької культури – архітектуру та оздоблення житла, кухню, одяг, музику тощо. (Dorn, 1991). У XV – XVI ст. Стамбул та Едірне, стали великими центрами єврейської вченості та літератури: тут жили та працювали відомі галахісти, коментатори Тори та Талмуду, каббалісти, історики та поети. У Стамбулі, Едірне, Бурсі, Анкарі, а пізніше і в Ізмірі діяли великі релігійні навчальні заклади – ешиви, куди стікалися учні з різних областей імперії та з інших країн (Hacker, 2017)

Отже, єврейська громада Османської імперії XVI ст. була надзвичайно унікальним історико – культурним феноменом, який синтезував елементи османської, європейської і традиційної єврейської культур. Громада відіграла важливу роль у економічному, релігійному та культурному житті країни. Незважаючи на численні виклики османські євреї залишили по собі багату та яскраву культурну спадщину, від самотньої кухні та музики до літератури, архітектури та мистецтва.

Список літератури:

1. Turkoglu, I. (2009). Jews in Antalya (Attaleia/Adalia). *International Young Scholars Conference I: Mediterranean Anatolia*, 489 – 496.
2. Öncü, E. (2021). *The 'Unholy' Alliance: Jews, Turks, and Ottomans During the 15th and 16th Centuries*, KTÜEFAD.
3. Özdemir, A. (2019). 'Yahudilerin Osmanlı İmparatorluğuna Gelişi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin İlan Edildiği Tarihsel Sürece Kadar Sosyo – Kültürel ve Ekonomik Durumların Araştırılmasına Yönelik Tarihsel Bir Yaklaşım. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (14), 55 – 85.

4. Bahadır, S. C. (2013). Şarap Yasağının XVI. Yüzyıl Divanlarındaki İzleri ve Kanunî Sultan Süleyman Dönemi Şarap Yasağı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 71 – 10.
5. Dorn, Pamela J. (1999). *Change and Ideology: The ethnomusicology of Turkish Jewry*. Indiana University.
6. Hacker, Joseph R. (2017). Jews in the Ottoman Empire (1580 – 1839). *The Cambridge History of Judaism*, 831 – 863.

ТРАДИЦІЙНА ТА РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРИ КИТАЮ ТА ЯПОНІЇ

Ткачук Мирослава Євгенівна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Схід – це місце, де сходить сонце, і воно з давніх часів було сповнене таємниць. Кожна країна сходу має свою власну культуру, спосіб життя та соціальну систему.

Китай з давніх часів мав найрозвиненішу культуру. Він збагатив світову культуру такими важливими винаходами, як компас, порох, папір і механічний годинник. Також винайшли ієрогліфічну каліграфію, склали місячний календар.

У Китаї вперше використовувалися методи лікування голковколанням, припеченням та масажем, лікування за допомогою женьшеню, які й наразі є надзвичайно популярні.

Також давньокитайські мислителі та лікарі створили філософсько-оздоровчу систему “ушу”, що дала початок однойменній лікувальній гімнастиці, а також мистецтву самооборони “кун-фу”.

Говорячи про релігію в Китаї, слід зазначити, що деякі вірування ближчі до культурних практик, філософії життя чи систем мислення, ніж до самих релігій. Культ предків є одним із загальних факторів більшості таких практик. Китайці думають, що вони досягають благословення своїх предків і, отже, їх захисту.

У Китаї є велике релігійне різноманіття. Проте найбільше вирізняють серед них: конфуціанство, даосизм та буддизм.

Даосизм народився як філософія і за словами його творця Лао – Цзи, просто потрібно слідувати дао і дозволити захопитися природним ритмом речей.

Також важливе місце у китайській духовній культурі посідає конфуціанство – етико-політичне вчення Конфуція. Воно складається з ряду моральних норм і принципів, залишивши глибокий слід в усіх сферах життя суспільства, справивши вплив на розвиток сімейних стосунків, розквіт культу сім’ї та її клану.

Буддизм є найбільш дотримуваною релігією в Китаї. Ця віра була пререйнята Китаєм близько 2000 років тому від Індії. Пізніше виникла одна з найцікавіших течій світової релігійної думки – чань – буддизм, яка, поширилась згодом в Японії, набула вигляду дзен – буддизму, що й досі користується неабиякою популярністю. Проте у сучасному світі більше половини населення Китаю не є релігійною, хоча більшість китайців мають певне розуміння традиційної китайської філософії (Гончар & Козицький, 2001).

Не зважаючи на те, що влада Китаю намагалася змінити деякі звичаї предків, сьогодні багато традицій, що з'явилися за всю історію, зберігаються, такі, як траурні традиції, коли родичі загиблого роздають шоколадні монети під час поховання, запалюють свічки і кладуть фрукти перед фотографією. Крім того, вони моляться, трічі схиливши голови.

А також традиційні весілля. Це ще один аспект, повний традицій. Спочатку наречений повинен принести дарунки батькам нареченої, що символізують його добрі наміри. Коли батьки їх схвалюють, дата вибирається відповідно до місячного календаря. Переважаючим кольором є червоний, що для китайців є ознакою вірності, процвітання та любові.

Із вище вказаних фактів, можна зрозуміти, що стародавня китайська цивілізація була могутньою, тому багато навколишніх країн зазнали глибокого впливу китайської культури і стали країнами китайського культурного кола. Наприклад, ритуал приготування зеленого чаю або матчі – ще одна з традицій китайського походження, яку прийняли японці. Це буддистські ченці з Китаю ввели чай в Японію в IX столітті. Незабаром напій став дуже популярним і почав культивуватися в країні.

У наші часи Японія почала всебічно вчитися у Заходу. Особливо з точки зору культури та цивілізації, Японія почала вивчати західні мови, культуру, звичаї, релігію тощо. У всіх аспектах суспільства почалася декитаїзація, і навіть планувалося замінити японські ієрогліфи на західні алфавіти (Pratt, 2021).

Не дивлячись на те, що Японія перейняла багато від Китаю, вона все одно має неповторні традиції та культуру. Наприклад, гейші вважаються в Японії справжніми мультидисциплінарними митцями. Їх навчання, яке розпочинається у підлітковому віці, має на меті навчити їх розважати гостей на вечірках, бенкетах чи зборах. Сьогодні, хоча їх кількість значно зменшилась, все ще існують школи гейш, і вони продовжують надавати свої послуги.

Найвідомішим традиційним японським одягом є кімоно, буквально значення якого є “річ, яку слід одягнути”. Це довгий одяг, для чоловіків та жінок, і складається з підкладки, низу та вражаючої верхньої частини.

Говорячи про релігію, більшість японців не дотримуються певної релігії. Частіше вони включають елементи різних вірувань у своє повсякденне життя, цей процес називається синкретизмом (Howell, 2021).

Отже, країни сходу, зокрема Китай та Японія, які розглядалися вище, мають різну, неповторну і в той же час схожу культуру та традиції, які передаються з покоління в покоління.

Список літератури:

1. Гончар, Б. & Козицький, М. (2001). *Всесвітня історія*. Київ.
2. Pratt, J. (2021). *Китайська культура: історія, традиції, звичаї, мова*. Warbleton council.
3. Howell, J. (2021). *Японська культура: історія, традиції, звичаї, мова*. Warbleton council.

СУЧАСНІ ДУНХУА ЯК ДЖЕРЕЛО ПІЗНАННЯ КИТАЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Хижя Іван Петрович

*викладач кафедри східних мов Факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

У наш час з процесами глобалізації невідомо зростає інтерес різних вікових категорій суспільства до певних видів аудіовізуального мистецтва. Це пов'язано з масовою інтеграцією життя у світову мережу, дистанційним спілкуванням та навчанням. У результаті, виникає значна кількість різноманітних фандомів та груп за інтересами.

Якщо звертатися до китайських медіа, то наразі вони виходять на вершину популярності серед осіб юнацького покоління та покоління середнього віку різних країн, зокрема і серед жителів Китаю. Такі широковідомі китайські платформи як 抖音, 哔哩哔哩, 优酷 представляють частковий або необмежений доступ для перегляду коротких відео, дорам, аніме та мультфільмів. Звернімо безпосередню увагу саме на останній вид мистецтва – китайські 动画 dònghuà (у перекладі з кит. “анімація”, “мультиплікація”; далі “дунхуа”). Китайські дунхуа значно відрізняються від японських аніме і прийнято відносити до такого жанру лише анімаційні роботи китаємовних країн: КНР, Сінгапур, Малайзія тощо. Після культурної революції, коли в КНР було введено жорстку цензуру, популярність китайських мультфільмів дещо знизилась. Проте, до кінця ХХ століття, коли з'явилась можливість скористатись незначними послабленнями, дунхуа знову стало популярним (Yuanquan, 2017). У останні роки спостерігаємо значне різноманіття нових робіт, спрямованих за своїми жанрами як на широку, так і вузьку аудиторію.

Переходячи до культурно-пізнавальної складової дунхуа, звернімо увагу на підґрунтя виникнення цього виду мистецтва. Переважна більшість думок критиків схиляються щодо появи дунхуа як “продукту” китайської літератури і стародавнього фольклору. Про це свідчить часте зображення у дунхуа давніх історичних подій Китаю, автентичних костюмів і декорацій,

жанру 武侠 та міфологічних елементів. До прикладу, використання головним героєм дунхуа 魔道祖师 народних інструментів: лютня (诗琴) та флейта (曲笛), які мають властивість відлякувати злих духів та надавати надприродних сил (Kim, 2018). Саме такі елементи і приваблюють сучасних глядачів, особливо це стосується поціновувачів китайської культури та мови.

Таким чином, можна розуміти, що дунхуа роблять акцент на культурному аспекті та стилі Китаю, переважно періоду стародавньої доби. Однак, є і окремі роботи, які ілюструють сучасне китайське життя, зокрема побут та повсякденність Піднебесної. У таких жанрах глядач (переважно молодь) знаходить для себе основні тенденції у китайському суспільстві, намагається відшукати переваги та перспективні сторони країни, при цьому вивчає недоліки менталітету чи політичної структури. Не варто відкидати і любовні мотиви, які беруть перевагу над багатьма чинниками. Сучасному фанату дунхуа важлива ілюстрація любовної лінії і те як її репрезентують китайці. Наприклад, у дунхуа 萌妻食神 на прикладі поєднання двох світів – сучасного та давнього, зображено знаходження головною героїнею своєї долі у імперському Китаї (Kim, 2018). Тому саме романтична складова є одним із найважливіших чинників сприйняття китайської культури іноземцями через анімаційну роботу.

Отже, зробивши короткий огляд на особливості дунхуа та їх яскраві приклади, можемо виділити основні фактори, які становлять культурно-пізнавальну складову цього жанру:

- 1) спрямованість і зорієнтованість на широкий загаль, зокрема молодіжний;
- 2) особливості графіки обрисів та дизайну анімаційних героїв;
- 3) багатоголосе озвучення, зокрема китайською мовою, що приваблює тих, хто вивчає китайську мову і практикує навички аудіювання;
- 4) автентична складова (літературні референції, історичні підґрунтя, зображення етикету та традиційних елементів, декорації і одяг);
- 5) філософська та пізнавальна складова.

Наразі дунхуа як окремий жанр мистецтва знаходиться на шляху розвитку. вдосконалень та трансформацій, саме тому тенденції щодо культурного сприйняття у найближчій перспективі можуть змінюватися.

Список літератури:

1. Chen, Yuanyuan (2017). Old or new art? Rethinking classical Chinese animation. *Journal Chinese Cinemas*, 11 (2), 175 – 188.
2. Minhyoung, Kim (2018). Dong for Movements, Hua for Paintings: A Transdisciplinary Approach to Investigating Chinese Donghua. *Hankuk University of Foreign Studies Journal*, 54 – 66.

КУНГ-ФУ – ФІЛОСОФІЯ, ЩО ЗМІЦНЮЄ ТІЛО ТА ДУХ

Чернишова Ніка Віталіївна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Кунг–Фу (功夫 gōng fu) – це китайське слово, яке використовується для позначення цілого сімейства військових мистецтв. Це слово бере початок від оригінального значення “Гун–фу” – досягнення людиною досконалості у будь-якій справі за допомогою важкої роботи та великих зусиль. Історія китайських бойових мистецтв тісно пов’язана із легендарним монастирем Шаолінь. Але всупереч поширеній думці вони зародилися не там. Їхнє історичне коріння сягає глибше, за межі нашої ери. В історичних хроніках династії Хань 206 століття до н. – 8 століття н.е., є опис прийомів бою зі зброєю та голими руками (Шубо), для яких у ті часи вже були складені навчальні посібники.

При династії Північна Вей був створений монастир Шаолінь “Монастир лісу, що росте”, або “Монастир молодого лісу”, стародавнє мистецтво китайського ушу не тільки проникло за монастирські стіни, а й стало одним із повсякденних занять ченців у вільний від послуху час. Ініціював будівництво храму якийсь чернець Бато, який першим і почав викладати бойові мистецтва. Цей храм був буддистським, тому практика становила як фізичні вправи, так і медитації, спостереження світом, подорожі околицями. Монастир Шаолінь розташований у глибині гірської гряди Суншань, що зумовило суворі умови побуту ченців. Все це вимагало від них міцного здоров’я, невибагливості у повсякденному монастирському житті та вміння захистити себе. Володіння прийомами бою дозволяло захистити себе від хижаків. Мета Ушу – не у вбивстві живого і навіть не в обороні, а в розкритті себе та у зміцненні духу та тіла. Треба насамперед відучити себе від агресивного стилю поведінки. Справжній майстер застосовує своє вміння лише запобігання насильству. Це мистецтво для терплячих людей. Шлях до майстерності довгий, і спочатку заняття зовсім не схожі на бойове мистецтво, швидше, на гімнастику. Мистецтво поединку ченців Шаоліня виникло за часів, коли не знали вогнепальної зброї та сучасних спортивних снарядів. Згодом практика чернечого ушу набувала дедалі глибшого характеру, і межі епох Суй і Тан ченці Шаоліня прославилися своїм бойовим мистецтвом по всій країні. Вони ставали майстрами монастиря та викладали різні стилі Кунг–фу.

Починаючи з 900-х років, воїни – ченці залишали межі своїх монастирів, прагнучи навчити бойовому мистецтву якомога більше людей. Вдавалося їм це легко, адже бажаючих захистити себе самим на той час вистачало. Прошли роки, і в XIV – XVII ст китайські бойові мистецтва стали описуватися в книгах. Так про техніки кунг–фу дізналася лєвова

частина жителі усієї країни. Під час правління династії Цин (1644 – 1911 р.) У – шу було офіційно заборонено. Тож китайці створюють таємні клуби та підпільні школи бойових мистецтв (1).

На початку ХХ ст. китайські бойові мистецтва відроджуються. Влада намагається взяти У – шу під свій контроль та перейменовує його в Го – шу (державне мистецтво). В 1923 році в Шанхаї відбулася спартакіада з У – шу. А 1936 – го китайці вперше продемонстрували Кунг-фу на олімпійських іграх в Берліні. Комуністи, прийшовши до влади, заборонили у – шу як феодалський пережиток (2).

Сильні зміни зазнав Кунг-фу у період першої та другої світових воєн. У цей час на Китай було скоєно збройні атаки з боку Японії, які призвели до глобальної окупації. У цей час повністю зійшли нанівець всі бойові мистецтва, оскільки багато майстрів Кунг – фу, які намагалися дати відсіч і захистити свої сім'ї, було вбито. Лише невелика кількість учених чоловіків змогли врятуватися та продовжили популяризацію бойових мистецтв по всьому світу (2).

Сучасне Кунг-фу поєднує в собі елементи практики і теорії. Вся його техніка направлена для самозахисту і зміцнення здоров'я. Все більше це бойове мистецтво набуває художні форми. Воно проникло в багато країн Південно-Східної Азії. Карате, кікбоксінг, айкідо, дзюдо взяли свій початок від Кунг-фу. Зараз ці види бойових мистецтв входять в програму Олімпійських ігор. В Шаоліні ніколи не готували для воїнів армії. В основі його завжди була медитація (3).

Отже, Кунг-фу – це спосіб життя, спосіб світосприйняття, етика та гармонія з людьми та природою. Комплекси вправ Кунг-фу дозволяють людині налаштуватися на ритми себе та природи, для набуття сили та гармонії (4). Стародавнє вчення Кунг-фу розвивалося таким чином, що стало для китайців бойовим мистецтвом і наукою про самовдосконалення у будь-якому аспекті життя. Кунг-фу поєднує в одне ціле зусилля і терпіння. Зробивши велику роботу і досягнувши високих досягнень, в чомусь, китайці говорять просто – “Кунг-фу” (5).

Список літератури:

1. (n.d.). Історія кунг – фу. Laovaev <http://www.laovaev.net/istoriya-kung-fu>
2. (n.d.). Кунг-фу – шоу біля храму Шаолінь. Історія кунг – фу. Пустунчик. <https://pustunchik.ua/ua/online-school/sport/kung-fu>
3. (n.d.). Як зародилося кунг – фу? | Історичний документ. Mikniga.com. <https://mykniga.com.ua/istoriya/yak-zarodilosya-kung-fu-istorichnij-dokument.htm>
4. (n.d.). Китайське Кунг Фу – історія, стилі, філософія і медицина. Легендарний Китай. <https://azialand.ru/kung-fu>
5. (n.d.). Кунг-фу – Бойові мистецтва світу, міфи та реальність! Що таке Кунг-фу та як воно з'явилося? Що таке кунфу вид бойового мистецтва. Vk – Spy. <https://vk-spy.ru/uk/a-man-and-a-woman/kung-fu-boevye-iskusstva-mira-mify-i-realnost-hto-takoe-kung-fu-i-kak-ono>

СУЧАСНА ЛІНГВІСТИКА, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО КРАЇН СХОДУ

КОНЦЕПЦІЯ “ЧИСТОГО ЖИТТЯ” У ТВОРЧОСТІ ЦЗІ СЯНЬЛІНЯ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ “ЧИСТЕ ЖИТТЯ” (《天真生活》)

Барашкова Анастасія Дмитрівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Цимбал С. В.*

Твір “Чисте життя” (《天真生活》) відомого майстра в галузі сходознавства Цзі Сяньліня (季羨林) – це збірка, що охоплює 51 есе, які були видані в різні роки. Роман – есе, який було опубліковано через 11 років після смерті автора, порушує такі аспекти, як успіх, стрес, страх, дружба, повага до батьків, недостатнє задоволення життям тощо. Згадуючи свій досвід навчання за кордоном, розповідаючи про свої ідеї, про самотність, про свою тугу за друзями та повагу до вчителів, автор висловлює свій погляд на життя та формулює власну концепцію “чистого життя”.

Важливу роль в розумінні контексту поглядів Цзі Сяньліня відіграє аналіз політичних, ідеологічних та культурних умов, що переважали в ті часи. Говорячи про вплив освіти на ідеї письменника, вважаємо доцільним поділяти висновки доцентки кафедри культурології Китайського університету Гонконгу Цзя Тан, яка у своєму дослідженні зазначала, що “рання освіта прищепила Цзі Сяньліню традиційні китайські цінності, тоді як освіта за кордоном указала йому на західні ідеї” (Jia Tan, 2009).

Необхідно підкреслити, що при написанні своїх робіт Цзі Сяньлінь часто спирався на свій досвід, який він отримав під час таких бурхливих політичних подій, як Друга світова війна та культурна революція. Наприклад, у досліджуваному нами творі “Чисте життя” автор зазначає: “Панування німецького фашистського уряду сильно вплинуло на проживання наших китайських студентів” (季羨林, 2020).

У своєму дослідженні поглядів на життя Цзі Сяньліня Ян Хаолян (杨浩亮) звернув увагу на культуру конфуціанства та зазначив, що “Цзі протягом усього життя прагнув до самовдосконалення та досягнення гармонії між людьми. Він глибоко розмірковував про взаємини між людиною та світом, про цінність людини, неупередженість та розвиток її моральних якостей і пропонував мудрі відповіді на ці питання” (杨浩亮, 2012). Очевидно, що культура конфуціанства і уявлення його представників про життя глибоко вплинули на погляди Цзі Сяньліня. Отже, ми поділяємо думку Яна Хаоляна і вважаємо, що ставлення Цзі Сяньліня до

життя сильно визначалося китайської традиційної культурою. Можна сказати, що це був синтез між конфуціанством, даосизмом і буддизмом, який не належав конкретно до жодної з цих філософій.

З лінгвістичної точки зору твір Цзі Сяньліня характеризується простотою та ясністю. Мова, що використовує автор, проста та зрозуміла, без надмірного вживання технічної та наукової лексики. Автор не використовує у своєму викладі пишномовних слів, а натомість використовує просту, лаконічну та природну мову, щоб доступно для кожного висловити найбільш щирі емоції, мудрі думки та погляди. Це відповідає посланню Цзі Сяньліня про цінність простого та чесного життя, де складність, хитромудрість та заплутаність розглядаються як перешкоди на шляху до щасливого життя.

Хочемо зосередити увагу на цікавому лінгвістичному аспекті, який використав автор у своєму творі, – це використання таких традиційних китайських культурних посилань, як класичні твори та прислів'я. Цзі Сяньлінь вдався до цього методу для того, щоб яскраво аргументувати свої погляди та проілюструвати зв'язок між давниною та сучасністю. Наведемо приклади: у статті “成功” (“Успіх”) автор за допомогою таких китайських прислів'їв, як про світлячків у прозорому мішечку (囊萤), відбите від снігу світло (映雪), підтверджує свої погляди про успіх, які пропагують важливість наполегливості у досягненні цілей. Говорячи про використання традиційних китайських культурних посилань, можна згадати статтю “道德问题” (“Моральні проблеми”), де Цзі Сяньлінь наводить цитату одного з головних героїв роману XIV століття “Трицарство” Цао Цао: “宁教我负天下人，休教天下人负我” (*Я радше зраджу всіх, ніж дозволю зрадити мене*). За допомогою цього посилання автор ілюструє своє розуміння зла.

Говорячи про більш глибокий аналіз концепції “чистого життя”, згадаємо слова професора Шаньдунського університету Цай Дегуя (蔡德贵), який писав у своїй книзі “Цзі Сяньлінь розповідає про життя”: “Пан Цзі Сяньлінь говорив про життя людини та сформував концепцію, у якій йдеться про необхідність доброзичливо ставитися до життя та оточення, цінувати час, зберігати найвищі чесноти, читати з користю, плекати природу, процвітання сім'ї та країни, піклуватися про своє здоров'я” (季羨林, 蔡德贵, 2011).

Найбільше уваги Цзі Сяньлінь приділяє одній із складових концепції “чистого життя” – ідеї “єдності людини і природи”, яка ґрунтується на вірі в те, що людина є невід'ємною частиною природи і повинна прагнути підтримувати баланс між своїм комфортом та збереженням навколишнього середовища. У світі, де екологічні проблеми стають дедалі актуальнішими, висвітлені автором погляди пропонують цінні ідеї та вказівки для створення більш природоорієнтованого майбутнього.

На думку автора, у наш час прагнення матеріального багатства і споживання стало домінуючою силою у сучасному суспільстві, що призвело до втрати традиційних цінностей та почуття духовності. Отже, концепція “чистого життя” повинна стати нагадуванням людям про те, що їм слід віддавати пріоритет своєму внутрішньому благополуччю та духовному зростанню.

Список літератури:

1. Jia, Tan, & Ji, Xianlin. (2009). Cultural Influences on Overseas Chinese Students in Germany: A Case Study. *Georg – August Universität Göttingen*, 98, 31 – 33.
2. 季羨林 (2020). *天真生活*. 古吴轩出版社.
3. 杨浩亮 (2012). *季羨林人生观研究*. 江西师范大学.
4. 季羨林, 蔡德贵(2011). *季羨林谈人生*. 长春社出版.

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО СТИЛЮ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ У ПОСІБНИКУ “СТВОРЕННЯ ПЕЙЗАЖНОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ОБРОБКИ ФОТОГРАФІЙ”

Басараб Дар'я Вікторівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

*викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Одна з особливостей науково-популярного стилю в сучасній японській мові полягає в тому, що його засобами спрощуються складні поняття та терміни, що робить їх більш зрозумілими для широкого загалу. Наукові факти та теорії пояснюються зрозумілою мовою, що дозволяє читачам зрозуміти складні концепції. Однією з ключових переваг сучасного науково-популярного стилю є можливість використання різних медіаформатів для викладу інформації, наприклад: статті, книги, відео та аудіозаписи тощо (Cunningham, 2013). Це робить можливим донесення інформації до аудиторії за допомогою різних медіаканалів та інтерактивних платформ, що сприяє актуалізації науково-популярного стилю серед громадськості (Ainley, 2005).

Якщо зупинитися на особливостях науково-популярного стилю в сучасній японській мові, можна виділити низку ключових ознак:

1. У сучасних науково – популярних виданнях автори часто використовують доступну мову та більш зрозумілу лексику й

конструкції речення, щоб матеріал був доступним для ширшого кола читачів.

2. У сучасному японському науково-популярному стилі активно використовуються різноманітні мультимедійні елементи. Наприклад, наочності, графіки, діаграми та ілюстрації, які можуть бути вельми детальними та допомагати читачам краще орієнтуватися у складних наукових процесах (Van Drom, 2014).
3. У сучасних японських науково-популярних матеріалах часто ставиться акцент на практичне використання наукових знань у повсякденному житті. Автори намагаються пояснити доступною мовою, як наукові відкриття можуть допомогти у розв'язанні реальних проблем та покращенні життя людей.

Аналіз особливостей науково-популярного стилю на основі перекладу посібника “Створення пейзажної ілюстрації за допомогою обробки фотографій” показав, що особливої уваги заслуговують такі відмінності від певного класичного типу цього стилю японською мовою:

1. Широке інтегрування у текст сучасної лексики, запозичених слів та технічної термінології софту для обробки зображень, що передається катаканною, наприклад, “カスタマイズ” – “customize” (налаштувати), “ブラシ” – “brush” (пензель), “モード” – “mode” (режим) тощо (Burne, 2014).
2. Наявність значної кількості ілюстративного матеріалу для візуалізації та пояснення текстової складової посібника (скріншотів, фото, таблиць, ілюстрацій тощо).
3. Деталізоване пояснення кожного етапу процесу виконання роботи з урахуванням дрібних нюансів. Також використання покрокового методу описування алгоритму дій доступною мовою та із застосуванням різноманітних ілюстрацій.

Підсумовуючи, можна звернути увагу на універсальність формату подібних посібників у вивченні різних галузей науки та опануванні практичними навичками. А переклад сучасного посібника японською мовою, що виконаний у науково-популярному стилі, дає можливість розкрити принципіальні відмінності науково-популярного стилю від художнього, публіцистичного, розмовного та офіційно-ділового стилів у контексті японської мови та мовлення.

Список літератури:

1. さけハラス(2019). 写真加工で作る風景イラスト 神技作画シリーズ.
2. Cunningham, S., & Leeming, P. (2013). Academic science texts and popular science texts: Differences and similarities. *The 2012 Pan – SIG Proceedings*, 68 – 70.
3. Ainley, M., Corrigan, M., & Richardson, N. (2005). Students, tasks and emotions: Identifying the contribution of emotions to students' reading of popular culture and popular science texts. *Learning and Instruction*, 15(5), 433 – 447.

4. Van Drom, E. (2014). The Role of Manga in the Diffusion of Technoscientific Information into the Modern Japanese Society. *阪南論集. 人文・自然科学編*, 49 (2), 13 – 44.
5. Byrne, J. (2014). *Scientific and technical translation explained: A nuts and bolts guide for beginners*. Routledge. New York.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО – КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Бень Софія Сергіївна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

*професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Сучасні інформаційно – комунікаційні технології (ІКТ) охоплюють широкий спектр засобів та технічних рішень, призначених для передачі, обробки та зберігання інформації. Серед цих технологій можна відзначити комп'ютери, мобільні пристрої, Інтернет, програмне забезпечення та інші засоби комунікації.

Освітні технології відносяться до засобів та інструментів досягнення поставлених освітніх цілей та оптимізації навчально – виховного процесу. Згідно з Яо (Үао, 2009), вони охоплюють систематичний спосіб задуму, реалізації та оцінювання всього процесу викладання і навчання, що включає як технологічні, так і людські ресурси, а також взаємодію людини з комп'ютером з метою досягнення більш ефективної освіти.

Сучасні інформаційно – комунікаційні технології (ІКТ) впливають на навчання шляхом забезпечення:

1. Доступності інформації: завдяки ІКТ, студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів, що містяться в Інтернеті, з будь-якого місця та в будь-який час.
2. Універсальності: ІКТ можуть бути використані в різних навчальних ситуаціях, що забезпечує універсальність технологій для навчання.
3. Ефективності: використання ІКТ може допомогти учням ефективніше вивчати матеріал, забезпечуючи зручний та доступний спосіб навчання.
4. Персоналізації: ІКТ можуть допомогти учням вивчати матеріал у своєму власному темпі та у формі, яка найбільш відповідає їх потребам.

Викладання іноземних мов, як фундаментальна освітня дисципліна, включає в себе постійний пошук і вивчення комп'ютерних додатків для викладання та вивчення мови. Мовна освіта охоплює все більше

інтерактивних програм, додатків і технологічних пристроїв як у реальному, так і у віртуальному середовищі. За словами Яо (Yao, 2009), комп'ютерні технології використовуються у сфері викладання китайської мови з 1970-х років. Фактично, перші кілька комерційних освітніх програм з вивчення китайської мови були спеціально розроблені для вивчення китайських ієрогліфів за допомогою комп'ютерів (Yao, 2009).

Нещодавні відповідні дослідження виявили, що мультимедіа та анімація полегшують розпізнавання ієрогліфів. Оскільки розпізнавання ієрогліфів є ключовим етапом у розвитку навичок читання та письма, тому ці дослідження пропонують більш ефективні способи інтеграції технологій у процес вивчення ієрогліфів.

Приклади підходів до використання ІКТ:

1. Відеоуроки та віртуальні класи. Один з потенційних підходів до використання ІКТ полягає у використанні відеоуроків та віртуальних класів для навчання китайської мови. Цей підхід забезпечує студентам можливість навчання з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету, що забезпечує більшу гнучкість та зручність.
2. Електронні підручники та онлайн – ресурси. Інший можливий підхід полягає у наданні студентам електронних підручників та доступу до онлайн – ресурсів для навчання китайської мови. Ці ресурси можуть включати інтерактивні словники, граматичні підручники, відеоуроки та інші відповідні ресурси.
3. Інтерактивні завдання та ігри. Використання інтерактивних завдань та ігор є ще одним можливим підходом для покращення навчання китайської мови. Ці ігри можуть включати в себе відповіді на питання, переклад слів, завдання на співвідношення слів з їх перекладом та інші.
4. Соціальні медіа. Університети можуть використовувати соціальні медіа для навчання китайської мови. Наприклад, студенти можуть створювати блоги китайською мовою, ділитися своїми думками із одногрупниками та отримувати фідбек від своїх викладачів.

Отже, за останні десятиліття сучасні інформаційно – комунікаційні технології значно змінили процес навчання лексики китайської мови. Інтерактивність, доступність та ефективність нових технологій значно полегшили роботу викладачів та студентів у цьому процесі.

Список літератури:

1. Yao, T. (2009). The current status of Chinese CALL in the United States. *Journal of the Chinese Language Teachers Association*, 44(1), 1 – 23.
2. Yao, T. (1996). *A review of some Computer – Assisted Language Learning (CALL) software for Chinese*. Columbia.
3. 刘先义. (1996). 《论现代教育的技术革命》 《中国教育学刊》.
4. 贝蒂科利斯. (2001). 《利用信息技术创造新的教育情境》 《教育质量》 (中文版).
5. 何克抗. (2001). 《关于信息技术与课程整合的理论思考》 《中小学电教》.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД НА ПОДІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ У ПОВІСТІ МОРІО КІТА “У ЗАКУТКУ НОЧІ І ТУМАНУ”

Березовський Данило Олексійович

*студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

*викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Моріо Кіта, справжнє ім'я Сокучі Сайто (1 травня 1927 – 24 жовтня 2011) – японський письменник, есеїст, психіатр і лікар. Він був третьою дитиною в сім'ї. Його батько був Мокічі Сайто видатний поет танки, і лікар – психіатр а його мати звали Теруко. З дитинства він захоплювався колекціонуванням комах, і хотів бути етнологом, однак батько наполіг аби він вчився на медика. Тож як правило його ранні роботи пов'язані з горами або психіатрією (Inamoto, 2010).

Ранню творчість Моріо Кіта можна віднести до відцентрового типу. Тобто фокус уваги в його роботах прямує не до центру а навпаки, може падати на різні суміжні та віддалені об'єкти надаючи їм особливого значення. Це проявляється в тенденції Кіти писати свої твори на фоні тих місць де він ніколи не бував. Наприклад, його твір про колекціонера метеликів “У каньйоні” (谿間にて) відбувається в горах на Тайвані де він ніколи не був. Ця особливість прослідковується і в повісті Кіти “У Закутку Ночі і Туману”. Як впливає з назви, та відцентрового погляду Кіти, події у творі відбуваються у закутку другої світової, а саме знаменитого гітлерівського наказу “Ніч і Туман”, згідно з якого нацисти знищували психічно хворих пацієнтів (埴谷雄高, 2010,

Ця робота має на меті розглянути події Другої світової війни та злочини нацистського режиму. Аналізуючи дії, думки та судження персонажів художнього твору “У закутку ночі і туману”, за допомогою ретроспекції, що є способом аналітичного або артистичного осмислення подій сучасності під кутом зору минулого, звернення до нього задля виявлення в ньому зародків тенденцій сучасності (3). Зважаючи на те що автор пережив другу світову та написав цей твір 1960 – го року, цілком доречно розглянути його з цього аспекту, адже ця повість як найкраще передає дух того часу.

На початку цього твору йдеться про події, що передували Другій світовій війні. Зокрема закони спрямовані на виключення євреїв з суспільства, а саме “Закон про запобігання спадковим хворобам” 1933 року, а за ним “Закон про захист національної крові” та “Закон про захист шлюбу” 1935 року.

Нацисти вводять критерій людини, що “не приносить користі нації і фронту” і використовують його щодо психічно хворих людей. Що в результаті призводить до проведення нацистами евтаназії, або “гуманного умертвіння”, щодо психічно хворих пацієнтів. Головною темою твору є фігури психіатрів, які намагаються всіляко чинити опір стандартам, встановленим самими нацистами.

Протягом всього твору війни відбуваються десь далеко, неначе на фоні, однак вони неминуче впливає на долі героїв та їх рішення. Головний герой Карл Кельсенброк, психіатр в одній віддаленій лікарні на півдні Німеччини, вирішує боротись з відбором “невиліковних” пацієнтів. Однак не заради гуманізму, а з небажання миритись, що долі його пацієнтів можуть вирішуватись з якихось далеких не пов’язаних з ними місць.

“Це було не через почуття обов’язку лікаря, не через його гуманізм, а просто тому, що для Кельсенброка пацієнти, які ховалися по кутках палати, були дорогоцінними і незамінними. Думати, що їхня доля залежала від наказів з місця, яке не мало до них жодного відношення, було все одно, що наступити на святиню”.

Таким чином, протягом твору ми спостерігаємо за відчайдушною боротьбою лікарів, за життя пацієнтів. Думки кожного з них дуже різняться, однак саме через ці відмінності і протистояння ми можемо як найкраще зрозуміти той час.

Список літератури:

1. Inamoto, M. (2010). *Insignificance Given Meaning: The Literature of Kita Morio*. Ohio.
2. 埴谷雄高. (1963). *夜と霧の隅で*. 東京.
3. Ковалів, Ю. (2007). *Літературознавча енциклопедія*. Київ.
4. 北杜夫. (1963). *夜と霧の隅で*. 東京.

ПРОБЛЕМА ВІДЧУЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ФЕМІНІСТИЧНІЙ ПРОЗІ ЯПОНІЇ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ МІЕКО КАВАКАМІ “ГРУДИ І ЯЙЦЯ”)

Білокриницька Любов Русланівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Михайлюк Ганна Володимирівна

кандидат педагогічних наук

*викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Робота присвячена аналізу роману Міеко Кавакамі “Груди і яйця”. Міеко Кавакамі – визнана авторка міжнародного бестселера “Груди та яйця”. Народилася в Осаці, Японія, Кавакамі дебютувала як поетеса і опублікувала свою першу повість “Моє его, мої зуби і світ” у 2007 році.

Серед літературних нагород Кавакамі – премія Акутагави, премія Танідзакі та премія Мурасакі Шікібу. Книга “Небеса” увійшла до шорт – листа Міжнародної Букерівської премії 2022 року. Її книги, перекладені більш ніж 30 мовами.

Кавакамі зробила собі ім’я, артикулюючи жіноче буття в Японії краще, ніж будь-хто з сучасних авторів. Роман “Груди та яйця”, яка спочатку була написана як блог на діалекті її рідної Осаки, вивела жінок робітничого класу з літературного маргінесу і була опублікована у 2008 році. У випадку Кавакамі, гостре використання діалекту зробило її блог помітним. “Я виросла в Осаці, тому використовую дуже неформальну, місцеву говірку”., – каже вона. “Цей стиль важко перекласти – і зрозуміти” (NewComb, 2008).

У центрі роману – Макіко, старіюча хостес бару і мати – одиначка, Мідоріко, її докірлива донька – підліток, яка спілкується з нею лише письмом, не маючи змоги висловити невиразний, але непереборний тиск, пов’язаний з дорослішанням.

Аналіз показує, що у творах Кавакамі герої відчужені від суспільства та самих себе. Вони борються з фізичною недосконалістю і бідністю, з моральним виміром бажання змінити себе і свої обставини. Часто вони підпорядковують своє внутрішнє життя заклопотаності соціальними нормами. Їхнє тіло викликає незадоволення і збентеження: Макіко, побоюючись молодих жінок, які загрожують її становищу в барі, хоче мати молоді груди, які вона мала до пологів; Мідоріко жахається ідеї операції зі збільшення грудей, яка посилює її страхи, що після статевого дозрівання її тіло більше не буде належати їй.

Роман вибухнув, як бомба, у суто чоловічому світі японської художньої літератури, привносячи у свій легкий, дискурсивний стиль важкі питання. Які можливості є у жінок, коли вони стають матерями? Чому вони взагалі хочуть дітей? Чому вони прикуті до невиправданих очікувань від свого тіла?

На матеріалі перекладу також виявили, що іншою, не менш важливою темою літературної творчості Кавакамі є діти. Вона описує дитинство як “пекло”. У її творах діти часто стають жертвами нещасних батьків, які борються з труднощами, їхні самотні, сповідальні голоси резонують в усьому. “Я намагаюся писати з точки зору дитини – як вона бачить світ, – каже Кавакамі. “Усвідомлення того, що ти живий – це такий шок. Одного дня нас кидають у життя без попередження. І в якийсь момент кожен з нас помре. Це дуже важко усвідомити” (McNeill, 2020). Кавакамі вважає, що шок, страх і покірність, породжені цією незбагненністю, лежать в основі її творчості.

Висновок такий: “Груди та яйця” змальовує портрет сучасних японських жінок і розповідає історію інтимної подорожі трьох жінок до гармонії та майбутнього, яке вони можуть по-справжньому назвати своїм, перед обличчям гнітючих звичаїв та власної невпевненості.

Список літератури:

1. McNeill, David. (2020). *Mieko, Kawakami: "Women are no longer content to shut up"*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/books/2020/aug/18/mieko – kawakami – interview – breasts – and – eggs – haruki – murakami>
2. Hunt, Joshua. (2023). *Breasts and Eggs' Made Her a Feminist Icon. She Has Other Ambitions*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2023/02/07/magazine/mieko – kawakami.html>
3. Newcomb, Amelia. (2008). *Mieko Kawakami: From blogger to global novelist, Amelia Newcomb*. The Christian Science Monitor. <https://www.csmonitor.com/World/Asia – Pacific/2008/1215/p13s05 – woap.html>

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ КИТАЙСЬКИХ АНТРОПОНІМІВ

Богдан Олександра Олександрівна

*студентка 4 курсу кафедри східних мов факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
науковий керівник: Скразловська І. А.*

Антропоніми є невід’ємною частиною лексичного складу будь-якої мови. У китайській мові антропоніми, зокрема особові імена та прізвища людей, відіграють важливу роль в сфері культурних та соціальних відносин. Використання антропонімів у різних комунікативних контекстах може відрізнитися в залежності від ситуації спілкування, соціального статусу комунікантів та відносин між ними. За визначенням китайського лінгвіста Лю Шихуа, комунікативний контекст – це “соціокультурна ситуація, яка охоплює рівень формальності/неформальності спілкування, відносини між співрозмовниками, статус та роль кожного з них, а також історичні, релігійні та інші соціокультурні чинники” (Liu, 2017). Науковець зауважує, що комунікативний контекст може впливати на значення та сприйняття антропонімів (Liu, 2017).

Метою нашого дослідження є вивчення прагматичних особливостей вживання китайських антропонімів у повсякденному мовленні в різних комунікативних контекстах.

Китайський науковець Чен Юнфей виділяє п’ять найбільш типових контекстів використання китайських антропонімів залежно від соціальних, культурних та комунікаційних потреб комунікантів (Chen, 2016):

1. **Сімейний контекст.** У цьому контексті китайські антропоніми використовуються для ідентифікації родичів, а також для вказівки на родинні зв’язки. У китайській культурі ім’я членів родини може змінюватися залежно від їхнього віку, статусу тощо. Зазвичай це відбувається за допомогою так званих титульних слів. Наприклад, старшій сестрі присвоюється титул “Ā Jiě” (阿姐) (кит. “старша сестра”), а старшому братові – “Ā Gē” (阿哥) (кит. “старший брат”). Такі титульні слова не тільки підкреслюють роль та відносини між різними членами

- родини, але й сприяють збереженню традиційних цінностей у китайському суспільстві.
2. **Релігійний контекст.** Використання китайських антропонімів у контексті вірувань та релігії має глибокі культурні корені. У китайській культурі існує низка релігійних традицій та вірувань, які пов'язані з конфуціанством, даосизмом та буддизмом. Кожна з цих релігій має свої власні уявлення про божества, духів, святих та інших надприродних істот, які мають свої специфічні найменування. Наприклад, одне з центральних місць в буддистській традиції займає бодгісаттва Гуаньїнь (кит. трад. 觀音, спрощ. 观音). Це персонаж китайської міфології, який виступає переважно в жіночій іпостасі і допомагає людям врятуватися від усіляких лих. Її ім'я перекладається як “та, що роздивляється звуки світу”.
  3. **Соціальний контекст.** У соціальному контексті китайські антропоніми можуть використовуватися для підкреслення соціального статусу особи, а також для вираження відношення ставлення до співрозмовника. Наприклад, знайомі можуть звертатися один до одного на ім'я, тоді як люди, які зустрічаються вперше, використовують прізвище та відповідне титульне слово. До дорослих людей звертаються на повне ім'я, а для дітей можуть використовуватися скорочені варіанти імен або імена з префіксом “хіао” (小), що означає “малий”. Також при звертанні до старших людей вживаються спеціальні титули, такі як “Xīān Shēng” (先生) (кит. “пан”) для чоловіків або “Tàì Tàì” (太太) (кит. “пані”) для жінок.
  4. **Історичний та культурний контекст.** У цьому контексті деякі китайські антропоніми, значення яких містить певні історико – культурні асоціації, слугують для вираження культурних та історичних зв'язків. Яскравим прикладом цього є ім'я “Конфуцій” (孔子), яке в китайській мові може вживатися як синонім слова “вчитель” або “мудрець”, що відображає важливість цієї видатної постаті для китайської культури та вплив Конфуція на всі аспекти життя китайського суспільства. Ще одним прикладом може слугувати ім'я “Мао Цзедун” (毛泽东), яке в Китаї та в усьому світі має стійкі асоціації з китайською революцією та створенням Китайської Народної Республіки. У сучасному світі, ім'я Мао Цзедун використовується як символ комунізму та китайської революції.
  5. **Контекст масової культури.** Китайські антропоніми також широко використовуються у масовій культурі Китаю, яка включає в себе кіно, телебачення, музику, літературу та інші форми розваг. Чимало китайських фільмів та телесеріалів мають назви, що містять китайські антропоніми, а також головні герої часто називаються за іменами, що відображають їх характеристики або роль у сюжеті. Наприклад, фільм “Іп Ман” (“Yip Man”) розповідає історію життя відомого майстра кунг – фу, і його назва вказує на конкретну історичну особу.

Отже, можна сказати, що вживання антропонімів та різних антропонімічних моделей (повне ім'я, коротке ім'я, ім'я + прізвище, ім'я + титульне слово) в китайській культурі має свої прагматичні особливості, залежить від комунікативного контексту та відображає культурні, історичні, родинні та соціальні зв'язки між людьми.

В цілому, використання китайських антропонімів є важливим аспектом китайської культури та мови, і розуміння комунікативних контекстів їх вживання може допомогти в розумінні культурної спадщини та суспільних норм, відображених в китайській мові. Також дослідження антропонімів у віршах, прислів'ях, літературі та в інших культурних контекстах може стати одним з ключових елементів при вивченні китайської мови та культури.

Список літератури:

1. Liu, S. H. (2017). On the Pragmatic Characteristics of Chinese Anthroponyms. *Chinese Journal of Linguistics*, 5(2), 266 – 282.
2. Chen, Y. (2016). 中文人名用法的语境：理论和实践. *语言与翻译*, 16(6), 13 – 18.
3. Yen, H. L. (2006). *Processing of Proper Names In Mandarin Chinese: A Behavioral And Neuroimaging Study*. Bielefeld.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Бондарчук Анастасія Сергіївна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*кандидат філологічних наук
завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

“Дискурс” вважається одним із основних термінів у сучасному мовознавстві, але його інтерпретація та класифікація залишається актуальним питанням. Складність полягає в тому, що термін “дискурс” широко використовується в гуманітарних науках і має різні визначення через його багатозначність та застосування у різних галузях.

За визначенням Т.А. ван Дейка, дискурс є складним комунікативним явищем, яке включає не тільки текст, а й екстралінгвістичні чинники (такі як знання про світ, установки та цілі адресанта), що є необхідними для розуміння тексту (1). Крім того, Т.А. ван Дейк розглядає дискурс як форму “соціальної практики”, тобто “дискурс є соціально конститутивним, а також соціально зумовленим – він конституює ситуації, об’єкти знання, а також соціальну ідентичність і стосунки між людьми та групами людей” (1). Це означає, що події, ситуації, інститути та соціальна структура формують

дискурс, зі свого боку дискурс впливає на їх формування. М. Фуко зокрема зазначає, що дискурс повністю залежить від соціально – комунікативного простору та певної епохи (2).

Мовознавці розрізняють два типи дискурсу – персональний і інституціональний. У випадку *інституціонального* дискурсу, статус учасників визначає формат спілкування, тоді як *персональний* дискурс, як правило, відбувається між добре знайомими людьми на побутовому рівні. Існує два види персонального дискурсу: побутовий та буттєвий, тоді як інституціональний дискурс включає різні типи: юридичний, політичний, економічний, медичний, науковий, рекламний та інші. В сучасних умовах глобалізації та зростаючого міжнародного співробітництва, економічний дискурс стає особливо актуальним, оскільки економіка виступає головним каталізатором прогресу не лише для окремих країн, а й для всієї світової спільноти в цілому.

В економічному дискурсі використовуються мовленнєві акти для опису та характеристики економічних явищ. Залежно від професійного підходу до теми, можна виділити різні підвиди економічного дискурсу, для яких притаманні лексико-граматичні, семантичні, термінологічні та інші особливості. Економічний дискурс сучасної китайської мови має низку лексико-семантичних особливостей:

1. Використання економічної термінології: до неї належать специфічні терміни, що відображають фінансові, банківські, торгові та інші аспекти економіки (微观经济 *мікроекономіка*, 投资 *інвестиції*, 固定资本 *основний капітал*).
2. Культурні відтінки: це відображення певних особливостей китайської культури та історії. Наприклад, термін “供求关系” (співвідношення пропозиції та попиту) відображає принцип “中庸” (золота середина), який є важливим елементом китайської філософії та наголошує на значенні розумної поміркованості і збалансованості у житті, що сприяє досягненню гармонії та успіху.
3. Використання абревіатур: у китайському економічному дискурсі використовується велика кількість абревіатур, які відображають складні концепції та процеси в економіці. Буквально, це перенесення словосполучень з однієї мови в іншу, без зміни форми чи значення. Як правило, вони можуть виникати через відсутність відповідних мовних одиниць у мові перекладу. Наприклад:
  - 1) “ROI” – “Return on Investment” (повернення інвестицій) – ця абревіатура використовується для позначення показника, який визначає прибуток від інвестицій відносно витрат на ці інвестиції. Вона дуже поширена в китайському економічному дискурсі, оскільки дозволяє швидко оцінити ефективність різних інвестиційних проєктів.
  - 2) “PPP” – “Purchasing power parity” (паритет купівельної спроможності) – ця абревіатура використовується для позначення методу порівняння

економічної продуктивності різних країн на основі вартості товарів та послуг.

4. Використання ідіом та фразеологізмів. Наприклад:

- 水漲船高 (букв.: з підвищенням рівня води піднімається і корабель) “зростати” – це ідіома, яка означає, що підйом в економіці сприяє усім верствам населення, а не тільки певним групам. Її можна використати, щоб пояснити, що розквіт економіки може принести користь усім громадянам, незалежно від їхнього статусу.
- 偷工減料 (букв.: допускати недбалість у роботі, виконати замовлення абияк, заощаджуючи на матеріалі) “халтурити” – це фразеологізм, який означає, що люди намагаються зекономити гроші або час, не дотримуючись вимог безпеки та нехтуючи якістю. Його можна використати з метою заохотити підприємства не економити на якості продукту чи послугах, щоб запобігти можливим проблемам у майбутньому.

Зважаючи на вищесказане, можемо зробити висновок, що в сучасних умовах глобалізації та зростаючого міжнародного співробітництва, китайський економічний дискурс стає особливо актуальним, оскільки економіка виступає головним каталізатором прогресу не лише для окремих країн, а й для всієї світової спільноти в цілому.

Список літератури:

1. Van Dijk, T.A. (2009). *Poetics, Text, Discourse & Society and Discourse Studies*. Cambridge.
2. Foucault, M. (2010). *De l'a priori saisi dans le discours, l'histoire et l'actualité*. France.
3. Liu, Guifang, & Tan, Hongjiao. (2015). Xiandai hanyu yuti bianyi wenti. *Xueshu jiaoliu*, 12 (141).

**СЕРЕДНЬОВІЧНІ КАЛІГРАФІЧНІ ПІДПИСИ КАО: ПРАВИЛА
СТВОРЕННЯ ТА НАПИСАННЯ**

Боришполець Юлія Василівна

*старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Букрієнко Андрій Олександрович

*завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Костянтин Юрійович

*доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

花押 /као:/ – це стилізований каліграфічний підпис, або спеціальний знак, який використовується замість підпису (Букрієнко, Комісаров, 2015). Као з'явилися у Китаї в період Тан, а у Японії поширилися в епоху Хейан.

Після кінця епохи Едо вони використовуються все рідше, проте і досі є люди (найчастіше політики чи відомі діячі), які використовують као у якості підпису. Найголовнішою особливістю као є стилізованість: хоч там і вписано, принаймні, в теорії, ім'я певної людини, прочитати його, особливо без спеціальної підготовки, іноді буває доволі важко (Боришполець, Букрієнко, 2023).

Очевидно, що така стилізованість передбачає певні правила створення та написання Као, які, у свою чергу, є обумовленими тими принципами, за якими створюється конкретний підпис. Окрім того, ці правила та принципи можуть змінюватися з часом, що призводить до того, що певні стилі створення Као були більше поширені в один час і менш популярні в інший.

Взагалі, спочатку в Японії для підпису використовувався квадратний шрифт 楷書体 /кайшьотай/, але з часом більш поширеним став курсивний шрифт 草書体 /со:шьотай/. Такі підписи називалися 草名 /со:мьо:/, і уже з цих курсивних підписів почали створювати Као. Найдавніший приклад власне японського Као, який датується 10 століттям і є підписом людини на ім'я [坂上経行](#), створений саме зі знаків, записаних цим курсивним шрифтом:

Як бачимо, курсивна форма оригінальних знаків, з яких було створено дане Као ([坂上経行](#)), є цілком очевидною.

Пізніше, в 11 столітті, виник стиль 二合体 /нігаттай/, основною рисою якого було поєднання двох знаків (або навіть частин знаків), які входили до складу імені. Наприклад, Као Мінамото – но Норічіка ([源頼親](#)) є поєднанням знаків 東 та 見, які, як можна побачити, є частинами ієрогліфів, якими записується оригінальне ім'я:

Приблизно у той самий час розвинувся і стиль 一字体 /ічіджітай/, у якому за основу брався лише один знак, що входив до складу імені. Як приклад можна навести Као Тайра – но Тадаморі ([平忠盛](#)), у якому за основу взято ієрогліф 忠:

Починаючи з епохи Камакура різко зросла кількість документів, створених і підписаних самураями. Відповідно, зросла і кількість Као, що

належали самураям. Окрім того, самурайські Као почали відрізнятися від Као аристократів. Таким чином, традиція створення Као розділилася на два напрямки: самурайські Као, які називалися 武家様 /букейо:/, та аристократичні, які носили назву 公家様 /кугейо:/. Особливістю 武家様 /букейо:/ було те, що дуже часто одне і те саме зображення успадковувалось нащадками або васалами першого власника Као. Таким чином, з часом воно перетворилось на звичайне стилізоване зображення, не пов'язане з іменем людини, якій воно належало.

Врешті, це призвело до появи стилю 別用体 бецуйо:тай, особливістю якого є те, що за основу беруться не знаки, якими записується ім'я людини, а якісь інші знаки чи навіть картинки. Як приклад можна навести Као самурая Мійоші Соі ([三好宗漕](#)), за основу якого взято зображення водоплавного птаха:

Як бачимо, као – це дуже цікавий і глибокий пласт писемної культури Японії, вивчення і дослідження якого обіцяє досить цікаві результати.

Список літератури:

1. Букрієнко, А., & Комісаров, К. (2015). *Стилїстика японської мови*. Київ.
2. Боришполець, Ю., & Букрієнко, А. (2023). Каліграфічні підписи Као як частина писемної культури Японії. *Питання сходознавства в Україні*, 11 – 12.
3. 花押 . (06.08.2023). <https://ja.wikipedia.org/wiki/花押>

ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ЖИТТЯ ГОНКОНГУ В 60 – ТІРОКИ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ ЛЮ ІЧАНА “П’ЯНИЦЯ” (《酒徒》)

Брижик Ольга Павлівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник Москальов Д. П.*

Розглядаючи літературу Гонконгу, можемо прослідкувати, що до середини 19 – го століття не було жодних повноцінних творів. Перше покоління місцевих письменників, до яких належали Лу Лунь, Сьє Ченгуан, Хуан Гуліу, успадкували нову літературну традицію, що з’явилась після “Руху четвертого травня”. Вони наполягали на реалізмі та у своїй творчості звертали увагу саме на реалії суспільства Гонконгу в 1920-х та 1940-х роках, описуючи тих, хто знаходився на найнижчій соціальній сходинці. Представники цього покоління народились в бідності, стали свідками окупації і чудово розуміли страждання “маленьких” людей.

Друге покоління письменників Гонконгу, хоч і продовжувало писати про долю людей, що знаходились на соціальному дні, починали більше акцентувати увагу саме на розвитку міста та змінах, які відбувались у 1960 – 70-х роках. Наприклад, Хай Сін (Чжен Сьон) писав про бідних, але його персонажі прагнули кращого життя та намагались вибратись зі злиднів. Сісі (Чжан Янь) у своїх роботах демонструє зміни саме у зовнішньому вигляді міста, що особливо простежується в “Моєму місті”.

Лю Їчана, робота якого є об’єктом дослідження, можемо віднести до представників другого покоління. Народився в Шанхаї в 1918, згодом переїхав до Гонконга в кінці 1940-х років, де сформувався його власний стиль. Лю Їчана вважають одним з найвизначніших гонконзьких письменників модернізму. В його роботах можемо прослідкувати вплив капіталізму на різні аспекти життя суспільства. Також, його стилю притаманний метод “потіку свідомості”. Цей термін вперше було використано психологом Вільямом Джеймсом, який описував його таким чином: “Свідомість – це безперервний “потік”: “річка” або “потік” це метафори, за допомогою яких це описано найбільш природньо. Говорячи про це далі, назвемо це потоком думки, свідомості або суб’єктивного життя” (Hu, J., 2016). В літературі за допомогою цього прийому автор намагається показати процес мислення персонажа та його психологічний стан. Саме до такого методу Лю Їчан вдається при написанні свого роману “П’яниця”.

Оповідач твору був змушений покинути материковий Китай, тому опинився у пастці мегаполісу, де основною цінністю є “швидкі гроші”. Він невпинно критикує комерційність, яка поглинула культурні та соціальні аспекти життя суспільства, проте не чинить опір на практиці. Замість цього герой обирає тікати від реальності шляхом побутового алкоголізму: “拔兰地。将憎恶浸入拔兰地。所有的记忆都是潮湿的。” (Бренді. Все ненависне розчиняється в брендї. Всі спогади вологі.); “酒不是好东西，但不能不喝。不喝酒，现实会像一百个丑陋的老妪终日喋喋不休。” (Алкоголь – це не гарна річ, але ти змушений його вживати. Без випивки реальність схожа на сто бридких старих, які тереventя без упину цілими днями.).

У ході дослідження ми помітили, що автор неодноразово піднімає питання розвитку літератури. В розмові зі своїм знайомим Май Хеменем, який обіймав посаду молодшого редактора видавництва, герой пояснює, чому в тодішньому Гонконгу не було умов для появи видатних оповідань. Серед причин була й комерційна складова: піратство через неспроможність влади захистити права та інтереси авторів, низькі гонорари. Ці чинники безпосередньо вплинули на головного героя, який вимушений писати бульварні романи, щоб заробляти на життя.

Щодо зображення жінок у романі, вони є об’єктом одержимості оповідача. Він типовий бабій, який сексуально пов’язаний майже з усіма жінками, які з’являються у його житті. Навіть дівчинка підліткового віку на

ім'я Сима Лі не є виключенням. Герой цікавиться нею не як людиною, а як символом, ототожнює з Лолітою. Жінки для нього наче товар, який він використовує для задоволення власних фантазій, сексуальних потягів. Їхні тіла і бажання стають об'єктом комерції та корупції.

Лю Їчан зображає суспільство Гонконгу в умовах капіталізму, паралельно змушуючи читача розмірковувати про місце митця в тогочасному соціумі, його спроможності творити та чинниках, які стають на заваді його особистісного та професійного розвитку.

Список літератури:

1. Hsu, A. Y. (2010). Reading Hong Kong literature from the periphery of modern Chinese literature: Liu Yichang studies as an example. *Journal of Modern Literature in Chinese*, 10(1), 177 – 186.
2. Hu, J. (2016). *Stream of Consciousness*. In *The Routledge Encyclopedia of Modernism: Taylor and Francis*. London.
3. Larson, W. (1993). Liu Yichang's "Jiutu": Literature, Gender, and Fantasy in Contemporary Hong Kong. *Modern Chinese Literature*, 7(1), 89 – 103.
4. 刘慧敏. (2021). 论香港本土作家的小说创作.

КАТЕГОРІЯ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО-МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Букрієнко Андрій Олександрович

*завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Комісаров Костянтин Юрійович

*доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Пригадаймо, що модальністю у лінгвістиці прийнято вважати категорію мови й мовлення, яка виражає реальні чи ірреальні відношення висловлення до дійсності або суб'єктивну кваліфікацію повідомлення мовцем. Спектр значень модальності є вельми різноманітним: від значення комунікативної мети речення до семантики реальності/ірреальності, суб'єктивної оцінки висловлювання, яку встановлює мовець, а також значення необхідності, потреби, заборони, заперечення тощо (Селіванова, 2006).

Як бачимо, йдеться про лінгвістичне поняття, якому притаманне досить широке розуміння, а отже, говорячи про головні завдання, нам, зокрема, належить встановити, які саме аспекти модальності є найактуальнішими для сучасної японської мови й мовлення.

Інтернаціональний термін “モダリテイー /модаріті:” (від англ.: *modality*) має такі питома японські відповідники, як “様相” та “法性”, і

використовується на позначення поняття, що дає уявлення про те, як реальний стан справ, позамова дійсність, відображається у внутрішньому світі мовця. Найголовнішими модальними значеннями провідні японські дослідники вважають потенційну можливість (可能性 / 蓋然性), неминучість (必然性), реалістичність (現実性) та випадковість (偶然性), причому неминучість часто постає антиподом до випадковості: 1) 来週大型の台風が来るかもしれない。 *Можливо, наступного тижня прийде масштабний тайфун* (【JLPT N4】 文法・例文: 〜かもしれない, 2021); 彼女は信用できないので秘密を漏らしかねない。 *Їй не можна довіряти, вона цілком може виказати таємницю* (管理人, 2017); 努力をした人が成功するとは限りません。 *Те, що ви докладаєте зусиль, ще не означає, що ви досягнете успіху* (JLPT N3 grammar, 2021) (потенційна можливість); 2) 毎日、ファストフードばかり食べたら病気になるに決まっている。 *Якщо їсти щодня один лише фастфуд, то неодмінно захворієш* (【JLPT N3】 文法・例文: 〜に決まっている, 2019); いくら猛勉強しても試験当日風邪でも引いたならそれまでだ。 *Як би наполегливо ти не вчився, якщо захворієш у день іспиту, нічого путнього не вийде* (管理人, 2018) (неминучість); 3) 大切な時計が壊れてしまいました。 *Поламався годинник, який був для мене дуже важливим; 電車で忘れ物をしてしまいました。 Забув свої речі у поїзді* (〜てしまう | 日本語教師の広場, 2015) (випадковість).

Помітною є тенденція вважати модальністю обсяг усвідомлення мовця або, іншими словами, межі пізнання ним світу. Також, серед нарбіток у царині теоретичної граматики японської мови останніх десятиліть можна помітити тезу про те, що модальність – це спосіб сприйняття мовцем позамовної дійсності (話しての把握の仕方) або його суб’єктивний погляд на реальність, що його оточує (話しての主観). Позаяк таке трактування модальності у теоретичній граматиці базується на постулатах теорії повнозначних та службових частин мови (詞辞論) Токієди Мотокі, для якої значення має дихотомія “об’єктивні висловлення – суб’єктивні висловлення”, то абстрактно зрозуміла “реальність як така” і “модальність” тут чітко розмежовуються. Окрім того, останнім часом у теорії модальності, що розробляється японськими лінгвістами, намітилася ще одна суттєва диференціація: з одного боку, розрізняють модальність по відношенню до позамовної дійсності, а з іншого – модальність по відношенню до співрозмовника, адресата повідомлення. При цьому наголошується на тому, що ці дві нібито різні модальності часто переплітаються, а сама така диференціація існує здебільшого для зручності з погляду термінології. Якщо ж говорити про категорію модальності як таку, то вона, поза сумнівом, є універсальною для всіх мов, хоча варто також відзначити, що і для неї можуть фіксуватися етноспецифічні риси (金田一

春彦 та ін., 1995).

Отже, ми схильні погодитися, зокрема, з В. Бріциним і В. Мозгуновим у тому, що все зазначене вище дає підстави для інтерпретації модальності як категорії, що виражає спосіб ментально – чуттєвого відображення дійсності. Такі способи численні й різноманітні. Відповідно до змісту речення мовець може експлікувати той чи інший різновид чуттєвого сприйняття, який і є тією суб’єктивною “прокладкою” між змістом речення і дійсністю (Бріцин & Мозгунов, 2013).

Список літератури:

1. Селіванова, О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Київ.
2. 【JLPT N4】 文法・例文：～かもしれない. (2021, 11 вересня). 日本語 <https://nihongokyoshi-net.com/2019/08/18/jlptn4-grammar-kamoshirenai>
3. 管理人. (2017, 19 липня). 【N2文法】～兼ねない（かねない）| 毎日のんびり日本語教師. 毎日のんびり日本語教師. <https://nihongonosensei.net/?p=3477>
4. JLPT N3 grammar. (2021, 28 березня). MLC Japanese Language School in Tokyo | Japanese lessons for English speakers. https://www.mlcjapanese.co.jp/n3_04_02.html
5. 【JLPT N3】 文法・例文：～に決まっている. (2019, 28 жовтня). 日本語 NET. <https://nihongokyoshi-net.com/2019/01/15/jlptn3-grammar-nikimatteiru/>
6. 管理人. (2018, 27 грудня). 【N1文法】～ばそれまでだ / ～たらそれまでだ | 毎日のんびり日本語教師. 毎日のんびり日本語教師. <https://nihongonosensei.net/?p=9884>
7. ～てしまう | 日本語教師の広場. (2015, 5 березня). 日本語教師の広場. <https://www.tomojuku.com/blog/teshimau/>
8. 金田一春彦, 柴田武 & 林大 (Ред.). (1995). 日本語百科大事典 縮刷版. 大修館書店
9. Бріцин, В., & Мозгунов, В. (2013). Когнітивні аспекти теорії модальності. *Мовознавство*, 2 – 3, 128 – 148.

ВАСЕЙКАНГО ЯК ОСОБЛИВИЙ ШАР КИТАЙСЬКОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У ЯПОНСЬКІЙ МОВІ?

Букрієнко Андрій Олександрович

*завідувач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

*завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Однією з найхарактерніших ознак лексичної системи японської мови є її багат шаровість: в лексиці японської мови можна чітко виокремити три окремі шари, які, хоч і певною мірою перетинаються один з одним, є, все ж таки, цілком виокремленими та самостійними: 漢語 /канго/ (kango) лексика

китайського походження, 和語 /ваго/ (wago) власне японська лексика і 外来語 /гайрайго/ (gairaigo) слова, запозичені з інших мов, крім китайської. По-своєму найскладнішим – і через це і найцікавішим – є, мабуть, лексика 漢語 /канго/, (kango) оскільки вона містить у собі значну кількість труднощів, характерних для ієрогліфічної писемності: велика кількість омонімів, правила читання, обумовлені особливостями фонетичної системи японської мови, синоніми, які вживаються лише у межах функціонального стилю тощо.

Одним із таких явищ, по-своєму унікальним для японської мови, є існування так званих 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango), тобто слів, що були утворені в Японії із запозичених китайських коренів, або китайських слів, значення яких змінилося в японській мові. У китайській мові цей термін також існує у вигляді лексичної одиниці 和制汉语 /хечжи ханьюй/ (hézhì hànyǔ) (інші назви: “日源汉语” /ріюань ханьци/ (rìyuán hàncí), ”和来语” /хелайюй/ (héláiyǔ) тощо) букв. “китайська мова, вироблена в Японії”, що позначає псевдо – китаїзми, тобто, слова китайської мови японського походження.

Серед українських вчених 漢語 /канго/ (kango) ставали предметом розгляду таких дослідників як В. Резаненко, В. Нагорна та інші, проте їхній аналіз торкався зовсім інших аспектів функціонування даного шару лексики японської мови: омонімія, синонімія, особливості вживання ієрогліфів тощо. Робіт, присвячених розгляду саме 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango) (принаймні, в українські японістиці), ми не знайшли. З іншого боку, ця тема відносно активно досліджується японськими (Сато, 2013; Судзукі, 1995) та китайськими (Чень Лі Вей, 2001, 2012; Цуй Інъ 2007) дослідниками.

Серед усіх груп, які виділяють у складі лексики 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango) у даній роботі ми обмежились розглядом однієї, найпершої групи: слів, які були утворені шляхом заміни японського читання ієрогліфа на китайське (Чень Лі Вей, 2001, с. 35). Наприклад, слово 心配 /шімпай/ (shinpai) *хвилювання*, яке є характерним прикладом 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango). Воно складається з двох ієрогліфів: 心 /шін/ (shin) та 配 /хай/ (hai), які в японській мові означають *серце*, *душа* та *роздавати*, *розподіляти* відповідно. Якщо розкласти його, використовуючи власне японські читання ієрогліфів, то вийде фраза 心を配る /кокоро – о кубару/ (kokoro – o kubaru), що можна перекласти як *роздавати*, *розподіляти (своє) серце/душу*, або, іншими словами, *витрачати свої душевні сили*. У даному словосполученні спостерігаємо типову японську синтаксичну модель, у якій дієслово стоїть у кінці висловлювання.

Натомість у сучасній китайській мові згадане ієрогліфічне поєднання не вживається, зокрема значення другого компоненту категоріально протилежне японському еквіваленту: 配 /пей/ (pèi) – “поєднувати(ся), підходити, відповідати”. Іще однією відмінністю у формотворчих процесах

слова *хвилювання* у китайській мові є модель дієслово+іменник 担心 /даньсінь/ (dānxīn), що в буквальному перекладі означає “нести (на плечах) серце”.

Таким чином, аналіз даного 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango) та його еквіваленту в китайській мові дозволяє зробити два висновки. По-перше, стає очевидним, що, незважаючи на китайське походження, лексичне значення ієрогліфа 配 є цілком відмінним у японській та китайській мовах. Наразі ми не можемо з впевненістю сказати, якими причинами це зумовлено: можливо, значення змінилося уже в японській мові, а, можливо, і у китайській, вже після запозичення його японською. Це питання потребує подальшого дослідження.

По-друге, можна стверджувати, що 和製漢語 /васейканго/ (wasei kango), утворені шляхом заміни японського читання на запозичене китайське, зберігають японську синтаксичну модель (іменник+дієслово), на відміну від власне китайських лексем, синтаксична модель яких є, очевидно, китайською (дієслово+іменник).

Список літератури:

1. 佐藤亨. (2013). 「現代に生きる日本漢語の成立—展開と創生」 明治書院.
2. 鈴木修次. (1995). 「漢語と日本人」、みすず書房.
3. 陳力衛. (2001). 「和製漢語の形成とその展開」 汲古書院.
4. 陳力衛. (2012). 「和製漢語と中国語」 // お茶の水女子大学比較日本学教育研究センター、8号.
5. 崔峯. (2007). 「進入中國的「和制漢語」」 日語學習與研究.

ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ “МОВА І ЛІТЕРАТУРА (КИТАЙСЬКА)”

Ван Іванна Валеріївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Ван Валерій Нінвінович

*старший викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Навчальна дисципліна “Лінгвокраїнознавство країн китайської мови” відноситься до циклу професійної підготовки освітньо–професійної програми “Переклад з китайської мови” і забезпечує базову частину вимог Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 035 “Філологія” галузі знань 03 “Гуманітарні науки” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Викладається на III – IV курсі та завершується екзаменом.

Актуальність теми дослідження “Тестування як метод діагностики результатів навчання з лінгвокраїнознавства студентів освітньої програми “Мова і література (китайська)” обумовлена потребою багатьох студентів, які вивчають китайську мову за програмою вищих навчальних закладів на просунутому етапі навчання.

Для якості вивчення предмету “Лінгвокраїнознавство країн китайської мови” студентам надаватиметься навчальний підручник – посібник з китайської мови (Дьоміна, Чжу Канцзі, 1998).

Пропонований підручник може бути рекомендований для студентів, які вивчають китайську мову за програмою ВНЗ на продвинутому етапі навчання. Робота з підручником передбачає, як мінімум, знання в учнів нормативної граматики, лексики та ієрогліфіки в обсязі, забезпеченому “Підручником практичної китайської мови”, виданим в Китаї Пекінським інститутом мови (Дьоміна, Чжу Канцзі, 1998).

Тематика і підбір лексики даного підручника дозволяють використовувати його як навчальний матеріал з лінгвокраїнознавства, тому що всі завдання навчального характеру вирішуються на базі оригінальних неадаптованих текстів довідкового характеру та фрагментів документальних та газетних повідомлень, що містять різні реалії країни мови, що вивчається. Під час відбору текстів з географії, історії, зовнішньої та внутрішньої політики, культури і побуту КНР автори керувалися навчально – методичними цілями та методами ознайомлення учнів з особливостями функціонування лексичних одиниць та словосполучень у публіцистичному і розмовному стилях китайської мови. Тексти розташовані в кожному уроці з мірою зростання граматичних та лексичних труднощів.

Під час практичних занять студенти вчаться використовувати соціокультурні знання і вміння в іншомовній комунікації, правильно відтворювати китайські мовні реалії у художньому та діловому перекладах, а також оперувати китайськомовною лексикою з національно- культурною семантикою (Дьоміна, Чжу Канцзі, 1998).

Автори сподіваються, що підручник послужить виробленню навичок усного та письмового двостороннього перекладу в межах пройдені тематики, а також розвитку вмінь переказу, повідомлення по темі, усного та письмового реферування вивченою мовою, і одночасно сприятиме збагаченню лексичного запасу та засвоєнню обсягу відомостей країнознавчого та енциклопедичного характеру (Дьоміна, Чжу Канцзі, 1998).

Актуальним методом перевірки знань з лінгвокраїнознавства студентам може бути запропонована контрольна/екзаменаційна робота з тем, що були пройдені впродовж курсу. Контрольна робота (екзамен/тест) з дисципліни “Лінгвокраїнознавство для студентів освітньої програми “Мова і література китайська”“ включає в себе опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, а також опрацювання матеріалу, який не викладається на лекціях. Метою контрольної роботи з дисципліни

“Лінгвокраїнознавство для студентів освітньої програми “Мова і література китайська”” є розвиток соціокультурної і комунікативної компетентностей здобувачів вищої освіти, набуття знань про соціально культурну маркованість мовлення китайськомовних націй.

Підсумкова контрольна робота (екзамен) змістовно структурована шістьма завданнями різного типу і рівня складності, з яких 3 завдання передбачають коротку відповідь і 3 завдання – відкритого типу. Мета екзамену – перевірити рівень сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних фахових компетентностей, а також ступінь оволодіння ними програмними результатами навчання по закінченні вивчення підручника “Лінгвокраїнознавство китайської мови для старших курсів”.

Отже, за умови використання усіх перерахованих вище пунктів в комплексі, кожен студент матиме змогу дізнатись максимально багато знань про країну Китай. Такі методики перевірки знань, як тестування та контрольні роботи після проходження кожного уроку даватимуть змогу студентам перевірити власні знання та переконатись в опануванні будь-якої теми з підручника, а викладачеві – переконатись та підтвердити правильність та актуальність викладання предмету “Лінгвокраїнознавства” студентам старших курсів.

Список літератури:

1. Дьоміна, Н., & Чжу, Канцзі (1998). Навчальний посібник з китайської мови. Підручник китайської мови. Країнознавство Китаю.
2. Лі, Пейюань, & Жен, Юань (1991). *Основи китайської мови (Частина 1)*. Пекін.
3. Лі, Пейюань, & Жен, Юань (1991). *Основи китайської мови (Частина 2)*. Пекін.
4. Лі, Пейюань, & Жен, Юань (1991). *Основи китайської мови (Частина 3)*. Пекін.
5. Лі, Пейюань, & Жен, Юань (1991). *Основи китайської мови (Частина 4)*. Пекін.
6. Лі, Шиджи, & Л Дзію (1997). *Modern Chinese: Beginners Course*.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ОСОБЛИВОСТІ В РОМАНІ РІСИ ВАТАЇ “Я ХОЧУ ВДАРТИ ТЕБЕ В СПИНУ”

Венгер Сергій Вадимович

*студента 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського Університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Роман “Я хочу вдарити тебе в спину” Ріси Ватаї є цікавим прикладом японської літератури, який для успішного перекладу та адаптації на українську мову вимагає від перекладача творчого підходу, здатності до контекстуального мислення та уважності до деталей. Проблеми перекладу з японської на українську в романі “Я хочу вдарити тебе в спину” можуть бути пов’язані як з мовними, так і з культурними відмінностями.

В тексті автор використовує поєднання літературної та повсякденної мови, а також діалогів, що робить текст живим та емоційним. Мова тексту є розмовною, що характерно для повсякденної мови, тому автор використовує неформальні вирази та діалогові конструкції. Часто зустрічаються складні речення з вживанням підрядних речень, що додає тексту більшої глибини та інтелектуальної складності.

Текст містить вживання виразів, які допомагають передати почуття та емоції героїв. Наприклад, “хвиля неймовірної напруги пронизувала клас” (理科室にはただならぬ緊張が走った), “погляди, які несамовито плавають в пошуках друзів” (友達を探し求めて泳ぐ視線同士), “я мала досить моторошний вигляд, тримаючи руку на рівні обличчя з сердитим поглядом” (目をぎょろつかせながら、無言で、顔の高さまで挙手した私は妖怪じみていただろう) Ці висловлювання допомагають передати емоційну напругу та стан головної героїні роману у певних ситуаціях. Це допомагає зробити текст більш динамічним та активним.

Крім того, текст містить вживання риторичних запитань, наприклад, “Невже замочувати себе в одному розчині з іншими людьми та насичуватись ними справді було настільки весело?” (同じ溶液に浸かってぐったり安心して、他人と飽和することは、そんなに心地よいもんなんだろうか), що допомагають автору виразити свої міркування та зробити текст більш привабливим та цікавим для читача.

Також використовується метафори, які допомагають краще передати особливості персонажа, як наприклад: “його душа витече разом із ним” (にな川が魂も一緒に抜け出ていきそうな、深いため息をついた。)

Усі ці мовні засоби допомагають передати емоції та настрої героїв. Правильний переклад всіх мовних дозволяє перекладчевіти зробити текст живим та перенести читача у світ, який створено в тексті. Персонажі використовують повільну мову та паузи для підсилення емоцій та інтонації. Вони також використовують міжособистісні вирази, такі як не формальну мову, що підкреслює їхні взаємини та ставлення один до одного. При перекладі деяких ситуацій було використано такий спосіб перекладу як адаптація. Наприклад, дослівний переклад речення: “Це було схоже на неочікуваний дискомфорт, який відчуваєш коли їсиш суп місо, а на молюску пісок.” (味噌汁の、砂が抜けきっていないあさを噛みしめて、じゃりっときた時と同じ、ものすごい違和感が一瞬通り過ぎていく。) Адаптована версія речення: “Це було схоже на неочікуваний дискомфорт, який відчуваєш, коли кусаєш бутерброд, у якому пісок на листях салату.” Адаптація є кращим варіантом перекладу у даному контексті, оскільки дослівний переклад в даному випадку може бути незрозумілим для цільової аудиторії. Адаптація полягає у заміні оригінального виразу еквівалентним виразом, який краще розуміється аудиторією, для якої виконується переклад. У даному випадку, оригінальне речення містить посилення на японську їжу

і україномовна аудиторія може не мати достатньої культурної інформації для того, щоб зрозуміти цю аналогію. Тому, замість дослівного перекладу, була використана аналогія з ситуацією, яка знайома кожному, що більш доступно для аудиторії.

При перекладі слів, які походять з японської мови була використана техніка запозичення, сенс якої полягає в дослівному перенесенні слова чи виразу з оригінальної мови в цільову мову. Наприклад, слово “бонсай” що належить до термінів японської культури, які мають унікальні значення та специфіку і добре відомі людям з усього світу. При перекладі такого слова на українську мову можна використати техніка запозичення, яка допоможе передати значення максимально точно. Запозичення – це ефективний спосіб передачі значень термінів, які мають унікальну специфіку та значення. Проте важливо враховувати контекст перекладу та аудиторію. Якщо переклад націлений на широку аудиторію, то варто вживати більш зрозумілі слова, які не потребують пояснень. Наприклад, у разі перекладу слова “借景” з японської на українську мову використання техніки запозичення може бути недоцільним.

“借景” – це термін, який означає “запозичений пейзаж”. У японському саді “запозичений пейзаж” використовують як композиційний елемент, коли природний ландшафт, що знаходиться за межами саду, включається до складу дизайну саду, і створюється враження продовження саду. В українській мові для передачі суті терміна “借景” можна використати термін “запозичений пейзаж”, що передає сутність терміна без використання техніки запозичення.

Отже, при перекладі з японської на українську перекладач може стикатись з певними проблемами. При перекладі важливо тримати баланс між передачею оригінального тексту та адаптацією на українську мову. Саме тому правильне використання різних технік допомагає перекладачу зробити переклад успішним. Також, однією з найважливіших проблем перекладу є відмінність між японською та українською культурними традиціями та менталітетом, що може впливати на сприйняття тексту українською аудиторією. Тому правильне зображення японської культури в романі Ріси Ватаї “Я хочу вдарити тебе в спину” відіграє важливу роль у створенні атмосфери та розумінні характеру головної героїні.

Список використаних джерел:

1. 綿矢 りさ. (2003.). 蹴りたい背中/綿矢 りさ.
2. Бондаренко, І., Хіно, Т., & Карпенко, Ю. (1998). *Українсько–японський словник. Японсько–український словник : навчальний словник японських ієрогліфів*. Київ.
3. Гром'к, Р., Ковалів, Ю., & Теремко, В. (2007). *Літературознавчий словник–довідник*. Київ.
4. Ніколева, Т. (2018). *Особливості художнього перекладу з української на англійську мову*. Проблеми гуманітарних наук. Серія: Філологія, 2, 119 – 127.

МОВНИЙ КОНЦЕПТ “ЖІНКА” У ТВОРІ ЯНЬ ЛЯНЬКЕ “她们”

Гамолко Дар'я Василівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Ситник І. В.

Мова є однією з важливих ланок культури, яку необхідно розглядати комплексно. Лише заглиблення в коріння історії, культури, філософії, соціології та традицій Китаю принесе українській синології розквіт та успіх.

Актуальність дослідження зумовлена цікавістю дослідників до вивчення концептів та їх неоднозначного трактування. Вчені вдаються до різних методів тлумачення поняття “концепт” і отримують різні висновки.

Нагальним питанням у науці також постає саме вербалізація концепту. Подібна діяльність дозволяє перейняти китайську літературну та естетичну думку, популяризувати китайську літературу в Україні й розкрити особливості життя китайського народу протягом історії. Саме на основі китайських творів і відбувається дослідження китайської мовної картини світу. Це дає можливість отримати систему смислів та понять через вивчення мовних одиниць. Під час аналізу досліджується формування мови та внутрішнього світу китайців. Так досліджувана тема полягає в розкритті мовного концепту “жінка” за допомогою десятирічної праці Ляньке.

Головною метою праці є розкриття поняття “концепт” в загальному розумінні, дослідження структури та концептуального наповнення образу “жінка”, дослідження методів вербалізації концепту “жінка” в китайській мові крізь призму китайського світогляду.

Аби дослідити науково – теоретичні засади концептології в лінгвістиці, були досліджені такі матеріали: книги, різні веб – ресурси, статті тощо.

Попри всю варіативність можливих тлумачень, сьогодні досі немає єдиної дефініції феномену “концепт”. Так, розуміння концепту не обмежується одним визначенням та єдиним підходом до вивчення. Концепт можна вивчати з лінгвістичної, логічної, психологічної, культурологічної та інших точок зору (Плотнікова, 2020).

Почасти слово “концепт” використовують як синонім до “поняття”, проте “концепт” формується через призму об’ємного та великого у своєму значенні. Концепти можуть бути розглянуті як зародки, що виникають із понять. За теорією Степанова, концепт та поняття є термінами різних наук (康斯坦蒂·斯捷潘诺夫, 1997).

“Концепт” почав вважатись терміном досить пізно, дослідження концептів сягають епохи Середньовіччя. Концептуалізм, як і багато інших напрямів середньовічної філософії, зосереджувався на пошуку взаємозв’язків між загальним і частковим, речами та поняттями, суб’єктом і об’єктом. Абельяр визначає концептуалізм як “пучок висловлювань на

користь однієї точки зору щодо того чи іншого предмету при визначальній ролі розуму, що перетворює висловлювання на думку, що лине до Бога” (Abelard, 1959).

Насамперед, слово “концепт” найчастіше зараховують саме до когнітивної лінгвістики, що досліджує мову з точки зору її участі в пізнавальній діяльності людини. Концепт визначають як оперативну та семантичну одиницю пам’яті, словниковий запас свідомості, концептуальну систему, мову мозку та загальну картину світу, відображену в людській психіці. Проте, лише всебічне дослідження може призвести до характеристики терміна “концепт”.

А. Вежбицька розглядає поняття “концепт” на основі культури народу, що відображена та закріплена в мові. Лінгвістка висуває ідею опису суспільства за допомогою ключових слів, що представляють ключові культурні концепти, і “культурну граматику”, яка зображує каталог підсвідомих норм мислення (Wierzbicka, 1985). Культурологічні концепти несуть фантастичний матеріал для розуміння світогляду та національної ідентичності носіїв мови.

Єдність мови існує та зберігається саме через існування єдиної для усього народу концептосфери, без якої було б неможливо комунікувати із членами одного мовного колективу (Храбан, 2014). Лихачов Д.С. стверджує, що чим розкішніша культура нації, тим багатша концептосфера національної мови (Lykhashev, 1993).

Щодо вербалізації концептів погляди вчених також неоднозначні. Деякі вчені вважають, що концепт має невербальну природу через його найбільш загальне значення, яке не набуло мовної форми; інші визнають можливість абсолютної вербалізації й підкреслюють, що вербалізація – це передання певної думки, змісту в словесну форму.

У китайській мові статева приналежність позначається логограмами 女 nǚ (жінка) та 男 nán (чоловік). Так, ми також можемо спостерігати гендерну асиметрію в китайській мові: оскільки китайські ієрогліфи виникли в патріархальні часи, логограма 女 nǚ – це піктографічне зображення людини, яка стоїть на колінах і схрестила перед собою руки, тобто рабині. Цей символ також можна знайти в ієрогліфах для вираження статі, жіночності, материнства і, як наслідок, красивих речей: 好, 安, 嬌, 姓, 嬰 тощо. Проте логограма 女 присутня у багатьох словах і часто несе саме негативне значення: 妓, 娼, 妒 і так далі.

Дослідивши твір Ляньке, поєднавши словниковий і контекстуальний аналізи, було виокремлено, що вербалізація концепту “жінка” у китайській мові здійснюється завдяки таким словам, як 姑娘 gūniang, 女生 nǚshēng, 少女 shàonǚ, 女人 nǚrén, 妇人 fūrén, 女性 nǚxìng, 女子 nǚzǐ тощо. Варто звернути увагу, що кожне слово з перелічених має свої тонкощі вживання. Наприклад, 姑娘 gūniang: 1. незаміжня дівчина; 2. в розмовній мові – дочка;

3. за старих часів слово було загальновідомо у значенні дівчина – повія; 4. – діал. тітка (з боку батька).

У творі *Гідня* зустрічається у своєму найбільш поширеному значенні – незаміжня дівчина, оскільки твір базується на зустрічі автора з майбутньою нареченою та встановленні шлюбу, про що нам говорять нескінченні побачення наосліп. Отже, мова йде саме про вільну молоду дівчину. Тоді як, 女人 nǚrén – 1. зріла, доросла жінка – особа, що досягла повноліття; 2. рідко – жінка в значенні дружини.

说在洛阳百货楼上班的一个姑娘非常愿意嫁给我，眼下只看我同意不同意.

Оскільки мова і культура дуже тісно між собою поєднані та формують одна одну, варто зауважити, що для опису жінки автор вдається до таких понять, як працьовитість, зовнішність, доброта, старанність, смиренність тощо.

Список літератури:

1. Плотнікова, Н. (2020). Поняття “концептосфера” та “концепт” у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 31(70), № 1(1), 91 – 96.
2. 康斯坦蒂·斯捷潘诺夫 (1997). 字典。研究经历。圣彼得堡：“文化语言”学校.
3. Abelard, P. (1959) *The Story of My Troubles*.
4. Wierzbicka, A. (1985). *Lexicography and Conceptual Analysis*. Michigan.
5. Храбан, Т. (2014). Теоретичне осмислення концепту “Жінка” у лінгвістиці. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*, 25, 473 – 481.
6. Lykhachev, D. (1993). Conceptosphere. *Literature and Language Series*, 1, 4 – 10.
7. 阎连科. (2020). *她们*. 河南文艺出版社.

СИСТЕМА МОТИВІВ У ТВОРІ ДА БІНА “ДОБРА ВОЛЯ” (大冰”好吗好的”)

Гірняк Дарія Іванівна

студентка 4 курсу кафедри східної культури і літератури

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Вивчення китайської літератури та переклади з китайської на українську мову є сьогодні дуже актуальним напрямом у розвитку міжкультурної комунікації. Це дає можливість ознайомитись з багатством китайської літератури, яка має довгу історію та відома своїми традиціями та особливостями.

Як підкреслюють літературознавці, “переклад вимагає від перекладача глибокого розуміння як особливостей національної світогляду, історії, культури, так і специфіки літературного роду, значущих зав’язків усіх значимих компонентів художнього твору, визначення особливостей художніх образів, мотивів, засобів тощо. Такий підхід забезпечить глибоке осягнення твору – оригіналу перекладачем та адекватний його переклад мовою іншої культури” (Удовиченко, 2020). Як наслідок – еквівалентне сприймання художнього твору читачами інокультурних текстів.

Важливим складником художнього твору, розуміння якого істотно позначається на розкритті ідейно – естетичного змісту тексту в цілому, є мотив. Мотиви визначають сюжетний конфлікт, оживляють його, визначають хід подій. Водночас мотиви організують не лише сюжет, а й усю структуру художнього твору, беручи участь разом з іншими компонентами у створенні цілісної картини художнього світу. Тому мотив виконує в художньому творі не лише сюжетну, а й структурну роль (Галич, 2001).

Для творчості кожного письменника характерне своє коло мотивів, які відображають світобачення митця, особливості його художнього світу та творчого методу. Мотив у літературознавстві – неподільна смислова одиниця, з якої складається фабула (сюжет). Мотив може мати не тільки символічне значення, але і функцію передачі конкретного змісту. Наприклад, мотив природи може слугувати не тільки символом чистоти і гармонії, але й втілювати конкретні елементи природи, які важливі для розуміння твору (Кушнірова, 2004).

Мотив, у широкому розумінні цього слова, – основне психологічне або образне зерно, що покладено в основу кожного художнього твору. Він може цілком збігатися з темою, а може й бути складником окремої системи мотивів. У цьому випадку з темою збігається головний із мотивів (Антофійчук, 1997). Так, наприклад, темою твору китайського письменника Да Біна (大冰) “Добра воля” (好吗好的) є відчуття доброти, відчайдушності та благородства, що збігається з назвою самого твору і, водночас, є основним мотивом.

Мотив – це ключовий елемент в будь-якій літературній творчості, який допомагає автору залучити увагу читачів до основної теми або повідомлення. Мотиви можуть бути різних типів, включаючи символічні, тематичні, художні, моральні тощо. Використання мотивів дозволяє автору краще розкрити головну ідею твору та допомагає читачеві краще зрозуміти зміст та ідейно – естетичну своєрідність твору.

Да Бін (大冰) у своєму творі “Добра воля” (“好吗好的”) охоплює чимало мотивів, але найголовніший з них – це мотив доброти. Автор зображує сутність доброти та її вплив на життя героїв та оточуючий світ. Доброта – це якісний показник нашої людяності, що сприяє покращенню взаємин між людьми та впливає на загальну атмосферу в суспільстві.

Доброта розпочинає ланцюг добрих вчинків, які здатні поширюватися та впливати на інших людей, створюючи позитивну енергетику.

Отже, детальний розгляд мотивів у художніх творах є важливим складником загального процесу їх інтерпретації та оцінки, що дає можливість поглибити сприйняття тексту, простежити місце і роль конкретного твору у письменницькому доробку автора та розширити обрії читацького сприйняття творів мистецтва слова. Розбір мотивів у творі дозволяє читачеві краще зрозуміти авторський задум, а також побачити взаємозв'язки між різними елементами тексту. А відтак, – оцінити твір як цілісну художню композицію, а не як сукупність окремих художніх складників. А також виявити його соціальну, культурну й історичну значущість.

Список літератури:

1. Галич, О. (2001). *Теорія літератури*. Київ.
2. Кушнірова, Т. (2004). Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія. *Вісник Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*, 1 (34), 3 – 11.
3. Антофійчук, В. (1997). *Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі*. Чернівці.
4. Удовиченко, Л. (2020). *Теорія і технологія вивчення художніх образів – персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи*. Київ.

НЕОЛОГІЗМИ ПЕРІОДУ ПАНДЕМІЇ COVID -19 У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Гопка Інна Сергіївна

студентка 5 курсу кафедри східної культури і літератури

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Пандемія коронавірусу позначилася на різних аспектах життя кожної країни. Не обійшли ці процеси й мови, оскільки остання відображає навколишній світ і є напорчуд чутливою до суспільних змін. У різних мовах світу з'явилося багато нових слів, покликаних називати і пояснювати нові реалії життя часів локдауну (Харченко, 2021), оскільки мова здатна відобразити найтонші зміни у житті, свідомості та ставленнях людей до змін.

У Китаї вплив сучасного соціального контексту, пов'язаного з пандемією Covid19, на лінгвістичну ситуацію, проявився у декількох напрямках. По-перше, у 2019 – 2020 роках значно популяризувалася професійна лексика, зокрема медична; галузеві терміни, такі як “核酸检测”

(тестування нуклеїнових кислот) і “驰援” (поспішати на допомогу) стали загальнозживаними; збагатилася семантика широковживаних слів, таких як “非典” (атипова пневмонія) тощо; з’явилися нові слова, пов’язані з епідемією, такі як “雷神山” (гора бога – громовержця, місце де борються із хворобою, лікарня “Лейшеньшань”) та “方舱医院” (модульна лікарня) тощо. Також були створені нові ідіоми, пов’язані з епідемією, такі як “别来无恙” (при здоров’ї, усе гаразд), “疫不容辞” (епідемію не можна ігнорувати), “沾沾自洗” (відповідальний за власну гігієну) тощо. Поява цих нових мовних одиниць упродовж епідемії викликала багато дискусій (突发公共事件应急语言研究小分队, 2021). Але всі їх учасники сходяться на тому, що дослідження інновацій у різних мовах є надзвичайно актуальним завданням.

Нова лексика, яка з’явилася в китайській мові через спалах COVID – 19, істотно вплинула на китайську граматику. Наприклад, слово “隔离” тепер часто використовується як дієслово в китайській мові, тоді як раніше воно вживалося лише як іменник. Аналогічно слово “封城” також використовується як дієслово, китайці говорять “城市被封城了” (місто заблоковане) (陈晓棠, 2022).

Ми зосередилися на дослідженні неологізмів, які виникли упродовж пандемії, оскільки суспільство знаходиться в постійному розвитку, адаптуючи мову до сучасних реалій (Тихонова, 2009). Проаналізувавши статті, інтернет – джерела, рекламу, фільми вдалося зібрати основні неологізми, які вживалися в період із 2019 – 2022 року, та основну інформація про неологізм (пінїн, переклад, значення, історія виникнення та відтінок значення для китайців).

Встановлено, що неологізми пандемії коронавірусу можна згрупувати таким чином: COVID неологізми, гармонійно змінені неологізми та неологізми із додатковим значенням.

COVID неологізми – неологізми, які виникли під час періоду пандемії, про боротьбу народу, незламність дух тощо, наприклад “闭门自守” (ізолюватися від світу задля спільного добробуту), “援鄂抗疫” (широко підтримувати боротьбу із пандемією) тощо.

Гармонійно змінені неологізми – за основу взята ідіома, яка існувала певний період часу, проте 1 із морфем замінені іншою морфемою, пов’язаною із пандемією, наприклад “一心移疫” (старанно протистояти пандемії, походить від “一心一意”), “抗疫一线” (фронт боротьби із пандемією коронавірусу, походить від “抗洪一线”), “罩夕相处” (не розлучатися ні на мить із маскою, походить від “朝夕相处”) тощо.

Неологізми із додатковим значенням – ідіоми, які під впливом пандемії набули додаткових значень, наприклад “食不甘味” (основне значення – “шматок в горло не лізе, втратити апетит”, додаткове – “втрата

смаку (як симптом хвороби)”), “不约而同” (основне значення – “не домовляючись”, додаткове – “усі як один, одностайно”) тощо.

Описані неологізми широко використовуються в китайських новинах (телеканал CCTV), Твіттері, китайському додатку We Chat (微信), газетах, рекламі тощо.

Надзвичайна ситуація у сфері громадського здоров'я часів спалаху нової коронавірусної пневмонії спричинила появу багатьох нових мовних одиниць. Однак поки що невідомо, чи мають вони перспективу розвитку та використання. Загалом, вплив коронавірусу на словниковий запас китайської мови підкреслює динамічну природу мови та її здатність розвиватися й адаптуватися до нових ситуацій і контекстів. Подальше дослідження цих лінгвістичних аспектів допоможе окреслити шляхи їх застосування у відповідь на соціальні та культурні зміни, а також здатність мовців адаптуватися до нових способів і форм комунікації в майбутньому.

Список літератури:

1. Тихонова, О. (2009). Основні моделі утворення неологізмів у китайській мові. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність*, 43 – 50.
2. Zheng, Y. (2015). A metaphorical study on Chinese neologisms. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(6), 13 – 79.
3. Zhulinska, M. (2021). Неологізми періоду пандемії як відображення суспільної свідомості. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, (1 (9)), 63 – 72.
4. 浅析. (2020) 年新冠肺炎疫情语言新象.
5. 陈晓棠. (2022). 新冠肺炎相关俄语术语构成及翻译. *中国科技术语*, 24(2), 39 – 40.
6. Харченко, Т., Удовиченко, Л., & Зверева, М. (2021). Реалізація компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов: міжнародний досвід. *Освітологічний дискурс*, 32(1), 156 – 179.

РОЛЬ ДІАЛЕКТИЗМІВ І СОЦІАЛІЗМІВ У ПОВОЄННІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Дашкевич Марія Миколаївна

студентка 4 курсу кафедри японської мови та перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Букрієнко Андрій Олександрович

завідувач кафедри японської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Наша робота присвячена функціям територіальних діалектизмів та соціолектів на базі японської післявоєнної літератури 20 століття. В ході роботи ми зробили аналіз твору “Kafka on the Shore” Харукі Муракамі і дізнались, що діалектизми вживаються в мові художньої літератури як засіб стилізації, мовної характеристики персонажів, створення місцевого колориту. Діалектизми можуть зустрічатися також в мові осіб, які не цілком оволоділи нормами літературної мови. Діалекти японської мови (方言 хо:

ген) – велика група говірок, поширених в Японії. Використання територіальних діалектів та соціолектів у японській літературі відіграло важливу роль у формуванні мови та літературної культури Японії. Це дозволило письменникам створити більш детальне та реалістичне зображення японського суспільства, одночасно підкреслюючи різноманітність та багатство японської мови. Постійне використання діалектів та соціолектів у сучасній японській літературі демонструє тривале значення цієї традиції в японській літературній культурі.

Використання територіальних діалектів у японській післявоєнній літературі виконувало кілька функцій, такі як

Опір культурній гомогенізації: використання діалектів у літературі також було формою опору культурній гомогенізації, якій сприяв японський уряд під час війни. Використовуючи різноманітність регіональних діалектів, письменники змогли кинути виклик ідеї єдиної стандартизованої японської мови та пропагувати важливість місцевої культури та ідентичності.

Реалістичне зображення персонажів: територіальні діалекти дозволили письменникам створювати більш реалістичні та деталізовані зображення персонажів, особливо з сільської місцевості або менш привілейованого походження. Використовуючи діалекти, письменники могли зафіксувати унікальні мовленнєві звороти, ідіоми та вирази цих персонажів, що допомогло зробити їх більш зрозумілими та автентичними.

Відображення соціальних та економічних змін: використання територіальних діалектів також відображало соціальні та економічні зміни, що відбулися в повоєнній Японії. Оскільки все більше людей мігрувало з сільських районів у міські райони, діалекти почали зникати, а японська мова ставала все більш стандартизованою. Використовуючи діалекти в літературі, письменники змогли задокументувати цей перехідний період і підкреслити культурні та мовні зміни, що відбувалися.

Відновлення культурної ідентичності: після Другої світової війни Японія пережила період інтенсивних культурних та мовних перетворень. Японський уряд пропагував стандартизовану форму мови, відому як хеджунго, яка мала на меті створити відчуття національної єдності та ідентичності. Однак це також призвело до придушення регіональних діалектів, які розглядалися як нижчі та відсталі. (Frellesvig, 2010)

Вживаючи діалектизми у мові персонажів, автор намагається познайомити читача з мовними особливостями тієї території, про яку він пише, створити місцевий мовний колорит. Таку ж роль відіграють поодинокі семантично прозорі діалектизми в авторській мові. Проте інколи автори надто захоплюються ними. (Козачук, 1971)

Таким чином у повоєнній літературі використання територіальних діалектів було способом для письменників відновити культурну ідентичність та відзначити різноманітність японської мови.

Список літератури:

1. Frellesvig, B. (2010). *History of the Japanese Language*. Cambridge.
2. Козачук, Г. (1971). *Діалектизми в сучасній прозі*. Київ.

ОСОБЛИВОСТІ ВЕНЬЯНЬ

Дульська Софія Олександрівна

студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету іноземної філології

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Науковий керівник: Золотухіна Н. А.

Протягом останніх двох десятиліть у суспільстві помітне зростання інтересу до китайської класичної літератури, яка відображає культуру та менталітет китайського народу. У Китаї, протягом століть, починаючи з 11 ст. до 20-х рр. XX ст., існувало дві письмові мови: літературна мова веньянь та мова художньої літератури байхуа. Кожна з цих мов мала свої специфічні граматичні, лексичні, стилістичні та ін. характеристики (Зограф, 2021). Тому, у наш час, переклад подібних текстів вимагає від перекладача глибоких знань про лінгвістичні характеристики кожної з зазначених вище мов.

Метою дослідження є розширення знань про походження та лінгвістичні характеристики мови веньянь.

У роботі було використано такі методи: історичний метод; дистрибутивний аналіз; описовий метод для класифікації та інтерпретації досліджуваних мовних явищ; функціональний аналіз.

Безперервна культурна наступність китайської цивілізації протягом не однієї тисячі років створила такі умови, за яких китайська розмовна мова навряд чи змогла б витіснити традиційну письмову мову.

Граматичні особливості китайської мови – це, насамперед, порядок розташування слів у реченні та використання спеціальних (“службових”) слів, що вказують на відносини лексичних одиниць між собою (на їх функції у реченні) (Война, 2019). Це актуально і для веньяня. У веньяні слова можна розділити на дві великі групи: значущі слова, які мають лексичне значення, і службові, які мають формально – граматичне значення, висловлюючи відносини між значущими словами.

У веньяні існує велика кількість кінцевих частинок, які можуть використовуватися і наприкінці однієї з частин складної пропозиції. Найчастіше зустрічаються такі частки і службові слова: 之, 乎, 者, 也, 耳, 焉, 尔, 矣, 诸, 夫, 皆.

Лаконізм веньяня проявляється у прагненні висловити думку якомога коротше. І робиться це, як правило, за рахунок опущення всього зайвого. Це є нормою для китайської мови, тому що для цієї мови не властиво

передавати надмірну інформацію. Наприклад, число вказується лише у разі потреби. Лаконізм вєньня проявляється в стислості фраз, яка досягається тим, що опускаються всі члени речення, що однозначно реконструюються, крім присудка. Завдяки прагненню лаконізму, нормою для давніх текстів стали короткі фрази (Кіктенко, 2020).

Ще одна граматична ознака вєньня – це паралелізм, один з різновидів симетрії, що виявляється у подібності довжини та/або будови наступних один за одним шматків тексту.

Сучасна європейська стилістика пропонує уникати паралелізму, оскільки створює непотрібну одноманітність. У вєньні ж паралелізм є одним із необхідних засобів передачі сенсу, тому що без частин мови функцію слова у фразі найчастіше важко визначити однозначно (Хамрай, 2021). У таких випадках значну допомогу може надати знання того, що дане слово вжито в тій же функції, що й слово, яке стоїть в іншій, паралельній фразі в аналогічній позиції: “生拾花怅然，神魂丧失，怏怏遂返。至家，藏花枕底，垂头而睡。不语亦不食”.

Тому при читанні тексту на вєньні дуже важливо вміти виявляти паралельні місця, щоб мати можливість користуватися паралельністю для тлумачення й розуміння складних місць.

Знання байхуа переважно сприяє вивченню вєньня і розумінню написаних у ньому текстів. Але іноді знання байхуа заважає. Таке може статися при вживанні поширених у байхуа слів у незвичних значеннях, і тому не привертає особливої уваги. Зазначимо три такі слова, що утворюють у байхуа елементарну фразу “他是人”, що означає: “Він – (це) людина”.

У тексті на вєньні вислів “他是人” міг би бути перекладеним як “інші – ці люди” або “інші ці – люди (інші)”. Однак, поява у вєньні такої фрази є малоімовірною, але часто зустрічається поєднання “是人”, тобто “ці люди”.

Таким чином, можна зробити висновок, що однією з головних особливостей класичної китайської мови – вєньня, є лаконізм. Так у вєньні часто опускається те, що підлягає, а для розуміння читачеві допомагають численні службові слова, які збереглися і в сучасній китайській мові.

Список літератури:

1. Зограф, І. (2021). Вєньнь та байхуа: взаємодія двох форм ізолюючої мови. *Письмові пам'ятки Сходу*, 1 (8), 125 – 146.
2. Война, М. та ін. (2019). *Китайська мова. Базовий курс: підручник*. Харків.
3. Кіктенко, В. (2020). *Нарис з історії українського китаєзнавства. XVIII – перша половина XX ст.: дослідження, матеріали, документи*. Київ.
4. Хамрай, О. (2021). Фонологічні засади сегментації китайського тексту. *Китаєзнавчі дослідження*, 2, 72 – 82.

ПРОБЛЕМА ЗАБОРОНЕНОГО КОХАННЯ ЯК ПРОБЛЕМА ПРИЙНЯТТЯ НОВОЇ ДІЙНОСТІ У ТВОРЧОСТІ ТАЯМИ КАТАЯ ТА ВІКТОРА ДОМОНТОВИЧА

Журба Андрій Олександрович

*студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Попри те, що загалом Японія та Україна мають досить відмінну історію, злам XIX – XX століть для цих держав виявився доволі схожим періодом. З різницею у близько 50 років обидві країни зазнали різких соціальних і політичних змін, які суттєво відрізняли нову добу від всього, що було раніше. Вочевидь це не могло не бути відображеним в культурі. Кардинальна переоцінка усталених норм призвела до пошуку нових форм та змістів. Чимало митців, а зокрема письменників, у пошуках відповідей зверталися до тем, які раніше вважалися занадто непристойними та неприйнятними. Прикладом таких досліджень є оповідання Таями Катая “Постіль” 1907 року та роман Віктора Петрова Домонтовича “Дівчина з ведмедиком” 1928 року.

В обох творах основною темою є кохання вчителя до своєї молодої учениці. Головний герой оповідання “Постіль” Токіо – визнаний письменник, який переживає кризу та розчарування у власному сімейному житті, потаємно закохується в ученицю Йошіко, яка приїхала з провінції навчатися літератури та оселилася в його домі. Головний герой роману “Дівчина з ведмедиком” Варецький – на початку твору бідний інженер, якого наймають репетитором до двох сестер багатії Тихменєвих, до одної з яких, Зини, у нього з’являються почуття.

Об’єктом закоханості в обох випадках є молода дівчина, яка являє собою тип жінки нового часу. Вона перша йде на контакт з головним героєм, є освіченою та значно більш вольовою і розкутою, ніж її літературні попередниці. Щоправда, варто зауважити, що поняття розкутості для Японії 1907 року та України 1928 року не є тотожним. Зина – бунтарка та за будь-якої нагоди заперечує всі засади минулого. Натомість сучасність Йошіко частіше демонструється візуально: її зачісками, одягом, виразністю емоцій на обличчі. Якщо героїня Домонтовича може дозволити собі регулярні провокації за обіднім столом і сама ініціює статевий контакт зі своїм репетитором, найбільшим волевиявленням героїні Таями Катая є те, що вона розпочала стосунки з однолітком потайки від своїх батьків.

Отже, маємо образ жінки нової формації, стосунки з якою відображають ставлення героя до нової дійсності. Щоб ще більше підкреслити це, на противагу ним автори створюють персонажів – антиподів, які репрезентують ідеали жінок минулого. В оповіданні такою виступає дружина Токіо, яку той постійно порівнює з Йошіко. Вона послужлива,

старанна хазяйка, яка доглядає за трьома дітьми та без особливих дорікань терпить п'яні витівки свого чоловіка та той факт, що в їх домі живе ще одна молода та гарна дівчина. У романі Домонтовича таким образом є Леся – старша сестра Зини, яка на відміну від неї є стриманою, чемною та вірною загальноприйнятим концепціям шлюбу та побуту.

Варто зазначити, що почуття головних героїв творів носять переважно еротичний характер. Саме акт статевого контакту з молодою ученицею як одне з головних табу минулого є головним каталізатором розвитку романтичних стосунків. У випадку Токіо лише думка про нього ставить героя перед вибором між загальноприйнятими нормами моралі та свободою бажань, навіяною різкими соціальними змінами. Перед героєм Домонтовича ця дилема також постає ще під час усвідомлення своїх почуттів, однак питання вибору стає більш актуальним безпосередньо після статевого контакту.

На противагу цьому шлюб як усталена форма стосунків є моральною проблемою. Так Токіо в певний момент припускає, що якби не дружина, він би обов'язково одружився на Йошіко, а мати Зини відверто каже, що не проти союзу Варецького та її доньки.

Головні герої усвідомлюють, що світ навколо змінився, однак від цього прийняття нової реальності не стає легшим. Токіо захоплюється сучасними молодими дівчинами, він постійно дає Йошіко настанови бути більш самостійною, бути “жінкою доби Просвіти”. Проте коли та проявляє незалежність та розпочинає стосунки зі своїм однолітком, це виводить Токіо із себе. Контакт між учнем та ученицею так і не відбувається, адже думки Токіо не відповідають його діям. Він по суті стає хоч і упередженим, але сватом для молодої пари. Зрештою Йошіко вимушена повернутися додому і життя героя повертається до того спустошеного стану, в якому воно було на початку твору.

У “Дівчині з ведмедиком” стосунки між Зиною та Варецьким усе ж досягають тілесної близькості, що, однак, стає початком їх кінця. Раціональний Варецький не поділяє авангардних поглядів Зини. Саме дівчина нав'язує стосунки нерішучому учителеві і хоча той прекрасно знає ставлення Зини до шлюбу, її філософію свободи від забов'язань і заперечення всього усталеного, все одно пропонує їй освідчитись. Аргументує він це тим, що тепер на нього лягли обов'язки, які він як порядна людина має виконувати. У відповідь на це дівчина знову чинить бунт – віддається двірнику.

Отже, герої обох творів не можуть налагодити стосунки з новою дійсністю. Варецький після невдалих спроб знайти Зину збирається одружуватися з Лесею – класичною моделлю патріархальної сім'ї. Він виявився не готовим грати за надто нераціональними та ненадійними правилами. Як пише сам автор: “Давні форми шлюбного життя порушено, нові ще не придумано”. Натомість Токіо хоч і симпатизує цим порушенням,

приречений залишитись людиною старого часу, яка усвідомлює неможливість почати все знову вже у цій епосі.

Список літератури:

1. Таяма, Катай. (2023). Постіль. *Оповідання і коротка проза*, 4 – 81.
2. Домонтович, В. (2021). *Дівчина з ведмедиком. Доктор Серафікус*. Київ.
3. Ушневич, С. (2018). Інтелектуально – психологічна проза Віктора Домонтовича: текст і контекст. Івано – Франківськ.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ В МОВЛЕННІ ЗАЙМЕННИКІВ ПЕРШОЇ ОСОБИ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Зіберт Поліна Сергіївна

*студентка 5 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Однією з багатьох відмінностей японської мови від української є значно більша кількість займенників у японській. Так, найбільш поширений займенник першої особи – 私 /watashi/, однак мовці активно послуговуються й іншими, як – от わたくし /watakushi/, 僕 /boku/, 俺 /ore/, あたし /atashi/ та навіть 自分 /jibun/ (Петриченко, 2002). Відповідно, хоч вони всі й перекладаються як “я”, між ними, очевидно, існує різниця, яка стала предметом досліджень багатьох науковців. Слід також зауважити й те, що в японській мові заведено опускати займенники, якщо за контекстом зрозуміло, про кого йде мова (金 青華, 2021). Наприклад, 音楽が大好きです /ongaku ga daisuki desu/ (*Дуже люблю квіти*). Це ще раз доводить, що коли займенник все ж вживається в реченні, він дуже часто несе певний сенс.

Окрім того, що займенники першої особи в японській мові вказують на стать мовця (наприклад, 俺 /ore/, 僕 /boku/ – чоловічі займенники, あたし /atashi/ – жіночий), вони ще й розкривають характер та особистість людини. Так, у носіїв мови з кожним займенником пов’язані асоціації: у розмові з ким можна так вказувати на себе, за яких обставин тощо. Ці асоціації широко використовують для створення персонажів масової культури (наприклад, в аніме), адже так у глядачів з’являється ще більше розуміння про характер героя (西澤 萌希, 2022). Наприклад, займенник 私 /watashi/ – нейтрально – ввічливий, саме ним найчастіше послуговуються у розмові з учителем, колегою чи малознайомою людиною. わたくし /watakushi/ – ще більш ввічливий варіант сказати “я”. Отож, коли мовець вживає його, можемо зробити висновок, що він хоче показати, наскільки сильно він поважає свого співрозмовника та зацікавлений у налагодженні контакту.

Займенником першої особи 僕 /boku/ користуються мовці чоловічої статі. Однак існують випадки, коли на знак протесту жінки також вживають

його, коли говорять про себе. Тож якщо у творі дівчина буде вказувати на себе таким чином, це може вказувати на те, що вона протестує проти усталених норм суспільства, можливо, гендерної нерівності. Або що в ній переважають чоловічі якості. У будь-якому випадку, це вже створює багато підказок щодо характеру дівчини – навіть до того, як у творі розкривається її особистість.

Доцільним буде порівняти 僕 /boku/ та 俺 /ore/, оскільки обидва займенники загалом призначені для мовців чоловічої статі. На противагу 僕 /boku/, 俺 /ore/ – вже не такий нейтрально – ввічливий займенник. Чоловік, який так говорить про себе, справляє враження рішучої та впевненої в собі людини, подеколи навіть різкої (Brown & Cheek, 2017). Цей займенник найчастіше зустрічається в мовленні персонажів аніме, однак і в реальному житті також: у розмові з друзями та однаковими за соціальним статусом знайомими. Що ж до 僕 /boku/, то це більш універсальний займенник, і він вважається соціально прийнятним для більшої кількості ситуацій та комунікативних взаємодій.

Оскільки ці два займенники мають дещо різні значення, існують випадки вживання їх у межах одного висловлювання, діалогу чи твору (加藤 恵梨, 2021). Наприклад, чоловік спочатку говорить про себе 僕 /boku/. А потім, коли хоче підкреслити рішучість свого наміру, чи запевнити в чомусь, використовує слово 俺 /ore/.

Отже, можемо стверджувати, що займенники в українській та японській мові суттєво відрізняються, адже на відміну від останньої, в українській мові займенник першої особи “я” не несе вищеписаних додаткових смислових навантажень. Це створює потребу передавати в перекладі значення, вкладені в японській мові, іншими наявними засобами, як – от розділовими знаками, пестливими чи навпаки більш грубими словами тощо. Окрім цього, не менш важливою є ця тема й у контексті викладання японської мови як іноземної: постає необхідність поглибленого вивчення цього аспекту для укладання якісних підручників з докладними поясненнями й прикладами.

Список літератури:

1. Петриченко, І. (2002). Особові займенники: реалізація “себе” у носіїв японської мови. *Мовні і концептуальні картини світу*, 7, 429 – 434.
2. 金 青華. (2021). 応答発話に用いられる「私は」と「私Φ」. *言語資源活用ワークショップ発表論文集*, 6, 313 – 319.
3. Brown, L., & Cheek, E. (2017). Gender Identity in a Second Language: The Use of First Person Pronouns by Male Learners of Japanese. *Journal of Language, Identity & Education*, 94 – 108.
4. 西澤 萌希. (2021). 《ボク》キャラと《オレ》キャラの接点：ことばとキャラクターの結びつきに注目して. *名古屋大学人文学フォーラム*, 4, 185 – 200.

5. 加藤, & 恵梨. (2021). 児童・生徒の作文で使用されている自称詞について. *言語資源活用ワークショップ発表論文集*, 6, 259 – 267.

ЗОБРАЖЕННЯ ІЗОЛЯЦІЇ І ОБМЕЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЛЕЙ У РОМАНІ “ОТВІР” ХІРОКО ОЯМАДИ

Зубенко Олександр Андрійович

*студент 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник Москальов Д. П.*

Століттями у японському суспільстві існувало уявлення про те, як чоловік та жінка мають розподіляти труд у побуті. У той час як чоловік вважався головою сім'ї та здобувачем, жінка відповідала за вирощування дітей та догляд за домашнім господарством. У 20 – 21 століттях ситуація почала дещо змінюватися (Scott North, 2009). Сьогодні японські жінки представляють вагому частину усіх працівників країни. Велика кількість жінок бажає працювати й повернутися до роботи навіть після декретної відпустки. Проте, деяких традицій у Японії важко позбутися, колишні звичаї поступово зливаються з новими. Більшість працівників сподіваються провести все життя в одній компанії. Саме у Японії з'явилися такі лексеми, як “кароші” та “саларімен”.

過労死 (кароші) – термін, що означає “смерть від перевтоми”. Він використовується для опису ситуації, коли людина померла в результаті надмірної праці. Це явище часто пов'язане з довготривалим інтенсивним робочим графіком, неадекватними умовами праці та недостатнім відпочинком.

サラリーマン (саларімен) – типовий офісний працівник японської компанії. Серед саларіменів вважається нормою працювати понаднормово, дотримуватися строгого розкладу і бути відданим компанії протягом всього життя.

Чому японська робоча культура отримала дурну славу:

1. У робочій культурі Японії трапляються прояви строгої ієрархії. Саларімени можуть покинути робоче місце лише після менеджерів; приймати рішення мають право лише ті, хто вищий за посадою, навіть якщо це менш кваліфікований працівник; більше цінується стаж, а не заслуги.
2. Працівники мало відпочивають. Компанії заохочують преміями тих, хто обирає працювати понаднормово або у вихідний день та не надають достатню кількість відпусток (Der – Shin Ke, 2012). Не дивно, що під тиском фінансових проблем і відсутністю часу на соціальні взаємодії, японці обирають не одружуватися та не мати романтичних

стосунків. У той час як близько половини одружених японок стверджують, що робота псує їх шлюб тією чи іншою мірою (Homei Aya, 2016).

У підсумку, сьогодні японський уряд і окремі компанії прагнуть покращити ситуацію з робочими умовами (Hirototo Ito & Tohru Aruga, 2018). З усім тим, проблема ізоляції та обмеження гендерних ролей може виявитися не такою простою, як це здається на перший погляд. У романі “Отвір” Хіроко Оямада майстерно змальовує рутину японки, що безпосередньо відчуває проблеми строгої ієрархії у компанії. Вона вимушена працювати на пів ставки, виконувати навіть більше роботи, ніж звичайні працівники, і отримувати при цьому менше грошей. Крім того, у книжці висвітлені актуальні для сучасної Японії проблеми дистанціювання у шлюбі та дружніх стосунках через призму сучасних реалій.

Список літератури:

1. North, S. (2009). *Negotiating what's "natural": Persistent domestic gender role inequality in Japan*. OUP Academic.
2. Ke, D. S. (2012). Overwork, stroke, and karoshi – death from overwork. *Acta Neurol Taiwan*, 21(2), 54 – 59.
3. 萍萍林. (2017). 孤独感の関連要因に関する日中比較: ISSP2017 を用いた分析. CiNii Research.
4. Homei, A. (2016). The science of population and birth control in post – war Japan. *Science, technology, and medicine in the modern Japanese empire*, 227 – 243.
5. Ito, H., & Aruga, T. (2018). Japan imposes a legal overtime cap, but mental health issues are complex. *The Lancet Psychiatry*, 5(8), 616 – 617.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Карпенко Дар'я Олексіївна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мови
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

Фразеологізм – стійке словосполучення, що виступає в мові як неподільний за значенням вислів (1). Фразеологізми будь-якої мови світу роблять комунікацію соковитіше, яскравіше та додають певної “родзинки”. Використовуючи ідіоми та сталі вирази, кожна нація виявляє повагу до звичаїв, традиції предків, а також розуміє приналежність до своєї Батьківщини та історії свого народу. Вивчаючи фразеологізми, важливим аспектом є огляд та прочитання історії і походження цього виразу. Дати гарбуза, як Пилип з конопель, химині кури розводити – це українські фразеологізми.

Розглянемо тему китайської фразеології через призму її давньої культури і історії. На думку лінгвіста Ма Гофань (马国凡), фразеологізми китайської мови діляться на п'ять основних розрядів:

1. 成语 chéngyǔ – ченьюй (ідіома, стійке фразеологічне сполучення);
2. 敬语句 jìngjù yǔ – цзінцзююй (крилата фраза, афоризм);
3. 歇后语 xiēhòu yǔ – сехоуюй (народне вислів – недомовки);
4. 谚语 yànyǔ – яньюй (прислів'я і приказка);
5. 俗语 sù yǔ – суюй (приказка) (2) (Корольова, Стоянова, 2019).

Що таке фразеологізм у визначенні китайською мовою?

“成语是一个固定短语，表达了一个固定的语意，常带有历史故事及哲学意义。” (3) (Вікіпедія). (Ідіома – це усталена фраза, яка виражає фіксоване семантичне значення, часто з історичними історіями та філософським значенням).

За внутрішньою структурою ченьюй можна поділити на дві великі групи: непаралельної та паралельної конструкції.

Компоненти другої групи пов'язані попарно у смисловому та граматичному відношенні, наприклад:

- 1) 瓜分豆剖 “guāfēndòupōu” – “розділити” (букв. розрізати кавун, розкрити бобовий стручок);

Цей ченьюй складається з двох парних ланок: 1 – 3 і 2 – 4. Семантичними парами є 分 і 剖 (певна дія) та 瓜 і 豆 (продукти споживання). Існують чимало видів китайських фразеологізмів з точки зору їхнього прямого і переносного значення, дві з них:

- Збіг образної основи та переносного значення: 如鱼得水 “rú yú dé shuǐ” (як риба у воді) (4) (CRI on – line, 2018); 火上加油 “huǒshàng jiāyóu” (підливати масла у вогонь);
- Збереження переносного значення при зміні образної системи (функціональний аналог): 装聋作哑 “zhuānglóng zuòyǎ” (букв. прикидатися глухим і німим; аналог – набрати в рот води) (5) (Корольова, Стоянова, 2019).

Також, на просторах інтернету можна знайти і придбати книгу працівника української редакції Медіа Корпорації Китаю Олександра Николишина “Домалювати дракону зіниці” (6) (“Читомо”, 2021). Автор вивчав китайську в Київському національному університеті імені Т. Шевченка та в Педагогічному університеті Центрального Китаю (华中师范大学). Упродовж понад 10 років життя у КНР багато подорожував цією країною, писав про неї, досліджував її історію та культуру (7).

Книга ввібрала в себе історії та походження китайських фразеологізмів: “Світ, який ми знаємо, творять історії. Саме через них автор книжки “Домалювати дракону зіниці” і хоче розповісти історію Китаю. 50 фразеологізмів, походження і пояснення яких зібрані у цьому виданні, допоможуть вам краще зрозуміти цю загадкову країну і відчутти її культуру.” (Николишин, 2020).

Отже, тема фразеології є важливим ідентифікатором кожної нації, її культури, звичаїв та традицій. Важливо розуміти зв'язок між прадавніми поколіннями, плекати мову та розвивати їх задля розквітаючого майбутнього Батьківщини.

Список літератури:

1. (n.d.). Фразеологізми і фразеологічні вирази. <https://Webpen.com.ua/Index.Html>. https://webpen.com.ua/pages/vocabulary/idiom_and_phraseological_expressions.html
2. (n.d.). Ченьюї та особливості їх перекладу. <http://Dspace.Pdpu.edu.ua/>. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10921/1/Korolova.pdf>
3. 成语. In Wikipedia. <https://zh.wikipedia.org/zh-cn/%E6%88%90%E8%AF%AD>
4. (n.d.). (Вчимо китайські фразеологізми та їх історії) 如鱼得水 – Як риба у воді. <https://Ukrainian.cri.cn/>. <http://ukrainian.cri.cn/853/2018/02/09/2s52892.htm>
5. (n.d.). Ченьюї та особливості їх перекладу. <http://Dspace.Pdpu.edu.ua/>. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10921/1/Korolova.pdf>
6. (n.d.). У жовтому халаті та з бамбуком у душі: фразеологізми, які допоможуть зрозуміти Китай. <https://Chytomo.com/>. <https://chytomo.com/u-zhovtomu-khalati-ta-z-bambukom-u-dushi-frazeolohizmy-iaki-dopomozhut-zrozumity-kytaj/>
7. (n.d.). Николишин Олександр. <http://Publish-Ukma.Kiev.ua/ua/>. <http://publish-ukma.kiev.ua/ua/avtori/312-nikolishin-oleksandr.html>
8. (n.d.). Книга Домалювати дракону зіниці. Історія Китаю в 50 фразеологізмах. <https://www.Yakaboo.ua/>. <https://www.yakaboo.ua/ua/domaljuvati-drakonuzinici-istorija-kitaju-v-50-frazeologizmah.html>

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ ВАН ХАЙЛІНЬ “РОЗЛУЧЕННЯ ПО-КИТАЙСЬКИ” (《中国式离婚》)

Кірейцева Ярослава Максимівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Ситник І. В.*

Причиною, котра зумовлює актуальність дослідження є специфічність текстів китайської письменниці Ван Хайлінь, глибока трагічність образів, що міститься поруч із жорсткою критикою китайського інституту шлюбу та звичаїв сімейного життя, що станом на початок 21-го століття видаються застарілими та не можуть допомогти вирішити проблеми, що постають перед сьогочасними сімейними парами.

Лінгвістичні особливості є однією з ключових характеристик мовного стилю. У залежності від мети і контексту, лінгвістичні особливості можуть змінюватися, але завжди включатимуть ті мовні одиниці, які допоможуть досягнути максимальної точності і зрозумілості при формулюванні висловлювання.

“Для з'ясування смислу художнього тексту необхідно виявити підтекст, систему авторських прийомів вираження смислу, з'ясувати

естетику образності. Основним завданням лінгвістичного аналізу тексту є з'ясування ідейного задуму письменника, його емоційного, естетичного смислу, що лежить в основі твору і визначає відбір і функціонування мовних засобів для образного відображення об'єктивної дійсності” (Плющ, 1984).

Слідом за А. Лісовською, вважаємо, що текст це “мовленнєва реалізація цілісного творчого авторського задуму і комунікативна одиниця найвищого рівня, реалізована як в письмовому, так і в усному мовленні” (2020), будь-який текст, має в собі цілісний авторський задум та відображає певні притаманні власне автору риси.

Говорячи про оригінал тексту, при роботі з ним дослідникам значно простіше визначити лінгвістичні особливості кожного окремого досліджуваного твору, оскільки предметом виступає первинний текст, що не зазнав перекладацьких трансформацій і не втратив свою унікальну авторську концепцію, пройшовши крізь призму світогляду перекладача. Текст роману здебільшого написаний у традиційному для літератури художньому стилі, однак, тіло тексту розмежоване вставками розмовної мови, характерної для різних поколінь та представників різних професій, котрих змальовує автор. Хоча однорідність тексту не можна ототожнювати з ідіостилем автора як мовця, уникнути заглиблення в цю тему в контексті дослідження було неможливо. У зв'язку з тим, що кожного з основних персонажів автор намагається зобразити як цілісну особистість, кожному з таких персонажів надається певний унікальний набір особистісних характеристик, які визначатимуть, зокрема, його власні лінгвістичні особливості, тобто, його власний ідіолект. “Ідіолект – це сукупність індивідуальних особливостей, що характеризують мовлення окремого індивіда, а ідіостиль – індивідуальний стиль, сукупність основних стильових особливостей, які характеризують твори того чи того автора у певний період або всю його творчість” (Ставицька, 2009).

Через професійну деформацію персонажів та описи як, власне, думок персонажів, так і їхньої роботи, текст здебільшого наповнений саме притаманними літераторам та філологам лінгвістичними штампами, оскільки вони першочергово були характерними для Лінь Сяофен, а згодом стали притаманними й її чоловікові.

Загалом роман “Розлучення по-китайськи” має багате лексичне різноманіття. У тексті твору нами було виділено значну кількість явищ інтертекстуальності, уникнення автором вказівок на особу мовця, використання протиставлень, використання слова “人” у негативній конотації та метафор. М. Ткачук зазначає, що інтертекстуальність – “це код посилянь, це життя у міжтексті” (2002), а І. Гришина та Т. Марченко уточнюють, що інтертекстуальність – це також “звернення до типових образів, до мовного багатства, сюжетних мотивів, характерних для творів попередників і сучасників” (2012). Текст роману насичений елементами

інтертекстуальності, від використання ідіом у мовленні персонажів, до цитат – описів з класичних творів китайської літератури.

Додаткову складність при перекладі створює така особливість роману як велика частка присутності діалогів, або навіть полілогів, в котрих немає слів автора, а тому про особу мовця читач може здогадатися лише за зображуванним автором ідіолектом кожного конкретного персонажа.

Головні герої послуговуються виключно літературною лексикою, а всі образи зводяться до знецінювання особистісних якостей або особистих досягнень співрозмовника. У такому контексті специфічним чином вживаються словосполучення й речення зі словом “人” – людина. Автор рідко використовує метафори, й лише у тих випадках, що потребують підсилення емоційного сприйняття певного моменту читачем, або цензурування певних дій або об’єктів.

Список літератури:

1. Плющ, М. (1984). *Методика лінгвістичного аналізу тексту*. Київ.
2. Лісовська, А. (2020). Проблематика визначення поняття “текст” в наукових дослідженнях. *The international scientific and practical conference*, 125 – 130.
3. Ставицька, Л. (2009). *Про термін ідіолект*. Київ.
4. Ткачук, О. (2002). *Наратологічний словник*. Тернопіль.
5. Гринишина, І., & Марченко, Т. (2012). Інтертекстуальність та її роль в аналізі літературного твору. *Філологічні науки. Літературознавство*, 12, 31–35.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ З КИТАЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Клочок Злата Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Ван В. Н.*

Останні десятиліття відзначаються стрімким розвитком китайсько-українського співробітництва у сфері науки на освіти. Незважаючи на зовнішні фактори, вищезгадана співпраця залишається одним із пріоритетних напрямків двосторонніх відносин Китаю та України.

Завдяки зростанню рівня попиту на навчання українців в Китаї та китайців в Україні, зросли і потреби у перекладі документів офіційно-ділового стилю.

Питанням диференціації та систематизації перекладацьких трансформацій займаються як китайські лінгвісти (冯庆华, 2010) так і вітчизняні мовознавці (Кірносова, 2007).

Практичне дослідження використання перекладацьких трансформацій здійснювалось нами на основі перекладу документів з

китайської на українську мову, а саме переклад внутрішнього паспорту, закордонного паспорту, свідоцтва про народження, медичних довідок, довідки про прибутки, довідки про несудимість, освітніх документів (атестат, диплом), договору страхування тощо.

Шляхом застосування методу контекстуального, структурного та функціонального аналізів текстів офіційно-ділового стилю виділяємо такі трансформації:

- лексичні :

- транслітерація (山东 Shāndōng – Шаньдун; 正诚公证处 Zhèng chéng gōngzhèng chù – Нотаріальна контора “Чженчен”);

- калькування (民事行为能力 míngshì xíngwéi nénglì – громадянська дієздатність; 保险人 bǎoxiǎnrén – страховик);

- генералізація (被保险 bèi bǎoxiǎn rén – застрахований; 受益人 – бенефіціар, вигодонабувач)

- конкретизація (其他 qítā додатковий; 出具 chūjù – пред’явлений)

Найбільш поширеними прийомами лексичних трансформацій виявлено калькування та конкретизація.

- граматичні:

- членування речень : 投保人故意或者因重大过失未履行前款规定的义务, 足以影响保险人决定是否同意承保或者提高保险费率的, 保险人有权解除本保险合同。 – Якщо страхувальник навмисне або помилково не виконує обов’язків, передбачених у попередньому пункті, страховик має право розірвати договір страхування. Цієї підстави достатньо для того, щоб страховик відмовився укладати страховий договір або збільшував розмір страхової виплати. ;

- перестановка : 中华人民共和国安徽省淮南市正诚公证处 – Нотаріальна контора “Чженчен”, місто Хуайнань, провінція Аньхуей, КНР;

- заміна (зазначено один з видів замін): 更对因身故保险金受益人变更发生的法律纠纷, 保险人不承担任何责任。 – Страхувальник або страховик може змінити отримувача страхового відшкодування, але про це треба у письмовій формі повідомити страховика, щоб він вніс зміни до страхового договору. (заміна дієслова іменником);

- додавання : 与本保险合同有关的以及履行本保险合同产生的一切争议处理适用中华人民共和国法律 (不包括港澳台地区法律) – При вирішенні всіх суперечок, пов’язаних із цим договором страхування та суперечок, що виникають у процесі виконання цього договору, застосовується законодавство Китайської Народної Республіки. Винятком є законодавства Гонконгу, Макао та Тайваню (адже вони керуються законодавчим полем, що відрізняється від законодавства материкового Китаю).

Серед граматичних трансформацій найбільш уживаними виявились заміна та перестановка.

Як результат було виявлено спільності та відмінності вищезазначених систем перекладацьких трансформацій, що дає підґрунтя для подальших досліджень та типологізації лінгвістичних перетворень між китайською та українською мовами.

Список літератури:

1. 冯庆华编著. (2010). 实用翻译教程. 上海外语教育出版社.
2. Кірносова, Н. (2007). Система трансформацій в українському та китайському перекладознавстві. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність*, 43 – 47.

ЛЕКСИКО–СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ ЯНЯ ЛЯНЬКЕ “ЧОТИРИ КНИГИ” (《四书》)

Ковалевська Олександра Олександрівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Ван В. Н.*

У сучасному китаєзнавстві переклад китайської художньої літератури викликає неабиякий інтерес з боку філологів. Переклад китайськомовних текстів відіграє важливу роль у популяризації китайської культури в Україні. Ян Лянке є одним з найважливіших китайських письменників останніх тридцяти років. Переклади його творів є величчю китайської літератури, яка для китаєзнавців є малодоступною. Це не дозволяє філологам цілком досліджувати художній китаємовний дискурс.

Дослідниця Холбобоева А. слушно зауважила, що лінгвістичний та стилістичний аналіз дискурсу здатен розкривати реєстри спілкування, розділяє усне та писемне мовлення за жанрами, а також досліджує їхні функціонально – стильові специфіки. Лінгвокультурологічні дослідження дискурсу допомагають визначити специфіку комунікації в конкретних етнічних групах, норми їхнього етикету та мовну поведінку загалом (Kholboboeva, 2020).

А. Мамедов і М. Мамедов стверджують, що текст за його комунікативними та екстралінгвістичними характеристиками можна вважати дискурсом. Літературний текст містить слова та речення, яких може не бути в нашій щоденній свідомості. Наприклад, правила смислового зв'язку слів, прийоми словесного зображення, способи вибору та використання висловлювань, комбінації різних стилів мови, які використовує та втілює автор, дійсно збільшують систему мови художнього твору. Елементи розмовної мови широко використовують для досягнення

природності та простоти письма. Саме вони допомагають створювати “живі” твори та виражати щирі емоції (Mammadov A., Mammadov M., 2010).

У ході дослідження було виявлено, що у китайських літературних текстах переважають такі стилістичні особливості, як: стилістичні конструкції, повні та неповні речення, складнопідрядні речення. Використання всіх функціональних типів речень: оповідальні, запитальні, спонукальні. Письменники звертаються до риторичних питань, емфаз, анаколупів, слів з емоційно – оцінним значенням, жаргонізмів, діалектизмів, тропів, перифразів, епітетів, метафор, фразеологізмів, ідіом, алегорій, крилатих виразів, приказок та прислів'їв (戈列洛夫弗拉基米尔, 1979; 加里宁·奥列格, 拉杜斯·拉里萨, 2017).

Проаналізувавши роман Яна Лянке “Чотири книги”, виділяємо такі особливості використання художнього китаємовного дискурсу: використання біблійної мови у творі – “光亮粗重，每一杆，八两七两；一杆一杆，林挤林密。”; відтворення виразів та фраз, поширених в епоху маоїзму для пропаганди – “...要摘月射日...”; “...赶英超美”; заміна широковідомих термінів на традиційні для внесення делікатного відтінку – “知识分子” → “读书人”; “劳动改造” → “育新改造”; актуальне членування речення встановлює алегоричні зв'язки і збагачує зміст твору – “大地和脚，回来了。”; створення нових слів або використання слів в інших контекстах – “育新”; “育新区”; “育新们”; “育新者”; видозміна звичайного порядку двоскладових слів для надання альтернативних значень – “智慧” → “慧智慧智”; створення нових ідіом шляхом поєднання старих китайських фразеологізмів – “金睛神算”; введення анафори для акцентування – “上边的，金睛神算，到了也就找到了。上边的，找了许多铁。把孩子，叫到一边说下许多话。孩子脸，呈下汗的白。”; дублювання символів або створення нових АВВ – сполучень – “黄灿灿”; використання ономапоєї – “吱啦”; “叽叽喳喳”; “叽叽咕咕”; метафори – “山雨欲来风满楼。”; “上边说了，种上小麦，要摘月射日，大炼钢铁，你们平均每人每月，得炼出一炉钢铁，有文化能耐，不能比农民少缺。上边说的。事就这样成了。”; використання аналогій, метонімії і порівнянь – “阳光透明黄亮，午时里如温暖在天空的一炉火。”; порівняльні слова та граматичні конструкції, такі як: 样; 一样; 像; 似; 仿佛; 般; 若; 宛若. Таким чином, наше дослідження сприяє розвитку доволі нової галузі у китайській лінгвістиці – художнього дискурсу.

Список літератури:

1. Kholboboeva, A. (2020). The Concept of Discourse and its Definition. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies (IJPSAT)*, 20 (2), 126 – 128.
2. Mammadov A., & Mammadov M. (2010). Cognitive perspectives of discourse analysis. *Baku: Chashioglu Publishing House*, 137 – 152.

3. 戈列洛夫弗拉基米尔. (1979). 现代汉语修辞学. 出版社启蒙运动
4. 加里宁, 奥列格, & 拉杜斯·拉里萨. (2017). 关于中国语言风格的讲座课程。

СУБКТЕГОРІЯ СПОНУКАЛЬНО – ПАСИВНОГО СТАНУ В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: КОГНІТИВНИЙ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Комісаров Костянтин Юрійович

*доцент кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

На теренах сучасної Японії дедалі більшу популярність здобувають методики навчання іноземної мови, що базуються на широкому використанні вагомих надбань когнітивної лінгвістики. Це безпосередньо стосується і репрезентації категорії граматичного стану в навчальному процесі. Японські науковці наголошують: якщо раніше у лінгводидактиці панувала ідея про те, що мова є автономним механізмом, і її потрібно розглядати відокремлено від інших феноменів людського буття, то новітні методики навчання мають бути засновані на поясненні навчального матеріалу таким чином, щоб здобувачі освіти чітко усвідомлювали, що людина у процесі мовлення виступає концептуалізатором, тобто тим, хто активно сприймає світ. Іншими словами, йдеться про такі техніки, які наочно демонструють причину використання, зокрема, певних дієслів у відповідних формах граматичного стану, і, як можна очікувати, зменшують тягар запам'ятовування студентами специфіки вживання цих словоформ у різному значенні і, природно, сприяють підвищенню ефективності навчання (藤原隆史 та ін., 2017, с. 37).

Імплементуючи такі методики у навчальний процес, варто пам'ятати, що об'єктом вивчення когнітивної лінгвістики є когніція у її мовному відображенні, а предметом – такі моделі репрезентації знань і уявлень людини про навколишній світ, як картина світу, фрейм, стереотип, архетип, концепт, а також способи їхньої вербалізації. Про актуальність таких студій говорять повсякчас і вітчизняні дослідники, адже “когнітологія досліджує моделі свідомості, пов'язані з процесами пізнання, з набуттям, виробленням, використанням, зберіганням, передаванням індивідом знань, а також з обробленням та трансформацією інформації, яка надходить до людини різними шляхами, з прийняттям рішень на основі цієї інформації, розумінням людської мови, побудовою логічних умовиводів, аргументацією та з іншими видами пізнавальної діяльності” (Shevchenko & Shevchenko, 2020, с. 142 – 143).

З точки зору носія японської мови, природним є прагнення дотримуватися у мовленні єдності центру уваги (視点統一), і важливим інструментом у цьому процесі постає категорія граматичного стану, а

речення пасивної будови використовуються для мовної репрезентації таких ситуацій, в яких увага сфокусована не на діячеві, а на об'єкті дії, причому саме така модель є нормативною, якщо йдеться про дотримання узусу, тобто природності, невимушеності мовлення. Цим фактом, вірогідно, можна пояснити існування в японській граматиці окрім прямого пасиву ще й опосередкованого.

Через згадану тенденцію дотримання центру уваги в японській мові існує й субкатегорія спонукально – пасивного стану, чи пасивного каузативу, яка спричиняє чимало ускладнень у процесі навчання японської мови як іноземної: 社員は部長にウクライナへ出張させられた。 *Співробітник був відраджений* (або ж: *змушений їхати у відрадження*) *начальником відділу до України* (Комісаров, 2010, с. 68 – 69). Надзвичайно ілюстративним є той факт, що попри фонетичну ускладненість формальних засобів вираження субкатегорії пасивного каузативу представники японської лінгвокультури не відмовились від її активного використання, а, натомість, вдалися до редукції складів задля полегшення вимови: 待たせられる → 待たされる; 読ませられる → 読まされる тощо.

Це зайвий раз свідчить про неабияку значущість пасивного каузативу (як й інших субкатегорій дієслівної категорії стану) для передачі суб'єктно – об'єктних відношень в японській мові, на що дуже корисно повсякчас звертати увагу здобувачів освіти. Водночас, не можна забувати, що такі морфологічні та семантико – синтаксичні особливості пасивного каузативу призводять до цілої низки проблем лінгводидактичного характеру.

Отже, найперше, чому варто приділити час, – це вправи на утворення форм спонукально – пасивного стану для дієслів I та II дієвідмін, а також неправильних дієслів. Що ж до вимірювання загальної ефективності засвоєння студентами навчального матеріалу, присвяченого субкатегорії пасивного каузативу, то тут у пригоді можуть стати, зокрема, такі завдання (PB Works):

1. 先生は生徒に宿題を (させる/させられる/する)。
2. 今日は皆が行きたいところに (行く/行かせる/行かせられる)。
3. 修学旅行のパフォーマンスのために、先生が生徒に歌を (歌う/歌わせる/歌わせられる)。
4. わたしは、今日は先生に朝早く学校に (来た/来させた/来させられた)。
5. 私は海が好きなので、夏休みに海で (泳ぐ/泳がせる/泳がせられる)。

Якщо студенти не тільки роблять правильний вибір, а й можуть його обґрунтувати, то матеріал засвоєно успішно. Ще одним етапом, за наявності часу, може бути завдання написати твір на таку тему, як “親にやらせられて嫌だったこと”, а також робота з оригінальним неадаптованим мовним матеріалом з метою належного врахування зокрема й конситуаційного чинника (親野 智可等, 2017).

Список літератури:

1. 藤原隆史, 花崎美紀, 花崎一夫 & 菊池聡. (2017). 認知言語学の知見を活かした英語使役動詞 have の教授法とその教育的効果. 信州大学教職支援センター 教職研究, (9). <https://core.ac.uk/download/pdf/148784041.pdf>
2. Shevchenko, O., & Shevchenko, N. (2020). Cognitive linguistics as a direction of language research. *Young Scientist*, 7.1(83.1). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-83.1-36>
3. Комісаров, К. (2010). *Теоретична граматики японської мови* (Т. 1). Київ.
4. *PB Works*. <http://jmp8thcurriculum.pbworks.com/w/file/fetch/104241697/使役形・使役受身形・普通形 練習問題.pdf>
5. 親野 智可等. (2017, 20 червня). 「親がやらせたいこと」に潰される子どもたち. 東洋経済オンライン. <https://toyokeizai.net/articles/-/176490>

ТЕРМІНОСИСТЕМА ВІЙСЬКОВОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Кондратьєва Софія Олексіївна

студентка 4 курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук

завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Терміносистема військового дискурсу є важливою складовою військової галузі та має велике значення для національної безпеки та оборони країни. Вона включає в себе специфічну термінологію, поняття та вирази, які використовуються військовими та фахівцями з безпеки під час спілкування та ведення ділових переговорів. Окрім безпосередньо військових знання військових термінів може бути корисним для осіб, які займаються бізнесом з військовими організаціями, державними органами та іншими організаціями, які працюють у галузі безпеки.

Робота була зосереджена на дослідженні військової терміносистеми від найбільш фундаментальних лінгвістичних понять, таких як “термін”, “термінологія” та “терміносистема” і до власне військового дискурсу, що включав в себе низку найбільш поширених та базових понять у військових доктринах усіх країн. Так, зважаючи на найбільш точні визначення:

“Термін це – слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої – небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо” (СУМ – 11, 1970 – 1980).

“Термінологія – система знаків спеціальної сфери діяльності, ізоморфна системі її понять, яка обслуговує її комунікативні потреби” (Фурт, Дмитрук, 2020).

“Терміносистема – це термінологія, у якій експліцитно представлена її системні властивості” (Фурт, Дмитрук, 2020).

Тож отримавши розуміння теорії з якою ми будемо працювати перейдемо до безпосередньо до військової термінології. Наведемо приклад опрацювання термінів у роботі за допомогою слова “наступ”. На додатку 1 бачимо, що поняття “наступ” відноситься до військової стратегії.

“Наступ – бойові дії військ проти противника, який обороняється, з метою просування вперед” (СУМ – 11, 1970 – 1980).

Основна мета наступу – прорив ворожих оборонних ліній і здобуття переваги у контролі над територією. Під час наступу війська зазвичай зосереджуються на стратегічних об’єктах, таких як міста, річки, важливі транспортні магістралі тощо.

Наступ може бути проведений різними способами, наприклад, наступом відкритим флангом, наступом з закритим флангом, наступом уздовж фронту та іншими. Приклад: 这里所指的是，俄乌战争胶着难进，而北京的外交攻势在一个月之内却急速流产。二者对比鲜明，夺人眼球。

Це вказує на те, що російсько-українська війна зайшла в глухий кут, а дипломатичний наступ Пекіна швидко перервався протягом місяця. Контраст між ними вражаючий і привертає увагу.

Таким чином було опрацьовано близько десяти різноманітних словників та декілька десятків джерел котрі включали контекстуальне використання військових термінів. Аналіз отриманих даних показав, що військова термінологія в китайській мові є досить розвиненою і має свої особливості. Встановлено, що більшість військових термінів у китайській мові складається з двох ієрогліфів, які вказують на конкретну характеристику техніки, військових операцій та тактики.

Важливо зазначити, що вивчення термінів в контексті військового дискурсу має велике значення, оскільки це дає можливість краще розуміти технічні особливості та тактичні можливості військової техніки, а також допомагає підвищити ефективність комунікації між фахівцями з різних країн. Крім того, вивчення військової термінології є важливим для створення однакової термінології у міжнародних військових документах та договорах.

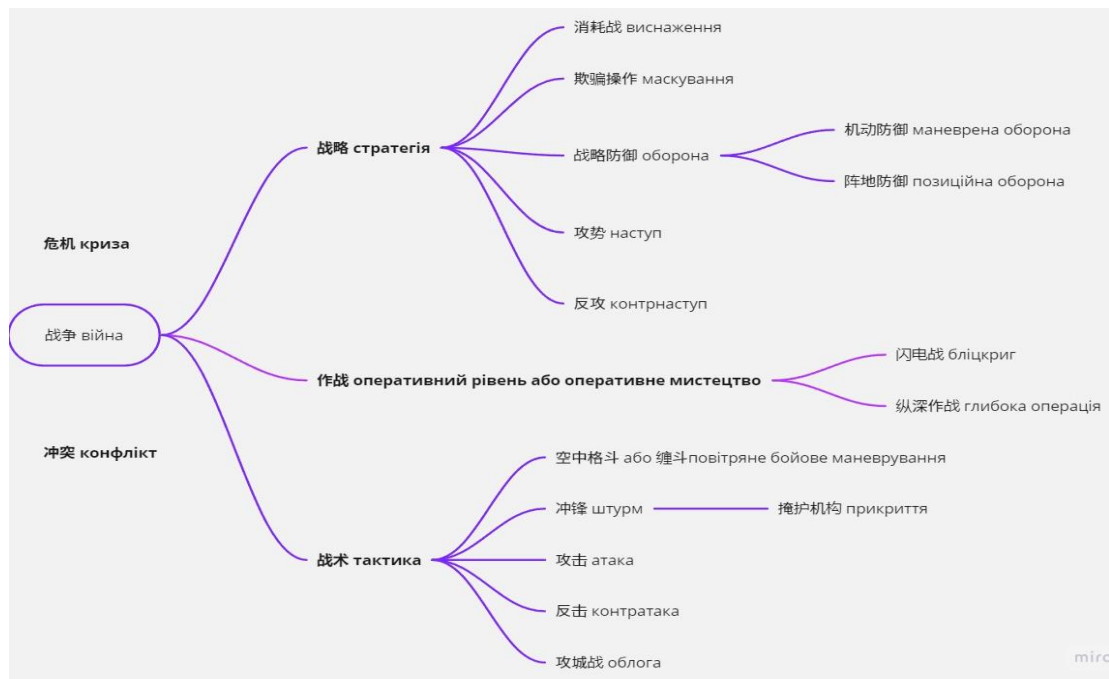

Рис. 1 Положення слова “оборона” в ієрархічній структурі воєнних понять

Список літератури:

1. Білодід, І. (1970 – 1980). *Словник української мови в 11 томах*. Київ.
2. Фурт, Д., & Дмитрук, Л. (2020). *Термінологія: навчальний посібник*. Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган–Барановського.
3. Попович, Ю., & Бялик, В. (2020). Поняття термінології та терміносистеми в сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 31(70), 206 – 211.

ВІД ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У РАЦІОНАЛЬНОМУ СВІТІ ДО ІРРАЦІОНАЛЬНОГО БОЖЕВІЛЛЯ: ДІАГНОСТУВАННЯ СУЧАСНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ “ПОСТНОВОГО ПЕРІОДУ”

Коцюба Олександра Олександрівна

студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Москальов Дмитро Петрович

кандидат філологічних наук

завідувач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Відтоді, як у 1918 році в журналі “Нова молодь” (“新青年”) Лу Сінь опублікував свій перший роман, написаний *байхуа* – “Щоденник божевільного” – питання “пробудження” людини в сучасній китайській літературі, здається, стало нерозривно пов’язане з психічними захворюваннями. Незалежно від того, чи “діагностований хворим” (“Щоденник божевільного” (“狂人日记”), “Світильник” (“长明灯”)), чи самовизначений як “сповнений смутку та недуг” (“Вир” (“沉沦”) Юй Дафу),

образ психічної хвороби на ранніх етапах розвитку сучасної літератури траплявся всюди. Тоді він мав певну дискурсивну логіку: перед обличчям традиційної ідеології просвітницька раціональність Руху четвертого травня “вдавала божевілля і прикидалася хворою” у спосіб, який зовні скидався на самозречення, проте на глибинному рівні був покликаний заперечувати традицію (王宇, 游澜, 2018). Пізніше, в літературі раннього “нового періоду” (新时期), наратив психічних хвороб став ближчим до “звинувачення – відкидання” ідеології Культурної революції. На відміну від стратегічного “божевілля” інтелектуалів Четвертого травня та метафоричного використання “іраціональності” як симптому ідеологічної кризи інтелектуалами “нового періоду”, піонерська література “постнового періоду” (后新时期) через призму концепту психічної хвороби надала “іраціональному” онтологічного значення (谷鹏飞, 2010).

“Божевільний” в оповіданні Цань Сюе “Хатинка на пагорбі” 1985 року – це вже не “людина, що кричить у залізному будинку” сучасної раціональності Лу Сіня, не просвітлена еліта, що пробуджує заціпенілі маси. Це абсолютний чужинець, ізольований від повсякденного життя і родини, однак він ні на мить не щезає із поля зору, вказуючи на невіддільність “іраціонального” від людської природи. “Сім’я” завжди вдає, що не чує стогонів у хаті, намагаючись вести звичне рутинне життя. Але свідоме нехтування “іраціональним” (заточеним в хатині) все ж не дозволяє їм жити, так званим, нормальним життям. Натомість вони самі підсвідомо страждають від різноманітних психічних захворювань, не здатні спілкуватися і порозумітися між собою, лише скаржаться на симптоми свого стану. “Божевільний” у хатині насправді є втіленням їх самих – людей, що постійно пригнічуються повсякденним життям і сімейними взаєминами, чия надмірна “нормальність” тільки поглиблює ступінь “пригніченості” та “божевілля”.

Якщо в оповіданнях Цань Сюе та романах Ге Фея (“Ворог” (“敌人”), “Межа” (“边缘”)) руйнівна сила божевільного дискурсу зосереджена в особистому житті людини, то Юй Хуа розкидає щупальця “іраціональності” на все суспільство (Li, 2011). Серед його наративних текстів про психічні хвороби особливо характерним є “河边的错误” (укр. “Помилка на березі річки”). У ньому психічно хворим є не лише навіжений, який вбиває без мотиву, але й усі інші, причетні до цього. Найбільш іронічну форму божевілля має поліцейський Ма Чже. Як охоронець суспільного порядку і здорового глузду, він стріляє в божевільного, попри страх натовпу та власне відчуття безсилля, знаючи, що, можливо, порушує закон. Вчинок Ма Чже – це не самопожертва революційного героїзму “червоної літератури”, а саморуйнівна спроба усунути “іраціональне” задля збереження цілісності раціонального порядку – “іраціональної” альтернативи. Однак смерть божевільного не означає відродження “раціонального”. Навпаки, щоб

вберегти себе після скоєного, Ма Чже, найяскравіший його представник, сам симулював божевілля, й був направлений до психіатричної лікарні.

“Ірраціональне” під виглядом “раціонального” нагадує ідеї просвітників Руху четвертого травня. Проте у Лу Сіня ця стратегія була спрямована на спростування правомірності просвітницької раціональності, тоді як у випадку Юй Хуа вона стала початком самодеконструкції останньої. З одного боку, письменники “постнового періоду” продовжують критичну функцію дискурсу психічних хвороб часів Четвертого травня та “нового періоду”, спрямовану проти притаманних їм ідеологій, але не обмежуються лише цим. Вони прагнуть зламати гранд – наратив просвітницької раціональності, той порядок, яким “скувало” себе суспільство. Деконструюючи “здоровий глузд”, вони не збиралися його лагодити, натомість назавжди поставили під сумнів “абсурдну” природу людської ірраціональності.

У такий своєрідний спосіб новатори 后新时期 “очистили” свою епоху від гуманізму, спрямувавши річище пошуків самосвідомості в ірраціональний вимір. Водночас їхня творчість є прямим відображенням ментальних симптомів доби загальної ідеологічної кризи: “ірраціональність”, невідома сила, що панує над “людським” і всередині нього, стала головним чинником розвитку, а разом з тим і новим джерелом страху.

Список літератури:

1. 王宇, & 游澜. (2018). “后新时期文学”中的疾病话语与现代主体. *厦门大学学报(哲学社会科学版)*, (1), 122 – 129.
2. 谷鹏飞. (2010). “后新时期文学”:历史语境与文学现代性价值. *宁夏社会科学*, 5, 161 – 165.
3. Li, H. (2011). *Contemporary Chinese fiction by Su Tong and Yu Hua: Coming of age in troubled times*. Brill Publishers.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ СХІДНИХ МОВ В ЄВРЕЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В ЄРУСАЛІМІ “THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM”

Кравченко Одарка Олександрівна

кандидат філологічних наук

асистент кафедри Мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

The Hebrew university of Jerusalem – єврейський університет в Єрусалимі, який є першим університетом у сучасному Ізраїлі і був заснований у 1925 році. Викладання здійснюється переважно мовою іврит, а також англійською та арабською. Всього Єврейський університет налічує

сім факультетів, серед яких: суспільних наук, гуманітарний (факультет гуманітарних наук), природничих наук, юридичний, медичний, стоматологічний та економічний.

Кафедра азіатських студій (Department of Asian Studies) є одним з найдавніших та найбільших департаментів на факультеті гуманітарних наук. Професорсько-викладацький склад кафедри налічує 55 осіб, серед яких докторів наук, професорів – 19 осіб, кандидатів наук – 23 особи, асистентів – 13 осіб. Кафедрою азіатських студій завідує Пінес Юрій Анатолійович – ізраїльський синолог, доктор історичних наук, професор Єрусалимського університету, визнаний фахівець з історії та політичної культури Стародавнього Китаю.

На кафедрі навчається близько чотирьохста студентів, які вивчають дисципліни, спеціалізовані на китаєзнавчих, японознавчих, корезнавчих, індознавчих та індонезієзнавчих дослідженнях. До уваги абітурієнтів пропонуються програми ОР “Бакалавр” та “Магістр”. Бакалаврські програми кафедри азіатських студій передбачають ознайомлення студентів із базовими передовими знаннями про культуру, історію, мову, суспільство, політику країн Східної та Південної Азії: Китаю, Японії, Кореї, а також Індії та Індонезії. У рамках навчання на магістратурі студенти поглиблено вивчають регіони, обрані під час навчання на бакалавраті, а також одну з мов на вибір (китайську, японську, корейську, гінді або індонезійську). Студенти магістратури беруть участь у професійних семінарських та лекційних заняттях, мовних парах, конференціях та інших спеціалізованих курсах, як на факультеті, так і за його межами (в інших вищих навчальних закладах держави Ізраїль, а також поза її межами). Кафедра азіатських студій також пропонує англomовну магістратуру на китайській секції.

В умовах нестачі аудиторного часу та особистої комунікації між викладачем та студентом у рамках аудиторних консультаційних годин виникає потреба оптимізації процесу навчання шляхом перегляду традиційної моделі заняття та реорганізації його класичної структури. Наразі перед бататьма педагогами стоїть завдання, як переформувати аудиторне заняття таким чином, щоб максимально продуктивно використовувати його час. У спробі вирішити цю проблему, засновники методу “Flipped classroom” вирішили повністю змінити структуру заняття, а саме: поміняти місцями класичні складові навчального процесу – домашню та класну роботу так, щоб знайомство з новим матеріалом відбувалося вдома, а практичні заняття, обговорення та закріплення матеріалу здійснювалися безпосередньо під час заняття.

Термін “перевернутий клас” – це буквальный переклад англійського терміна “flipped classroom” або “inverted classroom”. Відмінною рисою “перевернутого класу” є повне або часткове перенесення процесу передавання знань (від викладача до студента) на самостійне вивчення вдома. При цьому аудиторний час, що звільнився, використовується для

інтерактивних видів діяльності, що розвивають критичне мислення та креативність. Термін “перевернутий клас” набув широкого вжитку близько 12 років тому, коли його популяризували Дж. Бергманн та Аарон Самс , а також засновник “Академії Хана” Салман Хан, однак деякі його принципи застосовувались викладачами ще раніше. Наприклад, професор Гарвардського університету Ерік Мазур давав студентам матеріал лекцій для підготовки перед заняттям, на початку заняття проводив опитування для перевірки засвоєння матеріалу, а потім вже у міні групах відбувалось поглиблене вивчення матеріалу та вирішення завдань. На відміну від традиційних лекцій він не демонстрував студентам рішення аналогічних завдань, спонукаючи їх застосовувати принципи та теорії для вирішення шляхів поставленої перед ними проблематики. Термін “перевернутий клас” був вперше використаний у 2010 році А. Самсом і Дж. Бергманом, які записували відео своїх лекцій, перетворюючи їх у домашні завдання для студентів, і, на думку яких, “студенти приходять в клас не для отримання теоретичних знань, а для демонстрації того, як застосувати отримані знання на практиці”. Проте дослідники також зазначають, що є певні теми, які краще вивчати під час аудиторних занять, тобто викладач повинен ретельно підбирати метод відповідно до змісту матеріалу. Хоча сьогодні виділяють декілька форм перевернутого навчання, всі вони ґрунтуються на одному головному принципі: вивчення теоретичного матеріалу відбувається дистанційно, а критичне обговорення вивченого, практика і застосування здійснюється в аудиторії. Таким чином, студенти виконують завдання, що вимагають більш складної когнітивної діяльності, в аудиторії під керівництвом викладача.

ОГЛЯД ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕМ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ В РАМКАХ ДИСЦИПЛІНИ “ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ”

Кривоніс Максим Іванович

викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації

Факультету іноземних мов

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

В умовах університетської освіти з урахуванням дистанційного формату проведення навчальних занять, постійної флуктуації перекладацького ринку праці в умовах глобалізації та браку навчальних годин із опанування основних компетентностей з послідовного усного та письмового перекладу особливо гостро стоїть проблема тематичної спрямованості дисципліни “Практика перекладу китайської мови” спеціалізації 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно).

В процесі підготовки нових посібників з перекладу постає проблема ефективного розподілу змістового навантаження на здобувачів освіти з урахуванням постійного зростання об'ємів самостійної роботи, наявності мультимедійних джерел та доцільності використання того чи іншого навчального матеріалу. Хоча на факультеті зараз наявна можливість широкого вибору дисциплін за вибором, із аспектів художнього, суспільно – політичного та машинного перекладу, певний спектр тем все ще залишається не вивченим.

Враховуючи той факт, що завдяки опануванню практичних тем вдається досягти найбільшої ефективності вивчення ключових слів, словосполучень або синтагм уроку, нами було прийнято рішення визначити практичні орієнтири слухачів дисципліни “Практика перекладу китайської мови” на факультеті іноземних мов ХНУ імені В.Н. Каразіна. У квітні 2023 року із використанням анонімного опитування було проведено глибокий та системний аналіз стану викладання дисципліни, так зокрема і щодо питання тематичного змісту силабусу.

В опитуванні взяли участь 78 здобувачів вищої освіти, у яких переклад є основною дисципліною і вивчається протягом мінімум 3-х років обсягом у 120 годин за навчальний семестр. Із 50 тем на вибір було запропоновано вибрати найбільш перспективні для опанування перекладачами з китайської мови, також передбачалася можливість пропозиції власних тем.

Враховуючи вподобання здобувачів вищої освіти та реальні відгуки наших роботодавців, а також складність опанування навчального матеріалу, тематичний зміст навчальної дисципліни “Практика перекладу китайської мови” автор пропонує розподілити наступним чином: під час ознайомлення із дисципліною (на 4 семестрі) вивчати тематику присвячену діловим та туристичним поїздкам, опанувати базові поняття географії Китаю; вивчити традиційні особливості китайської культури та звичаїв; проводити підготовку з презентації та доповідей про популярні компанії, мобільні застосунки тощо.

Починаючи з 5 семестру пропонується здійснювати практику перекладацьких кейсів із наступної тематики: робота з машинним перекладом, робота у сфері послуг; популярні інтернет – платформи; ділова культура, ділова переписка; освіта та виховання, система екзаменів в КНР; особливості східного менталітету: спорт, сім'я та здоров'я; сучасне кіно, музика та образотворче мистецтво; видатні історичні постаті; популярні блогери КНР.

З 7 – 8 семестру пропонується проводити системну підготовку та напрацювання наступних тем: пошук роботи: резюме, співбесіда; робота в корпорації, самозайнятість; робоча етика; техніка безпеки; прилади та інструкції; рекламні оголошення; офіційні зустрічі, переговори, виставки; новини, публічні виступи, стенограми засідань; міжнародна торгівля, логістика; торгова та ділова документація; технічний, науковий та

юридичний переклад; судочинство в КНР. За необхідності список тем можна розширити тематикою вищого рівня, вивчення яких пропонується продовжити і на магістратурі (за умов наявного навантаження), це зокрема: міжнародні організації; військові конфлікти; політичний курс КНР; економіка та банківська сфера Китаю; наукові досягнення, сучасні винаходи Китаю; інтернет та ІТ технології; охорона довкілля тощо.

Варто зазначити, що синологи – каразінці рівною мірою прагнуть оволодіти навичками як усного так і письмового послідовного перекладу. Лише 12,8% бажають вивчати виключно послідовний письмовий переклад та додатково опанувати навички дублювання, субтитрування. Майже половина респондентів готові до розширення тематики дисципліни, до кількості слів що відповідає 7 – 9 рівню HSK (C1 – C2), але також майже половина 43,6% вважає, що наявна кількість слів цілком достатня. Як варіант вирішення проблеми перекладачами – синологами було запропоновано створення мультимедійного посібника із вільним вибором тем, де студенти шляхом відкритого голосування в рамках визначеного навчального навантаження могли б самостійно обирати тематику перекладів дисципліни.

Підбиваючи підсумки нашого дослідження варто зазначити, що загалом здобувачі схвалюють проведення диверсифікації змісту дисципліни та комбінованого підходу до засвоєння змісту предмету. Зокрема респонденти також підтримують необхідність реалізації застосування індивідуального підходу визначення тематики як практичної так і самостійної роботи з дисципліни. Запропонована тематика вже ефективно застосовується на практичних заняттях з практики перекладу китайської мови на факультеті іноземних мов ХНУ імені В.Н. Каразіна та використовується для написання посібників з перекладу.

ЛЕКСИЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ ЯПОНСЬКОГО ПОСТМОДЕРНУ

*Линник Маргарита Русланівна
студентка 4 курсу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: Букрієнко А. О.*

Японський постмодернізм характеризується фрагментацією, інтертекстуальністю, метафікцією, гібридністю, грайливістю та іронією, багатомовністю та візуальними елементами. Це унікальний культурний і мистецький контекст Японії, який поєднує традиційну японську естетику зі західними впливами. Японський постмодернізм розмаїтий, і кожен автор може мати свої особливості та експериментувати зі стилем.

Для своєї дипломної роботи я обрала твір Харукі Муракамі “Полювання на вівці” де можна простежити приклади фрагментації:

1. “Історія зигзагоподібно крутиться між різними часовими шкалами, перескакуючи з минулого в теперішнє і назад, створюючи фрагментовану структуру оповіді”.

2. “Сцени були представлені розрізнено, з різкими змінами перспективи та розташування, що сприяло загальному відчуттю фрагментації”.

3. “Спогади головного героя були фрагментовані, розкидані, як шматочки пазлу, по всій оповіді, поступово розкриваючи повну картину”.

4. “Сюжет розгортався у фрагментах, як осколки розбитого дзеркала, кожен шматок відкривав кращий погляд на ширшу історію”.

У романі “Полювання на вівці” виділяються приклади фрагментації, що робить оповідь нелінійною та фрагментарною. Метафіктивні елементи включають розмивання меж між вигадкою та реальністю, створюючи невизначеність щодо того, що є реальним. Зіткнення головного героя з надприродними та фантастичними елементами викликають сумніви у традиційних уявленнях про реальність. У романі також використовується символізм і метафора, зокрема, дика вівця із зірковою родимкою, яка стає центральним символом з багатозначним значенням. Цей символ уособлює пошук ідентичності, боротьбу з конформізмом і міфів. Загалом, ці елементи надають роману метафікційний вимір.

У романі “Полювання на вівці” Харукі Муракамі присутні інтертекстуальні елементи, що включають посилання на інші літературні твори. Згадки про “Дон Кіхота” та персонажа Щура з попереднього роману автора “Пінбол, 1973” створюють діалог між різними текстами та закликають читачів розглянути їх взаємодію.

У романі також використовується грайлива мова та гра слів. Муракамі створює нові слова, змінює значення існуючих слів і використовує каламбури та подвійні смисли, надаючи мові гумористичний та творчий характер. Він використовує несподівані описи, аналогії та гумористичні діалоги, що активізують уяву читача і додають грайливості оповіді.

Символічна мова та образи також є важливою складовою грайливої мови роману. Муракамі використовує яскраві та спонукальні образи, щоб передати символічні значення та створити химерну атмосферу. Це допомагає підсилити загальний враження від читання та відображає його характерний стиль письма.

Використання інтертекстуальних елементів, грайливої мови та гри слів додає глибини, гумору та творчості до роману “Полювання на вівці” і підкреслює Харукі Муракамі як визначного майстра слова.

Цей текст містить приклад символізму у японській літературі. Фраза “世界は永久に逃れ続ける” (Sekai wa eikyū ni nogaretsuzukeru) означає “Земля продовжує тікати нескінченно”. Ця фраза символічно виражає

невловиму природу істини, сенсу чи розуміння. Вона вказує на те, що чим більше ми прагнемо зрозуміти суть світу, тим більше вона ускладнюється, створюючи відчуття вічної таємниці та невизначеності.

Також у тексті наведений візуальний приклад: фраза “おばあちゃんのこぼした味噌汁をおかあちゃんが一生ぬぐい続けたように” (Obāchan no koboshita miso shiru o okaachan ga isshou nuguī tsuduketa yō ni) означає “Так само, як і її мати витирала все життя розлитий її матір’ю суп місо”. Ця фраза використовує візуальну та сенсорну мову, щоб передати яскраве зображення і викликати емоції у читача.

Висновок полягає в тому, що японська література, включаючи постмодерні елементи, несе в собі унікальні особливості та відтворює загальні тенденції літературного постмодерну. Водночас, вона не забуває про свою специфіку та відображає закриту культуру японського суспільства.

Список літератури:

1. 今井 泰子. (2007). 短編女性文学現代.
2. Stanchfield, N. (n.d.). *Postmodernity and Otaku*. <https://hirokiazuma.com/>
3. Strecher, M. (2002). *Dances With Sheep: The Quest of Identity in the Fiction of Murakami Haruki*. Center for Japanese Studies, University of Michigan.

ЛІНГВОПОЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБРАЗУ МІСТА У РОМАНІ ЧИ ЦЗИЦЗЯНЬ “СПАЛАХИ ФЕЄРВЕРКІВ”

Лисенко Анна Віталіївна

студентка 4 курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Ван В. Н.

Надбання китайського літературного процесу є величезними, проте мало досліджені в українськомовному науковому просторі. Десятки течій, напрямів та письменників залишаються непоміченими вітчизняними дослідниками та як наслідок малознайомими для пересічного читача. Як – то творчість відомої китайської письменниці Чи Цзицзянь (迟子建) та її останнього роману “Спалахи феєрверків” (烟火漫卷), написаного у жанрі “міської літератури”, дослідження якого видається актуальним для поглиблення вже наявних знань про сучасну китайську літературу.

Обґрунтовуючи доцільність обраного типу аналізу, спираємось на те, що лінгвопоетика як галузь філологічних знань, яка, поєднуючи в собі надбання літератури та лінгвістики, покликана досліджувати елементи художньої форми і змісту в їх активній взаємодії та взаємозумовленості (Сафарян, 2019) та надати можливість досягнути мисленневу діяльність як окремого автора, так і носія національної мови загалом (Кононенко, 2019).

А відтак за мету нашого дослідження було визначено прослідкувати характер та закономірності синтезу мовної майстерності письменниці із ідейно – тематичним наповненням художнього образу міста у комплексі його взаємозв'язків із позамовною дійсністю. З огляду на те, що лінгвопоетика – відносно нова міждисциплінарна наука, яка ще не сформувала свого власного інструментарію, під час дослідження ми послуговувались такими загальнолінгвістичними методами, як метод лінгвістичного спостереження, метод інтерпретаційно – текстового аналізу, методу лінгвокультурної інтерпретації, а також методи контекстуального та стилістичного аналізів.

В результаті проведеної роботи із текстом було експліковані наступні ідейно – тематичні домінанти художнього образу міста:

1) Харбін у “Спалахах феєрверків” – поліетнічне, полікультурне та полірелігійне місто, що сформувалось на межі західного та східного світів. Як місто, що зазнало сильного впливу емігрантської культури, воно невпинно інтегрує її в свій простір, дедалі більше стираючи межу між традиційно китайським та іноземним.

2) Харбін – музикальне місто, яке постає перед нами не лише як великий майданчик для поцінувачів музики, але й як ансамбль різноманітних інструментів, творених самим містом. Музика в Харбіні стає постійним учасником невпинного його життя, відкриваючи все більше і більше своїх нових граней та настроїв.

3) Харбін в творі письменниці не існує в одному вимірі, а натомість зазнає подрібнення на різні часопросторові пласти, які тісно переплітаються між собою, формуючи комплексний та багатосаровий художній образ.

4) Харбін також постійно демонструє тісний зв'язок із уявленнями людей про потойбіччя, яке екстеріоризується в художньому світі твору за допомогою засобів художньої виразності та інтегрується в міський простір.

Окрім того, письменниця продемонструвала нахил до високого ступеню синергійності вищезазначених ідейно – тематичних домінант, здебільшого поєднуючи в одному уривку два і більше смислових пластів, а також тенденцію до широкого та частого використання прийомів розширеної метафоризації.

Список літератури:

1. 迟子建 (2020). 烟火漫卷. 人民文学出版社.
2. Safaryan, S. (2019). Lihvopoetychnyy analiz khudozhn'oho tekstu yak tsilisnoyi slovesno – estetychnoyi real'nosti (Lingupoetic analysis of an artistic text as a coherent verbal and aesthetic reality). *Naukovyy zhurnal “Innovatsiyna pedahohika”*, 3 (11), 29 – 32.
3. Kononenko, V. (2019). Linguopoetics Today. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*, 6 (2), 55 – 70.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ТОРГІВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СТАТЕЙ

Литвинова Є.В.

студентка 4 курсу

кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Ван В.Н.

Все більше зростає попит на переклад спеціалізованих текстів у сфері торгівлі та економіки (Гаврилова, Телиця, 2014). Лексико-стилістичні особливості публіцистичного дискурсу, вимагають від викладача вміння правильно передати весь спектр мовних засобів, розуміння специфіки культури, тлумаченням деяких лексичних одиниць, що потребують додаткових знань та компетенцій в перекладі, щоб не тільки дослівно перекласти дискурс, але й при цьому зберегти його емоційний, мотивований та чітко структурований виклад думок, який першопочатково був закладений автором (Самойлова, Подвойська, 2016).

Недостатнє вивчення цих структур та їх переклад, може призвести до міжнародних чвар та розбратів, що в свою чергу ускладнить встановленню подружніх відносин з іншими країнами (Нечипоренко, 2011). Адже у перекладі торгівельно-економічних текстів дуже важливо знати точне значення терміна та його кількість, на відміну від літературного перекладу, де термін може мати кілька еквівалентів. Критичне мислення та взяття до уваги культурний аспект Китаю та України при перекладі, відповідність перекладу до цільової аудиторії, точність і поєднанні зі стилістичною варіативністю перекладу з головною метою проінформувати та зацікавити читачів (Горшкова, 2020).

Зазначені вище труднощі не завадили вивченню питання лексико-стилістичних особливостей перекладу публіцистичного дискурсу на матеріалі торгівельно-економічних статей. Із цієї метою були проведені наукові дослідження, результати яких були опубліковані у виданнях.

Так, наприклад, Іконописцева М. розглядає переклад медіатекстів з різних підходів:

- прагматичний аспект (передбачає зосередженість на меті та результатах публікації, а також на прагматичних потребах читача);
- стилістичний аспект (збереження тону та стилю оригінального тексту, зокрема з рівнем емоційної насиченості.);
- соціальний аспект (врахування соціокультурних особливостей китайською та українською мов у процесі взаємодії перекладу);
- комунікативний аспект (спрямований на забезпечення максимальної адекватності сприйняття тексту цільовою аудиторією шляхом врахування її потреб та очікувань) (2021).

Переклад китаємовного публіцистичного дискурсу несе в собі певні особливості та специфіку культури та мови Китаю. Однією з таких особливостей є побудова китайського речення. Китайська мова має іншу структуру речень порівняно з іншими мовами, тому перекладачі повинні уважно дотримуватись структури речень, щоб зберегти інтелектуальний зміст. Наступним фактором є лексичне багатство китайської мови. Слова мають варіативний характер перекладу та три рівня їх визначення: фонологічний, морфологічний та синтаксичний. Ієрогліфічну складову, також, варто зазначити, так як, китайська мова використовує ієрогліфи замість алфавітних літер. Ієрогліф може виступати і реченням, і морфемою і словом (Лейба, Жукова, 2019).

Чжан Шічжао відмітив: “Один ієрогліф може бути словом, але слово не обов’язково повинно складатися з одного ієрогліфа” (1907). Поряд з цим у китайському публіцистичному дискурсі часто використовуються експресивні та емоційні засоби, такі як емоційно забарвлені фразеологізми та слова. Негативно забарвлені емоційні вирази також не є рідкістю. Крім того, інколи зустрічається висока та тонка іронія, яка використовується для висміювання ідеологічних супротивників. Одним із відомих експресивних засобів є фразеологізми, зокрема, емоційно забарвлені фразеологізми. Також можна зустріти негативно забарвлені емоційні вирази використовуються для вираження невдоволення, роздратування, обурення тощо.

Поряд з експресивними засобами, у китайському публіцистичному дискурсі часто використовуються метафоричні штампи та стійкі поєднання. Ці засоби зазвичай несуть позитивне значення. Проте їх особливість полягає в тому, що при одному дієслові можуть використовуватися різні іменники, а одним і тим же іменником можуть управляти різні дієслова.

У китайському публіцистичному дискурсі також можна зустріти високу та тонку іронію, яка використовується для висміювання супротивників. Іронія може мати різний відтінок, від легкої посмішки до гострого сарказму (Фобулян, 2019).

Загалом, переклад публіцистичного стилю вимагає гострого ока на деталі та тонкого розуміння як вихідної, так і цільової мов і культур. Уважно враховуючи стилістичні та лексичні особливості тексту оригіналу, а також культурний і соціальний контекст мови перекладу, досвідчений перекладач може створити переклад, який точно передає передбачуване повідомлення та тон джерела.

Список літератури:

1. Гаврилова, Н., & Телиця, А. (2014). Особливості торгівельно–економічних відносин США та КНР у XXI столітті. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*, 11, 88 – 90.
2. Самойлова, І., & Подвойська, О. (2016). Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки. Філологічні науки*, 1, 235 – 238.

3. Нечипоренко, Б. (2011). Когнітивний аспект дослідження сугестивної функції синтаксису в політичному дискурсі китайських ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 54, 181 – 187.
4. Горшкова, М. (2020). Практичні навички медіаграмотності журналіста. *Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі. Збірник тез*, 31 – 34.
5. Іконописцева, М. (2021). *Евфемізація і дисфемізація в публіцистичному дискурсі: перекладацький аспект*. Суми.
6. Лейба, К., & Жукова, К. (2019). Значення слова в китайській мові. *Питання сходовознавства в Україні*, 76 – 78.
7. Фобулян, В. (2019). *Стилістичні особливості функціонування прислів'їв та приказок в китайському публіцистичному дискурсі*. Київ.

ЕКОКРИТИЧНИЙ АСПЕКТ ЗБІРКИ “ПІДНЕБЕСНІ ПІСНІ. ПОЕТИЧНІ ПЕРЕКЛАДИ ЯРОСЛАВИ ШЕКЕРИ”

Лихацька Вікторія Миколаївна

студентка 4 курсу

кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

Бердянського державного педагогічного університету

науковий керівник: Табакова Г. І.

На сучасному етапі розвитку літературознавчої науки формується і продовжує розвиватися чимало новітнього методологічного інструментарію, який дозволяє ширше дослідити та проінтерпретувати художній текст. Такий активний процес пов'язаний з актуалізацією міждисциплінарних зв'язків, а також із зацікавленістю дослідників і письменників проблемами навколишнього середовища, що зумовлюють появу нових студій та предметів для вивчення.

Екокритика або ж “екологіка”, як одна із новітніх інтерпретаційних концепцій, вивчає взаємодію між літературою і довкіллям, враховуючи й питання аналізу художнього твору в контексті вирішення сучасної екологічної ситуації. Уперше цей термін використали наприкінці 1970-х роках на симпозіумі Асоціації західної літератури, а саме поняття пройшло чималий шлях до визначення завдяки дослідниці Черіл Глотфелті. Екоцентричне прочитання фокусується на використанні природничих ресурсів і енергії, репрезентації світу природи у текстах і ролі у творчості письменників, використовуючи “зовнішню” техніку прочитання, тобто акцентуючи увагу на героїв, образів, ситуацій, подій. (Баррі, 2008). Однією з найголовніших ідей “зелених студій” є гармонійне співіснування з природою, де людина постає не як господар, а як її складова. Витоки “зелених студій” простежуються з часів романтизму, де гармонійне співіснування з навколишнім середовищем сприймалося як “цілісна, органічна єдність, що визначає відносини людини й природи, які разом утворюють єдину спільність, що потім осмислюється як сутність людини” (Єрмоленко, 2010).

Щодо посилення уваги до Китаю, то в наші дні вона зумовлена не тільки повагою до тисячолітньої культурної спадщини, яка славиться різними здобутками і знахідками, але й давньою літературою, а саме – поезією. Давньокитайська поезія – це сукупність розгорнутих і схованих образів, що часто бувають незрозумілими для читача, який, без необхідних знань про культурний дискурс, не може розкодувати естетичне розмаїття. Вона глибоко традиційна: в поетів різних епох нерідко ті самі або дещо змінені чи ускладнені художні образи фігурували у найдавніших пам'ятках китайської поезії (Шекера, 2005). Тож актуальність нашого дослідження зумовлена спробою застосувати екокритичний інструментарій до маловивченої в українському літературознавстві давньої китайської поезії, а саме до збірки “Піднебесні пісні. Поетичні переклади Ярослави Шекери”.

Збірка вийшла у 2020 році у видавництві “Сафран” на вшанування пам'яті науковиці та літературознавиці Ярослави Шекери. Вона містить неоціненний доробок перекладів китайської поезії та коментарі, що дозволяють поринути у цілий світ синологічного світосприйняття. Згідно з екокритичною парадигмою існують природа, культура і своєрідні перехідні стани між ними, які в природі означають певну навколишню зону, зокрема, пустеля, ліси, пагорби, парки. Такий процес можна спостерігати у “Циклі 19 древніх віршів”, де змальовується перехід між станом “мальовничого пейзажу” до “сільської місцевості”: “Убрід переходжу ріку білі лотоси рву./ В болоті цвітуть орхідеї трава запашна зеленіє./ Збираю квітки – дарувати їх маю кому?...” ....” (Шекера, 2020), “Коло річки трава зеленіє, / У садку – буйні липи густії, / У будинку струнка і красива жона / Край вікна похилилась – її світла постать видніє...” (Шекера, 2020).

Поезія доби Вей Дзінь неабияк живила творчість китайського народу, хоча цей період відомий своїми війнами там міжусобицями. Популярними жанрами були вірші про мандрівки до небожителів і таємниче, де природа фігурувала, як об'єкт сталого і містичного, пов'язуючи постійні політичні зміни, які відображалися на повсякденному житті мешканців та природи. Такий тип зображення простежується у творчості Жвань Дзі, який сповідував медитацію і усамітнення на лоні природи, аби досягти просвітлення: “Природа плекає всевладні закони свої – / Життя і кончина; лиш Дао всякчас не постійне! / ....Та доля буття – у природу вернутись – незмінна” (Шекера, 2020), “У залі порожній тепер одиноко сиджу; / Хто ж слово промовить – щоб радощів мав я доволі? / Виходжу із дому – дорога далека лягла, / Та коней прудких, колісниць щось на шляху не видно” (Шекера, 2020).

Отже, екокритика посідає одне з чільних місць у новітніх інтерпретаційних концепціях, які вивчають взаємодію між літературою і природою. У цьому аспекті стає цікавою збірка давньокитайської поезії “Піднебесні пісні. Поетичні переклади Ярослави Шекери. У “Циклі 19 древніх віршів” відображається взаємозв'язок природи і культури, а поезія

доби Вей Дзінь дає чітко зрозуміти вплив воєнних дій сучасності на навколишнє середовище.

Список літератури:

1. Баррі, П. (2008). *Вступ до теорії: літературознавство і культурологія*. Київ.
2. Єрмоленко, А. (2010). *Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи*. Київ.
3. Шекера, Я. (2020). *Піднебесні пісні. Поетичні переклади Ярослави Шекери*. Київ.
4. Шекера, Я. (2005). *Сутність та витоки художньої образності китайської поезії*. Київ.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ СТАТЕЙ

Лозовська Вікторія Роландівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Ван Анна Едуардівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Завдання перекладача полягає не тільки в передачі інформації засобами іншої мови, але і максимально можливому збереженні єдності змісту і форми оригіналу. В. Балахтар та К. Балахтар у своїй роботі акцентують увагу на передачі смислового змісту оригіналу і повній функціонально-стилістичній відповідності вихідного і кінцевого текстів, називаючи цю вимогу “адекватністю перекладу” (2012). Таким чином, визначення стилістичних особливостей тексту, попереднє ознайомлення з його лексичним складом та специфікою його перекладу є необхідною умовою для здійснення якісного перекладу.

При написанні статей для новинних сайтів, газет та журналів використовується публіцистичний стиль (政论语体). І. Семенюк вважає, що цей стиль відрізняє те, що він зібрав у собі основні характеристики всіх інших стилів мовлення (2012). На думку Н. Глінки та О. Єськіна, текстам, написаним у публіцистичному стилі характерні такі стильові риси як актуальність, лаконічність та змістовність інформації, чіткість та доступність мови, експресивність та різноманітність лексики (2014).

Т. Мелкумова виокремила наступні типи лексики, що можуть використовуватися у новинних статтях: загальновідомі слова, лексика, що відображає сучасну “живу” мову, терміни та наукова лексика, мовні кліше, суспільно-політична, оцінна лексика, фразеологізми, образні вирази, метафори тощо (2018). Розглянемо особливості перекладу типів лексики, що живаються найчастіше. Н. Сологуб визначає **мовне кліше** (现成套语) як

стандартний зворот, регулярно повторюваний у певних умовах і контекстах; мовний стереотип із позитивною функцією (2013). Зазвичай мовні кліше мають свої словникові та загальноприйняті відповідники у мові перекладу. Так само не виникає проблем і при перекладі **веньянізмів** (文言), що використовуються у публіцистиці та представлені у вигляді клішованих фраз або службових слів, які мають фіксований переклад.

Н. Джгун зазначає, що **фразеологізми** (熟语) відображають культуру народу та беруть свій початок у фольклорі (2014). Науковці виокремлюють наступні шляхи перекладу цього типу лексики: пошук еквіваленту, пошук аналогу та калькування (Глущенко, 2018). Ці прийоми також використовуються для перекладу інших образних висловів, на кшталт **метафор** (比喻). За визначенням Б. Нечипоренко та К. Стрельцова **терміни** (术语) є словесним позначенням поняття, що входить в систему понять певної області знань (2014). Попова зазначає такі способи перекладу термінологічної лексики як пошук еквіваленту, пошук аналогу, дослівний переклад, описовий переклад та переклад з наданням коментаря (2021). **Емоційно – оцінна лексика** (情感评价词汇) зберігає у собі оцінку явища, предмета або події. Єдиною проблемою перекладу цього типу лексики може стати наявність надмірної експресивності у тексті оригіналу, що потребує скорочення вихідного формулювання зі збереженням основної інформації.

Отже, завдяки стилістичним особливостям лексичний склад публіцистичних текстів є різноманітним, а кожна група слів має свої шляхи та проблеми перекладу.

Список літератури:

1. Балахтар, В. (2012). *Адекватність та еквівалентність перекладу*. <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>.
2. Семенюк, І. (2012). Функціональні особливості сучасної газетної публіцистики. *Культура народів Причорномор'я*, 235, 121 – 122.
3. Глінка, Н. (2014). Семантико – стилістичні особливості англомовних текстів публіцистичного стилю. *Advanced education: збірник наукових праць*, 1, 6 – 12.
4. Мелкумова, Т. (2018). *Мовні особливості текстів публіцистичного стилю*. Київ.
5. Сологуб, Н. (2013). *Кліше*. <https://esu.com.ua/article-8521>.
6. Джгун, Н. (2014). “Готові вирази” в контексті стилістичної лексикології китайської мови. *Лінгвістичні дослідження*, 38, 10 – 14.
7. Глущенко, В. (2018). До проблеми відтворення фразеологічних одиниць (на матеріалі китайської, англійської та української мов). *Лінгвістичні науки*, 26, 29 – 36.
8. Нечипоренко, Б. (2014). Економічна термінологія сучасної китайської мови як об'єкт дослідження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія, Філологія*, 181 – 183.
9. Попова, О. (2021) Специфіка перекладу новітніх китайськомовних науково – технічних термінів (на матеріалі китайської, англійської, німецької, української та російської мов). *Лінгвістичні науки*, 32, 84 – 93.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ 离合词

Макимець Вікторія Олександрівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету Східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Боришполець Юлія Василівна

*викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету Східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Коцюба Олександра Олександрівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

У сучасній китайській мові є група мовних одиниць 离合词 (líhécí), що складаються з дієслова і об'єкта, що дублює його значення, проте не вносить нових змін у семантику самого дієслова. Термін 离合词 дослівно означає “роздільно – злиті слова”. В українській мові ці словосполучення найчастіше перекладаються одним дієсловом (одним словом), але в китайській мові, насправді, містять у собі ієрогліф – дієслово та ієрогліф – об'єкт. На відміну від звичайних дієслів ця група мовних одиниць має деякі функціональні особливості, а саме її складові компоненти (дієслово та іменник) можуть використовуватися в реченні як разом, так і окремо залежно від синтаксичної функції. Морфемі можуть бути поєднані та розділені за допомогою різних змін структур (1) (Chen & Liu, 1992). Через те, що перший елемент є дієсловом, то, згідно з граматиною китайської мови, після дієслова (першого ієрогліфа), у середину такого словосполучення часто ставлять слова, які належать до інших частин мови, наприклад, дієслівні частки, рахівні слова, додатки, виражені часом, що вказують на тривалість дії дієслова тощо. Дієслівно – об'єктні словосполучення залишаються суперечливим питанням у дослідженнях як вітчизняних, так і китайських лінгвістів.

离合词 особливий феномен сучасної китайської мови; комбінація лексичної та синтаксичної складових, відповідно, категорії словникового запасу мови та граматики. Більша частина лексичних одиниць китайської мови не має морфологічних показників приналежності до певної частини мови, їх межі розмиті й не так легко визначаються. Слово, залишаючись незмінним в одній формі, може виконувати функцію різних частин мови залежно від його місця розташування в реченні, від вузького і широкого контексту. Дієслівно – об'єктні словосполучення в реченні також можуть виступати в ролі різних членів речення. Насамперед вони виконують синтаксичну функцію *присудка*. Наприклад: 她已经睡觉了。 我们没有游过泳。

Дієслівно – об'єктні словосполучення у ролі присудка можуть вживатися як разом, так і окремо. В інших випадках складові частини 离合

词 зустрічаються разом. У ролі 1. підмета (跳舞是很多学生的爱好), 2. додатку (求放心), означення (游泳帽), обставини (老师担心地问我).

На відміну від звичайних дієслів характерною особливістю 离合词 є неможливість вживання після себе прямого додатку. Винятком є дієслівно – об’єктне словосполучення 担心 (dān xīn) “турбуватися, тривожитися”. Наприклад: 担心他的身体. Об’єкт 离合词 може виступати як означуване слово: 帮了大忙 надати велику допомогу, 睡大觉 спати міцно.

Граматичною особливістю дієслівно – об’єктних словосполучень є те, що за потреби його дієслівна частина може подвоюватися. Способи редуплікації відрізняються від звичайних двоскладових дієслів, останні використовують модель AABV, AVAV. 离合词 найчастіше редуплікуються за моделлю AAV, A了 AV, A – AV: 唱唱歌 “заспівати”, 帮帮忙 “допомогти”, 见见面 “зустрітися”, 散散步 “прогулятися”, 游了游泳 / 游一游泳 “поплавав/поплавати”.

Дієслівно – об’єктні словосполучення у сучасній китайській мові відрізняються від звичайних дієслів низкою граматичних особливостей. По-перше, дієслівна та іменникова частини можуть вживатися в реченні як разом, так і окремо. По-друге, між цими частинами можуть бути використані показники часу, можливості або неможливості здійснення дії, результативні морфеми тощо. По-третє, у 离合词 відсутній прямий додаток за окремим винятком. На синтаксичному рівні дієслівно – об’єктні словосполучення виступають різними членами речення, дієслівна частина може редуплікуватися, а іменникова – піддаватися інверсії.

Список літератури:

1. Chen, K. J., & Liu, S. H. (1992). Word Identification for Mandarin Chinese Sentences. *Computational Linguistics and Chinese Language Processing*, 2 (2), 47 – 62.

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА В РОМАНІ “ШУМ ВІТРУ” МАЙ ЦЗЯ

Мартинюк Римма Максимівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Москальов Дмитро Петрович

кандидат філологічних наук

*завідувач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Май Цзя (麦家), псевдонім Цзян Бенху (蒋本浒), – відомий сучасний китайський письменник, популярний своїми захоплюючими шпигунськими романами, лауреат літературної премії Мао Дуня. Дана робота присвячена дослідженню історичної основи його роману “Шум вітру” (“风声”).

Роман було опубліковано у 10 номері журналу “Народна література” за жовтень 2007 року. Хоча історія є вигаданою – її підґрунтя цілком історичне, в основу покладена робота так званих японських маріонеткових організацій, що діяли на території Китаю під час Другої японсько-китайської війни з ціллю шпигунства та збору інформації.

У своїй статті про дію японських військових організацій на території Китаю С. Хол пише, що бойові патрулі збирали інформацію як про Чункін, так і про комуністичні сили, агентів також використовували для проникнення в ряди ворога під виглядом купців. Вся інформація була доступна японським командирам, але шпигунські звіти доставлялися на таємній основі безпосередньо маріонетковому керівнику розвідки або вищому за рангом офіцеру маріонеткових військових. Хоча теоретично маріонеткова армійська розвідувальна організація була структурно відокремлена та діяла незалежно від японської, однак вона контролювалася японцями та мала діяти в інтересах Японії (Hall, 2014).

Ф. Джовет у своїй науковій праці зазначає, що маріонеткові командири мали значний вплив на території своєї юрисдикції, і через історію лояльності Китаю до своїх відповідних командувачів, маріонеткові командири, по суті, мали цілковиту свободу від свого японського командування, оскільки нічого надто серйозного не було скоєно проти інтересів Японії. Таким чином, багато маріонеток були залучені до корисливої злочинної діяльності за рахунок місцевого населення. Крім того, якщо це було безпечно, більшість маріонеткових військ і чиновників, швидше за все, діяли б проти японців (Jowett, 2004).

Маріонеткові організації стикалися з різним ступенем опору і часто не мали справжньої народної підтримки. Для Японії вони були передусім інструментами для здійснення контролю, експлуатації ресурсів і проведення своєї політики на окупованих територіях.

Історична основа роману переплітається з реальними життєвими перипетіями. Сам Май Цзя в огляді власного роману пише про рішення написати історію, яку йому розповів знайомий професор, та описує перипетії, що супроводжували написання та публікацію роману: “Усе було домовлено, але раптом подзвонив редактор і сказав, що книга чомусь не може бути видана. Виявилось, що одна з учасниць подій не померла, а зараз живе на Тайвані. Вона дізналася зміст роману від свого сина і погрозувала, що якщо його опублікують, звернеться до суду. Щоб зрозуміти всю історію, я поїхав на Тайвань, знайшов її і отримав іншу версію з її вуст.”

Таким чином роман “Шум Вітру” є квінтесенцією реальних історичних подій та авторського стилю самого письменника. Май Цзя вміло обробив історичну трагедію та видав один із найпопулярніших своїх шпигунських романів – “Шум Вітру, який містить авторський погляд на події 1937 – 1945 років.

Список літератури:

1. 新华社北京. (2023). 《新华每日电讯》 《麦家：先人的脚步、心跳和灵魂靠什么传下来？》
2. Цзя, М. (2007). “Шум вітру”. *Народна література*, 10.
3. Hall, S. (2014). Imperial Japanese army intelligence in North and Central China during the Second Sino – Japanese War. *Salus Journal*, 2 (2), 5 – 6.
4. Jowett, P.S. (2004). *Rays of the Rising Sun: Armed Forces of Japan’s Asian Allies 1931 – 45. China and Manchukuo*. Solihull: Helion & Company Ltd.

ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ДУХОВНО – ОСОБИСТІСНОЇ КРИЗИ ЮНОСТІ У ТВОРІ ГІДДЕНСА КО “ДІВЧИНА, ЗА ЯКОЮ МИ БІГАЛИ УСІ ТІ РОКИ”

Масленников Андрій Андрійович

*студент 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Цимбал С. В.*

Слід зазначити, що проблематика кризи підліткового віку, яка відображається творі Гідденса Ко, є комплексною та багатогранною, і відповідно вимагає вивчення з різних перспектив. З огляду на те, що наша робота має літературознавчий дослідницький характер, доцільним є аналіз художніх особливостей молодіжного роману, які сприятимуть більш детальному розкриттю самої суті та особливостей переживання духовно – особистісної кризи юності.

Перш за все, хотілося б висунути твердження про міцний взаємозв’язок твору з культурно-філософською спадщиною Китаю. Говорячи про особливості переживання духовно – особистісної кризи юності з точки зору філософії, можна зазначити, що у романі Гідденса Ко є посилення на основоположні чесноти конфуціанства : “班制则是用一个冠冕堂皇的顺口溜：忠、孝、爱、信、义、和、平、礼。”

Чун – Ін Чен зазначав, що “义 є фундаментальним принципом моралі, який надає людським вчинкам якості правильних і неправильних, і який створює ситуацію, що внутрішньо задовольняє нас як моральних агентів” (Cheng, 1972, p. 269). Китайський вчений та професор Чань Вінг – Цит писав, що “спочатку 礼 символізувало релігійну жертву, але пізніше стало означати церемонію, ритуал, пристойність, правила поведінки, гарну форму, добру традицію і навіть було прирівняне до Закону Природи” (Chan, 1963, p. 790). За визначенням SAGE Journals – американської незалежної видавничої компанії, яка публікує наукову літературу “信, що умовно перекладається як надійність, достовірність, вірність або відданість, гарантує реалізацію 仁 і виступає базовою основою для соціальної взаємодії” (Chon & Fei, 2020).

На нашу думку, ці моральні принципи є важливим культурно-філософським надбанням Китаю, яке передавалося із покоління в покоління протягом багатьох століть, вони закладені у кодї нації і у великій мірі є її відображенням. Звідси витікає наступне твердження: якщо представники китайської молоді відчувають, що вони не відповідають якимось ідеалам, то це може принести відчуття пригніченості, внутрішнього дискомфорту, невпевненості у своїх силах – усіх тих речей, які є складовою частиною переживання духовно – особистісної кризи юності.

Також слід зазначити, що протягом усього роману автор використовує різноманітні інструменти, які дозволяють передати глибші сенси: метафори, образи та символи. Аналізуючи твір, виявлено 比喻, які мають відношення до проблематики переживання кризи юності. Наприклад, у наступному епізоді автор фокусує увагу на мімозі: “我们四人静静地吹着凉爽的山风，半蹲到累了，干脆坐在地上，百般无聊地玩着长在墙角边的含羞草。含羞草一被手指碰到，叶子就会迅速闭合，个性非常闭塞的一种植物，很有趣。”

Дені Ріс подібним чином описує символізм мімози: “Рослина розвиває гілки, які за короткий час можуть покрити велику площу, пропонуючи тінь від суворих променів сонця. З цієї причини рослина асоціюється з безпекою та захистом” (2020).

На нашу думку, період юності – це найбільш критичний, складний за багатьма аспектами етап у формуванні особистості і саме у цей час персоні потрібен захист та підтримка від тих факторів, які можуть згубно впливати на її морально – духовний розвиток. Можна висунути твердження, що письменник шляхом використання мімози як символу – метафори прагне підкреслити ментальну незрілість й вразливість підлітків, а також наголошує на важливості наявності авторитету, людини з правильними поглядами, яка б могла підтримати представника молоді, вказати на його помилки, дати пораду тощо.

Отже, роман Гідденса Ко містить у собі досить великий спектр художніх особливостей, завдяки яким можна детально дослідити внутрішній світ персонажів твору, розкрити проблематику й особливості переживання духовно – особистісної кризи юності у контексті китайського суспільства.

Список літератури:

1. Cheng, C. Y. (1972). *On yi as a Universal Principle of Specific Application in Confucian Morality*. <https://www.jstor.org/stable/1397676?origin=crossref>
2. Chan, W. T. (1963). *A source book in Chinese philosophy*. <https://archive.org/details/sourcebookinchin00chan/page/790/mode/1up>
3. Chon, K. & Fei, H. (2020). *The Five Constants: A Confucian Business Model for the Hospitality Industry*. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1096348020936342>
4. Rhys, D. (2020). *Mimosa Flower – Meaning and Symbolism*. <https://symbolsage.com/mimosa-flower-meaning-symbolism/>

**ПРОБЛЕМА АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕДАЧІ КУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ МАНГА “ぼっち神様とおた少女”)**

Матюшко Михайло Васильович

студент 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

*“Переклад – це справа не тільки слів, це справа зробити зрозумілою
культуру загалом”*

– Ентоні Берджес

Реалії, і спроби їх передати іншими мовами здавна є проблемою всіх перекладачів. Це не завжди легко, в зв'язку з відсутністю повного чи, хоча б, часткового відповідника. Але без них культурний колорит тексту передати теж не можливо (Зорівчак, 1989). Реалії – складний феномен, тому потрібно розрізняти “реалії як слово” та “реалії як предмет”, де перші це поняття та явища, притаманні для культури та історії народу, і не мають відповідників у інших, а другі – слова та словосполучення, котрі позначають ці поняття та явища (Хворова, 2018).

На передачу реалій також впливають і жанрові особливості літератури, та, як у цьому випадку, форма подачі. Завдяки своїй формі, манга водночас може спростити і може зробити важчою передачу. З одного боку, завдяки візуальному супроводу, виникає менше потреби в додаванні пояснення відносно речей побуту, але з іншого сам текст фрагментований так, що потрібно витратити час на пошуки золотої середини між передачею змісту та формою, через що часто втрачається тонкий підтекст фрази, чи навіть жарт.

Манга “ぼっち神様とおた少女”, для перекладача, становить з себе вправу на передачу як і побутових реалій, так і міфологічних, завдяки своїй, близької до релігії та міфології, тематиці. Ця тематика, на перший погляд, дозволяє спокійно використовувати релігійні терміни, але форма та авторська інтерпретація цих термінів не дозволяють вільно використовувати їх без втрат змісту, котрі були закладені.

Не зважаючи на все вище описане, найважче передається манера мовлення персонажів: сучасна мова Іцукі, старомодний манер Санае – хіме (わし по відношенню до себе чи おぬし, коли звертається до когось), чи проста, грубовата, мова Окуями (чоловіче 俺, замість жіночого 私 та переважно проста форма слів, іноді розбавлена більш ввічливими формами,

для надання комічного ефекту). Сама мова робить важким передачу цих тонкощів, поверх якої вже лежить форма твору.

Список літератури:

1. Зорівчак, Р. (1989). *Реалія і Переклад. На матеріалі англomовних перекладів української прози.* Львів.
2. Хворова, А. (2018). *Культурні реалії як відображення національних особливостей Німеччини та США та їх переклад на українську мову.* Дніпро.

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ В КИТАЙСЬКОМОВНІЙ РЕКЛАМІ ПРО ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Мельникова Любов Станіславівна

*студентка 5 курсу кафедри східних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
науковий керівник: Віротченко С. А.*

В Китаї реклама є складною темою, яка залежить від багатьох факторів, таких як культурні, економічні, законодавчі. Реклама відображає культурні тенденції, але її стиль та зміст можуть відображати лише певні погляди, поведінку та цінності, посилюючи певний спосіб життя та філософію (Pollay, 1990). Китайський ринок продуктів харчування є одним з найбільших і найшвидше зростаючих ринків у світі. Дослідження вербальних та невербальних засобів впливу в китайській рекламі про продукти харчування може допомогти розкрити культурні особливості та знайти способи їх ефективного використання.

Рекламний дискурс є одним з різновидів інституційного дискурсу, який має семіотичний і впливовий характер. Реклама здатна сугестивно впливати на свого адресата, тобто керувати його подальшою поведінкою та діями після комунікації (Колісніченко, 2020).

Структурний аналіз рекламного дискурсу виявляє мовні (вербальні) та невербальні компоненти. У рекламі відбувається їх комбінування, яке є однією з її особливостей (Арешенкова, 2018).

Проведений аналіз китайських рекламних текстів про продукти харчування виявив найпоширеніші лексичні та синтаксичні засоби. Оцінна лексика та стилістичні засоби, такі як метафори та порівняння, є найбільш поширеними. Наприклад:

新鮮好喝 (Свіжий і смачний)

融情心意 妙卡传递 (Мілка передає почуття)

不断追求卓越的人生就像我选择 特仑苏 (Постійне прагнення до досконалості життя схоже на мій вибір Telunsu)

Акцентуатори, такі як ключові слова, акцентувальні частки та модальні слова, є структурно – семантичним компонентом рекламного повідомлення. Найпоширеніші ключові слова: знежирений, новий, переваги,

вигідна ціна, півціни, купони, знижка. Найвживанішими акцентувальними частками виявились: саме, всього, лише, тільки.

Адресація, яка виражається у спонукальних, питальних, бажальних та вокативних реченнях, є найбільш поширеним синтаксичним засобом:

困了 午了喝东鹏特饮! (Втомився чи хочеш спати, **вибий** вітамінний напій Dongpeng!) 号称是 0 失败的雀巢淡奶油 究竟要如何打发? (Як збивати збиті вершки Nestle, які, як стверджується, безпрограшні?)

У рекламних текстах бажальність зазвичай виражається за допомогою часток “би”, “якби”, “щоб” та “нехай”. Вокативні речення, в свою чергу, вказують на адресата і надихають на купівлю рекламованого товару, а також можуть підтримувати інтерес споживача до його хобі та уподобань.

亲爱的朋友: 你好!我是 Donna (多娜), 又见面啦! (Дорогий друг: Привіт! Я Донна (Donna), до зустрічі!)

Всі ці засоби допомагають створити ефективну рекламу, яка привертає увагу споживачів та стимулює їх до покупки продукту.

Невербальні складові реклами про продукти харчування включають зображальні, набірні (графічні), звукові та кінетичні компоненти, причому найважливішими є зображення, маючи перевагу перед текстом, оскільки вони першими привертають увагу і передають інформацію про продукт.

Зображення можуть бути фотографіями або ілюстраціями. Зазвичай на зображенні присутній безпосередньо рекламований продукт, дуже часто використовуються фотографії знаменитостей: китайських спортсменів, співаків, акторів. Згідно з моделлю Маккракена, у кожній знаменитості є унікальний набір значень, які впливають з типу людини, якого він чи вона є, із специфічного культурного контексту, з якого він чи вона походить, ролей, які він чи вона грали, та історій, які розвивалися довкола нього чи неї. Схвалюючи продукт, знаменитість додає символічні значення в процес схвалення, за допомогою яких його статус, клас, стать, вік та особистість кодуються та переносяться на продукт (McCracken, 1989). Кольорова гамма зображення може викликати апетит та створювати емоційний настрій, а композиція допомагає виділяти певні елементи та підкреслювати їх важливість. В китайській рекламі продуктів харчування перевага надається природним кольорам, що передають натуральність, смак, аромат чи колір продукту.

Набірні компоненти включають використання різних шрифтів, проміжків між словами та інших текстових елементів для підсилення ефекту та залучення уваги до продукту. Маркетологи використовують різне положення ієрогліфів, а саме – розміщують їх не тільки горизонтально, а й вертикально, дугою і тд.

Звукові компоненти китайської реклами включають у себе різні звуки, такі як звук приготування їжі, її поїдання (такі як хруст, сьорбання і тд.),

голос ведучого або музику, що допомагають створювати, збуджувати апетит, а також залучати увагу до продукту.

Кінетичні компоненти, такі як анімація, відео або динамічні ефекти, допомагають залучити увагу та стали поширеними з появою рекламних відеороликів.

Список літератури:

1. Pollay, R. (1990). Advertising and Cultural Values: Reflections in the Distorted Mirror. *International Journal of Advertising*, 9, 359 – 372.
2. Колісниченко, Т. (2020). Рекламний дискурс: поняття, ознаки та функції. *Закарпатські філологічні студії*, 13(2), 93 – 97.
3. Арешенкова, О. (2018). *Комунікативно–прагматичні та стилістичні параметри рекламного тексту*. Кривий Ріг.
4. McCracken, G. (1989). Who is the celebrity endorser? Cultural foundations of the endorsement process. *Journal of Consumer Research*, 16(3), 310 – 321.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ CLASSTIME У ТЕСТУВАННІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 6 КЛАСУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Мережко Єлизавета Вікторівна

*студентка 5 курсу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*доктор педагогічних наук
професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Інформаційно – комунікативні технології активно увійшли у різні сфери життя понад 10 років тому, а нині вони відіграють ключову роль. Сьогодні навчання іноземних мов у закладах ЗСО організовується з активним залученням ІКТ з багатьох причин. По-перше, комп'ютерні технології відіграють визначальну роль в організації віддаленого навчання в часи пандемії через COVID – 19 та російсько-української війни, по-друге, – сприяють активній взаємодії учнів та вчителів на усіх етапах здобуття освіти, по-третє, – задовольняють зацікавленість усіх учасників освітнього процесу у новому зручному організаційному форматі.

Особливий інтерес становлять тестові завдання, адже вони дозволяють швидко та точно перевірити результати роботи учнів та вчасно запобігти освітнім втратам. (Удовиченко, 2020).

Аналіз освітніх платформ (Освіторія, На урок, LittleFoxChinese тощо) дозволив визначити найпопулярніші онлайн-сервіси, якими послуговуються вчителі у створенні тестів: Vaambozzle, Майстер – Тест, LearningApps, OnlineTestPad, Classmarker, Classroom, Quizizz, Kahoot!. Одночасно ми з'ясували, що проблема тестової перевірки освітніх

досягнень учнів з китайської мови не була предметом спеціальних досліджень, що підтверджує актуальність нашої роботи.

У навчанні китайської мови учнів 6 класу ми використовували освітню онлайн-платформу Classtime, яка дала можливість розробити власні тестові завдання різних типів складності та організувати швидке оцінювання або самооцінювання результатів навчання і встановлювати прогрес кожного учня за допомогою смартфонів.

У конструюванні навчальних і контрольних тестів ми спиралися на таксономію освітніх цілей американського психолога Б. Блума, запропоновану у 1956 р., та наукові пропозиції вчених, починаючи від 2000-х р., щодо її оновлення (Л. Андерсон, Л.Вільсон, М.Вітрок, Д. Кратвол, О. Пометун та ін.) (Anderson & Krathwohl, Wittrock, 2001; Wilson, 2020; Пометун, 2017). На думку останніх, найвищою метою освіти виступає вже не вміння учнів оцінювати освітню інформацію, а креативно її використовувати у нових обставинах. Також нам імпонує відмова сучасних авторів словесно окреслювати навчальні цілі на користь конкретизації дій, що відображається в мові оригіналу заміною іменників на дієслова, що зображено на рис. 1.

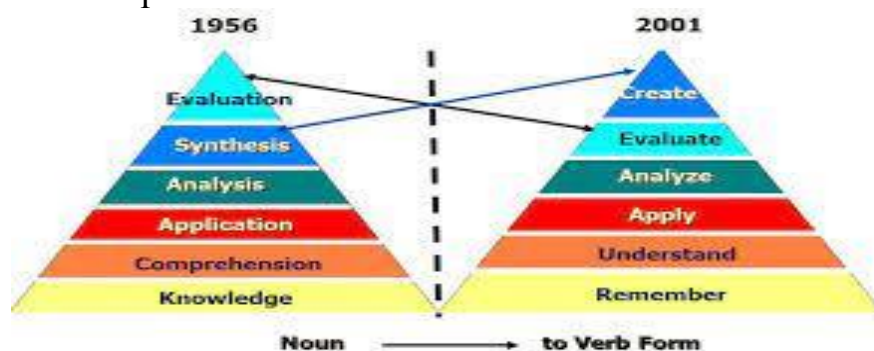

Рис. 1. Порівняльна таблиця освітніх цілей у таксономії М. Блума 1956р.та удосконаленій її версії Л. Андерсона та Д. Кратвола 2001 р.

Наведемо приклади розроблених нами та апробованих тестів. У завданнях з теми “Шкільне життя” учням 6-го класу пропонується розглянути таблицю розкладу китайською мовою та зробити певні узагальнюючі висновки, які допоможуть виконати тестові завдання. Так, перед виконанням тестів учні мають визначити, для кого був створений цей розклад, скільки уроків китайської мови заплановано на вівторок, встановити відповідність між назвами дисциплін китайською з перекладом українською, зробити висновок про скорочену назву розкладу китайською тощо. (课 – урок, 课程 – предмет, 表 – таблиця, відповідно повна назва розкладу – 课程表, скорочена назва – 课表). Виконавши два тести з теми “Розклад” упродовж 2 уроків, учням пропонується самостійно скласти таблицю свого шкільного розкладу на тиждень і коротко його описати.

Тест №1 з теми “Шкільне життя” містить завдання закритої форми (прості, дихотомічні (одна правильна відповідь з назначених нижче),

множинний з незазначеною кількістю правильних відповідей, на відповідність, на переклад. Тест №2 передбачає перегляд учнем навчального відео “Розклад”, у якому носій мови навчає описувати розпорядок дня згідно розкладу і відповідати на питання про кількість уроків та час початку/кінця уроку, тривалість уроку. Упродовж виконання цих тестових завдань учні додатково вивчають рахівне слово до уроків (一节课) та повторюють займенники множини китайської мови (我们, 你们, 他们, 她们) вчать відповідати правильно на поставлені запитання.

Отже, платформа Classtime має широкі можливості для створення різнотипових тестів (з короткою або розгорнутою відповіддю, яку потрібно вписати самостійно; вибором однієї або кількох правильних відповідей із запропонованих; на встановлення відповідності тощо). Особливо цінною для навчання учнів китайської мови є можливість використовувати зображення або відео для візуалізації завдань чи відповідей учнів.

Список літератури:

1. Удовиченко, Л. (2020) *Теорія і технологія вивчення художніх образів – персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи*. Київ.
2. Anderson, L.W., Krathwohl, D.R., & Wittrock, M.C. (2001). *A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Addison Wesley Longman Inc.
3. Wilson, L.O. (2020) *The Second Principle. Bloom's Taxonomy Revised Understanding the Revised Version of Bloom's Taxonomy*.
4. Пометун, О.І. (2017, грудень, 4). *Що таке таксономія Блума і як вона працює на уроці. Освітня платформа “Критичне мислення”*. <https://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/shho-take-taksonomiya-bluma-i-yak-vona-pratsyuje-na-urotsi/>

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ В ХУДОЖНЬОМУ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛАХ ТВОРЧОСТІ ЧЕНЬ ДАНЬЯНЬ 陈丹燕)

Міхеєва Вероніка Олександрівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови та перекладу Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Ситник І. В.*

Українське перекладознавство, хоч і зацікавлене у розбудові теоретичної та практичної бази у сфері китайських художніх перекладів, проте, все ще за старими традиціями радянської школи заглиблене у вивчення відомої класичної літератури – “Сон у червоному теремі” (红楼梦), “Подорож на Захід” (西游记), “Нотатки божевільного” (狂人日记) тощо, або зразкових для історичних епох поетичних творів. У контексті зазначених творів, зазвичай, науковці добирають оптимальні перекладацькі стратегії для здійснення художнього перекладу. Однак, сучасні китайські твори

мають інший стиль написання, структуру побудови речень, тип вжитої лексики, інші повідомлення заховані для отримання реципієнтом та інші соціальні контексти, що мають бути враховані за перекладу. Отже, аналіз та переклад сучасних творів за допомогою перекладацьких стратегій неможливий за застарілими практиками, і потребує окремої уваги до кожного твору.

Художній переклад твору має бути точним, лаконічним, зрозумілим та літературним (Ніколаєва, 2018). Для дотримання зазначених правил необхідний коректний підбір перекладацьких стратегій та технік.

За О. Михайленко визначення щодо відбору стратегії для використання за перекладу відбувається “в аспекті комунікативно-прагматичного підходу: збереження максимально можливої структурно-семантичної близькості вихідного й перекладного текстів, а також досягнення текстом перекладу такого ж самого комунікативного впливу на реципієнта, як і текстом оригіналу” (Михайленко, 2014). А. Швейцер зазначає, що перекладач з огляду на обрану ним стратегію, визначає техніки роботи з текстом (Кудратович, 2023). Тобто, врахувавши необхідність зберегти близькість двох текстів і еквівалентний вплив на реципієнта повідомлення, перекладач працює з мікростратегіями перекладу – стратегіями, що націлені на вирішення конкретної проблеми (Крінгс, 1986).

Чітку, зрозумілу для використання класифікацію мікростратегій пропонує С. Максимов. Згідно з науковцем, перекладацькі стратегії є такими: а) лексичні трансформації: формальні лексичні трансформації (практична або умовно-звукова транскрипція, транслітерація, відтворення за усталеною традицією, калькування); Лексико-семантичні трансформації (узагальнення, диференціація, модуляція); б) граматичні трансформації (транспозиція, граматична або синтаксична заміна, додавання, випущення); в) лексико-граматичні трансформації (антонімічний переклад, компенсація, трансформації ідіоматичних виразів у перекладі) (Максимов, 2014).

Виявлення та аналіз перекладацьких трансформацій за перекладу сучасного китайського художнього твору дозволили визначити необхідність підбору перекладацьких стратегій з врахуванням особливостей кожного окремого твору, а також релевантність роботи з мікрорівнем твору за класифікацією перекладацьких стратегій С. Максимова.

Список літератури:

1. Ніколаєва, Т. (2018). Особливості художнього перекладу з української мови на англійську мову. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Філологія*, 119 – 131.
2. Михайленко, О. (2014). Поняття “Перекладацькі стратегії” як складова стратегічної компетенції. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія Педагогічні та історичні науки*, 121, 148 – 154.
3. Kudratovich, D. (2023). Some views about translation strategy. *International Congress on Models and Methods in Modern Investigations*, 15 – 17.

4. Krings, H. (1986). Translation problems and translation strategies of advanced German learners of French. *Interlingual and intercultural communication*, 267 – 275.
5. Максимов, С. (2017). Перекладацький аналіз тексту в світлі дискурсу – аналізу. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*, 124 – 127.
6. 陈丹燕. (2006). 起舞. 作家出版社.

КОНЦЕПТИ ПРОСТІР І ЧАС У РОМАНІ ДА БІНА “ВОНИ – НАЙЩАСЛИВІШІ” (《他们最幸福》)

Моренчук Олександра Вікторівна

*студентка 4 курсу, кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Ситник І. В.*

Сьогодні багато науковців наголошують на важливості концептів простору та часу, як сюжетотворчих елементів у творі. Здебільшого увагу акцентують на зв'язку між цими поняттями. Термін, що його позначає, називається *хронотоп*. Хронотоп означає часово – просторові зв'язки, що реалізуються в художньому тексті (Раті, 2013).

Зараз тема концептів часу та простору у творах китайських письменників залишається недостатньо вивченою, тому це свідчить про необхідність нових досліджень у цьому аспекті. Доктор філологічних наук, Н. Мафтин зазначає : “аналіз літературного твору крізь призму дослідження художнього часопростору містить великий потенціал для виявлення домінант творчості, світоглядних позицій автора, зв'язку між ідейним змістом і формою” (Мафтин, 2018).

Ми згодні з думкою А. Раті , що “перекладознавчий погляд на проблему хронотопу є особливо актуальним, адже сьогодні перекладознавчі студії тяжіють до розробки стратегій і тактик відтворення того чи того явища художнього тексту” (Раті, 2013).

У романі Да Біна “Вони – найщасливіші” ми виокремили засоби , за допомогою яких автор передає власне художнє бачення подій читачеві(大冰,2013). Для цього він використовує:

- пейзажі – описи природи;
- описи інтер'єру;
- образи – символи;
- акцент на внутрішньому стані героя;
- ретроспективи;
- метафоризацію;
- художні порівняння;
- художнє обрамлення.

Перелічені вище художні засоби та прийоми позначають хронотоп у творі та показують наочно реалізацію концептів часу та простору. У своєму дослідженні А. Іванова звертає увагу на виокремлення різних типів художнього простору : замкнутий і відкритий , земний і космічний, реальний і вигаданий. Літературознавиця робить акцент на зв'язку поведінки персонажа з простором, де він перебуває (Іванова, 2018). Це сприяло нашому висновку, що зі зміною простору відбувається зміна літературного героя.

Через концепти часу і простору проявляється сюжетно – композиційна складова роману. Схожим чином хронотоп впливає і на жанрову характеристику.

Нона Копистянська встановила взаємозв'язок: хронотоп – жанр – жанрова система – художній напрям, і в зворотній послідовності: естетика напрямку – жанрова система – жанр – хронотоп (Копистянська, 2005).

Провівши аналіз тексту, нами було визначено, що за допомогою хронотопу автор ілюструє перед читачем певний зріз історії, суспільства, культури та інших важливих аспектів людського життя. У романі Да Біна літературна категорія часопростору також є основою для відтворення внутрішнього світу персонажів та їх стосунків. Життя кожного героя не є перманентно стабільним , для твору характерний швидкий розвиток подій – час та простір також зазнає змін відповідно. Автор оповідає шлях становлення персонажа, від моменту знайомства з ним аж до часу написання твору , головною метою цієї оповіді показати цінності окремої людини і те, що навчається з цього Да Бін і показати цей досвід читачу.

Як пишуть дослідниці О. Масло, І. Волкова та А. Яковчук: “Дослідження думок, дій персонажів у часово – просторових координатах сприяє більш глибокому розумінню авторського задуму, а також художньої канви літературного твору” (Масло, Волкова, Яковчук, 2021).

Отже, концепти часу і простору досі залишаються актуальними у аналізі художніх творів та перекладознавстві. Часопростір, як літературна категорія впливає на родово – жанрову специфіку та сюжетно – композиційну структуру тексту. Хронотоп роману реалізується у тексті на основі свідомості та світогляду автора.

Список літератури:

1. Раті, А. (2013). Хронотоп літератури жаків: Перекладознавчий вимір. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*, 28, 229–239.
2. Мафтин, Н. (2018). Типологія моделювання хронотопу в новелах Юрія Яновського “Поворот” та Амброуза Бірса “Випадок на мосту через Совиний рівчак”. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, 3(47),
3. 大冰. (2013). 他们最幸福, 165.
4. Іванова, А. (2018). Відтворення художнього часу та простору в літературному тексті. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 29 (68), 100 – 103.

5. Копистянська, Н. (2005). *Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія*. Львів.
6. Масло, О., Яковчук, А., & Волкова, І. (2021). Композиційні прийоми відображення часового простору. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 69 – 75.

НАДЗВИЧАЙНЕ ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОГО ОСМИСЛЕННЯ СВІТУ В ТВОРІ МО ЯНЯ “СІМ’Я ТРАВОЇДНИХ”

Москальов Дмитро Петрович

кандидат філологічних наук

*завідувач кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Заболотна Владислава Валеріївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

“Сім’я травоїдних” – твір Мо Яня, написаний з 1987 по 1989 рік, який містить шість незалежних, але пов’язаних змістовно частин (снів), що обертаються навколо дивного явища “перетинчастих пальців”, яке притаманне людям “сімейства травоїдних”. “Перетинчаста плівка” виступає ознакою виродків і чужорідних видів, які завжди з’являються разом із лихами, і це кошмар, який родина травоїдних ніколи не може розгадати й позбутися.

“Перетинчаста плівка” вперше з’являється в першому сні роману “Червона сарана”. Коли “я” повернувся до рідного міста, де була поширена сарана, то дізнався про пару перетинчастих предків чоловічої та жіночої статі, яких убили живцем за порушення сімейних правил шлюбу з однаковим прізвиськом. У другому сні “Аромат троянди”, хоча маленький старенький дядько Джіндоу переніс операцію, він усе ще бачить перетинчасті руки. У третьому сні “Павутинні предки” стара тітка, Сяся, вчитель Мей і чотириста кастрованих хлопчиків мають між пальцями перетинки. У четвертому сні “Помста” брати – близнюки також були відкинуті через їхні перетинчасті мембрани. У п’ятому сні “Скоро прибуде друга тітка” друга тітка Ба Джіндоу народилася з шаром “прозорих рожевих павутин” на руках. Лише в шостому сні, “Кольт через болото”, стає зрозумілим походження цього явища: неоднорідний союз і інцест. Тут павутина перевершила значення біології та стала символічним образом, що несе в собі зміни часу та простору.

Травоїдна звичка передбачає таємниче прагнення “сімейства травоїдних” до коней, а психологічне бажання повернутися до природи є зв’язком сімейства травоїдних з кіньми. Жінкою – предком сімейства травоїдних була руда кобила, тому письменник порівняв звук жінки в чорних шкіряних босоніжках на високих підборах, що вирушала на дорогу, із звуком кінських копит і звуком, який вона видавала, коли її збивали з ніг.

Мо Янь поєднує та трансформує такі художні прийоми, як “потік свідомості”, “магічний реалізм”, “казки”, “легенди” та створення “образів” у традиційній китайській літературі з дуже різкою та постійно змінюваною оповіддю, роблячи непередбачувані переходи. Потік свідомості в “Сім’ї трав’яних” відображається через сни. Мо Янь використовує особисті займенники, що постійно змінюються, і довгі речення без розділових знаків, щоб переплести історію та уяву, ілюзію та реальність, що ускладнює розрізнення між реальністю та сном. Цей навмисний спосіб оповіді значно розширює простір твору, а нелогічність, хаотичність і непостійність оповіді робить сюжет химерним і абсурдним. З точки зору загального художнього ефекту, порівняно з іншими роботами Мо Яня, “Сім’я трав’яних” в повній мірі насичена “магічним реалізмом”.

По-перше, “магічний” зміст Мо Яня є скоріше метафоричною казкою в сучасному світі. Наприклад, казкове поєднання красивого рудого коня та людини дає потомство, але коли чоловік порушує свою початкову обіцянку та вимовляє слово “кінь”, відбувається трагедія. Це змушує людей відчувати цінність віри та складний смак життя, такий як конфлікт між раціональністю та невіглаством.

По-друге, Мо Янь намагався поєднати створення “образів” у китайській літературній традиції з “магічним” змістом, щоб читачі могли відчувати концентроване та сильне враження. Наприклад, повторювана метафора “веретена”, таємничий “мангровий ліс” і “руда сарана”, що змітає землю, тощо не лише мають сенс “магії”, але й надають людям характеристики “образності” в китайській естетиці.

По-третє, дивні герої та події – це більше те, що бачить і чує особисто оповідач “я”. Наприклад, “я” був свідком жорстокої кастрації хлопчика з родини перетинчастих. Завдяки такому прямому методу оповіді твір стирає межу між “магією” та “реальністю”, ще більше посилюючи художню чарівність твору.

В творі автор дистанціюється від творів і персонажів, не ставить себе в авторитетну позицію, а спрямовує читачів на естетичне мислення й судження, на розкриття сутності суспільства й дійсності. “Клятва жінки – драматурга, процитована в кінці “Червоної сарани”, також певною мірою представляє власний письменницький ідеал Мо Яня: “Одного разу я напишу й поставлю справжню п’єсу, в якій мрії та реальність, наука й казки, Бог і диявол, любов і проституція, благородство і нищість, красуні і лайно, минуле і сьогодні, золоті медалі і презервативи... змішані разом, тісно поєднані і пов’язані разом, щоб утворити цілісний світ”“ (王珊, 2016). Мо Янь розриває традиційний стиль письма, поміщає протилежні та суперечливі літературні елементи в той самий художній простір і виражає ефект іронії через контраст. Різні літературні чинники часто змішуються та конфліктують один з одним, але в той же час Мо Янь твір демонструє енергію життєвої сили та критику реального світу.

Список літератури:

1. 王珊. (2016). 论莫言《食草家族》的叙事艺术.
2. 莫言. (2006). 食草家族. 上海文艺出版社.
3. 弓晓瑜. (2012). ”蹊膜”: 《食草家族》中的一个原型意象. 名作欣赏.

СПОСОБИ ВИНИКНЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВИХ ЛЕКСИЧНИХ ЯВИЩ В УСНОМУ ЯПОНСЬКОМУ МОВЛЕННІ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ

Моторна Анастасія Володимирівна

*студентка 5 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка / Seifu Institute of Information
Technology, Osaka, Japan*

Науковий керівник: Москальов Д. П

У сучасному світі соціальні та технологічні зміни впливають на усну японську мову, що, безумовно, призводить до розвитку нових лексико-граматичних явищ. Лексико-граматичні явища – це нові вирази, слова та конструкції, які з’являються в мові і можуть відрізняються від традиційно вживаних форм. Така лексика виникає у зв’язку з розвитком технологій, науки, культури і суспільних відносин. В окремих випадках нові лексико-граматичні явища можуть утворюватися внаслідок взаємодії з іноземними мовами та діалектами. Вони виявляються у нових словах, скороченнях, аббревіатурах, зміні значень слів та, навіть, у незначних змінах граматичної структури мови. Лексико-граматичні явища є важливим елементом усної мови та вказують на її розвиток.

Зміни, які останнім часом відбуваються в різних сферах японської мови, є популярною темою яка часто піднімається в японському мовознавстві. Під час обговорення загальних тенденцій, помітних у сучасному використанні мови, зазвичай кажуть “日本語が変わる – Японська мова змінюється”, і це зазвичай асоціюється з іншою проблемою японської мови – “日本語が乱れ – Розлад японської мови”. Японські ЗМІ часто поширюють негативний образ інноваційних процесів, що відбуваються в японській мові і підкреслюють, що сучасна японська мова поступово все більше і більше втрачає свою традиційну красу. Однак, зміни в сучасній японській мові з іншого боку, пов’язані з впливом суспільних та технологічних змін на мову, а також зі зростанням потреб у швидкому та експресивному мовленні, а отже є невід’ємною складовою японського суспільства. В усному мовленні спостерігається тенденція до розвитку нових лексико-граматичних явищ, зокрема, до використання скорочень, аббревіатур, сленгу та діалектів. Ця інформація оновлюється щороку і для вивчаючих мову це може становити складнощі при подальшому спілкуванні

з носіями. Тому, наразі ця проблема є актуальною, а вивчення функціонування нових лексико-граматичних явищ в усному мовленні сучасної японської мови є важливим завданням для дослідження японської мови в цілому.

Дослідження базується на зборі та аналізі зразків усного мовлення з різних соціальних та вікових груп а також діалектів певних регіонів Японії. Зразки мовлення використовувалися у різних контекстах, включаючи розмови з друзями, професійне спілкування та спілкування в інтернет-середовищі. У японському усному мовленні є декілька особливостей:

Використання скорочень та аббревіатур. У японському усному мовленні часто використовуються скорочені форми слів та аббревіатури, які можуть бути важкими для розуміння тим, хто не знайомий з ними. У дослідженні було розглянуто аббревіатури утворені протягом 2019 – 2023 років, які супроводжувалися жорстким карантинном у зв'язку з поширенням Covid – 19.

- (コロナ時代) – це вираз, який означає “епоха Коронавірусу” або “час COVID – 19”. Воно відображає викликані пандемією зміни в стилі життя людей і суспільства в цілому, .
- (テレワーク) – це японське слово, утворене від англійських слів “дистанційний” і “робота”, та означає роботу з дому. Це слово стало особливо популярним у зв'язку з переходом багатьох компаній на роботу з дому онлайн.

Англомовні слова та вирази, які вживаються з власним значенням або інтерпретацією відповідно до японської культури. Сленгові вирази на катакані. Наприклад: (ググルします) – дієслово, що означає шукати інформацію в інтернеті, “гуглити”.

Використання стандартних слів у нових контекстах. У японському усному мовленні можуть використовуватися стандартні слова у нових контекстах або з новим значенням, Наприклад, слово (キモ – い) означає “відразливий” або “гидкий”, але вживається і для позначення незвичайної поведінки або виразу обличчя. Найсучаснішим перекладом даного виразу є слово “крінж”. Крінж (з англ. Cringe – соромитися, ніяковіти, відчувати незручність) – це поняття яке описує все, що є огидним, неприємним, проявляє сором та обурення. Дане поняття було запозичене з англійської мови, де воно набуло високої популярності серед молоді та підлітків, особливо в соціальних мережах; ним позначають сором за певні дії.

Дослідження нових лексико-граматичних явищ в усному японському мовленні показало, що в результаті глобалізації та впливу іноземних культур на японське суспільство в сучасній японській мові відбувається значний процес змін та модернізації мовлення. Нові лексико-граматичні явища дозволяють говорити більш легко та невимушено, підкреслюють індивідуальність та стиль мовця, та роблять мовлення більш експресивним

та живим. У майбутньому можна очікувати ще більшої модернізації японської мови, особливо в контексті змін у суспільстві та культурі. Проте, важливо зберігати різноманітність та культурну спадщину, яку надає мова, та вивчати її різні аспекти для збереження та просування японської мови як унікального культурного надбання.

Список літератури:

1. Кучеренко І. К. (1961 – 1964.) *Теоретичні питання граматики української мови*. Київ.
2. Звонська, Л., Корольова, Н., Лазер, О., & Паньків (2017). *Енциклопедичний словник класичних мов*. Київ.
3. Гром'яка, Р., Коваліва, Ю. (2007). *Літературознавчий словник–довідник*. Київ.
4. Matsumoto, K., Yoshida, M., & Kita, K. (2019). *Emotion Recognition for Japanese Short Sentences Including Slangs Based on Bag of Concepts Feature Trained by Large Web Text. Current Analysis on Instrumentation and Control*, 2.
5. Duc – Harada, P. (2019). *Changes and modifications occur in the category of Japanese politeness*.
6. 高田和生, 木下淳博, 山口久美子, 須永昌代, 秋田恵一, 若林則幸, & 田中雄二郎. (2020). コロナ禍対応で見てきた, ポスト・コロナ時代に目指すべき医歯学教育についての提言. *医学教育*, 51(3), 372 – 374.
7. 佐藤彰男. (2006). *テレワークの社会学的研究. お茶の水*.
8. 植田康孝. (2018). ナイト・エンタテインメント概説<飲酒> – 居酒屋からオンライン飲み会への変遷と酒種ロングテール化. *江戸川大学紀要*, 28.
9. 今井新悟. (2011). *日本語多義語学習辞典形容詞・副詞編: イメージでわかる言葉の意味と使い方. アルク*.

СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНІКИ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ “БАРВИ НАШИХ СПОГАДІВ” (《追着彩虹的我们》)

Мухіна Ангеліна Сергіївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Ван Анна Едуардівна

викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Останніми роками через глобалізацію індустрії розваг і розвиток потокових сервісів, які дають змогу людям отримувати доступ до контенту з усіх куточків світу, сфера кіноперекладу набула особливого значення. Винятковою популярністю у наші дні користується саме китайський медіаконтент, який, займаючи вагоме місце на міжнародному ринку медіа, продовжує стрімкими темпами нарощувати свій вплив на усю кіноіндустрію в цілому.

Загалом, аудіовізуальний переклад визначають як переклад мультимедійного тексту. Українська дослідниця А. П. Мельник зазначає, що “специфікою аудіовізуального перекладу є передача змісту через слуховий і зоровий канали синхронно з тим, що зображено на екрані” (Мельник, 2015, с.110). Мається на увазі, що під час аудіовізуального перекладу до уваги береться не лише текстовий елемент, але й також візуальний та акустичний виміри. Дослідниця А. Сербан (Adriana Șerban) зазначає, що аудіовізуальний переклад ділиться на дві категорії: внутрішньомовний та міжмовний. До внутрішньомовного аудіовізуального перекладу відноситься субтитрування для людей з вадами слуху, аудіодискрипція для людей із вадами зору, субтитрування в прямому ефірі та субтитрування для опери та театру, а до міжмовного – усі види перекладу фільмів, серіалів та шоу з однієї мови на іншу (це субтитрування, дубляж та закадрове озвучення) (Șerban, 2004).

Що ж стосується понять перекладацьких технік та стратегій, то на думку американського теоретика Л. Венуті (Lawrence Venuti) термін “перекладацька стратегія” вживається для позначення широкого спектру дій перекладача, що включає і вибір тексту, і вибір способу відтворення мовних одиниць. У залежності від того, чи прагне перекладач зберегти культурні та лінгвістичні відмінності оригінального тексту, чи намагається зробити текст більш доступним і зрозумілим для цільової аудиторії, він поділяє перекладацькі стратегії на стратегії очуження (форенізації) та стратегії одомашнення (доместикації) (Venuti, 2001)

Поняття “перекладацькі техніки” за своєю природою різняться від поняття “перекладацькі стратегії”. Як зазначають дослідниці Л. Моліна (Lucia Molina) та А. У. Альбір (Amparo Hurtado Albir), від перекладацьких стратегій залежить власне процес перекладу, а від перекладацьких технік – його результат. На їх думку, перекладацькі стратегії стосуються перекладу усього тексту загалом, тоді як конкретні перекладацькі техніки застосовуються безпосередньо до перекладу текстових сегментів. У своїй праці дослідниці виділяють наступні види технік: адаптація, ампліфікація, запозичення, калькування, компенсація, описовий переклад, дискурсивне відтворення, усталений еквівалент, узагальнення, лінгвістична ампліфікація, лінгвістична компресія, дослівний переклад, модуляція, конкретизація, редукція, субституція, транспозиція та варіювання (Molina, Albir, 2002).

Ми дійшли висновку, що під час перекладу китайського медіаконтенту, для того, щоб максимально адаптувати оригінальний текст до українських реалій, у більшості випадках найдоречніше використовувати стратегію доместикації (згідно класифікації Л. Венуті). На це впливає низка факторів, серед яких найголовнішими є: приналежність китайської та української мови до різних мовних сімей та різних груп за типологічною класифікацією, що зумовлює відмінності між мовами на усіх мовленнєвих рівнях; значні розбіжності двох країн у культурному аспекті.

Застосування тих чи інших технік перекладу також залежить від вище зазначених особливостей. Опираючись на класифікацію Л. Моліни та А. У. Альбір, під час перекладу китайського серіалу “Барви наших спогадів” (《追着彩虹的我们》) ми найбільше застосовували такі техніки як: адаптація (використано для перекладу сталих виразів, прислів’їв, приказок, а також омофонів); ампліфікація (використано з метою додаткового пояснення або ж уточнення); редукція (використано для спрощення реплік та синхронізування субтитрів); модуляція (використано для заміни прямого перекладу фраз та реплік оригінального тексту на ті, які більш властиві мові перекладу); транспозиція (використано для зміни граматичної структури речення, з метою адаптації її до граматики мови перекладу); описовий переклад (використано з метою детальнішого пояснення певних термінів та слів з культурними конотаціями, що не властиві мові перекладу).

Отже, під час перекладу китайського медіаконтенту перекладач повинен вдаватися до низки різноманітних стратегій та технік, які зможуть зробити китайський аудіовізуальний продукт зрозумілим та доступним для українського глядача.

Список літератури:

1. Мельник, А. (2015). Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія: *Філологічна*, 58, 110 – 112.
2. Serban, A. (n.d.). *Introduction to audiovisual translation*. http://ics.leeds.ac.uk/papers/1lp/exhibits/16/IntroAVTranslation_Adriana_Serban.ppt
3. Venuti, L. (2001). *Strategies of translation*. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London and New York.

ЕВФЕМІЗМИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Науменко Станіслав Сергійович

доктор філософії

викладач кафедри східних мов Факультету іноземної філології

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

У кожній мові є слова, вживання яких інстинктивно або навмисно уникають, оскільки ті, хто говорить або слухає, вважають їх або неприємними, грубими, або неввічливими, низькими. Тому люди часто використовують замітники таких одиниць, їх і називають евфемізмами. Евфемізм бере свій початок у древніх табу, а з розвитком цивілізації він не іде з ужитку. І сьогодні в нашому сучасному суспільстві евфемізм як мовне мистецтво відіграє важливу роль у всіх мовах, у тому числі і в українській, і в китайській.

Китайські мовознавці, що займаються вивченням взаємозв’язків інтралінгвістики та екстралінгвістики, звертали увагу на категорії табу і

евфемізмів, аналізуючи їх з різних сторін. Так, Ван Бінцінь відзначав важливість вивчення табу і евфемізмів для теорії і практики перекладу (王秉欽, 2013). Тань Лінь, аналізуючи табу і евфемізми з погляду лінгвокраїнознавства, відзначив актуальність цієї проблеми як для носіїв мови, так і для іноземців (李凡, 2016).

Через те, що в китайській мові дуже багато омофонів, люди часто асоціюють якісь слова з небажаними явищами через співзвучність слів. Особливо це є характерним для деяких чисел. Число 7 (七) співзвучно слову “сердитися” (气); 4 (四) співзвучне слову “смерть” (死). У зв’язку з цим при виборі номеру телефону або машини люди намагаються уникати цих цифр і тягнуться до таких, які викликають приємні асоціації: число 168 (一六八) у складі номерного знаку автомобіля співзвучне словосполученню “багатіти усю дорогу під час руху” (一路发); 998 (九九八) співзвучне виразу “постійно багатіти” (久久发); 5878 (五八七八) співзвучні виразу “і я розбагатію, і жінка розбагатіє” (我发妻发). Таким чином, одним із головних способів утворення евфемізмів у сучасній китайській мові є фонетична алюзія. На переконання китайців, число має магичну силу і може безпосередньо впливати на життя людини. Внаслідок цього люди користуються числами, які можуть принести людині щастя і удачу, зокрема парні числа, благозвучні числа, і уникають чисел, які пов’язують із бідною, нещастям, наприклад, непарних чисел, чисел, співзвучних з неприємними явищами.

Головною причиною виникнення евфемізмів у сучасному Китаї є прагнення уникнути прямої назви негативних суспільних явищ. Так, коханку називають дорогою дівчиною “高价姑娘”, про любовний трикутник кажуть ноги на двох човнах “脚踏两只船”, замість “сімейна зрада” кажуть у когось є позародинна зустріч “有外遇”. Здавна існує вираз пан, що знаходиться на балконі будинку “梁上君子”, що означає “зłodій”. Цей евфемізм з’явився через те, що раніше зłodій при несподіваному поверненні господаря часто ховався на балконі будинку. Такий евфемізм вживається і в сучасній китайській мові (程蕾, 2006).

Таким чином, евфемізми – це важливе соціокультурне та лінгвістичне явище для сучасного та стародавнього Китаю, для його суспільства, яке можна знайти в усіх сферах життя людини. Це явище відображає специфіку розвитку цього народу та його мови.

Список літератури:

1. 王秉欽. (2013). 文化翻译学. 天津.
2. 李凡. (2016). 词语春秋. 北京.
3. 程蕾, 董乃斌. (2006). 唐帝国的精神文明 – 民俗语文学. 北京.

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ КОМПОНЕНТИ У ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ “ПСИХОТЕРАПІЯ В ТРАДИЦІЙНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МЕДИЦИНІ”)

Нестеренко Ольга Олегівна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Науковий керівник: Цимбал С. В.

Психотерапія стає все більш важливою в Китаї, оскільки обізнаність про проблеми психічного здоров'я та їх вплив на життя людей швидко зростає. Незважаючи на традиційні китайські методи лікування, такі як акупунктура (лікування, яке стимулює периферичні нервові гілки шляхом ін'єкцій у певні частини тіла), зелена терапія та традиційна китайська медицина, психотерапія є важливим інструментом у вирішенні психологічних проблем, з якими стикаються люди (Bond, 1996).

У психотерапевтичному дискурсі вербальні та невербальні компоненти є важливими елементами взаємодії між психотерапевтом і пацієнтом. Психотерапевт повинен звернути увагу на його мову і поведінку, тому що це може вплинути на сприйняття пацієнтом інформації і загальний настрій. Крім того, психотерапевт повинен звертати увагу на невербальні сигнали пацієнта, щоб зрозуміти його емоції та настрої і надати необхідну підтримку (Van Der Meulen et al., 2009).

При перекладі психотерапевтичних практик з китайської мови на українську виникає багато труднощів.

Проблематика перекладу китайських термінів, що пов'язані з психотерапією полягає у тому, що китайська медицина має власну традицію, систему термінів та концепцій, які часто не мають прямого еквівалента в західній медицині (Lee, 2002).

Одним з найбільш важливих принципів при перекладі китайських психологічних термінів є збереження точності та чіткості в передачі інформації. Це може включати вживання відповідних наукових термінів, стандартизацію термінології та врахування контексту.

До прикладу можемо взяти психологічний термін 抑郁症. Існує кілька перекладів цього терміну. Найбільш поширеним перекладом цього слова є “зневіра”, однак усталеним перекладом цього слова є “депресія”.

Інший приклад, що показує важливість чіткого перекладу слів в медичному напрямі це слово 感冒. В розмовній тематиці це слово має переклад “цікавитись”, якщо брати медичний напрям то цей термін має визначення як “застуда” (MDBG English to Chinese Dictionary, n.d.).

З цих прикладів можна зрозуміти, що кожне слово повинно мати чіткий переклад який буде доречно використовувати в перекладі психотерапевтичних медичних статтях та книгах.

Оригінал	Переклад	Перекладацькі техніки
心理阴影	психологічна травма	Усталений еквівалент
消化不良	Порушення травлення	Конкретизація
气	Життєва сила	Описовий переклад
格式塔心理学	Гештальтпсихологія	Усталений еквівалент
病情	Стан хворого	Усталений еквівалент

З наведеної таблиці ми можемо зрозуміти, що усталені еквіваленти використовуються найчастіше, тому що під час перекладу термінів важливо чітко розуміти значення перекладу, щоб максимізувати адекватність перекладу. В інших випадках використовуються такі прийоми, як описовий переклад та конкретизація.

Отже, з цього дослідження можемо зробити наступні висновки.

У психотерапевтичному дискурсі, вербальні та невербальні компоненти є важливими елементами взаємодії між психотерапевтом та пацієнтом. Психотерапевт повинен бути уважним до того, як він говорить та як виглядає, оскільки це може вплинути на сприйняття пацієнтом інформації та настроїв взагалі (Qian et al., 2001). Також, психотерапевт повинен бути уважним до невербальних сигналів пацієнта, щоб зрозуміти його емоції та настроїв, і надати необхідну підтримку.

Стосовно перекладу текстів, то одним з найбільш важливих принципів при перекладі китайських медичних термінів є збереження точності та чіткості в передачі медичної інформації. Це може включати вживання відповідних наукових термінів, стандартизацію термінології та врахування контексту.

Список літератури:

1. Bond, M. H. (1996). *The Handbook of Chinese psychology*. Oxford.
2. Foo, K. H., Merrick, P. L., & Kazantzis, N. (2006). Counselling/Psychotherapy with Chinese Singaporean clients. *Counselling/Psychotherapy With Chinese Singaporean Clients*, 13(2), 271 – 293.
3. Qian, M., Smith, C. W., Chen, Z., & Xia, G. (2001). Psychotherapy in China. *International Journal of Mental Health*, 30(4), 49 – 68.
4. Van Der Meulen, I., Van De Sandt – Koenderman, W. M. E., Duivenvoorden, H. J., & Ribbers, G. M. (2009). Measuring verbal and non – verbal communication in aphasia:

КАТЕГОРІЇ ВВІЧЛИВОСТІ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Олдріч Юліана Денисівна

студентка 5 курсу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка / An Language School Ikebukuro

Campus, Токуо, Япон

науковий керівник: Москальов Д. П.

В японській мові існує дуже високий рівень ввічливості, який проявляється в різних категоріях мовлення в залежності від соціального статусу, віку, статі та інших чинників.

Кейго – це категорії ввічливості в японській мові, що використовуються для вираження поваги до співрозмовника. Форми ввічливості можна розглядати як спосіб виразити повагу та визнання статусу або позиції співрозмовника, а також показати власну скромність. Кейго може використовуватися в різних соціальних контекстах, таких як бізнес, урядові установи, взаємодія зі старшими людьми, на суспільних заходах та урочистостях. Ця система ввічливості включає різні форми, які відрізняються за виразністю та ступенем формальності. (Patricia J. Wetzel, 2004).

У системі кейго можна виділити три основні категорії: сонкейго, кенджоуго та теїнеіго. Сонкейго використовується для вираження поваги до вищого статусу, посади, віку або соціальної позиції. Кенджоуго використовується для вираження скромності та показування поваги до співрозмовника, навіть якщо він має менший статус. (Patricia J. Wetzel, 2004).

Сонкейго – це одна з категорій кейго, яка використовується в японській мові для вираження поваги до вищого статусу, посади, віку або соціальної позиції співрозмовника. Використання сонкейго є важливою складовою японської культури ввічливості та етикету. Відмінними рисами сонкейго є використання спеціальних слів та граматичних конструкцій, які показують повагу до іншої людини. Наприклад, замість простого дієслова “іти” (iku), використовують вищу форму “сходити” (irassharu) для вираження поваги до співрозмовника. Крім того, деякі прикметники та займенники також мають свої відповідні форми сонкейго. Ця форма використовуються в різних ситуаціях, наприклад, в спілкуванні зі старшими людьми, взаємодії з вищими посадовими особами або під час офіційних подій та урочистостей. Використання сонкейго може допомогти зберегти гідність та повагу всіх учасників комунікації та допомогти забезпечити успішну взаємодію між ними. (Tae Kim, 2014).

Історія виникнення сонкейго пов'язана з культурою та ієрархічною структурою японського суспільства. Сонкейго розвивався протягом історичного періоду Едо (1603 – 1868), коли Японія перебувала під правлінням шогунату Токугава. Під час цього періоду була посилена соціальна ієрархія, і ввічливе мовлення стало дуже важливим у взаєминах між людьми різних соціальних статусів. (R. H. P. Mason, J.G. Caiger , 1972)

Сонкейго розглядається як вищий рівень ввічливості порівняно з двома іншими рівнями – “кендо” (ввічливість до отримувача) і “теіго” (проста мова). Вживання Сонкейго показує повагу до людини, з якою спілкуєшся, і вказує на ваш підпорядкований статус. Саме це поняття було активно використовуване в бізнесовому середовищі та в офіційних ситуаціях, де існує велика важливість дотримання формальності та поваги до вищестоящих осіб. Він включає в себе спеціальні граматичні форми та вирази, які вказують на велику повагу та підлеглість. (P.G. O'Neil, 2016)

Сонкейго все ще використовується в сучасній Японії, особливо в офіційних та бізнесових ситуаціях. Проте, частота його використання може варіюватись залежно від контексту та групи людей. У формальних бізнесових ситуаціях, особливо коли спілкується особа нижчого статусу з вищестоящим начальством або коли спілкується з клієнтами, вживання ввічливої мови залишається важливим. В цих випадках використовуються спеціальні граматичні форми та вирази, які виражають повагу та підлеглість. Проте, в повсякденному житті сонкейго може вживатись рідше. Молодші покоління виявляють меншу схильність до вживання формальних мовних виразів. Особи, які мають більш неформальні взаємини або працюють у менш ієрархічних середовищах, можуть використовувати просту мову. (Osamu Mizutani, 1992)

Таким чином, частота використання сонкейго в сучасній Японії залежить від контексту, соціального статусу і особистих уподобань говорника. Взагалі, сонкейго залишається важливим елементом японської культури та ввічливого спілкування, але його розповсюдження може бути менш широким у деяких сферах життя. (Patricia J. Wetzel, 2004)

Крім того, використання кейго також сприяє збереженню традиційних цінностей та культурних норм у японському суспільстві. Японці вважають, що використання відповідної форми ввічливості показує повагу до культурних традицій та ієрархії в японському суспільстві. (Osamu Mizutani, 1992)

Кейго є важливою частиною японської культури та мови, і використовується у великій кількості ситуацій в Японії. Основна причина використання кейго полягає в відображенні поваги, ввічливості та поваги до статусу особи, з якою спілкуються. Японці дуже цінують гармонію та мирну співпрацю в соціальному житті, і використання кейго є одним з інструментів для досягнення цієї гармонії. Використання відповідної форми ввічливості

залежно від соціального статусу та віку співрозмовника є важливою складовою поваги та взаємовідносин в японському суспільстві.

Отже, використання кейго в сучасній японській мові є важливою частиною японської культури та мови, яка допомагає підтримувати гармонію та повагу в японському суспільстві.

Список літератури:

1. Patricia, J. Wetzel (2004). *Keigo in Modern Japan: Polite Language from Meiji to the Present*. University of Hawaii Press.
2. Tae, Kim (2014). *A Guide to Japanese Grammar: A Japanese Approach to Learning Japanese Grammar*. Createspace Independent Pub.
3. Osamu, Mizutami (1992). *How to be Polite in Japanese*. Japan Times.
4. O'Neill, P. (2016). *Japanese Respect Language*. Tuttle Publishing. *Bilingual Reissue edition*, 43 – 58.
5. Mason, R. H. P., & Caiger, J.G. (1972). *A History of Japan*. Tuttle Publishing.
6. An Introduction to Japanese Keigo. (2016). Coto Academy.
<https://cotoacademy.com/japanese-keigo/>
7. Junichi. (2020). Japanese Business Speech 敬語 (Keigo). Sonkeigo and Kenjougo.
<https://www.japaneseammo.com/japanese-business-speech-%E6%95%AC%E8%AA%9E-keigo%E2%94%83sonkeigo-and-kenjougo/>
8. Humble Japanese. (2018). <https://maggiesensei.com/2018/11/24/humble-japanese-%E8%AC%99%E8%AD%B2%E8%AA%9E-kenjougo/>
9. Humble form – kenjougo/謙讓語. <http://japanesekeigo.weebly.com/humble-kenjougo.html>
10. The Japanese Polite Three: Teineigo (Keigo) (2019). <https://bondlingo.tv/blog/the-polite-three-teineigo-keigo/>

ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА НОСІЯМИ АЗІАТСЬКИХ ТА ІНДОЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВ

Оленич Олексій Петрович

студент 5 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.

Лінгвістична наука пройшла довгий шлях свого розвитку, починаючи від описового мовознавства, закінчуючи аналізом мов, розділенням мовних явищ та їхньою класифікацією. Однією з основних дилем сучасних досліджень залишається так звана теорія Сепіра – Уорфа – припущення, що мова може впливати на мислення її носіїв та визначає їхнє світосприйняття. Складність дискусії полягає в тому, що предмет дослідження, тобто мислення, віртуальна конструкція, яку неможливо безпосередньо аналізувати. Тому, хоча є безліч робіт, які розглядають мову як знакову систему та слова як знаки: у доробках Ф.Сосюра, Ч.С.Пірса, Ч.В.Морріса в цілому акцентується увага на сполученні значення і знака та на відношенні між знаками у тексті, натомість дослідження функціонування значення як

мовно – психологічного елементу відсутні. Найближче до погляду на зміст слова як окремого елемента мови підійшли Ч.С.Пірс та Р.О.Якобсон, але у свої роботах вони розглядали семантику слова у тісному зв'язку з їхніми репрезентантами. Такий підхід дає розуміння ролі знака і значення як елемента мовного потоку, але не надає вичерпної відповіді відносно природи значення і його ролі в мовно – психологічному комплексі нашої свідомості, а без глибокого усвідомлення функціонування змісту лексичних одиниць об'єктивний аналіз впливу мови на свідомість неможливий. Тому, на нашу думку, для подальшого розвитку лінгвістики та семасіології визначення не тільки природи значення, а і механізму його функціонування є надзвичайно важливим питанням.

Метою нашого дослідження стало виявлення спільних шаблонів та закономірностей уявлення навколишнього світу в певній культурно мовній групі для глибшого розуміння механізму функціонування мови, як психічного комплексу базових елементів та подальшого їх (елементів) компаративного аналізу з результатами інших культурно-мовних груп.

У попередньому дослідженні, що являє собою аналіз малюнків, за допомогою яких опитувані намагалися передати значення слова, ми ставили собі за мету ствердити чи відкинути твердження про те, що такі закономірності існують і, якщо можливо, їх визначити. Результати підтвердили припущення: під час аналізу робіт були виявлені закономірності у композиції малюнка та у використанні об'єктів для передання ієрархії значень і зв'язків між семами(масштабування, полярність, протиставлення і напрям руху). Праць у даній сфері поки що небагато. Із схожих за об'єктом дослідження робіт можна виділити доробки О.Фурмана та Л.Бородицького, у яких вони аналізували співвідношення напрямку письма, уявлення про орієнтацію простору та рух часу. Також вартими уваги є роботи Н.Гудмана про малюнок як про набір кореневих елементів, з яких складається його значення.

У теперішньому дослідженні головним завданням є виявлення закономірностей уявлення навколишнього світу представниками інших(крім українського) народів, особливо азійських, та подальшого порівняння отриманих даних між членами різних культурно-мовних груп.

Цей експеримент являє собою набір 26 слів, значення яких респонденти повинні передати малюнками. Сталі конструкції зображення навколишньої дійсності будуть виявленні шляхом аналізу і порівняння робіт респондентів. Рисунки анкети одного автора будуть співставлені як між собою, так і з рисунками інших учасників. Набір слів для анкети ідентичний попередньому дослідженню, що дасть змогу об'єктивно порівнювати результати представників різних мовно – культурних груп.

Ми вважаємо, що досконале розуміння функціонування значення та змісту слова як внутрішньо – мовного явища не тільки потенційно може дати нові інструменти для корисного застосування в психології, педагогіці

та лінгвістиці, а і відкрити дорогу до глибшого усвідомлення людської природи, мислення та поведінки.

Список літератури:

1. Бородицький, Л. (2008). Do English and Mandarin Speakers Think Differently About Time? *Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society*, 427 – 431.
2. Оленич, О. (2022). Вплив культури, мови та типу писемності на осмислення та сприйняття предметів явищ і понять навколишнього середовища. Київський Університет Бориса Грінченка.
3. Сосюр, Ф. (1998). *Курс загальної лінгвістики* (переклад Андрія Корнійчука та Константина Тищенка). Київ.
4. Фурман, О., & Бородицький, Л. (2007). Mental Time–Lines Follow Writing Direction: Comparing English and Hebrew Speakers. *Proceedings of the 29th Annual Conference of the Cognitive Science Society*, 1007 – 1011.
5. Яценко, Т., & Теслюк, П. (2005). Особливості застосування малюнкових методик АСПН та у практиці онтопсихологічного дослідження: *Контури порівняльного аналізу*. Психологія і суспільство, 4, 131 – 135.
6. Goel, V. (1995). *Sketches of Thought*, Cambridge, MA. MIT Press.
7. Goodman, N. (1996). *Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols*. The Bobbs – Merrill Company, Inc.
8. Kosslyn, S. (1980). *Image and Mind*, Cambridge, MA, Harvard University Press.
9. Kosslyn, S. (1996). *Image and Brain*, Cambridge, MA, MIT Press.
10. Houser, N., & Kloesel, C. (1992). *The Essential Peirce. Selected philosophical writings*. Indiana university press.

ПЕРЕКЛАД ПОЕТИЧНОЇ ЛІРИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТУРЕЦЬКОЮ, НА ПРИКЛАДІ ВІРША ВАСИЛЯ СТУСА “НАПЕВНО ТАК І ТРЕБА...”

Передерій Кирило Андрійович

студент 4 курсу кафедри тюркології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

науковий керівник: Киричук – Хассан Саїд Хассан У. І.

Переклад поезії іноземною мовою вимагає від тлумача не тільки ґрунтовного знання мови перекладу, але й засад поетичного перекладу, які мають певні відмінності від перекладу рідною мовою. Переклад поезії важливий з точки зору лінгвокультурного надбання тієї чи іншої мови, адже концентрує в собі культурні, лінгвістичні та літературні особливості народу, яким його було породжено. Вірші Василя Стуса несуть особливо цінні для історії української державності символи, реалії та контекст. Наразі турецьке літературне поле не забезпечене великою кількістю якісних перекладів українських поетів, саме тому, щоб виокремити теоретичні засади та застосувати їх на практиці і було проведено це дослідження.

Поетичний переклад виконує не тільки інформаційну функцію, а й естетичну, збагачуючи образами та сенсами культуру, мовою якої було

перекладено твір (Юричкова, 2011). Засади поетичного перекладу розглядали такі українські перекладачі та перекладознавці як І. Франко (4), М. Зеров (1), В. Коптілов (2). На основі їхніх праць було окреслено такі правила поетичного перекладу – план форми: дотримання метричних особливостей, типів та схеми римування, евфонії, кількості складів у рядку, кількості рядків у строфі першотвору; план змісту: дотримання стилю, передача тропів та головного змісту замість другорядного змісту оригіналу.

Застосовуючи виділені українськими перекладачами засади, було зроблено переклад вірша В. Стуса зі збірки “Час творчості” (3) “Напевне, так і треба...”, який зображує сцену прощання поета з сім’єю через його перше ув’язнення. В плані форми, оригінальний вірш має ямбічний віршовий розмір, кількість складів 7 і 6, які чергуються, жіночу риму у рядках з 7 – ма складами та чоловічу у тих, що з 6 – ма, а схема римування має вигляд “абаб”.

Переклад передає віршовий розмір та типи рим оригіналу, але усі інші аспекти форми зазнали певних змін, які розглядатимуться построчно. Так само аналізуватиметься і план змісту.

Напевне, так і треба – (ж) 7

судилося бо так: (ч) 6

упали зорі з неба (ж) 7

і надломили мак. (ч) 6

Tam böyle olmalıydı, (ж) 7

yazgı gerektirdi: (ч) 6

yıldız gökten düştü (ч) 6

ve gelincik kırdı. (ч) 6

Схема римування в першому чотиривірші була частково змінена, адже перший і третій рядок не римуються, в ньому ж відрізняється тип рими та кількість складів (6 замість 7 – ми). Невпевненість автора у необхідності події в перекладі стала твердим переконанням (“напевно” – olmalıydı (мало б бути)), а “зорі” стали “зорею” (yıldız) та, замість “надломлення” маку, “зламали його” (kırdı).

Така знялася хвища – (ж) 7

ні неба, ні землі, (ч) 6

лиш чорне кладовище (ж) 7

по нищеній ріллі. (ч) 6

Öyle fırtına çıktı ki (ж) 8

hem gök, hem yer sardı, (ч) 6

ama koyu mezarlık (ж) 7

manzarada kaldı. (ч) 6

Другий чотиривірш притримується тої ж схеми римування та типів рим у рядках як і оригінал, за виключенням того, що п’ятий та сьомий рядки не римуються. Лише п’ятий рядок має відмінну кількість складів від першотворової. У змістовому аспекті варто виділити запропонований

відповідник слову “хвища” – “firtina” в п’ятому рядку; в шостому застосований антонімічний переклад, як тип перекладацької трансформації (ні... ні – hem ... hem), а також додано дієслово “sarmak” (накривати, покривати) адже турецьке речення не може обійтися без дієслова. Найбільших змін у цьому чотиривірші зазнав восьмий рядок, в якому першотворовий образ був повністю замінений за допомогою генералізації (винищене рілля – manzara (вид, горизонт)) і, так само як і в попередньому рядку, було додано дієслово “kalmak” (залишатися).

Залопотіла злива, (ж) 7

мов залива – гай – гай! (ч) 6

Кохана, будь щаслива! (ж) 7

Коханий мій – бувай! (ч) 6

Yağmur sert damlıyordun (ж) 7

Sesli gürültüyle, (ч) 6

Vedâ’laşıyorduk. (ж) 7

Ailem, güle güle! (ч) 6

Третій чотиривірш абсолютно повністю відповідає оригіналовій кількості складів у рядку, типу рими та схемі римування. В змістовому плані, у цій строфі було зроблено найбільше змін. Щоб збалансувати відповідність “злива” та “yağmur” (дощ), було додано слово “sert” (суворо, сильно), таким чином рясність дощу відповідає рівню зливи. Продовжує опис сили зливи і десятий рядок, але, замість буквального перекладу, шляхом повної заміни було передано шум опадів (“гай – гай” – “gürültü” (шум)). В одинадцятому рядку фраза “будь щаслива” було перекладена описовим методом перекладу “Vedâ’laşıyorduk” (ми прощалися). Це було також зумовлено необхідністю заримувати одинадцятий рядок з дев’ятим, що неможливо було б реалізувати у випадку використання наказового способу дієслова другої особи однини (“kal” – залишайся, “ol” – будь), або присвійного афіксу першої особи однини (aşkım – моя кохана). Переклад дванадцятого рядка об’єднує образ “коханої” з попереднього рядка та “коханого” у образ “сім’я” (ailem), адже автор має на увазі дружину та сина, себто “сім’ю”.

Теоретичне підґрунтя, яке утворюють правила перекладу поезії, укладені перекладознавцями ХХ ст., позитивно впливає на еквівалентність перекладеного вірша відповідно до першотвору. Завдяки чітким рекомендаціям перекладач може чітко відтворити не тільки форму, а й зміст першотвору, позаяк фокусування в перекладі на головному змісті унеможлиблює перевантаження перекладу другорядними деталями або взагалі заміну основних образів допоміжними. Було доведено, що переклад іноземною мовою із застосуванням теоретичних засад поетичного перекладу українською є можливим і відповідає нормам еквівалентності. Перспективи подальших досліджень вбачаються у синтезі порад поетичного перекладу з української турецькою мовою після опрацювання більшої кількості практичного матеріалу.

Список літератури:

1. Зеров, М. (1960). *Нове українське письменство: Історичний нарис. Випуск перший*. Мюнхен.
2. Коптілов, В. (2002). *Теорія і практика перекладу: Навч. посіб.* Київ.
3. Стус, В. (2001). *Зібрання творів. У 3-х т. Василь Стус. Т. 2. Час творчості*. Київ.
4. Франко, І. (1980). *Зібрання творів у 50 тт. Т. 39. Літературно – критичні праці (1911 – 1914)*. Київ.
5. Юричкова, В. (2011). Актуальні питання перекладу римованої поезії (на матеріалі словацьких перекладів творів українських митців). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 26, 207 – 210.

КОНЦЕПЦІЯ СМЕРТІ У ТВОРЧОСТІ ЮКІО МІШІМА

Плужник Поліна Олегівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Юкіо Мішіма, видатний японський письменник, є широковідомим дослідником невичерпної та хвилюючої багатьох теми смерті у своїх літературних творах. Протягом всього творчого шляху він заглиблюється в різні виміри смертності, висуваючи смерть як постійний аспект, що має глибоке значення для його персонажів. (Humphreys & Stokes, 2011)

Смерть посідає центральне місце в літературному доробку Мішіми, відображаючи його захоплення мінливістю людського стану на цій планеті і швидкоплинністю життя. Його герої часто борються з екзистенційними питаннями, розмірковуючи про крихкість свого існування та неминучість смерті. Японський письменник майстерно зображує психологічний та емоційний вплив смерті на людей, висвітлюючи їхні страхи, тривоги та бажання перед обличчям невідомості.

Яскравою особливістю Мішіминого зображення смерті є естетичний аспект, якого він їй надає. Він представляє смерть як вид мистецтва, пронизаний красою, елегантністю та глибоким відчуттям театральності. Герої літератора часто прагнуть досягти “ідеальної” смерті, такої, що відповідає їхньому ідеалізованому баченню краси і справляє незабутнє враження. Естетизуючи смерть, Мішіма пропонує унікальний погляд на її трансформаційну силу та привабливість. (Sipos, 2021)

Мішіма часто вбудовує смерть у культурні та традиційні рамки японського суспільства. Він включає такі ритуали, як сеппуку (японське ритуальне самогубство шляхом розрізання живота мечем) та кодекс честі самураїв, які відображають історичні практики та вірування Японії, пов’язані зі смертю. Переплітаючи смерть з цими культурними елементами, Мішіма досліджує складний взаємозв’язок між традиціями, честю та

індивідуальним досвідом смерті. Він розглядає, як суспільні очікування та норми формують сприйняття смерті та впливають на особистий вибір.

У творах Мішіми смерть часто слугує шляхом до трансцендентності та засобом залишити по собі тривкий спадок. Персонажі прагнуть подолати обмеженість свого земного існування, прагнучи до певної форми безсмертя через свою смерть. Творець представляє смерть як можливість досягти глибокого відчуття значущості та залишитися в анналах історії. Ця тема відображає його власну заклопотаність ідеєю героїчної смерті та його особисті переконання щодо прагнення до вічної слави.

Смерть у творчості письменника нерозривно пов'язана з питаннями ідентичності. Персонажі борються з власним “я” та впливом смерті на їхнє відчуття буття. Мішіма вивчає складнощі формування ідентичності перед обличчям смерті, вивчаючи, як люди протистоять своєму справжньому “я” і примиряють своє існування з неминучою кінцівкою. Цими роздумами Мішіма запрошує читачів замислитися над фундаментальними питаннями мети життя, ідентичності та фінального сенсу смерті. (Johnson, 2013)

Хоча ці пункти дають загальне уявлення про концепцію смерті у творчості Юкіо Мішіми, важливо безпосередньо ознайомитися з його романами, оповіданнями та есеями, щоб отримати повне уявлення про нюанси його життєвого дослідження смертності.

Список літератури:

1. Humphreys, M., & Scott Stokes, H. (2011) Yukio Mishima. *The British Journal of Psychiatry*, 199 – 274.
2. Sipos, G. T. (2021) Japanese Literature in Romanian Translation: The Case of Yukio Mishima. *Annals of the West university of Timișoara. humanities series*, 131 – 139.
3. Johnson, L. (2013) Yukio Mishima, the Unambiguous, and Myself: *Living through a Writer's Legacy. Advances in Literary Study*, 1, 50 – 53.

КАЗКОВА ЕСТЕТИЗАЦІЯ ДІЙНОСТІ У ВІРШАХ ПОСТА ТАУМАННИКА – ГУ ЧЕНА

Попова Марія Дмитрівна

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
університету імені Бориса Грінченка*

Про поезію Гу Чена, а особливо про красу в його віршах писати достатньо важко. Гу Чен з самого раннього дитинства не мав друзів, він багато часу проводив на природі, спілкуючись з вигаданими героями зі світу тварин і рослин. У 1964 р, коли йому було 8 років, у вірші “Тополя” (杨树) він написав дивовижні рядки:

我失去了一只臂膀，
就睁开了一只眼睛(1) (倾城)

*Я втратив руку,
Але відкрив очі*

Вже у віршах юного поета з'являється мотив самотності. Це пов'язано безпосередньо з розлукою з матір'ю під час “культурних гонінь”. У 1969 р.

Ґу Ченові з батьком довелося виїхати в село ходу провінції Шаньдун на “перевиховання”. Батько і син оселилися подалі від села, Ґу Чен був наданий самому собі, ні з ким не спілкувався, внаслідок чого став замикається в собі, занурюючись у світ мрій. Він побудував дивовижний казковий світ, в створенні якого бере участь головний елемент – краса. Це чистий, невинний і незаплямований брудом реальної дійсності світ. Вірші цього періоду ліричні, невимушені, вражають своєю наповненістю світлом, повітрям, звучанням, заворожують казковістю (2) (Цзяхуа, 1989). Ґу Чен ніби хоче сховатися від того жаху, який він переніс, від своєї самотності. Він вигадує казковий світ, світ де немає людей, проблем, де є тільки він, і його ідеальний світ, який не може зашкодити поету. Ґу Чен був прозваний “казковим поетом”. Вірш “Я – норавлива дитина” (“我是一个任性的孩子”) демонструє уявлення Ґу Чена про казковий світ.

“Я – норавлива дитина” є монолог поета про життя. Він немов творець, який за допомогою різнобарвного пір'я описав своє казкове місто з різноманіття образів і символів. Але зображуючи вигадану реальність, він показав своє вразливе місце. В одному вірші переплітаються почуття прекрасного і почуття страху і паніки.

Вибір амплуа дитини був обумовлений вмістом внутрішнього світу поета, його психологією. Ґу Чен вкрай чутливо і вразливе реагує на все, що відбувається навколо. Очима дитини він передає тугу, надію, любов. Погляд на світ очима дитини говорить про глибину погляду людини дорослого. Сховавшись за чистотою і наївністю дитини, він іде від важкого почуття відповідальності, властивого тільки дорослим. Протягом вірша, чітко простежуються образи естетизації казковості поета. Описуючи казковий світ, побудований на дитячих мріях і спогадах, у поета мимоволі спливає образ матері. Даний образ відповідає настрою усього вірша і його атмосфері чистоти, материнської ніжності:

也许	Можливо
我是被妈妈宠坏的孩子	Я розпещена дитина своєю
我任性(1) (顾城)	мамою
	Я норавливий

Далі рухаючись віршом можна побачити, що світ Ґу Чена – це далекий пейзаж. У ньому не тільки хвилі, веселі річки, пагорби, а й вітер, величезні гори:

我想画下遥远的风景	Я хочу намалювати далекі	
画下清晰的地平线和水波	пейзажі	
画下许许多多快乐的小河	Намалювати	чіткі
画下丘陵 (1) (顾城)	горизонти і хвилі	

*Намалюй багато радісних
річок
Намалювати пагорби*

Побудований поетом світ зовсім не складний і різноманітний. В його основі лежать лише два елементи: гори і води. Гори мають пагорби і височини, води – моря і річки. Перше – символ міцності і спокою, друге – символ руху і м'якості(3) (艳华, 2010). Поет любить пейзаж, не тільки як засіб зображальності, а й дивиться на нього як на невід'ємну частину життя людини. Казка, як відомо, є вікном у світ вигаданий, космічний, а природа є кращим ґрунтом для створення цієї казки. У віршах Гу Чена речі в природі повні життя, мають свою мову і почуття, можуть вступати в діалог з поетом, і є однією з головних складових особливого просторового світу Гу Чена.

Таким чином, можна зрозуміти, що пристрасть і особливий порив до краси неминуче призвели Гу Чена до страху за власний світ фантазій. Світ казок був для автора абстрактним, намріяним світом. Його моделювання життя зводилося до створення нереального в реальному. Застосовуючи образи гір, річок, неба, очей, панди, поет малював свій вигаданий світ, в якому він так і не зміг існувати.

Список літератури:

1. 城, 顾. (n.d.). 顾城诗集. <http://www.Lz13.cn/Shiju/67090.html>.
2. Цзяхуа, Я. (1989). 朦胧诗论争 Збірник критичних статей про “туманну поезію”. 学苑出版社.
3. 艳华, 吴. (2010). Chinese and Western Philosophy on Man and Nature. 科技信息.

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ОНОМАТОПЕЇЧНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛАХ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ АНІМАЦІЇ)

Попович Аліна Леонідівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Городиська. О. А.*

Звуконаслідування, звуковідтворення або ономапопея (грец. *Onomatopoeia* – творення назв) – звукова імітація реальних явищ: намагання шляхом спеціального підбору та концентрації звуків мови – алітерацій чи асонансів – відтворити звуки, що існують у реальному навколишньому світі (Кобелянська, 2013).

Теоретичний аспект дослідження ономапопеїчної лексики в японській мові надає глибоке розуміння природи та особливостей цього явища. Ономапопеїчні слова в японській мові є потужним інструментом передачі

звуків, зображення руху, емоцій та ситуацій. Вони допомагають створювати живі та експресивні образи й додають колориту.

Велика кількість дослідників по всьому світі працювала над вивченням та аналізом японської ономапеї. Було виявлено, що це не просто звукове наслідування, а складний систематизований лексичний шар, який відображає культурні, соціальні та емоційні аспекти японського суспільства. Розуміння основних принципів та характеристик ономапеїчної лексики дозволяє краще оцінити роль і значення цих слів у японському мовному просторі.

Найбільш розповсюджена та затверджена класифікація ономапеї в японській мові ґрунтується на трьох класах ономапів:

- 擬音語 (гіонго) – слова, що імітують звуки, які здійснюються об'єктами неживої природи, у тому числі при впливі на них людиною;
- 擬声語 (гісейго) – слова, що імітують голоси та всілякі звуки, які здатні видавати тварини, птахи та людина;
- 擬態語 (гітайго) – слова, що імітують фізичний та емоційний стан, зміни ситуації та ін.

І. Таморі розділяє всю ономапеїчну лексику за ознакою сприймання або несприймання на слух (автор оперує англійськими термінами *audible or not*) на звукову ономапею (*sound*) та ономапею способу дії (*manner*) (Таморі, 1999).

Японська реклама – яскравий та наочний приклад використання ономапеї. В рекламі дуже розповсюджене використання кольорового пакування для товарів з додаванням численних звуконаслідувальних та звукообразних лексичних одиниць.

Японська анімація – широке поле для дослідження ономапеїчної лексики. За останні кілька років аніме стало “формою масового розважального контенту, який немає меж”. Найбільші світові стрімінгові сервіси виводять японську анімацію на вершини рейтингів. Аніме викликає захоплення серед широкого загалу глядачів та має значний вплив на глобальну культурну сферу.

Використання ономапеїчної лексики є важливим елементом в японській анімації. У своєму інтерв'ю присвяченому випуску фільму без слів, він зазначає, що ономапеїчні слова характеризують японську мову. Ономапеї створюють унікальну атмосферу, надають комічного ефекту, підсилюють враження від дій та збагачують сприйняття глядачів.

Одним зі способів передачі ономапеїчної лексики є заміна частини мови. Застосування його доречно в випадках, коли точна передача звуку перестала бути необхідною чи є навіть зайвою зі стилістичного аспекту. Розповсюдженим способом передачі ономапів є запозичення, тобто передача іншомовного слова шляхом транскрибування або транслітерації. Також можна використати описовий метод додавання у перекладі ономапів (Дмитрук 2019).

Основні способи передачі японської ономапопеї в анімації включають використання писемної форми, звукових ефектів, голосового супроводу та візуальних засобів. Варто пам'ятати про метод контекстуальної адаптації: Ефективна передача японської ономапопеї в фільмах вимагає ретельного розгляду контексту, оскільки ономапопеїчна лексика глибоко вкорінена в японській культурі перекладачі використовують слова, які зрозумілі українській аудиторії. Це дозволяє створити цікаве вираження звуків, рухів та емоцій у персонажів. Використання ономапопеї розширює можливості сприйняття та емоційного занурення глядачів.

Дослідження способів передачі ономапопеїчної лексики українською мовою використовуючи як основу японську анімацію має велике значення, оскільки воно сприяє кращому розумінню мовних особливостей та культурного контексту японської анімації, а також сприяє розвитку творчого потенціалу перекладачів, акторів дубляжу та інших професіоналів, які працюють над перекладом та локалізацією японської анімації.

Список літератури:

1. Кобелянська, О. (2013). *Дослідження явища ономапопеї в японській лінгвістиці. Мовні і концептуальні картини світу*. Київ.
2. Tamori, I., Schourup, L. (1999). *Onomatopoe: Keitai – to imi (Onomatopoeia: Form and meaning)*. Tokyo: Kurosio Publishers.
3. Medvediv, A., & Dmytruk, A. (2019). *Peculiarities of conveying the structural and semantic specificity of Japanese onomatopoeia in the translation of texts of advertising character*. Lutsk.

ЛЕКСИКО-ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОВІСТІ СУНЬ ХАОХУЕЯ “ЗАГАЛЬНЕ ПОЯСНЕННЯ СТВОРЕННЯ ІМПЕРІЇ ЦІНЬ” (《大秦帝國是中國文明的正源》)

Рекротюк Аліна Вікторівна

*студентка 4 курсу, кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Ситник Ілона Василівна

доктор філософії

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов Київського
університету імені Бориса Грінченка*

Поглиблення міжнародної співпраці України та Китаю спонукає до більш прискіпливого вивчення його історії та культури. Відомо, що специфічна лексика та фразеологія є найкращим джерелом, що містить інформацію про звичаї та традиції народу. Саме тому, якісний переклад історичних та художніх текстів, де особливу увагу приділяють дослідженню фразеологізмів та лексичних особливостей є найбільш важливим у наш час.

“Китайська мова належить до китайської групи синотибетської мовної сім’ї, за морфологічною класифікацією належить до кореневих (ізолюючих) мов” (Ситник, 2021). Вона має свої типологічні особливості, що відрізняє її від європейських мов, а саме, слова – класифікатори, особливості вживання прикметників, омонімія слів та тонів.

Фразеологічні вирази є невід’ємною складовою лексики китайської мови. Абсолютно правильним на нашу думку є твердження, що “Фразеологія – це одна з найхарактерніших і найоригінальніших галузей мовотворчості народу. В ній найбільш виразно й повно виявляються народна мудрість і дотепність, специфіка народного мислення” (Соболевська, 2018). На думку провідних китайських вчених Тань Аошуан (谭傲霜), Цзинь Тао (金涛), Ван Сяоцянь (王小骞) та ін. китайські фразеологізми являють собою призму, через яку люди сприймають навколишній світ та формують своє мислення. Їх називають “фразеологізмами часу та простору”.

Відповідно до китайської картини світу орієнтація у просторі базується на розташуванні Сонця в небі, себто південь (南) відображає кульмінаційну точку Сонця, далі по відношенню до півдня виокремлюється схід (东), захід (西) та північ (北). На основі чотирьох сторін світу, виділяють ще такі параметри: вгорі, внизу (上下); ліворуч, праворуч (左右); попереду, позаду (前后); по центру і на околицях (中外) та всередині і зовні (内(里)外) (Цимбал, 2018).

Абсолютно вірною є наступна теза: “Час є найважливішим аспектом моделі світу, системою відношень, що відображає тривалість існування, ритм, темп, послідовність, координацію зміни станів культури в цілому та її елементів, їх смислової наповненості для людини” (Цимбал, 2018).

Лексеми 前 / 后 та 上 / 下 є просторовими метафорами. Вони утворюють так звану лінійну схему розуміння часу, яка відображає ідею того, що минуле знаходиться позаду, а майбутнє – попереду.

Окрім вже зазначених лексем, ми виділяємо основні слова – вербалізатори, що використовуються для позначення концепту “Час” в китайській мові: 日 – день; 月 – місяць; 年 – рік; 冬 зима, 春 весна, 夏 літо, 秋 осінь та (时) 代 – епоха/покоління.

Класифікацією китайських фразеологізмів лінгвіста Ма Гофаня (马国凡) вважають найпопулярнішою. Він виділяє п’ять основних розрядів китайських фразеологізмів: “се хоу юй” (歇后语) – недовомки – інакомовлення; “су юй” (俗语) – приказки; “янь юй” (谚语) – прислів’я; “гуань юн юй” (惯用语) – фразеологічне поєднання; “чен юй” (成语) – готовий вираз. “Чен юй” мають стійку структуру та найбільш повно виражають концепти “Простір” і “Час”, тому ми приділили найбільше уваги саме цьому виду фразеологізмів.

Список літератури:

1. Ситник, І. (2021). Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IX(76), 64 – 67.
2. Соболевська, О. (2018). *Українські фраземи й особливості їх творення*. Львів.
3. Цимбал, С. (2018). *Вербалізація концептів простір (空间) і час (时间) у сучасній китайській мові (на матеріалі фразеологізмі)*. Київ.
4. 孙皓晖. (2012). *大秦帝國是中國文明的正源*. 上海人民出版社

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТАЄМОВНОГО ДИСКУРСУ НА МАТЕРІАЛІ ВИСТУПІВ ХУ ЦЗІНЬТАО ТА СІ ЦЗІНЬПІНА

Ремінна Дар'я Василівна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук
декан Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

XXI століття стало для Китаю часом радикальних змін в усіх аспектах життя. Країна наразі являє собою не лише новий “центр тяжіння” економічних сил, але й привернула до себе пильну увагу на світовій політичній арені. Шведський китаєзнавець Майкл Шенхальс характеризує китайський політичний дискурс як “формалізовану мову”. Вона складається з “правильних формулювань” (提法 *tifa*) та “розширеної аудиторії” (大众 *dazhong*) (QingCao, 2014). Також дослідники наголошують на опорі на культурні традиції та внутрішньо культурну інтертекстуальність. Однією з таких лінгвокультурних явищ є стратегема. В дискурсі вона сприяє конструювання бачення ситуації в термінах протистояння, боротьби або зазвичай плану. Більш того виступає як стереотипний образно – асоціативний комплекс, який є значущий для соціуму (Mathieu Duchâteland François Godement, 2009).

Для країни комуністичної форми правління характерне певне мисленнєве кліше. Яскравими прикладами цього є наступні політичні діячі: Ху Цзіньтао та Сі Цзіньпін.

Відтоді, як Ху Цзіньтао обійняв посаду голови партії й президента (2003 – 2013 роки) та поставив акценти на “науковому розвитку” (科学展望 *Kēxuédīngzhǎn*), “людина на першому місці” (以人为本 *yǐrénwéibēn*), “гармонійне суспільство” (和谐社会 *hexiéshehui*) його позицію дуже часто інтерпретували як розмахування маоїстським прапором (Yongnian Zheng, 2007). Починаючи з 2013 року країну очолив Сі Цзіньпін, та після було відбулась значна активізація зовнішньополітичного дискурсу Китаю та введена низка концепцій, якій визначали майбутній курс. Одним з таких

стала “китайська мрія” яка є досить схожа до “американської мрії”. Дана назва теж активує певний асоціативний ряд та формулює очікування (4) (Tanina Zappone). Базуючись на загальнодоступних текстах промов двох лідерів можна також виділити наступні характерні особливості:

- активне вживання веньянізмів (文彦词语) та фразеологізмів (成语)
- гасла. Короткі та лаконічні.
- використання формальних та традиційних висловлювань, що відображають шанобливе ставлення до влади та інституцій. Керманіч використовує високопіднесену мову, включаючи історичні алегорії та метафори, що підкреслюють важливість традицій та культури Китаю.
- риторичні прийоми, що сприяють підсиленню авторитету та впливу політичних лідерів. Це може охоплювати використання формальних титулів та звернень, які відображають рівень посади та статус політика.
- національні символи. Досить часто вживаються національні символи, такі як “Дракон” та “Фенікс”, щоб підкреслити китайські цінності та традиції.
- висока риторика, а саме: повторення та паралелізм, щоб зробити свої виступи більш переконливими.
- акцент на патріотизмі та національних інтересах у своїх виступах.
- стриманість у висловлюваннях. Обидва політики зазвичай виступають досить стримано та обережно у своїх висловлюваннях, уникаючи прямої критики.

Варто зазначити, ще принцип, якого намагаються дотримуватись всі політичні діячі КНР “три цілі однієї лінії” – це означає, що всі слова та дії повинні відповідати інтересам Китаю, Комуністичної партії Китаю та китайського народу.

Список літератури:

1. Qing, Cao. (2014). The ritualistic quality of political discourse in the era of Jiang Zemin *Discourse, Politics and Media in Contemporary China*, 26 – 27.
2. Mathieu Duchâtel and François Godement. (2009). China’s Politics under Hu Jintao. *Journal of Current Chinese Affairs*, 7 – 8.
3. Yongnian, Zheng. (2007). ‘Harmonious society’ and ‘Harmonious world’: China’s policy discourse under Hu Jintao. *University of Nottingham China Policy Institute, Briefing Series*, 26, 4.
4. Tanina, Zappone. (2018). Translating Xi Jinping’s speeches: China’s search for discursive power between political correctness and external propaganda. *Kervan, International Journal of Afro – Asiatic Studies*, 254 – 255.

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ СУБТИТРІВ СЕРІАЛУ “ТОБІ І БУДДІ ВІРНИЙ Я” (《不负如来不负卿》)

Розпотнюк Діана Олексіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
Ван Анна Едуардівна
викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Під впливом східної культурної хвилі, набирає все більшу популярність китайський аудіовізуальний контент. Разом зі зростанням попиту на нього, набуває більшого поширення і відносно нова сфера перекладу – аудіовізуальний переклад. Одним з найпопулярніших та затребуваних видів аудіовізуального перекладу є субтитрування. Воно вважається найбільш фінансово вигідним та швидким, а також сприяє збереженню атмосфери першотвору та вивченню іноземної мови через використання оригінальної аудіодоріжки (Ghaemi, Benyamin, 2010).

Переклад субтитрів містить низку труднощів та нюансів, на які потрібно звернути увагу, аби досягти якісного перекладу. Так, окрім складнощів передачі культурних та мовних особливостей першотвору, перекладачі також зіштовхуються з текстовими та формальними обмеженнями. Текстові обмеження – це обмеження, які накладає на субтитри візуальний контекст аудіовізуального твору, тоді як формальні стосуються способу подання субтитрів (Khalid, 2016).

Зважаючи на всі ці обмеження, семантичні розбіжності лексики та культурні відмінності, що унеможливають дослівний переклад, невід'ємною частиною перекладу є застосування перекладацьких трансформацій. Щоб при перекладі зберегти Лексико-стилістичні особливості першотвору, необхідно вдаватись до лексичних та стилістичних трансформацій.

Український вчений – перекладознавець Карабан В. І. виділяє такі лексичні трансформації: генералізація значення слова, додавання слова, вилучення слова, конкретизація значення слова, зміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, перестановка слова (2004). До вже вказаних Клименко І. М. та Зоренко І. С. також додають модуляцію, транскрипцію, транслітерацію, антонімічний переклад, калькування (2012).

Щодо стилістичних трансформацій, то українські вчені Науменко Л. П. та Гордєєва А. Й. виокремлюють такі: логізація, експресивація, архаїзація, модернізація (2011).

Переклад з китайської на українську вимагає активного застосування перекладацьких трансформацій, оскільки окрім вже зазначених труднощів і обмежень аудіовізуального перекладу, перекладач також зіштовхується зі складнощами, які створюють особливості китайської мови. Так, наприклад, склад піньїну в китайській вже може виступати окремим словом, і частіше в одному китайському слові кількість таких складів складає один-три. Тому, китайською за певний проміжок часу можна донести більше інформації, ніж українською. Через це аудіовізуальний переклад з китайської вимагає

значної компресії. Під час перекладу серіалу “Тобі і Будді вірний я” (《不負如来不負卿》) активно використовувались такі лексичні трансформації: додавання слова, антонімічний переклад, модуляція, вилучення та перестановка слова. Щодо транскрипції та транслітерації, то було з’ясовано, що замість використання їх як окремих перекладацьких трансформацій, краще вдатись до вже існуючих систем транскрибування, які є певним поєднанням цих двох лексичних трансформацій, щоб уникнути широкої варіації перекладу слів та зробити текст більш зрозумілим для широкої аудиторії. Окрім лексичних трансформацій знайшли в перекладі своє застосування і стилістичні трансформації. Так, аби підкреслити атмосферу минулого, в якому відбуваються події серіалу, було використано архаїзацію. Також, щоб підсилити експресивність тексту і зробити мову більш живою, активно використовувалась експресивація.

Отже, аби надати українському глядачу якісні субтитри, що не лише передадуть зміст першотвору, але і його лексичні та стилістичні особливості, перекладачам необхідно вдаватись до різних лексико – стилістичних трансформацій, які допоможуть зменшити кількість упущених елементів до мінімуму.

Список літератури:

1. Ghaemi, F., & Benyamin, J. (2010). Strategies used in the translation of interlingual subtitling. *Islamic Azad University, Science & Research Branch*, 39 – 49.
2. Khalid, K. (2016). An introduction to subtitling: challenges and strategies. *International journal of comparative literature and translation studies*, 122 – 129.
3. Карабан, В. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово–стилістичні проблеми*. Вінниця.
4. Клименко, І., & Зоренко, І. (2012). Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. *Філологічні студії*, 8, 84 – 90.
5. Науменко, Л., & Гордєєва, А. (2011). *Практичний курс з англійської мови на українську: навч. посіб.* Вінниця.

ГУМОР В СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМУ “グッドモーニングショー”)

Рустамова Євгенія Назимівна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

“Пояснення гумору багато в чому схоже на розтин жаби, ви дізнаєтеся багато нового в процесі, але в кінці ви вбиваєте її.”

Гумор можна пояснити як доброзичливо-глузливе ставлення до чого-небудь, спрямоване на викриття недоліків; уміння подати, зобразити щось у комічному вигляді (Словник української мови). Проте як на мене, гумор – це частина культури, де через призму комічності можна подивитися на життєві для людей ситуації. І у кожної країни є своя так звана “жиза”, про яку їм не набридає жартувати. Проте здебільшого вона доступна на локальному рівні, тобто зрозуміють її лише місцеві. Особливо це стосується Японії.

Справа в тому, що японський гумор дуже high context, тобто без поняття контексту незрозуміло, що смішного. Дуже великий відсоток японського населення виріс в однакових умовах дивлячись однакові ТВ – шоу, слухаючи однакову музику, підкоряючись однаковим правилам. У будь-якій сфері життя Японії можна відчутти так зване “всі розуміють все без слів, всі на одній хвилі, всі в курсі справи”. Тому якщо ти не виріс у Японії, як не крути – ти поза клубом (ToriChuanChannel).

Також головною проблемою розуміння японського гумору є мова, оскільки чи немало жартів побудовано на грі слів, яку важко зрозуміти не носіям мови. Навіть іноземцям, що знають мову і довго живуть в Японії, далеко не завжди вдається зрозуміти японські жарти.

Один із простих способів спробувати зрозуміти гумор іншої країни – через комедійний фільм. Це може стати гарним початком занурення в культуру. Серед японських комедій є не дуже відомий, але непоганий фільм під назвою 「グッドモーニングショー」 (“Шоу Добрий ранок”). У фільмі багато комічних ситуацій, які здаються дивними та незрозумілими, проте він може стати гарним варіантом для того, щоб дізнатися більше про японський гумор та культуру в цілому.

Список літератури:

1. Білодід, І. (1970 – 1980). *Словник української мови в 11 томах*. Київ.
2. ToriChuanChannel. (9 червня 2021). *Японський гумор ЦЕ ЖЕСТЬ*.
<https://www.youtube.com/watch?v=1-eqFz3KUwg>

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОМОВНОГО МЕДИЧНОГО ДИСКУРСУ

Савченко Владлена Юріївна

*студентка 4 курсу, кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Китай нині є провідною країною у сфері науки та медицини. Активний розвиток медицини призвів до виникнення нових методів

лікування, що потребували створення актуальних термінів та понять. Завдяки цьому медична термінологія постійно розширюється та розвивається, і у свою чергу сприяє розширенню лексичної бази мов та медичного дискурсу. Коліник Ю. дає таке визначення: “Дискурс – складне комунікативне явище, яке охоплює й соціальний контекст, що створює уявлення як про учасників комунікації, так і про процеси творення й сприйняття повідомлення. У широкому сенсі слова дискурс є складною єдністю мовної форми, значення й дії, що можна охарактеризувати за допомогою розуміння комунікативної події чи комунікативного акту” (Коліник, 2010). Зростає потреба у належній якості перекладу та ефективній комунікації між медичними фахівцями з різних країн. Маючи на меті визначити та проаналізувати особливості перекладу лексики китайськомовного медичного дискурсу ми взяли за основу медичні наукові статті сучасних китайських науковців Ма Ченя (马晨, 2021) “Оцінка користі натуральних рослинних активних компонентів і впливу їх на здоров’я на основі регуляції мікрофлори” (кит. “基于菌群调控下的天然植物活性成分与全食态健康效用评价”) та Лі Їня (李寅, 2022) “Синтетичне біовиробництво” (кит. 合成生物制造) для їх перекладу і подальшого аналізу.

Відповідно до здійсненого аналізу ми виявили, що тексти китайськомовного медичного дискурсу мають такі лексичні особливості:

1. Використання великої кількості медичної та хіміко – біологічної термінології.
2. Вживання термінів, які не мають точного еквівалента в українській мові.
3. Терміни загального вжитку мають відмінне значення у контексті медичного дискурсу.
4. Запозичення слів з інших мов.
5. Абревіація медичних термінів.
6. Вживання термінів, які не можуть бути коректно перекладені без використання числівника.

У ході дослідження розглянули та навели приклади використання усіх лексичних особливостей в опрацьованих нами статтях таким чином:

全食组分 (quán shí zǔ fèn) – це термін, який вказує на використання всіх частин рослини в процесі приготування лікарських засобів в традиційній китайській медицині. Термін “全食组分” може бути складним для точного перекладу на українську мову, оскільки він поєднує кілька понять, не має точного еквівалента в українській мові і має свою унікальну концепцію в китайській мові. “全食组分” означає “повний склад харчових компонентів” або “всі складові харчування”. Цей термін використовується для позначення всіх харчових речовин, зокрема білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінерали та інші харчові компоненти, які присутні в харчових продуктах. Українська мова має відповідні терміни для опису окремих

харчових компонентів, проте відсутній один загальний термін, який би точно передавав сукупний склад всіх харчових речовин. Це може бути пов'язано з відмінностями в підходах до класифікації та номенклатури харчових продуктів у китайській та українській культурних та наукових традиціях. Для перекладу цього терміну можна використати описовий метод.

Дослідивши основні особливості лексики китайськомовного медичного дискурсу, розглянули методи, завдяки яким здійснюється їх точний переклад українською мовою та основні типи лексичних трансформацій, що застосовуються у процесі перекладу.

1. Транскрибування.
2. Калькування.
3. Лексико-семантичні заміни: генералізація, конкретизація, модуляція, експлікація, адаптація, компенсація, ампліфікація.
4. Антонімічний переклад.

Кожен з цих типів детально розглянули на прикладах з нашого перекладу. Навели випадки, коли доцільно використовувати той чи інший метод перекладу або лексичну трансформацію. Визначили, що особливості можуть бути проблематичними для перекладу лексики китайськомовного медичного дискурсу. Переклад наукових медичних статей дав змогу наочно дослідити особливості медичної термінології китайськомовних медичних текстів, проаналізувати мовні засоби, які використовуються у китайськомовних медичних текстах та визначити основні проблеми перекладу лексики китайськомовного медичного дискурсу.

Список літератури:

1. Колісник, Ю. (2010). Текст і дискурс: проблеми дефініції. *Проблеми української термінології*, 675, 111 – 114.
2. 马晨. (2021). 基于菌群调控下的天然植物活性成分与全食态健康效用评价. *生物工程学报*.
3. 李寅. (2022). 合成生物制造. *生物工程学报*, 38(4).

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКИХ ПРИСЛІВ'ІВ ІЗ ЗООНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Садова Софія Костянтинівна

студентка 3 курсу кафедри східних мов і міжкультурної комунікації

Факультету іноземних мов

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

науковий керівник: Кривоніс М. І.

Китайська мова вирізняється великим розмаїттям фразеологічної лексики, яка надає текстам образності, колоритності та експресивності. Великий пласт лексики в китайській мові становлять фразеологізми із

зоонімічним компонентом. За допомогою образів тварин китайці змальовували людські вади та чесноти, втілювали міфологічні уявлення, тим самим доповнюючи та розвиваючи китайську фразеологію. Саме тому розмаїття китайських прислів'їв із зоонімічним компонентом, а також особливості їх вживання та перекладу становлять великий науковий інтерес та є актуальною темою досліджень в сучасній синології (Ліу, 2013).

Питаннями дослідження національно-культурної семантики у складі українських фразеологічних одиниць, що описують реалії тваринного світу займалися Н. Петрова, В.Ужченко, А.Семотюк, В.Бойко (Галинська, 2006). Було зазначено, що анімалізми, як художні зображення тварин із наданням їм властивостей людського характеру, слугують для відтворення ставлення певного народу до тварин, уособлюють народні традиції та вірування. Наразі фразеологічне втілення анімалізмів яскраво представлене в багатьох сферах життя китайського суспільства: східних гороскопах, знаках Зодіака та численних крилатих виразах.

Зокрема стародавні китайці високо цінували міфологічну істоту фенікса, який слугує для зображення благородства, вірності та мудрості. Образ фенікса втілений в казках і легендарних переказах, а також знаходить своє відображення в чималій кількості фразеологізмів із зоонімічним компонентом. Наприклад: “鸡窝里飞出金凤凰” (jī wōlǐ fēichū jīnfènghuáng), що дослівно перекладається як: “з курника вилетів золотий фенікс”, аналогічне українському “із бруду в князі”, де йдеться про незаможну, але обдаровану людину, яка досягла успіху. Антонімічне даному виразу прислів'я “凤凰坠地不如鸡” (fènghuáng zhuìdì bùrú jī) у буквальному значенні “фенікс спускається на землю гірше, ніж курка”, є аналогом “високо літати, та низько падати”, тобто опинитись у невігідному становищі або втратити владу (Цуй, 2006; Ужченко, 1998).

Як і фенікс, китайський народ також шанував тигра, адже тигр завжди асоціюється з героїзмом, честю та хоробрістю. “老虎嘴里拔牙” (lǎo hǔ zuǐ lǐ bá yá) дослівний переклад: “видерти зуб у тигра”, тобто діяти в дуже небезпечних ситуаціях або ризикувати. Інший приклад анімалізму тигра “将门出虎子” (jiàng mén chū hǔzǐ) – буквально означає: “у генерала і син схожий на тигра”. Це прислів'я суголосне українському “яке коріння, таке й насіння” (Цуй, 2006).

Уявлення про мавпу в китайській культурі близькі для нашого розуміння, де мавпа зображає занадто непередбачувану людину чи подію. Наприклад “沐猴而冠” (mù hóu ér guān) – “вимити мавпу та надягнути їй капелюха” схоже з: “убрався в жупан і думав, що пан”. Або для “心猿意马” (xīn yuán yì mǎ) – у прямому значенні: “душа метушиться як мавпа”, також можна надати наступні варіанти перекладу: “не знаходити собі місця” або “душа розривається” (Цуй, 2006).

Однозначно можна стверджувати що існує певна складність у перекладі китайських прислів'їв. Для деяких фразеологічних висловів із зоонімічним компонентом достатньо легко підібрати відповідний семантичний аналог в українській мові. В інших випадках, враховуючи унікальність значення виразів в оригінальному тексті, важко знайти точний відповідник в мові перекладу. Тому дуже перспективним вважається компаративний метод дослідження китайської анімалістичної фразеології, порівнюючи відображення як культурно-історичного розвитку та окремих значень анімалізмів у сучасній китайській мові. У будь-якому разі, запропонована концепція надає перекладачеві можливість для творчості, у виконанні своєї головної місії в якості перекладача – надання адекватного перекладу фразеологізму.

Список літератури:

1. Liu, Jianwen. (2013). A comparative study of English and Chinese animal proverbs: From the perspective of metaphors. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(10), 1844 – 1849.
2. Галинська, О. (2006). Фразеологічні одиниці з зоонімічним компонентом, що характеризують людей в українській, англійській і китайській мовах. *Українська орієнталістика*, 1, 114 – 118.
3. *12 китайських персонажів зодіаку та їх незвичайні ідіоми*. (2010) <https://duchinese.net/blog/2020/04/10/101-12-chinese-zodiac-characters-and-their-unusual-idioms/>
4. Цуй, К. Фразеологізми з анімалістичним компонентом у китайській мові. *Українська орієнталістика*, 1, 91 – 101.
5. Ужченко, В., & Ужченко, Д. (1998). *Фразеологічний словник української мови*. Київ.

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ КИТАЙСЬКОГО СЛОВА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Семенюк Єлизавета Володимирівна

студентка 1 курсу магістратури

Київського університету імені Бориса Грінченка

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук

завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Зміцнення українсько-китайських відносин зумовило потребу адаптації семантичної структури китайського слова в українському перекладознавстві. Наприклад, за допомогою газети “China Daily” – перша всесвітня англійська щоденна газета, відкрита для всієї країни з моменту заснування Китайської Народної Республіки, було доведено, що стратегія перекладу в основному дотримується методу “семантичного перекладу” Пітера Ньюмарка (відомий британський перекладач і мовознавець, автор

численних праць з теорії перекладу) в поєднанні з “комунікативним перекладом”, передаючи світові політичні, економічні, соціальні питання (田娟红, 陈盛, 2016, с. 1 – 8). Виявлено, що переклад має бути адаптований до місцевих умов, гнучких і комплексних стратегій перекладу.

Ми звернули окрему увагу на дослідження, проведене Тянь Цзюаньхунем та Чень Шенем, у центрі якого знаходиться семантичний переклад, що точно відтворює значення, виражене автором оригіналу текстів в межах, в дозволених структурою та семантикою мови перекладу; та комунікативний переклад. Ньюмарк узагальнює відмінності між комунікативним перекладом і семантичним перекладом, включаючи фокус передавача/одержувача, культуру, час і походження, зв'язок із вихідним текстом, форму використання вихідної мови, форму цільової мови, сферу застосування та критерії оцінки (田娟红, 陈盛, 2016).

Конкретні відмінності полягають у наступному: семантичний переклад зосереджується на процесі мислення відправника як окремої особи. Комунікативний переклад перетворює культурні чинники в цільову мовну культуру, і в порівнянні з другим перший є більш сприятливим для поширення вихідної мовної культури (田娟红, 陈盛, 2016). Використання “семантичного перекладу” та “комунікативного перекладу” має ґрунтуватися на актуальному матеріалі, який ми проаналізували з точки зору видів перекладу та адаптували його до специфіки українського перекладу. Речення є заголовками новин газети “China Daily” поточного року (中国日报网, 2023).

Розглянемо детальніше приклади :

“五一”假期旅游火爆, 中国经济复苏正在积聚动能 – Бум святкового туризму “1 травня”, економічне відновлення Китаю набирає обертів (використано комунікативний переклад, адже присутнє емоційне забарвлення).

企业生产经营延续恢复发展态势 – Виробництво та діяльність підприємств продовжують відновлюватися та розвиватися (використано семантичний переклад, що є більш детальним, адже перекладач намагається точно відтворити контекстуальний зміст оригіналу).

共话中国经济新机遇 | 欧洲旅游业热盼中国出境游红 – Розмова щодо нових можливостей для китайської економіки Європейська індустрія туризму з нетерпінням чекає на дивіденди від виїзних подорожей Китаю (використано семантичний переклад, акцент робиться конкретній темі повідомлення, а саме на китайській економіці, збережено задум автора оригіналу).

一季度普惠金融领域贷款季度增量创新高 – У першому кварталі зростання кредитів у інклюзивному фінансовому секторі досягло нового максимуму (використано семантичний переклад, присутня детальність та чіткість викладу повідомлення).

五一假期客流量持续高位运行 吃烧烤、音乐节、亲子游成出行热词。
– Пасажиропотік продовжує працювати на високому рівні під час першотравневих свят, а такі слова, як “смакувати шашликом”, “музичні фестивали”, та “прогулянки батьків і дітей”, стали більш використовуваними під час подорожей (використано комунікативний переклад, адже акцент робиться на повідомленні читачеві і висловлюванні).

Отже, комунікативний переклад зосереджується на читачах цільової мови, намагаючись усунути труднощі та перешкоди читання чи спілкування, щоб досягти мети безперешкодного процесу обміну інформацією. З’ясовано, що комунікативний переклад підкреслює “ефект” оригінального тексту. У семантичному перекладі перекладач все ще зосереджується на оригінальному тексті та наполягає на збереженні культури вихідної мови, пояснює значення оригінального тексту, щоб допомогти читачам цільової мови зрозуміти значення тексту.

Список літератури:

1. 田娟红, & 陈盛. (2016). 《中国日报》时事词的语义翻译和交际翻译 策略. 中国高校人文社会科学信息网, 1 – 8.
2. 中国日报网. (2023). <https://cn.chinadaily.com.cn/>

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ 词 ТА 字 У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Ситник Ілона Василівна

доктор філософії

*викладач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Мова – закономірно організована сукупність взаємопов’язаних рівнів. Кожен рівень мовної системи (фонологічний, лексичний, морфологічний, синтаксичний) складається з однотипних одиниць мови. Найменшою мовною одиницею є фонема, що служить для побудови та розрізнення знаків, але якій не властива двоїста природа лінгвістичного знаку – план вираження і план значення, тобто форма є (наявність голосної у її складі), а значення немає. Варто зазначити, що склад також не є лінгвістичним знаком, тому що йому також властивий лише план вираження. Морфема та слово є двосторонніми лінгвістичними знаками, тобто мають і план вираження, і план значення.

Морфема є найменшою значеннєвою одиницею мови і є складовою частиною слова та не може бути самостійною одиницею комунікації. Тобто її варто вважати лінгвістичним напівзнаком (Кочерган 2003).

В “Словнику сучасної лінгвістики” слово трактується як: “слово – основна номінативна і когнітивна одиниця мови, <...>.” (Загнітко 2012, 316).

Центральне місце в лексичній системі китайської мови займає слово. Однак, межі китайського слова є розмитими та неоднозначними, тому що часто ототожнюється із складом, морфемою або ієрогліфом. В китайській мові, як і в українській, слово поділяється на склади. В українській мові складу властивий лише план вираження, це звукова одиниця за допомогою якої будують слова. Водночас в китайській мові, як правило, склад має і план вираження, і план значення. Тобто, в китайській мові поділ слова на склади збігається із морфологічним поділом, тому морфему називають складоморфемою. Загальноприйнятим є розуміння морфеми як складової частини слова, що не може виступати самостійною одиницею комунікації. Це трактування морфеми не може застосовуватися в межах китайської мови. Адже особливістю китайською мови є те, що майже всі морфеми водночас є односкладовими словами, тому важко провести межу між морфемою та словом. На письмі морфема фіксується окремим знаком – ієрогліфом 字, якому властива граматична визначеність, вимова певним тоном, що пов'язано з особливим типом китайської мови і мовного мислення китайців. Якщо в українській мові первинним є слово, а вторинним морфема, то в китайській мові первинним є ієрогліфів (первинна лексема), а вторинним слово.

В китайській лінгвістиці є два підходи до визначення терміна “слово”. В межах першого підходу, на думку китайських дослідників (Чжан Шичжао (章士钊), Чжао Юаньжень (赵元任), Хуан Бочжун (黄波忠), Ляо Сюйдун (廖徐东) та інші), в китайській мові відсутнє поняття “слово” у загальноприйнятому розумінні, замість нього наявний термін 字 *ієрогліф*. Хуан Бочжун (黄波忠) та Ляо Сюйдун (廖徐东) визначають ієрогліфи як систему знаків, за допомогою якої записується мова (1996, 56). Чжан Шичжао (章士钊) поєднує терміни “ієрогліф” та “слово”: “Один ієрогліф може бути словом, але слово не обов'язково складається з одного ієрогліфа” (2010, 84). Чжао Юаньжень (赵元任) зазначає, що “<...> термін “слово” в мовах індоєвропейської сім'ї не має відповідника в китайській мові <...>, слово – це термін європейської лінгвістики, що не тотожне ієрогліфу” (1979, 21).

Представники другого підходу (Ху Юйшу (胡裕树), Гао Мінкай (高名凯), Фу Хуайцін (符淮青)) не розглядають 字 *ієрогліф* як основну одиницю мови, а послуговуються терміном 词 *слово*. Гао Мінкай (高名凯 1957, 103) визначає 词 *слово* як основну одиницю лексики або будівельний матеріал мови. Фу Хуайцін (符淮青 2004, 91) розуміє 词 *слово* як мінімальну одиницю, яка може окремо використовуватися або утворювати речення.

У традиційній граматиці китайської мови визначено, що “词 *слово* являє собою певний сенс, має фіксовану фонетичну форму, воно є мінімальною одиницею, яка може вживатися самостійно” (胡裕树 1995, 87).

Список літератури:

1. Кочерган, М. П. (2003). *Загальне мовознавство*. Київ.
2. Загнітко, А. П. (2012). *Словник сучасної лінгвістики. Том 3*. Донецьк: ДНУ.
3. 黄波忠, 廖徐东 (1996). 简要介绍一下当代中文问题的答案. *外语教学*, 4, 55 – 70.
4. 章士钊. (2010). 汉字的概念、结构和节奏. *江苏社会科学*, 2, 183 – 188.
5. 赵元任. (1979). *汉语口语语法*. 北京..
6. 高名凯. (1957). *汉语语法论*. 北京.
7. 符淮青. ((1985) 2004). *现代汉语词汇*. 北京.
8. 胡裕树. (1995). *现代汉语话语语言学*. 北京.

СКЛАДНОЩІ ПЕРЕДАЧІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЯПОНСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Сівачук Діана Сергіївна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П*

Фразеологізми – це стійкі вирази, які мають стале значення та не можуть бути перекладені буквально. Часто фразеологізми складаються зі слів різних частин мови, але є також і фразеологізми, що складаються зі слів однієї частини мови. Фразеологізми використовуються у всіх сферах мовлення, включаючи літературу, наукові та технічні тексти, рекламу та мас – медіа. Вони можуть допомагати у створенні образів, передачі емоцій та створенні певної атмосфери в тексті. Проте важливо пам'ятати, що використання фразеологізмів повинно бути здійснене з урахуванням контексту та мети мовлення, оскільки неправильне використання може призвести до нерозуміння та недоречності в мовленні.

Ідіоматичні вирази в японській мові дуже поширені та важливі для розуміння мови та культури. Їх використовують у всіх сферах мовлення – від розмовної мови до літератури та наукових текстів. Багато фразеологізмів мають корені у традиційній японській культурі, релігії та історії.

Складності у перекладі японських фразеологізмів на інші мови пов'язані з тим, що вони мають стале значення, яке часто не може бути відтворене в іншій мові. Крім того, багато фразеологізмів мають метафоричний характер та можуть мати культурні конотації, які можуть бути незрозумілими для носіїв інших мов.

Один приклад на фразеологізм “花より団子” (hana yori dango), який буквально означає “данго замість квітів”. Цей вираз використовується, щоб показати, що людина більше цінує їжу та матеріальні блага, ніж естетичні або духовні цінності. Важко знайти аналог на українську, оскільки цей фразеологізм має яскраво виражену культурну конотацію та стосується

традиційної японської кухні, яка є незвичайною для українців.

Передача фразеологічних одиниць з японської на українську мову може бути досить складною, оскільки багато японських фразеологізмів мають культурно-історичне значення та метафоричний характер, який може бути незрозумілим для українських носіїв мови.

Інший приклад – “阿鼻叫喚” (abari kyokan) – це фразеологізм японської мови, який описує страждання, муку та безнадію, з якими стикаються люди у пеклі в буддистській традиції. Цей фразеологізм складається з двох слів “阿鼻” (abari), що означає “найглибший рівень пекла”, та “叫喚” (kyokan), що перекладається як “стогін, крик”.

Українська мова не має прямого аналогу для цього фразеологізму, оскільки він містить в собі багато культурно-релігійних та метафоричних елементів, що відображають особливості буддистської традиції та вірувань. Однак, для передачі його значення можна використовувати вирази, що відображають страждання та безнадію, наприклад “безвихідь”, “муки та страждання”, “крик душі”, але все таки це не є аналогом.

Отже, передача японських фразеологізмів на українську мову може бути складною, тому важливо розуміти культурну та історичну спадщину Японії для кращого розуміння та відтворення їх значення.

Список літератури:

1. Atitrat, L. (n.d.). Phraseological Units and Their Translation Techniques. https://www.academia.edu/33319248/Phraseological_Units_and_Their_Translation_Techniques
2. 浙江财经大学方小贇. (2014). 日本語慣用句の成り立ち: 理論的な枠組みと発生のメカニズム.
3. ことわざ・慣用句の百科事典 <https://proverb-encyclopedia.com/>
4. Weblio 辞書国語辞典 <https://www.weblio.jp/>

КОНЦЕПЦІЯ СВІТУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЧАСІВ КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1960 – 1970 РОКІВ В КИТАЇ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ МАНЬЛІН ЧЖАН (张曼菱))

Снісаренко Ігор Олегович

*студент 4 курсу кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

*професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Для українських синологів завжди були актуальними теми, які розкривали особливості менталітету та світосприйняття китайців. На фоні

розвитку двосторонніх міжнародних відносин між Україною та Китаєм необхідність таких досліджень тільки зростає. Адже загальноновизнаним є той факт, що розуміння свого партнера – політичного або в бізнесі – це ключ до успіху в переговорах та в подальшій співпраці.

Дуже важливе місце в формуванні свідомості та світосприйняття людини належить художній літературі, тому вивчення цього культурного феномена відіграє вагомий роль у розумінні менталітету народу, культура якого пізнається. Левова частка сучасного покоління китайців сформувалася під впливом літератури ХХ століття та подій, які описані в літературі саме цього періоду, тому актуальність дослідження літературної та філософської концепції світу цього періоду дуже висока.

Китаєзнавці називають літературу в Китаї після 1949 р. сучасною китайською літературою – “当代中国文学”. Літературний процес Китаю цього періоду загалом поділяється на два періоди. Перший – 20 років після початку руху “4 травня” за нову літературу, другий – 20 років після завершення “великої культурної революції”. Як і загалом у світовій культурі, літературу Китаю була детермінована історичними та соціальними подіями, тому злети та падіння мистецтв та наук про них співвідносяться з відповідними історичними етапами розвитку країни, і літературу неможливо розглядати відокремлено від політичних реалій часу.

Мао Цзедун зіграв дуже важливу роль у розвитку всієї китайської літератури, тому що його погляди на літературу мали яскраво виражену “практичну” рису, він швидко зрозумів як можна використати її задля досягнення власних цілей та задоволення своїх політичних амбіцій. Західні синологи вважають, що китайська література і мистецтво в цілому поділяється на “до Мао” і “після Мао”.

У 1966 – 1976 роках під керівництвом Мао у Китаї відбувалася велика пролетарська культурна революція, яка практично нівелювала літературне життя в країні. Інтелігенція підпала під масові репресії та трудове перевиховання, писати стало небезпечно. Література стала лише формою політичної пропаганди, а все інше відхилялося цензорами. Зараз у багатьох джерелах вказується, що в ті роки на цілий мільярд припадав лише один письменник, а літературних шедеврів зовсім не було” (К. О. Долгих, А. О. Литюк, 2017). Проте як К. Долгих та А. Литюк влучно підмітили: “Як і вся китайська культура, літературна традиція відрізняється безперервністю свого розвитку, за черговим періодом “спалювання книг” завжди прямував період відновлення знань” (2017). У грудні 1978 року відбувся знаковий III пленум ЦК КПК 11 – го скликання, на якому прозвучало засудження “культурної революції”, було взято новий політичний курс на модернізацію Китаю та “політику відкритості”.

Саме в цей період на фоні відновлення мистецтва в Китаї був створений новий напрям в сучасній літературі, який називається “література шрамів”. “Література шрамів” описувала жахи та страждання під час десяти

років революції і різко викривала маоїзм. Левова частка творів “літератури шрамів” ґрунтується на особистому досвіді автора або на реальних подіях, твори майже завжди показують тогочасну обстановку – вони не тільки передають атмосферу часу і психологію персонажів, а ще й розкривають соціальні протиріччя та боротьбу між добром і злом.

З часом “літературу шрамів” змінив новий літературний напрям – “література роздумів”. На відміну від “літератури шрамів”, у “літературі роздумів” відображаються не лише соціальні, а й моральні та культурні аспекти трагедії. Китайське суспільство поступово приходило до спокійнішого осмислення свого минулого. Автори прагнули до опису історичних процесів у країні, до відображення життя реальної людини та її долі. Молоді письменники цього періоду вірили, “що література повинна відображати унікальність кожної людини; повинна представляти бачення життя автором; повинна виражати дійсні відчуття через красу й уміння майстерно використовувати уяву, метафори й символи, і, крім того, повинна бути вільною від обмежень політиків” (Duke, 1985).

Отже, події культурної революції та переосмислення народом цього складного історично – політичного процесу відбилися на художній концепції світу, яка реалізувалася у мистецьких текстах та художніми засобами передавала атмосферу, систему цінностей та поглядів на світ і людину в Китаї.

Список літератури:

1. Долгих К., & Литюк, А. (2017). Література шрамів: особливості формування і розвитку. *Філологічні науки*, 4, 37 – 39.
2. Duke, Michael S. (1985). *Contemporary Chinese Literature: An Anthology of Post Mao Fiction and Poetry*. Armonk, NY.
3. 张曼菱. (2006). *有一个美丽的地方*. 西安.

ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ КИТАЙСЬКИХ КІНОФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Стрелкова Ксенія Олексіївна

студентка 4 курсу кафедри східних мов та міжкультурної комунікації

Факультету іноземних мов

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

науковий керівник : Віротченко С. А.

Переклад є важливою складовою комунікації між культурами. Використовується абсолютно у всіх сферах. Зокрема в кіно, переклад назв китайських фільмів на українську мову є основним і дуже вагомим завданням, оскільки він привертає увагу глядачів і доносить їм історії з інших культур. Переклад кінофільмів також дозволяє розширити аудиторію фільмів і залучити глядачів з різних країн. Це можливість для глядача зрозуміти, а також

оцінити творчість кінорежисерів та акторів інших країн. Існує кілька прийомів перекладу назв китайських кінофільмів.

Зокрема першим є буквальний переклад. Цей прийом полягає в передачі назви китайського фільму українською мовою без будь-яких змін або додаткових пояснень. Даний вид прийому є не тільки неточним, але і абсолютно не здатним передати сутність та атмосферу фільму. Бархударов Л.С. пише, що буквальним перекладом називається переклад, здійснений на більш низькому рівні, ніж той, який є достатнім для передачі незмінним плану змісту при дотриманні норм мови перекладу (Ролік А.В, Лепухова Н. І. 2021).

Одним з прикладів буквального перекладу є назва фільму “霸王别, яку було перекладено як “Жорстокий владар, прощай, квітко”. Проте даний переклад не відображає конкретної сюжетної лінії фільму та його символіки. Таким чином, буквальний переклад назв китайських кінофільмів українською мовою, скоріш за все, може бути неправильним та не передасть саму суть та атмосферу фільму.

Наступним є такий прийом перекладу як калькування:

Це один з прийомів перекладу, основна суть якого полягає у відтворенні змісту джерелової мови з використанням схожих слів чи виразів мови – цілі, при цьому повністю зберігається структура та форма джерелового тексту. Даний прийом перекладу використовується в той момент, коли відповідні слова чи вирази в мові – цілі відсутні або не можуть відтворити зміст джерелового тексту з точністю. Назви китайських кінофільмів містять багато символіки, метафор та ідіом, які можуть бути важкими для точного відтворення в іншій мові. Калькування дозволяє перекласти ці назви, зберігаючи їхню символіку та метафоричне значення.

Прикладом калькування є назва китайського фільму “功夫” (Gōngfū), який фактично означає “вміння і напрацювання”. Український переклад цієї назви зазвичай зберігає калькування та озвучує її як “Кунг – фу” (Kung – fu). Інший приклад – це назва фільму “Червона лінія” (紅線) (Hóngxiàn), яка містить символіку традиційного китайського весільного ритуалу, де наречена й наречений зв’язують своє взуття за допомогою червоної нитки. Український переклад цієї назви може бути заснований саме на калькуванні та відтворенні символіки назви, наприклад, “Червона нитка долі” (Червона нитка) (Hóngxiàn zhī mìng).

Варто зазначити, що до калькування можна вдатися в тому випадку, якщо термін, який перекладається, потрапляє в категорію так званої без еквівалентної лексики і потрібно знайти альтернативне перекладацьке рішення. Переклад – калька зазвичай застосовується під час передачі значення складних слів і термінів словосполучень (Мельник А.П., 2015).

Наступним прийомом є конкретизація, яка застосовується, для того щоб українською назвою передати не тільки загальний зміст назви фільму, але й найважливішу ідею або концепцію фільму, а також її застосування важливе, коли додаються певні слова до цільової мови, при цьому роблячи її довшою,

ніж вихідна мова. Конкретизація уособлює в собі теж повну візуалізацію елемента цільової мови (Орехова О.І., 2013).

Також є такий прийом як жанрова адаптація, назва кінофільму експлікується. Є важливим для надання експресивності до фільмоніму (Demattè P., 2010).

Доволі значущим є такий прийом як нейтралізація, він є одним з найважливіших для перекладу назв китайських кінофільмів на українську мову. Він використовується для зменшення впливу культурних та мовних відмінностей між китайською та українською мовами. Основна ідея нейтралізації полягає в тому, щоб створити назву фільму, яка не містить в собі конкретних культурних або мовних аспектів, які можуть бути незрозумілими для українського глядача (Некряч Т.Є., 2004).

Наприклад, китайський фільм з назвою “十面埋伏” можна нейтралізувати як “В’язниця Степових Шухляд”, щоб передати загальний зміст назви фільму, не звертаючись до китайських культурних або мовних термінів.

Як висновок варто сказати, що переклад є складним процесом, який вимагає не лише володіння мовою, а й повне розуміння та усвідомлення культурних та соціальних особливостей. Перекладач повинен уміти використовувати різноманітні прийоми перекладу, аби передати зміст джерела на цільову мову максимально точно та ефективно.

Список літератури:

1. Ролік, А., & Лепухова, Н. (2021). Буквалізми та інші перекладацькі помилки. *Література та культура Полісся*, 104, 153 – 162.
2. Мельник, А. (2015). Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія: Філологічна, 58, 110 – 112
3. Орехова, О. (2013). Теоретичні засади кіноперекладу: історичний аспект. *Наукові записки (Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя)*. Серія: Філологічні науки, 3, 164 – 170.
4. Demattè, P. (2010). The Origins of Chinese Writing: the Neolithic Evidence. *Cambridge Archaeological Journal*, 20, 7 – 8.
5. Некряч, Т., & Чала Ю. (2004). Переклад і культура. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*, 4, 32 – 37

КОНЦЕПТ СКРОМНІСТЬ У КИТАЙСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Сюй Вей

*аспірант кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Цимбал Світлана Віталіївна

кандидат філологічних наук

*завідувач кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Поняття “концепт” привернуло та продовжує привертати увагу багатьох науковців уже протягом тривалого часу з точки зору конкретного визначення, особливостей вербалізації в мовленні, їх типології тощо як особливо ґрунтовних аспектів вивчення. Не менш розвиненою зокрема є окрема галузь науки, що вивчає концепти, їх зміст, еволюцію, взаємні зв’язки тощо, – концептологія, яка характеризується низкою відгалужень (Воробйова, 2011).

Оскільки предметом нашого дослідження є концепт, що відображає морально – етичні цінності китайського народу та є психо – лінгво – ментальним феноменом, ми послуговуємося визначенням *концепту* (概念 (gàiniàn) букв. “поняття”) китайських лінгвістів, які тлумачать цей термін як результат взаємодії тіла, психіки та розуму суб’єкта з об’єктивною реальністю (Кірносова, 2012).

Скромність – соціально – культурне та психологічне явище, яке входить до системи цінностей кожного мовця, по-різному проявляючись як в його поведінці, так і в його мовленні. Для китайської національної свідомості характерне власне, своєрідне уявлення про скромність, закарбоване передусім у слові 谦虚 (qiān xū), перші згадки якого зустрічаються вже у трактатах давнини “Книга змін” 易经 (Yì jīng) та “Аналекти (вислови) Конфуція” 论语 (Lúnyǔ). Для того, щоб краще зрозуміти характерні риси концепту СКРОМНІСТЬ у китайській лінгвокультурі, передусім розглянемо словникове тлумачення кожного зі складників лексичної одиниці 谦虚. Отже, сучасні словники китайської мови 《汉语大字典》 та 《辞海》 трактують 谦 з декількох сторін: 1) смиренний, тактовний; поступливий, згідливий; невибагливий; 2) втратити, позбутися; порожнеча, вакуум; 3) п’ятнадцята з 64 гексаграм “Книги змін” 易经 “Смиренність”; 4) підозра, сумніви; 5) прізвище Цянь тощо. Натомість аналіз другого компоненту 虚 показує, що у ньому закладені мінімум чотири інтерпретації: 1) ірреальний; недійсний, несправжній; порожнеча; 2) кволий і тілом, і душею; 3) неправдивий, фальшивий; абстрактний; підроблений, штучний; 4) даремно, марно. Однак, у результаті поєднання обох компонентів, 谦虚 “вбирає” значення лише першого ієрогліфа, значення другого ніби розчиняється в ньому: “поступливий, чемний, неупереджений; не бути самовдоволеним, не зазнаватися, не триматися зарозуміло (汉语大字典, 2010; 辞海, 2009).

Крім лінгвістичного, не менш важливим є і культурологічний аналіз поняття “скромність”, що дасть комплексне уявлення про зміст досліджуваного концепту, оскільки китайська культура характеризується насиченістю принципами моралі та етики, яких вчать із дитинства та дотримуються протягом життя від покоління до покоління (传统美德 (chuántǒng měidé)). Отже, для традиційної китайської національної

свідомості *скромність* – одна з найголовніших чеснот та моральних якостей (德性 (déchìng)), національна риса (国民性 (guómínxìng)), життєва мудрість повсякденного спілкування (日常交往的生活智慧 (rìcháng jiāowǎng de shēnghuó zhìhuì)). Передусім скромність дозволяє людині проявляти самоконтроль та поступливість, тому є найвищою моральною традиційною чеснотою китайської нації (中华民族的传统美德 (Zhōnghuá mínzú de chuántǒng měidé)). По-друге, традиційна система цінностей Китаю проголошує необхідність поводити себе стримано, дивлячись на ситуацію в цілому та турбуючись про своє оточення, не порушуючи соціальну гармонію, тому скромність дозволяє досягти досконалості (达到完美人格 (dá dào wánměi réngé)). По-третє, скромність формується в повсякденному житті, втілюючись в майстерності вербальної та невербальної комунікації; прояв зарозумілості та пихатості сприймається оточенням дуже зневажливо, а отже, скромність є ще і відображенням принципів соціальної етики (社会精神原则 (shèhuì jīngshén yuán zé)) (丛晓波, 文辉, 颜宏赫, 2016, с. 197 – 198).

Підсумовуючи сказане вище, можна прийти до висновку, що концепт СКРОМНІСТЬ (谦虚) втілює в собі образ високоморальної та високоосвіченої людини, що володіє навичками та майстерністю делікатного спілкування, у процесі якого свідомо зменшує свої можливі переваги над співрозмовником у якостях характеру чи певних вміннях. Зокрема концептуальне поле досліджуваного концепту зосереджує в собі цілу низку мовних засобів, об'єднані семантичною подібністю, до яких варто зарахувати 德性, 国民性, 日常交往的生活智慧, 中华民族的传统美德, 达到完美人格, 社会精神原则 тощо.

Наостанок зазначимо, що *скромність* – глибоко укорінене явище, однак об'єм даного дослідження не передбачає ґрунтового аналізу, отже метою наших подальших наукових розвідок виступає детальна характеристика низки аспектів, так чи інакше пов'язаних із цим феноменом, а саме: порівняльна характеристика (подібність і відмінність між 谦虚 та “скромність” у китайській та українській лінгвокультурах), ретельне вивчення сучасного соціального явища в Китаї, яке набуло форми девіантної поведінки (过度谦虚 (guòdù qiān xū) “надмірна скромність”) та інше.

Список літератури:

1. Воробйова, О. (2011). Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія*, 14(2), 53 – 64.
2. Кірносова, Н. (2012). Когнітивна лінгвістика в Китаї: історія і термінологія. *Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія : Східні мови та літератури*, 18, 9 – 14.
3. 汉语大字典编辑委员会. (2010). *汉语大字典: 九卷本*. 武汉.
4. 夏征农, & 陈至立. (2009). *辞海*. 6版. 上海.

5. 丛晓波, 文辉, & 颜宏赫. (2016). 中国传统社会精神中的谦虚及其在转型期的社会心理意义: 关系科学社会, 252, 197 – 201.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ОНЛАЙН ОСВІТИ

Таращук Яна Олегівна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови та перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

*викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

У контексті сучасних обставин, таких як пандемія та війна в Україні, актуальність дистанційної освіти стає незаперечною. Навчання відбувається із використанням онлайн – платформ, мобільних додатків, презентацій тощо. Онлайн – навчання має свої переваги та недоліки, проте вправне використання можливостей Мережі інтернет та технічного розвитку може значно поліпшити якість освіти у будь-якій сфері, в тому числі, у сфері вивчення японської мови.

Новизна роботи полягає у тому, що буде вперше систематизовано існуючі методи вивчення японської мови, технології, додатки та онлайн – платформи, які можна використати з цією метою.

Мета роботи постає в тому, аби визначити особливості вивчення японської мови під час дистанційного навчання, знайти найефективніші методи та засоби, які задовольняють потреби студентів та викладачів найкраще.

Для того, щоб визначити особливості дистанційного або онлайн навчання, спочатку потрібно дати дефініцію цього явища. Отже, дистанційним навчанням ми називаємо освіту учнів, які не завжди можуть бути фізично присутні в школі або коли учень і вчитель розділені як часом, так і на відстанню. Вона є технологічно опосередкованою і розвивалася разом з такими технологіями, як відеоконференції, телебачення та Інтернет.

Під час дистанційного навчання використовується багато різноманітних технологій, онлайн – платформ, сайтів та додатків. Їх умовно можна розподілити на такі типи: системи управління навчанням (LMS), масові відкриті онлайн – курси (МООС), інструменти відеоконференцій, віртуальні класи, інтерактивні засоби навчання, системи керування вмістом

(CMS). Крім цього, під час навчання можуть використовуватися додатки для самостійного навчання, серед яких окреме місце можуть посідати словники.

Під час роботи над практичною частиною було проведено опитування серед тих, хто вивчає японську мову, метою якого було виявити, які веб – сайти та додатки для вивчення японської відомі в Україні, а які з них учні вважають найбільш ефективними. За результатами опитування було виявлено, що найширше відомою та найбільш ефективною платформою для аудіо – або відеоконференцій виявилась платформа Zoom. Для організації онлайн – навчання найвідомішим та найефективнішим назвали Google classroom. Для покращення навичок з граматики та слухання найефективнішою платформою назвали YOUTUBE. Для вивчення лексики та ієрогліфіки найбільш ефективними назвали веб – сайти та додатки які працюють за принципом інтервального повторення, такі як Memrise, Anki або Drops.

Для покращення навичок читання найефективнішим веб – сайтом та додатком назвали NHK's Easy Japanese, адже цей сайт дає можливість знайомитись з актуальними японськими новинами, а текст новин адаптований для тих, хто вивчає японську на рівні N4 – N3. Крім цього, NHK's Easy Japanese може бути ефективним не лише для покращення навичок читання, але й для вивчення лексики, аудіювання тощо. Також ефективним назвали читання соціальних медіа, які дають можливість читати живу японську, вивчати сленг, але при цьому не фільтрується за рівнем складності, тому може викликати певні труднощі. Одним з універсальних веб – сайтів, який дає можливість покращити як навички читання та і аудіювання назвали NHK's Easy Japanese. У цей самий час онлайн – ресурси та додатки не вважають ефективними для покращення розмовних та письмових навичок.

Основною проблемою використання веб – сайтів та додатків під час вивчення японської мови є відсутність українського інтерфейсу. Таким чином, вони стають недоступними для школярів, які ще не досягли високого рівня володіння англійською мовою або перебувають на початкових етапах вивчення японської, і в цілому для учнів, які володіють лише українською мовою.

Отже, в результаті дослідження можна стверджувати, що дистанційне або онлайн вивчення японської мови має наступні особливості:

- Використання платформ для аудіо – та відеоконференцій для проведення синхронних занять.
- Використання організаційних платформ, таких як GoogleClassroom для менеджменту оцінок, дедлайнів та асинхронних завдань.
- Використання веб – сайтів та додатків для самостійного покращення навичок читання, слухання, письма та говоріння викликають труднощі у зв'язку з відсутністю україномовного інтерфейсу, відсутністю

україномовних словників. Тож використання майже будь-яких інтерактивних засобів потребує знання англійської або японської.

- Широке використання веб – сайтів та додатків для вивчення слів та ієрогліфів, які працюють за принципом інтервального повторення. Проте такі додатки не допомагають у вивчення написання ієрогліфів від руки.

Список літератури:

1. Дибська, Т. (2020). Методичні засади змішаного навчання майбутніх філологів японського усного мовлення. *Інноваційна педагогіка*, 21, 205 – 209.
2. Дибська, Т. (2020). Моделі змішаного навчання майбутніх філологів усного японського мовлення. *Імідж сучасного педагога*, 2 (191), 51 – 55.
3. Blake, R. (2009). The Use of Technology for Second Language Distance Learning. *The Modern Language Journal*, 93. 1 – 14.
4. *Bunpro Japanese Grammar Explained. Japanese Grammar Explained.* (2023) <https://bunpro.jp/>
5. Chamot, A., & O'Malley J. (1990). *Learning strategies in Second Language Acquisition.* London.
6. CJKI. Kodansha Kanji Learner's Dict.– Apps on Google Play. Android Apps on Google Play. (2023) <https://play.google.com/store/apps/details?id=org.kanji.cjki.kkld&hl=en&gl=US>

МАСКУЛІННІСТЬ ТА ФЕМІННІСТЬ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ОСНОВІ РОМАНУ ДОУ ДОУ “ЗРАДА” (《背叛》)

Турчин Вікторія Юрївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Цимбал С. В.

Питання статевої ідентичності та її вплив на різні аспекти нашого життя стає все більш актуальним в наш час. Одним із таких аспектів є мовлення, де маскулінність та фемінність грають важливу роль. Дослідження цієї теми дозволить краще зрозуміти, які мовні засоби використовуються для вираження гендерної ідентичності та як вона впливає на мовлення.

У сучасному світі мовна комунікація є одним із ключових засобів спілкування людей, що відображає їхні стосунки, настанови та ставлення один до одного. Існує досить розвинена традиція вивчення мови та її значимості в суспільстві, однак дослідження вербальної комунікації, з точки зору відтворення маскулінних та фемінних ролей, залишається актуальним та цікавим для науковців.

Гендер – це соціальна категорія, яка визначає роль жінки та чоловіка у соціумі, їхню поведінку та характеристики. Він базується на соціокультурних стереотипах та уявленнях про те, які риси, поведінка та

ролі мають бути властиві людям різної статі (Іванченко, 2007). Науковці пов'язують це поняття з соціальною класифікацією на чоловічу та жіночу ідентичність, що відображається в термінах “маскулінності” та “фемінності” (Пекарська, 2021).

Стереотипи гендеру – це усталені уявлення про поведінку, ролі, інтереси та характеристики чоловіків та жінок у суспільстві. Ці стереотипи можуть мати різні форми, наприклад, очікування материнського інстинкту у жінок або ролі провідника у чоловіків. Також, вони можуть включати в себе такі риси, як сила, емоційна чутливість, готовність до ризику, здатність до логічного мислення та інші.

С. Іванченко визначає маскулінність і фемінність як соціально – психологічні конструкти, що включають у себе очікування щодо соматичних, психічних та поведінкових характеристик, які вважаються стереотипними для чоловіків та жінок. Основою цих конструктів є уявлення про те, що вважається “чоловічим” та “жіночим” (Софієнко, 2021). У контексті мовної комунікації вони можуть відобразитися у використанні мовних засобів, тону голосу, жестів та інших мовних елементів.

В романі Доу Доу “Зрада” ми виокремили такі маскулінні риси в мовній комунікації героїв (豆豆, 2000):

- Використання професійної лексики та складних термінів, які пов'язані з чоловічим видом діяльності та хобі.
- Точність у висловлюваннях.
- Агресивність та прямолінійність.
- Впевненість у діях. Часте використання у мовленні стверджувальних слів.

Якщо говорити про фемінність в мовленні, то в романі можна виділити такі ознаки:

- Використання риторичних запитань або питальних речень.
- Емоційність. У вербальній комунікації вона виражається на лексичному рівні через:
  1. Підсилюючі вигуки.
  2. Емоційні слова, що пов'язані з емоційним станом, наприклад, радості, суму, тривожності, і т.д.
  3. Риторичні питання, що можуть відображати емоційний стан та підсилювати його.
  4. Метафори, які можуть створювати образи та асоціації, що підкреслюють емоційність.
  5. Порівняння, які можуть допомогти виразити емоційність.
- Використання ввічливих форм.
- Вживання модальних конструкцій, які виражають невпевненість та невизначеність.

Аналіз мовлення героїв дав можливість виявити, як маскулінність та фемінність проявляються в мовній комунікації. Зокрема, було виявлено, що мужність в мовленні проявляється у використанні професійної лексики, стверджувальних слів, які позначають впевненість. З іншого боку, жіночність в мовленні проявляється у використанні більш тактовного і ввічливого лексикону та звернення до емоційних аспектів комунікації.

Отже, можна зробити висновок, що маскулінність та фемінність мають вагомую роль у процесі мовленнєвої комунікації, оскільки вони відображають культурні та соціальні конструкти статевої ідентичності. Дослідження мовленнєвих стратегій героїв роману “Зрада” допомогло зрозуміти, яким чином маскулінні та фемінні риси впливають на процес мовленнєвої комунікації, а також на соціальну взаємодію в цілому.

Список літератури:

1. Іванченко, С. (2007). Багатовимірна модель гендера. *Соціальна психологія*, 4, 157 – 173
2. Пекарська, А. (2021). *Вербалізація гендерних стереотипів у китайськомовному художньому дискурсі*. Київ.
3. Софієнко, Ю. (2021). Гендерні стереотипи у сучасній китайській мові: лінгвістичні аспекти. Київ.
4. 豆豆. (2000). 背叛.

СУЧАСНІ ОНЛАЙН – ІГРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАВИЧОК ХХІ СТ. УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Федерякіна Софія Аркадіївна

*студентка 4 курсу кафедри східних мов та міжкультурної комунікації
Факультету іноземних мов Харківського Національного Університету імені Василя
Назаровича Каразіна
науковий керівник: Віротченко С. А.*

З 70-х рр. ХХ ст. людство стикається із динамічним розвитком інформаційного суспільства. В першу чергу, мова йде про цифровізацію сфер життя, з яких особливо виділяється і освіта. Наразі дослідники визначають важливість розвитку не тільки “hard skills” в навчальному процесі, але й “soft skills” (“м’які навички”) (Калашнікова, 2022).

У ХХІ ст. саме м’які навички займають майже усі лідируючі позиції в рейтингах найактуальніших вмінь. Вивчення іноземної мови передбачає розвиток комунікативних навичок, які є критично важливими в сучасному глобалізованому світі, такою мовою може бути, зокрема, і китайська.

Вивчення та викладання китайської мови у середній школі являє собою великий виклик через ряд особливостей, що ускладнюють навчальний процес. Цими особливостями є:

- Китайська є тональною – вона має чотири основні тони, а більшість інших мов, зокрема українська, тонів не мають.
- Китайське письмо використовує ієрогліфи.
- Граматика китайської мови є досить складною для носіїв української мови, оскільки вона дотримується абсолютно іншого порядку слів.
- Вивчення китайської також передбачає розуміння культури та звичаїв Китаю, що глибоко відрізняються від українських.

Через ці особливості вивчення китайської мови є задачею високого рівня складності, що вимагає специфічних навичок та особистісних якостей від учнів. На розвиток саме таких особистісних якостей і направлені вправи, що ставлять перед собою ціллю розвиток навичок XXI століття. Можна виділити чотири основних категорії навичок XXI століття, і кожна з цих навичок надає позитивного впливу на ефективність вивчення китайської мови: 1) розв’язання проблем, 2) самореалізація та самоконтроль. 3) робота з людьми, 4) використання технологій (Щигельська, Якуб’як, 2021).

Існують різні методи, за допомогою яких можна об’єднати в навчальному процесі вивчення іноземної мови та розвиток навичок XXI століття. Одним з таких методів є використання онлайн – ігор на уроках іноземної мови.

Онлайн – гра – це гра, у яку грають через певну форму комп’ютерної мережі (Ray, 2023). Використання елементів гейміфікації значно сприяє покращенню когнітивного та соціально – емоційного розвитку учнів. Для формування навичок ми пропонуємо вправи, які використовують онлайн – платформи з елементами гри (Quizlet, Kahoot, Quizizz, LearningApps.org, Gartic Phone, Gartic.io). За допомогою цих навчальних інструментів можливо розробити інтерактивні вправи на співставлення термінів іноземною мовою та перекладу, завдання у формі множинного вибору, вправи на творче відображення термінів іноземною мовою. Прикладами таких вправ є:

- “Вікторина зі словами”: учні підключаються до платформи за допомогою своїх девайсів та відповідають на питання у формі множинного вибору.
- “З’єднай картки”: Учні повинні на швидкість з’єднати картки з словами китайською мовою та їхнім перекладом.
- “Знайди неправду”: учням пропонується проаналізувати висловлювання китайською мовою та визначити, є вони правдивими, чи ні.
- “Створи розповідь”: учням дається початок речення китайською мовою, а вони повинні його завершити.
- “Мережа понять”: учням пропонується серія запитань, в яких необхідно підібрати синонім до слова або розширити поняття за змістом.

- “Вгадай малюнок”: учням дається слово китайською мовою, яке вони мають зобразити малюнком, а інші учасники гри повинні вгадати слово.
- “Подорож до Китаю”: гравці розподіляються на команди і аналізують поняття іноземною мовою, позначаючи їх на мапі. Перемагає команда, яка швидше впорається із завданням.
- “Пошук предметів”: учням потрібно поєднати примітки на зображенні зі словами, що відповідають перекладу зображених предметів китайською мовою.

Розроблений комплекс вправ також активно розвиває серед школярів різні м’які навички, а саме аналітичне та критичне мислення, креативність, стресостійкість, лідерство та робота в команді, а також технічні навички, створюючи атмосферу дружньої конкуренції та неформального освітнього середовища.

Таким чином, дослідження методів викладання китайської мови за допомогою онлайн – ігор є перспективним напрямком, який надає змогу модернізувати навчальний процес і наблизити його до вимог, створених сучасним світом, що стрімко розвивається.

Список літератури:

1. Калашнікова, Ю. (2022). Розвиток Soft skills учнів початкової школи. *Магістерські студії. Альманах*, 22, 190 – 191.
2. Щигельська, Г., & Якуб’як О. (2021). Топ – 10 навичок XXI ст.: динаміка в контексті глобальних змін. *Актуальні задачі сучасних технологій: Матеріали X Міжнар. науково – практ. конф. молодих уч. та студентів.*, 143 – 144.
3. Ray, M. (2023). Online gaming | History, Examples, Companies, & Facts. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/technology/online-gaming>

СУБТИТРУВАННЯ ЯК ЗАСІБ КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ ТВОРІВ КИТАЙСЬКОГО КІНОМИСТЕЦТВА НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ 《镇妖提刑司》 ТА СЕРІАЛІВ 《输不起》, 《第七座墓志铭》

Федюк Валерія Вікторівна

студентка 4 курсу кафедри східної культури і літератури

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

Сучасне українське суспільство приділяє величезну увагу перекладу творів китайського кіномистецтва за допомогою субтитрування. Адже цей вид перекладацької діяльності є найдоступнішим, найшвидшим та найбільш бюджетним способом адаптації фільмів з іноземної мови.

Дуже важливо під час виконання цього виду аудіовізуального перекладу враховувати культурні та лексичні особливості оригіналу і

необхідність початкового матеріалу відповідати іншомовному середовищу. Як стверджує у своїй роботі британсько-пакистанський мовознавець Тарік Алі, перекладач є мостом не лише між двома мовами, але й між двома культурами. Іншими словами, він повинен враховувати не лише культуру тексту перекладу, але і його структуру (Tareq Ali, 2016). Зазначений підхід “забезпечить глибоке осягнення твору – оригіналу перекладачем та адекватний його переклад мовою іншої культури” (Удовиченко, 2020). В. Демецька підкреслює, що така культурна адаптація – “це тип перекладу з домінантною прагматичною настановою та орієнтацією на стереотипи очікування носіїв мови – реципієнта й культури – реципієнта” (Демецька, 2016).

У перекладі китайських фільмів на українську мову культурна адаптація має допомогти зберегти автентичність та відтворити національний колорит мистецьких творів.

Один з основних засобів культурної адаптації у перекладі китайських фільмів – це субтитрування. У наукових дослідженнях субтитрування розуміється як “процес надання синхронізованих субтитрів до діалогів у кіно і на телебаченні” (Shuttleworth, 1997).

Субтитри допомагають передати недостатньо зрозумілі аспекти культури та традиції китайського народу. Крім того, при субтитруванні з урахуванням культурної адаптації перекладачі можуть замінювати незнайомі терміни та вирази більш зрозумілими для цільової аудиторії.

Аналіз наукової літератури дав нам змогу визначити основні види культурної адаптації при субтитруванні з китайської мови.

Одним з ключових аспектів культурної адаптації є Лексико-семантичні трансформації, що полягають у заміні лексичної одиниці у тексті оригіналу на таку ж у мові – реципієнті. Прикладом є переклад ідіом та прислів'їв, які часто вживаються в китайській мові. Перекладач повинен вирішувати, чи зберігати оригінальні ідіоми та прислів'я в перекладі, чи ж використовувати еквівалентні вирази у мові перекладу. Крім цього, необхідно аналізувати, який еквівалент відображає не лише зміст, але й специфіку китайської культури, в якій ідіоми та прислів'я мають особливу значимість. Саме цей метод культурної адаптації ми найчастіше використовували під час перекладу фільму 《镇妖提刑司》 та серіалів 《输不起》, 《第七座墓志铭》.

Інші методи культурної адаптації у перекладі китайських фільмів передбачають заміну культурно-специфічних елементів на еквівалентні в середовищі споживача та додавання пояснень для кращого розуміння контексту. Наприклад, замість зберігання китайської назви традиційної китайської страви перекладач може запропонувати еквівалентну назву у культурі цільової аудиторії, щоб допомогти читачам зрозуміти, про що йдеться. Використовуючи цей спосіб з метою досягти максимально точного перекладу терміна 《饺子》 (китайська страва, яка зазвичай готується для

святкування китайського Нового року) ми використали слово “пельмені”, що є найкращим відповідником в українській мові для опису цієї страви.

Ще одним аспектом культурної адаптації є локалізація. Як вважає відомий перекладач П. Долер, “локалізація – це процес адаптації продукції до конкретної місцевості, тобто до її мови, стандартів і культурних норм, а також до потреб і очікувань конкретного цільового ринку” (Dohler, 1997). Наприклад, це може проявлятися у змінах в іменах персонажів, адресах, одиницях вимірювання, валюті, назві екстрених служб та інших деталях, щоб зробити фільм більш зрозумілим для цільової аудиторії. Наприклад, український еквівалент 《110 报警中心》 – це “Служба 102” або “Номер 102 для екстрених викликів”.

Отже, можемо стверджувати, що субтитрування є важливим засобом культурної адаптації творів китайського кіномистецтва для іноземної аудиторії. Цей засіб уяскравлює культурну і мовну специфіку творів аудіовізуального мистецтва, послуговуючись візуалізацією у субтитрах, щоб іноземна аудиторія могла повноцінно зрозуміти фільм чи серіал.

Список літератури:

1. Демецька, В. (2008). *Теорія адаптації в перекладі*. Київ.
2. Dr. Tareq, Ali (2016). Eadaroos Assaqaf Adaptation as a Means of Translation. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 5 (1), 783 – 785.
3. Per N.Dohler (1997). Facets of Software Localization. A Translator’s View. *Translation Journal*, 1 (1), 4 – 16.
4. Shuttleworth, M., & Cowie, M. (1997). *Dictionary of translation studies*. Manchester.
5. Удовиченко, Л. (2020). *Теорія та технологія вивчення художніх образів – персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи*. Київ.

ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ КИТАЄМОВНИХ ЗМІ В МЕЖАХ ІНІЦІАТИВИ “ОДИН ПОЯС – ОДИН ШЛЯХ (“一帶一路”)

Федюк Владислава Юрївна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук
декан Факультету східних мов*

Київського університету імені Бориса Грінченка

Поняття *дискурсу* широко використовується в лінгвістиці, стилістиці, соціології, психології та багатьох інших науках. Саме політичний дискурс різниться від інших його видів насамперед через спрямування на досягнення політичних цілей шляхом психоемоційних, риторичних та окремих лінгвістичних прийомів та маніпуляцій, що провокує інтерес з боку

філології в межах конкретної теми дискурсу як з критичного, так і з дескриптивного підходів.

Словники трактують поняття дискурсу, як текст у сукупності з екстралінгвістичними чинниками, що бере участь у взаємодії людей та когнітивних процесах їх свідомості (Попова та ін., 2015.). Г. Кук, своєю чергою визначає його як “єдність і взаємодію тексту, і контексту”. Власне, політичному дискурсу як об’єкту політичного аналізу присвячена стаття Акінчиць Н.Г. (Акінчиць, 2007). Таким чином, вивчення та аналіз політичного дискурсу допомагає виявити фактичні стратегії спілкування, визначити його національні особливості. Наразі широке охоплення даної проблеми вченими – лінгвістами спровокувало виникнення варіацій трактування даного поняття ширше за поняття “мови” чи “мовлення”. Варто зауважити важливість вивчення дискурсу на матеріалах ЗМІ з точки зору його вербалізації в ефірах та актуалізації в текстах.

За Кікенком В.О., ініціатива “一帶一路” покликана на залучення ряду дипломатичних та економічних засобів заради посилення зв’язків між Азією та Європою й реалізації капіталовкладень в масштабних інфраструктурних об’єктах (Кіктенко, 2021). Найбільш значенневими подіями щодо ініціативи виступають форуми, які розпочинаються виступами глави держави Сі Цзіньпіна. На меті – підкріплення результативності проведеної роботи з метою подальшого залучення нових партнерів. Важливо, що для підсилення інтенції він застосовує *стратегію ввічливості*. Як відомо, *позитивна стратегія ввічливості* спрямована на застосування комунікативних прийомів задля усунення кордонів між співрозмовниками, зворотна – скерована на вираження поваги зі збереженням автономії особи (Brown, Levinson, 1978). Китайські лінгвісти визначають чотири основні категорії ввічливості: *honorifics* (зазвичай виражено іменними та дієслівними фразами), *humble language*, *courteous speech*, *euphemisms*. Таким чином це провокує низький ступінь агресивності, а евфемізми допомагають уникати заборонені теми, наприклад неприйнятність згадування імператорів Китаю (Lee H, 2020).

Зокрема, дану проблему на матеріалах виступів в межах форуму ініціативи “一帶一路” дослідила Нестеренко О.О., яка зазначає, що звернення до великої кількості реципієнтів виражається за допомогою кліше у привітаннях: “尊敬的各位国家元首，政府首脑，各位国际组织负责人，女士们，先生们，朋友们。”, для позначення особи вживається виключно займенник “位”, а задля вираження прихильності до друзів ініціативи вживається займенник “朋友们”. У двох промовах займенник “各” був вжитий 85 разів як вираження поваги та важливості кожного, хто долучився до ініціативи (Нестеренко, 2022).

Крім того, для китайського політичного дискурсу характерні такі граматичні конструкції як “不论...还是...都...” (Не важливо..., однак...),

“向...表示...”, “对.....表示...”, чи морфема “互”, та “共” як формотворчі основи чотирискладових виразів з акцентом на “взаємність”. Проте, наголосимо на відсутності інтенцій з частками, що демонструють невизначеність як: “吗”, “呢”, “谁”. При цьому, акцентування відбувається на використанні модальності, значної частки сталих виразів, афоризмів та поезії, наприклад рядки з вірша Тао Юаньміна “Еміграція”. Прикінцева частина промови завжди виражає прощання – побажання: “让我们携起手来, 一起播撒合作的种子...!谢谢大家。” (Нестеренко, 2022).

Таким чином, характерними ознаками політичного дискурсу китаємовних ЗМІ в межах ініціативи “一帶一路”, що в переважній більшості базуються на промовах Сі Цзінпіна виступають норми дотримання позитивної стратегії ввічливості, використанні чен’юй, сталих граматичних конструкцій, відсутність риторичних питань, нагромадженість модальними дієсловами, термінами з геоeкономіки, сугестією “нового шовкового шляху”, лексичними одиницями які підкреслюють єдність мовця і слухача, вживання займенників які підкреслюють важливість кожного учасника ініціативи. Мовець акцентує на вдячності, співпраці, взаємоповазі, досягненні спільних результатів використовуючи прийом спонукальної приналежності слухача до ініціативи.

Список літератури:

1. Попова, О., Сінь Д., & Стародубенко, Л. (2015). Академічно – офіційний дискурс в сучасній лінгвістичній парадигмі (на матеріалі української, російської, китайської та англійської мов). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 2(19), 131.
2. Акінчиць, Н. (2007). Політичний дискурс як об’єкт наукового аналізу.
3. Кіктенко, В. (2018). Семантика і прагматика концепту ініціатива “Один пояс, один шлях”. *Китаєзнавчі дослідження*, 1, 58 – 68.
4. Brown, P., & Levinson, S. (1978). *Politeness. Some universals in language usage*. Cambridge.
5. Lee, H. (2020). Linguistic Politeness in the Chinese Language and Culture. *Theory and Practice in Language Studies*, 10, 3 – 8.
6. Нестеренко, О. (2022). Вербалізація ввічливості в китайськомовних публічних виступах (на матеріал промов Сі Цзінпіна, присвячених ініціативі “Один пояс, один шлях”). *Молодий вчений*, 6 (106), 70 – 74.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СХІДНИХ МОВАХ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Харчук Анастасія Олегівна

*студентка 5 курсу кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Сфера освіти України із початком війни в лютому 2022 року зіткнулась із низкою проблем, що впливають на забезпечення освітніми послугами учнів. За даними аналітичного центру Sedos загалом в Україні пошкоджено 11% освітньої інфраструктури. Окрім руйнування закладів навчання, під час війни освітній процес зупинявся або значно змінювався. Найбільша наповненість шкіл спостерігається у Дніпропетровській області, а також інших східних областях таких, як Харківська, Донецька, Запорізька. Згідно зі звітом Міністерства освіти і науки станом на січень 2023 року за даними департаментів освіти обласних військових адміністрацій в Україні станом на 24 січня працює 12 926 закладів загальної середньої освіти. Зокрема, у 3 955 школах діти навчаються очно, у 4 363 – дистанційно, а в 4608 – за змішаною формою. Водночас 905 шкіл перебувають на окупованих територіях.

Основна мета цієї роботи присвячена проблемі використання інноваційних цифрових технологій у східних мовах в Україні під час пандемії та війни проти Росії. Розглянути особливості застосування чат-боту у навчанні.

Як свідчать соціологічні дослідження різних форм і методів викладання, засвоєння матеріалу лекції складає 20%, лекції з використанням наукових джерел підвищує даний показник до 30%, лекція з використанням аудіовізуальних засобів дає 50% умов інформації, дискусія – 70%, гра – 90%. На цій основі нині активно розробляються і впроваджуються у навчальний процес різноманітні інноваційні форми, методи, методики, технології (Вдович С., 2013).

Чат-бот – це програма, яка імітує справжню розмову з користувачем. За допомогою чат-ботів можна спілкуватися текстовими та аудіо повідомленнями на сайті, в месенджері, мобільному додатку або по телефону. Дана програма є чудовим віртуальним помічником, яка може бути використана у навчальних цілях.

Чат-боти виконують такі три основні ролі в освіті: помічник вчителя, навчальний партнер та особистий наставник (Рис.1). У ролі помічника вчителя, чат-бот відповідає на питання, дає рекомендації, здійснює формувальне оцінювання, підтримує онлайн – навчання студентів. Чат-боти, як навчальні партнери, спілкуються зі студентами за допомогою текстів або голосу. Чат-бот, як особистий наставник, пропонує запитання на відповіді, направляє студентів у онлайн – навчанні, проводить вікторини (Deng, X.; Yu, Z., 2023). Згідно з дослідженням Сухні Аббасі система чат-ботів є ефективним інструментом для покращення навчання студентів. Основними перевагами є ефективне запам'ятовування навчального матеріалу та підвищення результатів навчання (Suhni A., 2014).

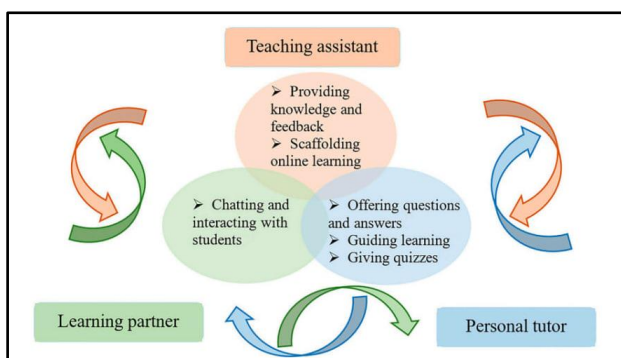

Рис. 1 Три ролі чат-боту у навчанні

Ерік Етвел зазначає, що чат-боти можуть бути використані, як інструмент практики мови. При першій спробі створення чат-боту, який буде вести діалог із користувачем показав, що за відсутності лінгвістичних знань і нездатності розуміти вхідні дані користувачів, багато відповідей були нісенітницями (Bayan Abu Shawar, 2007). На противагу цим висновкам, Фрайер і Карпентер стверджують, що “чат-боти можуть стати засобом мовної практики для студентів у будь-який час і практично в будь-якому місці”. У проведеному ними дослідженні, вони виокремили такі переваги використання чат-боту: комфортне і невимушене спілкування студентів з чат-ботами; повторення матеріалу зі студентами кілька разів не нудьгуючи, використання ботами текстового і мовленнєвого режиму відповідей, надає можливість практикувати навички читання та аудіювання, а чат-боти як новий тренд підвищують мотивацію студентів до навчання. (Fryer L., 2006).

Список літератури:

1. Вдович, С. (2013). *Сучасні освітні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування: методичний посібник*. Київ.
2. Xinjie, D. A. (2023). Meta-Analysis and Systematic Review of the Effect of Chatbot Technology Use in Sustainable Education. *Technology Use in Sustainable Education.Sustainability*.
3. Suhni, A. (2014). Measuring the effectiveness of learning chatbot systems on Student’s learning outcome and memory retention. *Asian Business Consortium*, 3, 1 – 11.
4. Bayan, Abu Shawar. (2007). Chatbots: Are they Really Useful? *LDV Forum*, 1 – 22.
5. Fryer, L. (2006). *Emerging technologies bots as language learning tools*. Kyushu Sangyo University.

ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ВИВЧЕННІ СТУДЕНТАМИ ЗВО ЯВИЩА ЕНАНТІОСЕМІЇ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Хуторна Ірина Олегівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

Фразеологізм – це стійкий вираз, який складається з декількох слів і має визначений лексичний і граматичний склад, а також має відносно стале значення, яке не можна зрозуміти, аналізуючи окремі слова виразу (Сокальська, 2019). Ідіоми є одним із факторів, які вносять своєрідний колорит і додають в мову особливого шарму та емоційності (Тихонова, 2005). Вивчення ідіом потребує особливої уваги та підходу.

Згідно проведеного нами опитування студентів, які вивчають китайську мову, лише 3% оцінюють свій рівень знань ідіом на відмінно (Рис.1). Це свідчить про:

- використання одноманітних освітніх матеріалів, що не розкривають багатства китайської мови;
- недостатню увагу до вивчення фразеології на користь граматики, лексики тощо;
- складність процесу навчання ідіом, який потребує більше часу та зусиль;
- обмежений доступ студентів до освітніх матеріалів;
- потребу всебічної підтримки студентів з боку викладачів для успішного засвоєння теми;
- брак практичного застосування студентами здобутих знань.

Попри всі згадані вище проблеми абсолютна більшість студентів наголошує на важливості вивчення фразеологізмів (Рис.2).

Рисунок 1

Як Ви вважаєте, чи важливо вивчати китайські фразеологізми для успішного вивчення китайської мови?

Копіювати

33 відповіді

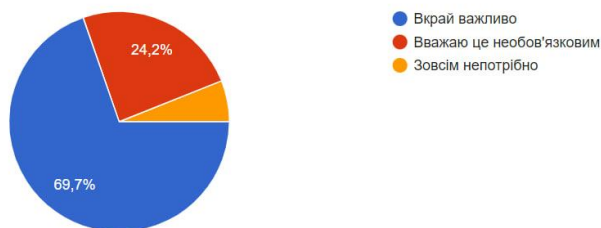

Рисунок 2

Більшість опитаних студентів не вивчала явища енантіосемії (Рис.3) і мають відповідний рівень знань (Рис.4). При цьому упродовж дослідження ми виявили, що вивчення енантіоморфізму позитивно позначається на розвитку когнітивних навичок студентів та на їх здатності розв'язувати складні лінгвістичні задачі.

Чи знаєте Ви про явище енантіосемії в китайській мові?

Копіювати

33 відповіді

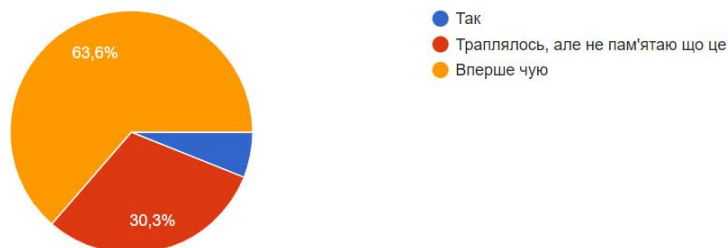

Рисунок 3

Як Ви оцінюєте свій рівень знань щодо поняття енантіосемії в китайській мові?

Копіювати

33 відповіді

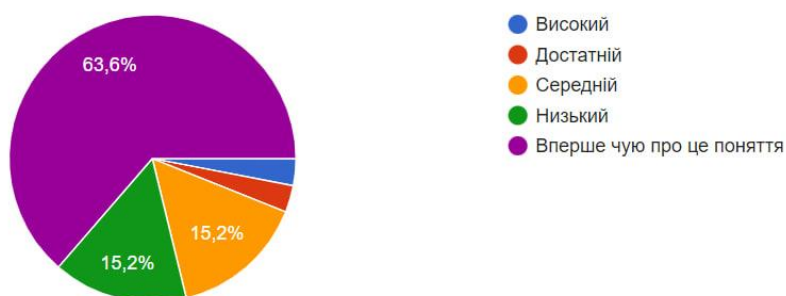

Рисунок 4

Єдиного визначення енантіосемії не існує, попри те, що це питання широко досліджувалося (Іващенко, 2009). Більшість лінгвістів схильні вважати енантіосемію явищем, коли одне і те ж слово вмщує в собі два прямо протилежні одне одному значення. Енантіосемія часом становить велику проблему, оскільки може призводити до непорозумінь і спотворення

змісту повідомлень або текстів. Це особливо важливо у науці, техніці або медицині, де точність термінів та понять є вирішальною. Для розв'язання цієї проблеми ми пропонуємо застосовувати різні підходи й інтерактивні методики навчання з опертям на контекстуальний принцип та розширити коло додаткових прикладів для ілюстрування мовного явища.

Список літератури:

1. Іващенко, В. (2009) Енантіосемія в парадигмі мовних та мовленнєвих явищ: основні напрями концептуалізації. *Мовознавство*, 2, 48 – 60.
2. Сокальська, Ю. (2019). Методичні прийоми для вивчення ідіом англійської мови. *Молодий вчений*, 1 (65), 115 – 119.
3. Тихонова, О. (2005) Явище фразеологічної енантіосемії (емоціонально – оцінної оцінки ідіоми). *Китайська цивілізація: традиції та сучасність*, 91 – 94.
4. Білянina, В. (2019) Особливості енантіосемії в китайській мові повсякденного спілкування. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*, 30 (69), 177 – 180.

ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗУ ЛІ ЦЗИЧЕНА В РОМАНІ ЯО СЮЕЇНЯ “ЛІ ЦЗИЧЕН”

Цехмістер Катерина Олексіївна

*студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Семеніст І. В.*

Двосторонні відносини між Китайською Народною Республікою та Україною мають довгу історію, проте стрімкий розвиток у вивченні економічних, історичних та культурних аспектів життя один одного розпочався не так давно. За цей час багато українських сходознавців зробили великий прорив у вивченні соціально – культурних особливостей. Але наразі також існує проблема з малою кількістю інформації саме українською мовою.

Це стосується романів чи історичних осіб, про яких ще наші вчені не встигли дослідити в повному обсязі. Під час дослідження, ми ставили собі за мету порівняти всіма відомий історичний та жорстокий образ, який склався в думках людей і образ, який був описаний в романі “Лі Цзичен”. Крім того, важливим пунктом було висвітлити те, що досить важко знайти інформацію саме українською мовою. Є трохи інформації англійською мовою, проте звичайно завдяки саме китайським джерелам та засобам інформації.

Очільника повстанського повстання – Лі Цзичена, всі знають як хороброго та розумного чоловіка, проте він також славився своєю жорстокістю. (宋璐璐, 2016). Але все таки багато людей його підтримувало та поважало, адже розуміли, що Лі Цзичен бореться за їх краще життя. В той час правила династія Мін, яка принесла голод та страждання простому населенню країни.

Лі Цзичен присвятив все своє життя заради визволенню народу з бідності та горя. В кінці свого життя, він зміг все таки повалити династію Мін, але його тріумф протривав недовго. Лі Цзичен мусив тікати, захищаючись і загинути на самоті в горах. За версією історичних джерел його підловили, коли він шукав дорогу, але Яо Сюеїня продемонстрував не лише інший кінець життя відомого очільника селянського повстання, а й повністю інший образ Лі Цзичена.

В самому романі письменник представив великого очільника селянського повстання, як досить розумним та хоробрим, людину, яка постійно хвилювалася за людей та їх добробут, ніколи не ставали себе вище за інших. В романі, скинувши владу династії Мін та захопивши Пекін, Лі Цзичен не приймає традиційні правила поведінки імператорів. (姚雪垠, 2000).

Перед тим, як прочитати історичний роман, читач цікавиться людиною про, яку розповідається в романі. Проте коли читач починає читати роман, він сильно дивується, оскільки перед ним постає зовсім інша людина. Яо Сюеїнь повністю переосмислює образ Лі Цзичена в своєму романі. Саме завдяки письменнику зникає ця негативна частина образу реального Лі Цзичена.

Підсумовуючи все вищесказане можна виділити 2 факти, які впливають з моєї наукової роботи: 1 – стосується саме теми моєї наукової роботи, 2 – стосується саме проблематики досліджень в цій сфері.

Яо Сюеїнь інтерпретує образ Лі Цзичена зовсім в іншому форматі, ніж ми бачимо реальну історичну постать. Як вже згадувалося раніше, реальний Лі Цзичен хоч і мав ті ж самі позитивні якості, як і Лі Цзичен в романі, проте негативні якості в них відрізняються. Реальний Лі Цзичен був жорстокою людиною, який йшов до своєї цілі, не зважаючи ні на що. В романі негативні якості Лі Цзичена починають проявлятися вже саме в кінці, після того, як він починає раз за разом отримувати поразки і стає досить схвильованим, дратівливим та має приступи агресії. Здається нібито він звик до певного формату битв і коли все раптом перевертається з ніг на голову, він вже не знає, що з цим робити.

Для того, щоб знайти інформацію про очільника повстання чи прочитати роман, потрібно користуватися лише іноземними джерелами. Це свідчить про те, що існує велике поле для сходознавців у дослідженні та розвитку китайської культури в Україні. Це дозволить не лише розвивати двосторонні стосунки між Україною та Китайською Народною Республікою, а й можливо збільшить зацікавленість людей до східної культури, завдяки чому збільшиться кількість сходознавців та досягнень у дослідженнях.

Список літератури:

1. 宋璐璐. (2016). 闯王李自成传. 团结出版社.
2. 姚雪垠. (2000). 李自成. 中国青年出版社.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЯПОНСЬКИХ КАЗОК

Черепан Олександра Андріївна

*студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу
Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д.П.*

Розвиток і українських, і японських казок вимірюється щонайменше тисячоліттям, тож ці твори відбивають відголоски первісного міфологічного світогляду. Міф перетворюється на казку, коли втрачає свою релігійну функцію та набуває нових, як от естетичну чи розважальну (Букрієнко, 2013). До загальних особливостей казки належить фантастичний зміст, динамічність, своєрідна композиція (традиційні зачин і кінцівка, типові словесні формули, повторення), перемога добра над злом. Хронологія розмита, рідко вказуються конкретні географічні назви. Чарівні казки змальовують протистояння між героєм та антигероєм. Також у структурному плані важливі мотиви, які складно класифікувати, та функції дійових осіб, що вимірюються обмеженою кількістю (Сенчило, 2018). Дослідники виділяють 31 функцію, що можна розподілити на пари і групи, а також окреслити функції другого кола, котрі трапляються у меншій кількості сюжетів.

Деякі українські чарівні казки містять функції у визначеній послідовності, але інші дублюють, пропускають, або переставляють їх. Завжди чітко подається вихідна ситуація і вказується нестача, що ліквідується у ході подальшого сюжету. Не в усіх казках є яскраво виражений антагоніст, з яким треба у прямому сенсі боротися. Багатьом казкам характерні поетичні вставки та повтори, а у структурі акцентуються однакові числа. Здебільшого саме трійка визначає персонажів та ситуації, що дублюються. У батьків є три сини, хтось має когось тричі покликати, тричі відмовитися, або зустріти трьох помічників. З інших чисел повторюються п'ять, сім, дванадцять і сорок. Щось далеке і важкодоступне кличуть тридесятим царством. У зачинах герої завжди *“жили собі, були собі, колись були”*. Далі обов'язково зазначається наявність чи відсутність у них дітей, що й стають центральними фігурами подальшого сюжету. Кінцівки здебільшого відрізняються, тож не можна визначити тенденцію з однаковими формулюваннями.

Як і українські чарівні казки, японські починаються досить схоже. Зачином багатьох слугує речення *“むかしむかし、ある所におじいさんとおばあさんが住んでいました”*. Воно повторюється майже дослівно в багатьох творах, а якщо ні, завжди сталими лишаються формули *“むかしむかし、あるところに”*, тобто *“давним – давно, в якомусь місці”*. Оповідь

здебільшого починається з літньої подружньої пари, що може як хотіти мати дітей, так і не задумуватись про це, тож початкова нестача не вказується і не ліквідується. Як і в українських чарівних казках, конфлікт переважно героїчний.

Опис структурних елементів за допомогою функцій героїв дозволяє стверджувати, що заборона/порушення дійсно виступають як парні функції, одна не обходиться без іншої. В окремих випадках наявність заборони впливає з контексту, а не озвучується. Ця зв'язка трапляється однаково часто в українських та японських чарівних казках. Ланцюжок перша функція дарувальника – реакція героя – постачання трапляється трохи частіше і більш чіткий в українських казках. Сюжетна частина, що переплітається з функцією шкідництва, однаково розповсюджена. Серед обраних українських чарівних казок яскраво виражена боротьба фігурує частіше, ніж серед японських. Одруження, як і інші функції другого кола, трапляються там також частіше. Втім, проведений аналіз підтверджує, що важливі для сюжету дії персонажів не так і відрізняються у творах віддалених культур. Загальні тенденції, що роблять казки казками, також неодмінно зберігаються. Можна впевнено зазначити, що в структурі українських та японських чарівних казок більше спільного, ніж відмінного.

Список літератури:

1. Букрієнко, А. (2013). *Східні мови та літератури. Казка як різновид архетипної історії: європейська та японська традиції*. Київ.
2. Сенчило, Н. (2018). Comparative analysis of poetics and motives in Ukrainian and Turkish folk tales. *Humanitarian Education in Technical Universities*, 37.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПРИРОДА В КИТАЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ ЛІРИКІВ

Черненко Катерина Романівна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Ситник Ілона Василівна

доктор філософії

викладач кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Поняття “концепт” є багатоскладовим явищем зі складною структурою, у перекладознавчому середовищі воно розглядається як провідник до іншомовної культури. Відтворення та розуміння терміну надає всебічне бачення культури, історії, ментальності, цінностей певного народу. Часто саме ці аспекти важко коректно передати, відображаючи інші нації.

Природа у творчому арсеналі сучасних китайських ліриків є важливим концептом художнього мислення і показником індивідуального

відображення дійсності. Пейзажі сучасних китайських поетів вражають метафоричністю та яскравими образами. Завдяки образам природи китайці передають свої почуття, ставлення до світу, висловлюють захоплення та замилювання світом.

З метою з'ясування безпосередньої присутності концепту природи у поезії, я обрала перелік сучасних китайських поетів – ліриків: Гу Янь (顾艳), Фен Сіньюй (冯新宇), Цао Чуньлін (曹春玲), Ань Хайїнь (安海茵), Ван Хуейцінь (王慧琴), Ай Коу (艾蔻), Ануо Абу (阿诺阿布), Ша Ке (沙克), Хе Чжунцзюнь (何中俊), Чжу Хунбінь (朱鸿宾), Ань Цяоцзи (安乔子), Чень Ан (陈昂) – представники сучасної лірики, чиї твори увійшли до безлічі літературних антологій. Бачення світу крізь призму природи дуже чітко відображається у їхній творчості.

Концепт “природа” є загальноживаним та багатокомпонентним. Природа 1. Все, що існує у Всесвіті. 2. Весь органічний та неорганічний світ на противагу людині. 3. Територія “за містом” (річки, поля, степи). Виходячи з цього, основне значення концепту “природа” – навколишній світ в усьому його різноманітті та безмежжі. Таким чином, щоб глибше зрозуміти походження концепту “природа” треба провести вдалу паралель з одним із найважливіших понять давньокитайської філософії – Дао (道).

“Єдність природи і людини” – філософська основа паралельного існування між природою та життям. Природа – єдина зрима субстанція, що знаходиться між небом і землею (“батьками” людини), тому найкращий спосіб для людини вбирати енергії ян та інь полягає і її тісному спілкуванню з природою.

На прикладі вірша сучасного китайського лірика Чень Ана “Мінлива темна ніч” пропоную розглянути як автор стирає межі між людськими почуттями та природою:

“变长的黑夜”
变长的黑夜
是黑夜拉长了时间的距离
还是时间停滞了心动
创造的邂逅
尽管美丽
却终究是浓缩了寂寞的泡影
是夜空涂鸦了星星的孤独
还是月亮轮换了时空
一如既往的皓洁
虽然明亮
却终究不再是往昔的风景
“Мінлива темна ніч”
Мінлива темна ніч –

Це ніч, що розтягнула відстань часу,
А час спинив серцебиття
У штучну стріч.

Хоча й чарівний,
Та усе ж міраж, налитий самотиною такою,
Яку лиш знають зірки в небесах
Чи Місяць в циклах простору і часу,
Що сяє чисто білим, як колись,
Хоча й яскраво,
Та усе ж не як у ті часи.

(Чень Ан)(4)

У процесі ретельного дослідження концептуального використання природи у віршах сучасних китайських ліриків я можу зробити висновок щодо стійкого бажання сучасних літераторів звертатися до традиційних зразків. Поети – лірики дотримуються багатьох догм традиційного китайського письма, не виключаючи із переліку образів сталі бачення навколишнього світу.

Список літератури:

1. Мурашевич, К. (2012). Символічність образів природи у китайській класичній пейзажній ліриці. *Studia linguistica*, 6 (2), 68 – 72.
2. Шекера, Я. (2007). До питання перекладу китайської поезії доби Тан (618 – 907): інтерпретація художнього образу. *Сходознавство*, 38, 175 – 182.
3. Мурашевич, К. (2014) Особливості та новаторство китайської пейзажної лірики початку ХХ ст. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та література*, 1, 53 – 56.
4. 陈昂. (2016). 陈昂诗选.

ПОНЯТТЯ ВАСЕЙ-ЕЙГО ТА ЙОГО СПРИЙНЯТТЯ В ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Шевцова Анна Андріївна

студентка 4 курсу кафедри японської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Аністратенко Лідія Сергіївна

кандидат філологічних наук

викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов

Київського університету імені Бориса Грінченка

У сучасному світі значну роль відіграє глобалізація, яка сприяє розвитку співробітництва та покращенню відносин між країнами. Разом з цим, активно відбувається культурний обмін, який не оминув і мовний аспект міжнародної спільноти. Японська мова не стала виключенням і в

свою чергу теж активно взаємодіє з іншими мовами і досить часто звертається до запозичень, що призвело до виникнення феномену васей-ейго.

Якщо звернутися безпосередньо до японської мови, то можна визначити, що “和製英語” буквально перекладається як “зроблена в Японії” (和製 – васей) “англійська мова” (英語 – ейго). Тобто, іншими словами, васей-ейго – це англійські слова та вирази, які переосмислюються в унікальний японський спосіб, створюючи нові значення та конотації, що є відмінними від оригінальних, англійських.

Більшість лінгвістів погоджуються, що васей-ейго – це передусім англійська мова створена в Японії, хоча точна дефініція цього поняття дещо відрізняється в роботах різних авторів.

Так, С. Семенко у своїй праці про англіцизми в сучасній японській мові зазначає, що васей-ейго – це “японські псевдоангліцизми, мовні конструкції, які не властиві англійській мові, але широко використовуються в японській, формуючи так звану “японську англійську мову”” (Семенко, 2018, с. 205). А ось на думку Й. Танабе “васей – ейго – це японська мова, записана катаканною. Вона включає в себе слова і фрази, створені японцями в Японії, а також англійські слова, які значно відрізняються за вимовою від своїх оригіналів” (Танабе, 1990, с. 2).

Однак, розглядаючи явище васей-ейго важливо враховувати й лінгвокультурологічний аспект, оскільки будь-яка мова є своєрідним кодом нації, а відтак її існування є просто неможливим без культурного контексту. Тому важливо мати уявлення про базове розуміння псевдоангліцизмів з боку пересічних жителів Японії.

Отримати цей так званий “погляд зсередини” дозволяє опитування, що провела Н. Голлін, у якому японці давали визначення псевдоангліцизмам. Відповідно до результатів дослідження студент Хірокі Яmano відповів, що “васей-ейго – це різні англійські слова, які японці створили самостійно, під впливом власне запозичених англійських слів записаних катаканною. Однак, з огляду на те, що це слова, які японці створили власноруч, вони мають сенс лише для носіїв японської мови.” (Голлін, 2013, с. 4). Разом з тим Кохей Цуджі, студент університету, вважає, що псевдоангліцизми є “словами записаними катаканною, які часто сприймаються як англійські, але насправді їх вигадали японці” (Голлін, 2013, с. 4).

Іншим цікавим дослідженням є опитування Д. Нормана, яке мало на меті з'ясувати наскільки японські студенти розуміють походження слів васей-ейго, з якими вони стикаються у повсякденному житті (Норман, 2011). Усього було опитано 285 студентів з двох університетів, а для опитування було обрано 20 псевдоангліцизмів (див. табл. 1).

Таблиця 1

次の日本語の言葉や表現は、和製英語ということを知っていましたか。知らなければ「X」を丸で囲み、知っていたら「○」を丸で囲んで下さい。
--

(Чи знали ви, що наступні японські слова та вирази є васей – ейго? Оберіть “×”, якщо Ви не знали та “○”, якщо Вам це було відомо.)							
1.	ペ ーパテ スト	○	×	11	デ コレ ーション ケーキ	○	×
2.	ス キンシ ップ	○	×	12	プ ラスア ルフア	○	×
3.	メ ールマ ガジン	○	×	13	パ ワーハ ラスメ ント	○	×
4.	グ レード アップ	○	×	14	ス パッツ	○	×
5.	フ リーサ イズ	○	×	15	リ フォー ム	○	×
6.	オ ーダー メイド	○	×	16	リ ストラ	○	×
7.	ナ ンバー ディス プレイ	○	×	17	ガ ードマ ン	○	×
8.	フ ライド ポテト	○	×	18	パ ンティ ストッ キング	○	×
9.	キ ーホル ダー	○	×	19	ベ ビーカ ー	○	×

10	コ	○	×	20	コ	○	×
	ンセン ト				インラ ンドリ ー		

Результати опитування можуть здивувати, оскільки в цілому рівень обізнаності студентів щодо лексичних одиниць васей – ейго склав лише 36.5%, що є вкрай низьким показником як для слів, що вживаються ледь не щоденно. Цікаво, що найкращий показник був для слова 「プラスアルファ」, що означає “додатковий, більший ніж зазвичай”, 49% опитаних студентів знали, що цей термін підпадає під категорію васей – ейго. У той же час 18% студентів знали, що 「スキンシップ」, що в перекладі значить “фізичний контакт”, теж є псевдоангліцизмом, який аж ніяк не використовується у звичній англійській.

Отже, можна дійти висновку, що незважаючи на розповсюдженість та широку вживаність термінів васей-ейго в японському лексиконі, самі японці хоча й спроможні дати визначення цьому надзвичайному феномену, але в повсякденному житті часто не розрізняють ці мовні одиниці від звичних запозичень.

Список літератури:

1. Gollin, N. (2013). *Examining the phenomenon of wasei eigo: English pseudo – loanwords in Japanese : An honors thesis for the Asian Studies Program*. Medford.
2. Norman, J. (2011). Japanese university student awareness of waseieigo. *JALT 2011 Conference Proceedings*, 442 – 454.
3. Семенко, С. (2018). Англiцизми в сучасній японській мові: мода чи необхідність. *Мова і культура*, 4 (21), 200 – 209.
4. 田辺 洋. (1990). 和製英語の形態分類. *早稲田大学日本語研究教育センター紀要*.

СПЕЦИФІКА МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ ПРОСТОРУ

Шекун Нікіта Андрійович

студента 4 курсу кафедри східної культури і літератури

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Удовиченко Лариса Миколаївна

доктор педагогічних наук

професор кафедри східної культури і літератури

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

Сучасний сленг – це мовне явище, яке широко популярне у сучасному суспільстві, у той час, як інтернет сленг – це важлива частина сучасної мови. Він має унікальний стиль і значну універсальність, саме тому сленгові слова

швидко поширюються. Сленгові слова мають велике значення в сучасному суспільстві. У зв'язку з цим багато науковців дуже зацікавлені в їх дослідженні, в тому числі в їх утворенні та поширенні. Спираючись на лінгвістичну теорію, у цій статті зроблено аналіз та узагальнення досліджень сучасних сленгових слів. Я сподіваюся, що специфіка молодіжного сленгу сучасного китайськомовного інтернет простору зможе досягти наукового та корисного розвитку в сучасному суспільстві.

З розвитком Інтернету почало з'являтися багато сучасного інтернет сленгу, і, як наслідок, сленгові слова поступово стали інтересами людей в мережі. Інтернет є однією з найважливіших речей у житті людей сьогодні, і більшість з них не можуть уявити собі життя без нього. Очевидно, що ці слова принесли в наше життя зручність і гумор, але ми повинні розуміти, що іноді вони також можуть принести певні неприємності. Саме тому багато науковців занепокоєні цим явищем, а подвійна природа сленгу в Інтернеті стала гарячою точкою досліджень. Чжоу Хайчжун (Zhou Haizhong, 2000) дослідив специфіку молодіжного сленгу сучасного китайськомовного інтернет простору, дав йому поняття та визначення, а також описав характеристики, типи, напрямки досліджень, дослідницькі завдання, методи дослідження та дисциплінарну природу мови Інтернету. У дослідженні Ван Лей (Wang Lei, 2007) зазначено, що між реальними газетами і журналами та Інтернетом вже існують взаємовідносини, і вони почали спілкуватися один з одним і обмінюватися деякими сленговими словами. Значення або форма сленгових слів в Інтернеті походить не лише з онлайн – медіа, але й з мови повсякденного життя, газет і журналів. Він вважає, що коли розвиток онлайн – медіа досягне відносно високого рівня, а користувачі мережі стануть більш зрілими, мова Інтернету може стати еквівалентною звичайній мові.

Вивчення специфіки молодіжного сленгу сучасного китайськомовного інтернет простору є актуальною темою в сучасних китайських дослідженнях. Сленгові слова мають ті ж самі основні характеристики, що й інші, але вони також мають унікальні характеристики в лінгвістиці. Різні науковці мають різні погляди на визначення сленгових слів. Наприклад, Чжоу Хайчжун (Zhou Haizhong, 2000) вважає, що з соціолінгвістичної точки зору, то вони не створені однією людиною, а є продуктом групи людей, які розробили їх для кращої комунікації.. Вей Янлі (2010) вважає, сленгові слова додали більше значення їхньому риторичному застосуванню, що пояснюється з точки зору риторики в мові. Інь Пінгпінг (2011) з естетичної точки зору зазначає, що сучасні сленгові слова підходять для розвитку епохи і відповідають моді та гумору.

Підсумовуючи, можна сказати, що сучасний сленг є відносно новим лінгвістичним явищем. Він відносяться до мови, яка використовується і зустрічається в онлайн – спілкуванні, має великий вплив на життя людей і привертає увагу багатьох науковців.

Тільки лаконічна і чітка мова може відобразити інтерактивні характеристики мережі. Сленгові слова якраз відповідають цій вимозі і користуються популярністю в епоху мультимедіа. За допомогою сленгових слів легко описати деякі новинні події, гарячі теми та соціальні явища. “Оскільки формування сучасних сленгових слів є дуже лаконічним, дотепним і свіжим, їх легко поширювати, а також вони можуть зберігатися протягом тривалого часу”. Через необхідність редагування та друку традиційні ЗМІ іноді не можуть уникнути часових затримок і можуть пропустити найкращий час для репортажу. Але в мережі все інакше. Якщо хтось хоче щось опублікувати, він може зробити це за кілька секунд. Тому новини в інтернеті завжди свіжі і є достатньо часу, щоб їх обговорити. “我爸是李剛 Мій батько – Лі Ган” – типовий приклад. 18 жовтня 2010 року ця стаття дуже швидко поширилася в Інтернеті. Два дні тому в кампусі Хебейського університету “官二代 діти чиновників “ за кермом автомобіля збив двох дівчат, одна з яких загинула, а інша отримала поранення. Однак цей “官二代 діти чиновників “ сказав: “有本事你们告去, 我爸是李刚 Подавайте в суд, якщо наважитесь. Мій батько Лі Ган.”. Після виходу цієї статті цей інцидент швидко опинився в центрі бурхливого обговорення серед громадськості та засобів масової інформації. “我爸是李剛 Мій батько – Лі Ган” стало типовим гарячим словом серед користувачів мережі, які висміювали зарозумілого “官二代”, і відразу ж стало популярною сленговою фразою в той час. 18 листопада 2010 року заголовок газети “International Herald” звучав так: “中国隐晦笑话: 我爸是李刚 Китайський незрозумілий афоризм: Мій батько – Лі Ганг”. Інші іноземні ЗМІ, такі як New York Times та Financial Times, також звернули увагу на це питання, що є достатнім для демонстрації широкого розповсюдження сучасних сленгових слів та фраз в Інтернеті.

Поява сучасних сленгових слів свідчить про розвиток мережі. Хоча поява сленгових слів неминуча, ми також повинні допомогти їм розвиватися в хорошому напрямку і мінімізувати негативний вплив при їх використанні. Якість Інтернет середовища тісно пов’язана з реальністю культурної освіти. Насправді, чи то в школах, чи то в суспільстві, чи то в сім’ях, необхідно пропагувати гармонійну і цивілізовану культуру, формувати хорошу соціальну атмосферу і навчальне середовище. Оскільки більшість популярних користувачів – це молодь, вони мають сильну здатність до наслідування та жагу до знань. Вони швидко сприймають нові речі, і їм потрібна допомога, щоб відрізнити правильне від неправильного та спілкуватися з іншими. Я думаю, що створення сприятливого середовища для використання сленгових слів в Інтернеті – це хороший спосіб допомогти їм.

Список літератури:

1. 凯迪网络. (2010). 李刚在国外火了 看美国报道”我爸是李刚.
2. 周海中. (2000). 一门崭新的语言学科——网络语言学. 上海科学技术出版社.
3. 汪磊. (2007). 网络流行语的”非网络化”浅议. 文建设.
4. 尹平平. (2011). 年网络流行语的特征及发展趋势. 安徽文学.
5. 危艳丽. (2010). 从”杯具”一词看网络流行语的发展趋势. 毕节学院学报: 综合版.

ОСОБЛИВОСТІ ГРУПИ ЯПОНСЬКИХ ДІАЛЕКТІВ РЕГІОНУ КІНКІ НА ПРИКЛАДІ МОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ АНІМЕ ТА МАНГИ

Широкова Марія Олегівна
*студентка 5 курсу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Москальов Д. П.*

Термін “діалект” відноситься до специфічної мовної форми, що характеризується властивістю певного географічного регіону або соціальної групи. Зазначається, що діалект може мати власну систему правил і норм, які відрізняються від норм літературної мови. Р. І. МакДевид зазначає, що в сучасному мовознавстві діалект – це здебільшого один з варіантів мови, який відрізняється від інших подібних до нього варіантів низкою рис – фонетичного, граматичного, або лексичного характеру (1966).

Діалекти виникають в результаті існування географічних або соціальних бар’єрів у комунікації, де більш високі бар’єри призводять до більш виразного прояву діалектних відмінностей. Японські діалекти сформувалися під впливом географічних умов та історичних подій, зокрема, ізоляційного життя Японії до середини ХІХ століття та міжусобних війн. Ці чинники призвели до формування груп діалектів на території острівної держави, які відрізняються один від одного. (Palter, Horiuchi, 1995).

Провідні японські діалектологи дійшли консенсусу, що головна лінія розмежування діалектів в Японії проходить між материковими та окінавськими діалектами островів Рюкю. За традиційною класифікацією, заснованої на розроблених Годзе Місао принципах, інші діалекти на території країни можна розподілити на кілька груп: східні (діалекти Канто, Токіо та Хоккайдо); західні (Хокуріку, Токай, Кансай та Чуоку); та діалекти Кюсю (Хонічі, Хічіку та Сацугу). (Tojo Misao, 1966).

Діалект регіону Кінкі, так само відомий як Кансай – бен (далі КБ), включає групу схожих діалектів японської мови регіону Кінкі і вважається одним із найбільш значущих в історичному та культурному аспектах Японії. До середини періоду Едо, коли діалект Едо (Токіо) почав чинити сильніший вплив на літературу та навчання, традиційна форма КБ фактично вважалася стандартною японською мовою. Після реставрації Мейдзі та перенесення столиці з Кіото до Токіо, він утвердився як провінційний діалект. (Shibata Takeshi, 1987).

До групи КБ відносяться Осака, Кіото, Кобе, Нара – бен тощо. Багато особливостей цих діалектів специфічні й не зустрічаються в інших говорах тієї ж самої групи, проте мають низку спільних характеристик. (Palter, Noriuchi, 1995). До загальних відмінностей від стандартної японської мови відносять той факт, що в КБ значна кількість слів є скороченнями класичних японських еквівалентів.

З фонологічної точки зору, КБ відрізняється наявністю сильних приголосних, редуцією голосних та подовженням голосних в кінці односкладових іменників. Крім цього, у стандартних японських дієслівних формах можна зустріти геміновані приголосні, які в КБ зазвичай замінюються довгими голосними. Довгі голосні у флексіях, притаманні стандартній мові, навпаки, скорочуються. Частим явищем також є використання *h* замість *s* у суфіксах та флексіях. Така паталізація більше притаманна морфологічним суфіксам, що призвело до створення нових словоформ. (Yoichi Fujiwara, 1963).

Лексичні особливості КБ японської мови проявляються у тому, що деякі слова, що використовуються в літературній японській, повністю змінюються. Крім того, спостерігається зміна значення деяких слів або їх вживання в інших контекстах. Існує думка, що КБ втілює сильну місцеву ідентичність людей в рамках внутрішньої культури кансайців, що проявляється в їх сприйнятті його як “протиленості” стандартній японській мові. (Shibata Takeshi, 1987). Така переконаність призвела до того, що КБ став улюбленим серед авторів та художників, як спосіб зображення “нестандартного” персонажа.

Використання КБ у мовленні персонажів залежить від регіону та ситуації, у якій вони знаходяться. Це може бути пов'язано з їхнім походженням, соціальним статусом або навіть національністю, якщо вони є іноземцями, що живуть у регіоні Кінкі.

Люди, які розмовляють на КБ, часто асоціюються з торговцями або гумористами. Це пов'язано з тим, що серед японських гумористів багато вихідців із Кансая і з тим, що Осака – великий торговий порт. (Sanada, 1996). Тому використання специфічної діалектної лексики знайшло відображення у створенні певного клішованого образу в продуктах поп – культури. Наприклад, використання Осацького діалекту може допомогти створити зображення забавної та спонтанної особистості. Один з прикладів використання КБ можна побачити в аніме “Osaka Okan”, яке оповідає про брата з Токіо та сестру з Осаки. Наміка постає активною та кумедною на відміну від спокійного та стриманого брата. Отже, використання персонажем даного діалекту може підкреслити його жвавий та енергійний характер, який часто пов'язується з мешканцями регіону Кансай. Натомість, використання токійського діалекту може вказувати на високий статус або формальний характер персонажа. Таку саму тенденцію можна спостерігати в таких аніме та мангах як: “Attack on Titan”, “Hetalia World Stars”, “Neon Genesis Evangelion”, “Bleach” та багато інших.

Список літератури:

1. McDavid, R. I., & Jr. (1966). Dialect differences and social differences in an urban society. *Sociolinguistics: Proceedings of the UCLA Sociolinguistics Conference*, 72 – 83.
2. Palter, DC & Slotsve, Kaoru Horiuchi (1995). Colloquial Kansai Japanese: The Dialects and Culture of the Kansai Region. *Boston: Charles E. Tuttle Publishing*, 7 – 16.
3. Tojo, Misao. (1966). *Kokugo no hogen kukaku (The classification of the dialects of the national language)*. Tokyo.
4. Shibata, Takeshi. (1987). *Shibata Takeshi nihongo essei (Essays on the Japanese Language by Shibata Takeshi)*. Tokyo: Taisu:kan shōten, 124 – 127.
5. Yoichi, Fujiwara. (1963). Monumenta Nipponica: A Dialect Grammar of Japanese. *Hiroshima: Sophia University Publishing*, 147 – 190.
6. Sanada, S. (1996). *Chiiki – go no Dainamizumu Kansai*. Tokyo.
7. 関西弁一覧】関西人が標準語だと思ってる関西弁を徹底解説！ (2023). <https://lyfe8.com/kansai-vs-kanto/>
8. The Kansai and Osaka dialects. (2023). https://en.wikipedia.org/wiki/Kansai_dialect
9. The National Association for the Promotion of the Osaka Dialect. (2023). https://en.wikipedia.org/wiki/Kansai_dialect2.The_National_Association_for_the_Promotion_of_the_Osaka_Dialect
10. Culture and Languages, Japan. Japanese Dialects and What They Mean for Doing Business in the Land of the Rising Sun. (2023). <https://www.1stopasia.com/blog/japanese-dialects/>

ЛІТЕРАТУРНА СПАДЩИНА ЮКІО МІСІМИ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ЯПОНІЇ

Якубенко Дар'я Леонідівна

*аспірантка кафедри Конституційного права України
Національного Юридичного Університету імені Ярослава Мудрого*

Неодноразового номінанта на Нобелівську премію Юкіо Місіму по праву вважають обличчям японської літератури. Він – уособлення вільного духу й самурайської смиренності водночас. Його твори, просякнуті внутрішнім надрином, є викликом тогочасному суспільству. Та зрештою, ким він був: відчайдушним революціонером, романтиком, пророком? Відповідь на це питання можна знайти поміж строф його власних творих, більшість з яких були автобіографічними.

Літературна спадщина Юкіо Місіми налічує 40 романів, 18 п'єс, численні збірки оповідань, філософсько-соціальні твори та кіносценарії. Деякі японісти наголошують на доцільності розділення праць Місіми на дві категорії: художні твори (такі як “Сповідь маски”, “Золотий храм” тощо), та ті, при створенні яких він брав на себе роль мислителя – філософа (наприклад “Лекції для молодих самураїв” та “Вступ до філософії дії”). Водночас, інші вважають необхідним розглядати всі праці автором загалом, як єдиний корпус текстів. На користь першої позиції виступає факт того, що сам Місіма зазначав, що вони написані “мечем” і “не мають нічого спільного з літературою”. Біограф Місіми Джон Натан назвав згадані праці політичними есеями, в той час як Іха Кадзумаса зазначає лише про наявність

деяких політичних ідей у нехудожніх текстах автора (1). У даному контексті важливим є те, що сам Місіма вживав слово “політика” здебільшого у негативному контексті, протиставляючи їй спражньому духу, про що свідчать його влучні слова: “На щастя, я романіст, а не політик” (2).

Проте варто зауважити на спільному лейтмотиві обох категорій. Так, праця “Лекції для молодих самураїв” являє собою цикл з 12 лекцій, що висвітлюють найбільш стрижневі теми самурайського буття, такі як сміливість, тіло, відданість тощо (4). Місіма наголошував, що для доведення існування самурайського духу, замало слів, а для вчинків потрібне тіло. Саме тіло стає центральним предметом його філософських пошуків. Висновок, який ми знаходимо у зазначеному творі є наступним: “Таким чином, треба викувувати тіло”. Подібний підсумок ми можемо зустріти у творі “Сонце та сталь”, яке в свою чергу є прикладом явного художнього стилю.

Отже, можна дійти висновку про те, що філософські роздуми є базовими у працях Місіми й знаходять свого відображення в усіх проявах його творчості, охоплюючи кожний жанр.

Стрижневими мотивами його філософії є антираціоналістична спрямованість, увага до смерті, абсурду та часу. Саме час та його перебіг, марево такого перебігу та питання нескінченності є ключовими поняттями в текстах Місіми. Так, наприклад, Даміан Фланаган представляє Місіму як людину, абсолютно одержиму символами часу, стверджуючи, що ця пристрасть і була основою життя письменника.

Літературний спадок Місіми є нескінченним джерелом натхнення для багатьох сучасних авторів, як японських так і європейських. В свою чергу Місіма теж мав кумирів, чия творчість здійснила чималий вплив на його подальшу долю як письменника. Одним із його натхненників можна назвати Оскара Уайльда. Дослідник біографії Місіми Такада Казукі наголошує на своєрідній одержимості Місіми працями ірландського письменника, особливо п’есою Уайльда “Саломея” – саме в цьому захопленні Казукі вбачає ключ до справжніх причин самогубства Місіми (3).

Розглядаючи легендарну постать Юкіо Місіми крізь призму його літературної спадщини, ми вбачаємо в ньому оригінального мислителя, захопленого революційними ідеями та в той самий час не байдужого до містицизму. Він був інтуїтом – про що свідчать його інтуїтивні, а не сенсорні образи, серед яких, зокрема образи часу. Однією з основних рис його почерку є занурення у персонажів, та приділення більшої уваги саме розбудові персонажей, а не загальної сюжетної лінії. Його твори – нескінченне нагадування того, що головне в літературі – це не ідеї, а люди, про що він прямо заявив: “Людина, загинувша, рятуєчи із полум’я своє кохання, вбита не вогнем – вона убита тим, кого кохала”.

Список літератури:

1. Iha, Kazumasa. (1972). Mishima Yukio and his political ideas. *Kokusai University bulletin of Linguistics and literature*, 1, 81 – 104.
2. Nathan, J. (2000). *Mishima: A Biography*. Da Capo Press.
3. Takada, Kazuki. (2004). *A Comparative Study of Mishima Yukio and Oscar Wild: With Particular Reference to their Views of the Absolute*. Edinburgh.
4. Mishima, Yukio. (2013). *For young samurai*. Tokyo: Bungeishunju.

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО ТА ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СХОДУ

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ БАНГЛАДЕШ

Євтушевська Ольга Володимирівна
доцент кафедри міжнародної економіки
Київського університету імені Бориса Грінченка

Соціально – економічний розвиток Бангладеш пов'язаний із рядом проблем, які перешкоджають побудові розвиненої економіки. Бангладеш часто асоціюється з бідністю, високою концентрацією населення та серйозними екологічними проблемами. Втім, варто зазначити, що останнім часом спостерігаються деякі покращення, зокрема у розвитку інфраструктури та освітньому секторі.

До основних проблем соціально – економічного розвитку Бангладеш можна віднести нерівномірне розселення по території країни, корупцію, соціальне та майнове розшарування, недосконале трудове законодавство, колосальні екологічні негаразди. Крім того, до вище перерахованих негативних чинників можна додати загально світові проблеми, такі як нещодавня пандемія COVID – 19 та війна в Україні. Зокрема, спалах COVID – 19 у Бангладеш негативно позначився на суспільстві. Велика кількість осіб втратила роботу та засоби існування. Внаслідок цього за цей період зросла кількість усіх видів соціальних злочинів (Хоссейн, 2021). Через наростання безробіття та соціальних проблем навіть довелося обмежити карантинні заходи. Бангладешська економіка зазнала негативного впливу і через війну в Україні. Будучи дуже залежною від імпортованих енергоносіїв, вартість яких істотно зросла, країна зіштовхнулася з проблемою інфляції та зростання собівартості виробництва. У березні представники цієї держави навіть поставили питання про компенсацію задля допомоги розвитковим країнам, які постраждали унаслідок війни в Україні.

Попри дуже складні соціально – економічні обставини влада запроваджує певні позитивні ініціативи для покращення рівня життя населення. Зокрема, розроблено план розвитку експорту та посилення позицій на міжнародному ринку. Бангладеш є одним із лідерів текстильної промисловості у світі, що надає країні ряд переваг, але водночас створює екологічні проблеми. Дешева робоча сила, недосконале трудове законодавство, низька собівартість виробництва приваблюють іноземні інвестиції у текстильну промисловість. У майбутньому плані розвитку країни робиться акцент на експорті текстильної та аграрної продукції. Можливо, з часом китайські та індійські компанії більшою мірою переводитимуть своє виробництво на територію Бангладеш, оскільки

пропозиція робочої сили на бангладешському ринку залишається значною і може зростати з часом. Загалом, ставка на експортну дисципліну може виправдати себе. Якщо згадати історію Південної Кореї та Китаю, то ці країни починали своє економічне сходження саме з розвитку експортної діяльності. За кілька десятиліть цим державам вдалося стати потужними міжнародними гравцями. Існує думка, що в майбутньому Бангладеш зможе істотно посилити свої позиції на міжнародному ринку.

Часто економічні проблеми супроводжуються суспільною напруженістю, проте бангладешське суспільство вважається досить стабільним. Країна досить тісно співпрацює із сусідніми державами. Південна Азія повинна формуватися на основі спільних культурних, історичних, соціальних, етичних та цивілізаційних традицій (Поддер, 2022).

У цілому, попри всі перераховані проблеми, Бангладеш залишається привабливою для інвесторів. Основна проблема полягає у суперечливості цих інвестиційних процесів. Оскільки поруч із позитивними ефектами, такими як створення робочих місць, розвиток інфраструктури, можливість експортної діяльності, виникають екологічні проблеми, потогінні виробництва, погіршується здоров'я населення.

Список літератури:

1. Хоссейн, Ш. (2021). Вплив COVID – 19 на економіку Бангладеш: чи ризикована бангладешська економіка після COVID – 19? *Journal of European Economy*, 1 (76), 44 – 71.
2. Поддер, К. (2022). SAARC: Achievements and Problems. *Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field*, 8 (2), 136 – 140.

ІСТОРІЯ ТА МАЙБУТНЄ ТАЙВАНЬСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ

Іванов Гліб Іванович (Glib Ivanov, 雲在天)

*аспірант Department of Engineering Science and Ocean Engineering
National Taiwan University, Taiwan (ROC)*

Китайська Народна Республіка (КНР) та Китайська Республіка (КР) – два уряду Китаю які розділені вже 74 роки. За цей час колись одна економіка перетворилася на два дуже різних підходи, і якщо про розвиток КНР відомо досить багато, дуже мало інформації про Тайвань, метою цієї роботи є саме розповісти як розвивалася промисловість на острові та до яких результатів привів різний підхід до спочатку планової, а потім ринкової економіки.

Обидва уряди спочатку орієнувались на планову економіку – у Китаї брала приклад з СРСР не тільки КПК, але і Гоміньдан. Почавши розробляти перші плани у 30 – ті, найбільшого розвитку National Resources Commission досягла під час антияпонської війни, коли її штат ріс одночасно з втратами національної території. Хоча багато чого не було втілено в життя, успіхом

ціх планів стало вчасне перенесення важкої та оборонної промисловості до безпечного заходу країни. В той же час політична незалежність цієї комісії дозволила їй верховенству перемітнутися до червоного табору та мирно передати підприємства новій владі, всупереч наказу евакуюватися до Тайваню. Ці ж самі люди продовжили почату працю вже під назвою першого п'ятирічного плану КНР. (Kirby, 1990) Провідною людиною цього періоду був Сун Юе Чі, після навчання за кошт Гоміньдану у США, він став засновником нафтової галузі Китаю. Передавши ввірені підприємства комуністам, він побачив їх занепад через те що планування перейшло до сфери суцього політичних, а не економічних питань.

Частина спеціалістів з NRC перебралася на Тайвань. Окрім розстріляного за симпатії комуністам очільника Taiwan Power Company, більшість змогла добитися таких кар'єрних висот, які дозволили втілити їх плани у реальність. Проводячи аналогію з тимчасово занепащим китайським нафтохімічним сектором, на Тайвані він став основою післявоєнного розвитку.

Перше нафтопереробне підприємство було засноване в порту Гаосюна під час Японського періоду для постачання палива для армії. Після війни підприємство попало у занепад, бо реставрувати та модернізувати пошкоджену інфраструктуру було занадто дорого та довго для обіднівших капіталістів. Після 1949 за це взялася NRC та було засновано Chinese Petroleum Corporation. Почалося виробництво амміачних добрив, які зіграли важливу роль. З 1959 року сконцентрувалася на виробництві бензолу – поки що тільки продукту першої ланки, тобто з найменшою додатковою вартістю.

Звідки у держави взяли кошти для таких проектів? У 1952, більше 90% експорту все ще становила аграрна продукція приватних підприємств. На відміну від КНР, де втурчання держави у аграрний сектор призвело до декількох епізодів масового голоду та мільйонів смертей, у КР аграрний сектор не був підконтрольний планам NRC, вони займалися тільки важкою та капіталоемкою промисловістю та інфраструктурою. Але після деокупації Тайваню, агенція переняла усі Японські підприємства, включаючи декілька заводів добрива. Держава (частково примусово) обмінювала надлишки аграрної продукції на добриво. Експорт цієї продукції дозволив фінансування нафтохімічних проектів та імпорту обладнання, а аграрний сектор ріс у продуктивності завдяки дешевому добриву та імпорту аграрного обладнання.

Ще з часів Нанкінського періоду, влада КР лімітувала інвестиції з закордону, зокрема США, які не співпадали з спланованим напрямком розвитку. Наступний пункт плану був перейти від першої ланки – виробництва бензолу, до виробництва більш капіталоемких продуктів нафтохімічної галузі. Одночасно проводилася лібералізація інвестицій – тепер фінансувало наступний крок вже США. Так була заснована перша в

південно – східній Азії фабрика пластмаси – Formosa Plastics. На її базі були засновані з нуля та виведені у світові лідери (у обмежений проміжок часу) такі експортно – орієнтовані індустрії як, спочатку, виробництво іграшок та резинових виробів. В результаті частка промислових товарів у експорті виросла з 46% у 1965 до 79% у 1970. Піку навтохімічна галузь зазнала у 1986 році коли вони становила 6.12% ВВП. (Chu, 1994) Головним резиновим виробом поступово стало взуття, а потім кожна п'ята пара взуття усіх видів вже вироблялася на Тайвані. Це також стало результатом допомоги держави у просуванні Тайваню як виробника взуття на світовому ринку та лібералізації експорту.

В семидесяті роки взуття ще вироблялося зі шкіри тварин, окрім того що це неетично, тваринництво не дуже розвито на Тайвані. Вчені з індустрії пластику розробили пластикові волокна для виробництва взуття, та поєднали їх з непопулярною тоді подошвою з вулканізованої гуми, в результаті одразу декілька компаній почали виробництво взуття повністю з нафтопродуктів. Згодом одна з цих компаній стане провідним постачальником спортивного взуття для провідних брендів як Nike, Converse та Vans. Засновник Huali Industrial Group, Zhang Congyuan став найбагатшою людиною тайваню завдяки спортивному взуттю. На відміну від класичного, воно потребує координації багатьох індустрій включаючи пластикову, папірову, шкіряну та машинобудівну, але і дозволяє отримувати більшу надлишкову вартість, що дозволило перемогти конкурентів та зайняти нішу у експорті. У кінці вісімдесятих кожна друга пара спортивного взуття вироблялася на Тайвані, поки ріст заробітної плати не замінив це виробництво на наступне – спортивне обладнання.

Продовжуючи вижимати користь з розвинутого нафтохімічного комплексу і вже потужнонр науково – розробницького капіталу, Тайваньські компанії перекваліфікувалися з виробництва пластикового спортивного взуття на виробництво тенісних ракеток, велосипедів, різних м'ячів, тощо, зокрема монополізувавши нішу професійних та люксових спорттоварів. (Wu, 2007)

Ми можемо бачити, як скрізь десятиріччя Тайвань фокусувався на різних окремих гілках промисловості, у кожний період він спромігся бути лідером у свої сфері. Більш того, він не зупинився у розвитку та перейшов до стагнації коли певна індустрія переставала приносити економічну вигоду, а спромігся кожен раз перейти на нову сходинку та використати для цього інфраструктурну базу. Окрім таланту підприємців, у цьому невідмінна заслуга саме планувальників з уряду, які підтримували та фінансували капіталоемкі нові проекти та налагоджували взаємовідносини різних індустрій для досягнення синергії.

Наступна сходинка також стала кооперацією між урядом КР та Американсько-Китайським науковцем Morrison Chang, який у 1987 започаткував першу фабрику напівпровідників TSMC на Тайвані. (Коау,

2022) Успіх цієї компанії зокрема зобов'язаний її колоссальному об'єму виробництва, який став можливий завдяки підтримки планування від уряду, пошуку та виділенню підходящих місць для будівництва фабрик, які потребують багато прісної води (якої не так багато на Тайвані), висококваліфікованих спеціалістів (завчасно підготовлених у державних університетах), електроенергії (єдиним постачальником на той момент була держава), логістично – транспортної інфраструктури та експортної політики.

Мудра політика держави не тільки зробила Тайвань лідером у інтегрованих схемах, але й захистила державу “силіконовим щитом”, бо напад на Тайвань загрожує повним колапсом виробництва електроніки у КНР через брак мікросхем. Довгий час прибутки TSMC та споріднених компаній тільки росли, але зараз прийшов час переходити на наступну сходинку – перші фабрики TSMC вже переносять за кордон, а прибутки не ростуть.

Що ж буде за наступна сходинка? Тайванька промисловість завжди робила на експорт те, що було найновіше та найпотрібніше. Відповідь криється у сучасних проблемах, наприклад таких компаній як TSMC. З прийняттям резолюції Green100, 100 компаній, зокрема ай – ті гіганти такі як Google та Apple зобов'язалися перевести весь цикл виробництва на повністю зелену енергію. Якщо для Apple це означає просто побудувати вітряний електрогенератор біля офіса, то для TSMC як її постачальника, це означає замінити мільйони кВт потужностей на заводах зеленою енергією. Наразі найрозвинініша галузь зеленої енергетики це сонячні панелі, але у багатьох країнах або недостатньо сонячних днів (Скандинавія), або вільного місця (Азія), тому для таких країн як наприклад Норвегії, Сполученого Королівства або Китайської Республіки, єдиним економічно вигідним джерелом зеленої електроенергії є енергія вітру. В силу технічно – географічних чинників, у цих країнах найбільш підходящим рішенням є плавучі вітряки (Floating Offshore Wind Turbines), дуже наукоємка та потребуюча спеціальної інфраструктури технологія яка тільки проходить перші дрібномасштабні випробування, але вже дуже гарно себе зарекомендувала. Саме плавуча вітряна енергія виділена як один з ключових напрямків розвитку Тайваньської промисловості і зараз вітряні платформи активно розробляються у National Taiwan University сумісно з Ship & Ocean Industry R&D Center (Hsu et al., 2022). Ба більше, у іншій роботі автора представлений план як Україна та Тайвань можуть допомогти друг другу стати світовими лідерами у цій сфері. (Ivanov, 2023)

У підсумок, можна сказати що якщо планування у материковому Китаї мало дуже політизований та маятниковий характер, коли один “перегиб” вирівнювали іншим “перегибом”, аж поки країна не перейшла до ринкової економіки, то у Китайській Республіці, планова економіка займалася виключно важкою промисловістю та інфраструктурою. Тайвань перейшов до повністю ринкової економіки поступово, але при цьому

держава кожне десятиріччя вибирала та підтримувала окремий, найбільш експортно – перспективний, сектор промисловості, що дозволило органічний перехід від одного економічного фокусу до іншого без різких змін та за підтримки та утилізації бази попереднього періоду, що свідчить про ефективність Тайванської економічної політики. У 2023 році GDP per capita країни по прогнозам перевищить показники Японії та Південної Кореї, та у Тайваню вже почався наступний план для продовження розвитку – вітряна енергетика.

Список літератури:

1. Chu, W. – W. (1994). Import substitution and export – led growth: A study of Taiwan's petrochemical industry. *World Development*, 22(5), 781 – 794. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0305-750X\(94\)90050-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0305-750X(94)90050-7)
2. Hsu, I. – J., Ivanov, G., Ma, K. – T., Huang, Z. – Z., Wu, H. – T., Huang, Y. – T., & Chou, M. (2022). Optimization of Semi – Submersible Hull Design for Floating Offshore Wind Turbines. International Conference on Offshore Mechanics and Arctic Engineering,
3. Ivanov, G. (2023). Ukraine – – Taiwan Offshore Wind Joint Venture. Promising cooperation for achieving Energy Independence. <https://doi.org/https://doi.org/10.22541/au.167715692.29120833/v1>
4. Kirby, W. C. (1990). Continuity and change in modern China: economic planning on the Mainland and on Taiwan, 1943 – 1958. *The Australian Journal of Chinese Affairs*(24), 121 – 141.
5. Koay, T. (2022). Startup Island TAIWAN podcast explores history of TSMC and semiconductors in Taiwan | Meet Global. *Taiwan News*. <https://meet-global.bnext.com.tw/articles/view/47836>
6. Wu, C. – Y. (2007). *The Making of a Manufacturing Powerhouse for Tennis Rackets in Taiwan*. http://www.sports.org.tw/e/report_main.asp?a_table=01making

ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ НА ЕКОНОМІКУ АРАБСЬКИХ МОНАРХІЙ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ

Стрихоцький Тарас Любомирович

*аспірант першого року навчання кафедри міжнародних відносин
Національного університету “Острозька академія”
науковий керівник: Конопка. Н. О.*

Повномасштабне російське вторгнення в Україну призвело до найбільшого збройного конфлікту в Європі з часів Другої світової війни. Хоча зона бойових дій проходить за декілька тисяч кілометрів від Перської затоки, існують численні наслідки конфлікту, які безпосередньо впливають на арабські монархії регіону. До регіональних наслідків російського повномасштабного вторгнення можна віднести ріст цін на енергоресурси та продукти харчування, посилення тиску на морську логістику та санкції проти Російської Федерації.

Важливим наслідком повномасштабного російського вторгнення в Україну для світової енергетики є стрибок нафтових цін у першій половині

2022 року. Ціни на нафту марки Brent почали зростати із кінця 2021 р. на фоні протистояння Росії із Заходом та досягли піку на початку повномасштабного вторгнення РФ до України (U.S. Energy Information Administration, 2023). Не зважаючи на тимчасовий характер, високі ціни на нафту швидко відобразились на прибутках арабських монархій Перської затоки та значному росту їхнього ВВП. Так, за даними МФВ, ВВП Саудівської Аравії за 2022 р. зросло на 8.7%, Кувейту – 8.2%, ОАЕ – 7.4%, Катару – 4.2%, Бахреїну – 4.2% та Оману – 4.3% (International Monetary Fund, 2023). Крім цього, відповідно до оцінок Світового Банку, у 2022 році монархії Перської затоки вперше з 2014 отримали профіцит бюджету (World Bank Group, 2022).

Повномасштабне вторгнення Росії до України призвело, також, і до різкого зростання цін на морський транспорт. Згідно із звітом конференції ООН з питань торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) “Розрив морської торгівлі: Війна в Україні і її вплив на логістику морських торгових шляхів”, є три основні наслідки повномасштабного вторгнення для торгівлі морем (United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), 2022). Першим наслідком виділяють зростання вартості морських перевезень у зв’язку із початком вторгнення, адже чимало держав почали шукати заміну українським та російським товарам у терміновому порядку. По-друге, блокада українських портів та обмеження експорту української сільськогосподарської продукції, призвела до зростання світових цін на продукти харчування. По-третє, через бойові дії, контейнеровози, чиїм пунктом призначення були Україна та Росія були змушені складувати контейнери в портах інших країн, що призвело до росту цін за складські послуги та логістику.

Зростання вартості морських перевезень та збільшення цін на агропродукцію призвели до збільшення інфляції в арабських монархіях Перської затоки. Згідно з даними дослідження Департаменту Середнього Сходу та Центральної Азії Міжнародного валютного фонду, інфляція в цих державах зросла із 0.7% у липні 2021 до 3.2% у липні 2022 (International Monetary Fund. Middle East and Central Asia Dept., 2022). Аналітики фонду відзначають, що стримати тиск допомогли, зокрема, субсидії та обмеження цін на імпортовані продукти харчування, бензин, електроенергію та воду та надприбутки від продажу нафти.

Не зважаючи на послідовну підтримку України в Генеральній Асамблеї ООН, арабські монархії Перської затоки не підтримали антиросійські санкції і, водночас, посилили торгові зв’язки із Росією протягом 2022 року. Так, відповідно до заяви російського міністра промисловості та торгівлі Дениса Мантурова, торгівля між ОАЕ та Росією за 2022 рік на 68% (Middle East Briefing, 2023). Позитивну динаміку в двосторонній торгівлі відзначав, також, посол РФ у КСА (Leaders, 2023).

Таким чином, можна виділити як позитивні, так і негативні наслідки російського повномасштабного вторгнення в Україну для економік арабських монархій Перської затоки. До позитивних наслідків відносимо ріст нафтових цін та інтенсифікацію торгівлі із Російською Федерацією і, як наслідок, зростання прибутків цих держав. Водночас, повномасштабне вторгнення призвело до подорожчання продуктів харчування і морського транспорту, що посилило інфляційний тиск в арабських монархіях Перської затоки.

Список літератури:

1. U.S. Energy Information Administration. (2023). *Crude oil prices increased in first – half 2022 and declined in second – half 2022.* (n.d.). [https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=55079#:~:text=In%20the%20final%20trading%20day,2022%20\(%2478%2Fb\).](https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=55079#:~:text=In%20the%20final%20trading%20day,2022%20(%2478%2Fb).)
2. International Monetary Fund. (2023). *Real GDP growth: annual percent change.* https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEO_WORLD/QAT.
3. World Bank Group. (2022). *GCC Economies Expected to Expand by 6.9% in 2022.* <https://www.worldbank.org/en/news/press – release/2022/10/31/gcc – economies – expected – to – expand – by – 6 – 9 – in – 2022>.
4. European Commission. (2022). *REPowerEU.* https://commission.europa.eu/publications/key – documents – repowereu_en.
5. EEAS. (2022). *Joint Communication on a “Strategic Partnership with the Gulf”.* https://www.eeas.europa.eu/eeas/joint – communication – %E2%80%9Cstrategic – partnership – gulf%E2%80%9D_en.
6. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2022). *Maritime Trade Disrupted: The War In Ukraine And Its Effects On Maritime Trade Logistics.* https://unctad.org/system/files/official – document/osginf2022d2_en.pdf.
7. International Monetary Fund. Middle East and Central Asia Dept. (2022). *Gulf Cooperation Council: Economic Prospects and Policy Challenges for the GCC Countries.* <https://doi.org/10.5089/9798400226670.007.A001>.
8. Middle East Briefing. (2023). *UAE – Russia Bilateral Trade Up 68% In 2022.* <https://www.middleeastbriefing.com/news/uae – russia – bilateral – trade – up – 68 – in – 2022/>.
9. Leaders. (2023). *Russia, Saudi Arabia intend to raise the volume of trade exchange to \$5 billion.* <https://www.leaders – mena.com/russia – saudi – arabia – intend – to – raise – the – volume – of – trade – exchange – to – 5 – billion/>.

ЗРОБЛЕНО В КИТАЇ 2025: СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Чалюк Юлія Олексіївна

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Орієнтуючись на впровадження новітніх цифрових технологій, різні країни розробляють національні стратегії інноваційного розвитку. У Японії функціонує стратегія “Суспільство 5.0” (Super Smart Society, Society 5.0 або A People – centric Super – smart Society), Німеччині – “Індустрія 4.0” (Industry 4.0), США – “Промисловий Інтернет Речей” (Industrial IoT, ПоТ), у Сінгапурі – “Розумна нація” (Smart Nation), у Китаї – “Зроблено в Китаї 2025” (Made in China 2025 або MIC 2025) (Чалюк, 2023).

Китай прагне завоювати світове економічне та технологічне лідерство. У листопаді 2022 року на 20 – му партійному з’їзді Комуністична партія Китаю визначила технологічні інновації як основний рушій соціально – економічного розвитку Китаю. У 2015 році Державна рада Китаю опублікувала “Зроблено в Китаї 2025” (MIC2025 або Made in China 2025) – це промисловий план, який спрямований на підвищення конкурентоспроможності та зміцнення позицій Китаю в глобальному виробничо – збутовому ланцюжку через використання новітніх технології та зменшення залежності від іноземних компаній. Made in China передбачає придбання, поглинання та адаптацію іноземних технологій суб’єктами господарювання КНР. MIC 2025 закликає до технологічного прориву у 10 галузях: інформаційні технології нового покоління, високотехнологічні комп’ютеризовані машини та роботи, аерокосмічна промисловість, морське обладнання та кораблі високого класу, сучасне обладнання для залізничних перевезень, нові енергетичні та енергозберігаючі транспортні засоби, нове устаткування, сільськогосподарські машини, нові матеріали, біофармацевтика та високотехнологічне медичне обладнання (MIC, 2023).

До 2025 року Китай повинен підвищити якість виробництва та збільшити продуктивність праці; досягти високого рівня інтеграції технологій; зменшити споживання енергії та ресурсів; розвивати конкурентоспроможність державних фірм на світовому ринку.

До 2035 року Китай очолює інноваційне лідерство в окремих галузях.

До 2049 року Китай лідирує у світовому виробництві, має конкурентну позицію в галузі передових технологій та промислових систем.

Певною мірою Китай наслідує модель Японії, Південної Кореї, Сінгапуру та Тайваню у подоланні “стелі” низькотехнологічного, трудомісткого виробництва, що обмежує зростання його економіки. Ця східноазійська модель розвитку характеризується промисловою політикою, спрямованою на стратегічні сектори; сильним урядом, який ефективно узгоджує інтереси бізнесу (як державного, так і приватного) з

національними інтересами. Використовуючи цю модель, Китай прагне зменшити свою залежність від іноземних технологій. Беручи за приклад азійських тигрів (Південну Корею, Тайвань, Сінгапур та Гонконг) – Made in China має на меті перемістити до Китаю найскладніші частини ланцюжка створення вартості та високотехнологічні науково – дослідні та дослідно – конструкторські розробки. Made in China – це політика, спрямована на зміцнення внутрішнього потенціалу країни. Вона доповнюється зовнішніми підходами, спрямованими на забезпечення доступу до іноземних ноу – хау і, як наслідок, зменшення технологічної залежності. Для досягнення своєї амбітної мети, Китай застосовує різні підходи в переговорах із зарубіжними партнерами. Їх можна поділити на три групи:

1. Граничні технологічні партнери. Це іноземні компанії, які для Китаю є менш стратегічно важливими. Це стосується споживчих товарів, таких як франчайзингові або роздрібні ресторани. Автомобільний сектор також перейшов до цієї категорії, оскільки значна частина його виробництва вже перемістилася до Китаю і є менш важливою для подальшого вдосконалення.

2. “Бажані” технологічні партнери. Китайський уряд прагне переконати іноземні компанії перенести найскладніші частини свого ланцюжка створення вартості до Китаю з метою покращення вітчизняної промисловості та, прямо чи опосередковано, включення їх у ланцюжок створення вартості китайської економіки. Галузь побутової електроніки є прикладом успішної реалізації цієї стратегії. Китайські виробники починали з простого складання продукції, а зараз виробляють більш складні вироби та комплектуючі.

3. “Важкодоступні” технологічні партнери. Великі іноземні технологічні компанії, які тримають найважливіші частини своїх ланцюжків доданої вартості за межами Китаю. У пошуках доступу до їхніх ноу – хау і технологій китайський уряд використовує кілька стратегічних підходів, таких як: залучення найінноваційніших компаній через привабливі пропозиції щодо доступу до ринку Китаю або менш жорсткі вимоги до створення спільних підприємств; придбання ключових компаній або ноу – хау для Made in China через прямі іноземні інвестиції; промислове шпигунство чи кібератаки (Mantovani, 2022).

Список літератури:

1. Чалюк, Ю. (2023). Суспільство 5.0 у японській концепції кейданрен. *Mechanism of an Economic Regulation*, 1(99), 65 – 74.
2. MIC “Made in China 2025” Industrial Policies: Issues for Congress. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/IF10964.pdf>
3. Mantovani A. Reflections on the “Made in China” plan 2025. URL: <https://medium.com/@andreamantovani/reflections-on-the-made-in-china-plan-2025-cca0242d1e72>

УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ ВІДНОСИНИ НА ТЛІ ПЕРШОГО РОКУ ПОВНОМАСШТАБНОГО РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

Федюк Владислава Юріївна

*студентка 5 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Семеніст Іван Васильович

*доктор філологічних наук, декан Факультету східних мов Київського університету
імені Бориса Грінченка*

Українсько-російська війна виходить далеко за межі двох країн й являє собою невід’ємну частину оновлення системи світоустрою, про біполярність якого навіть зазначила політична верхівка Китаю. На тлі війни ЗМІ постійно говорять про загострення відносин між Україною та КНР, що є насправді цілком радикальною заявою, яка паплюжить реальний перебіг ситуації та односторонньо очорняє репутацію КНР на міжнародній арені.

27 лютого року речниця Міністерства закордонних справ Китаю Мао Нінь(毛宁) зазначила, що Китай знаходить на постійному зв’язку з обома сторонами “конфлікту”. Разом з тим, заява президента Зеленського щодо перемовин з Сі Цзіньпінем спершу не була прямо підтверджена чи спростована. Зазначимо, що Китай впродовж всього періоду війни наголошував на потребі збереження суверенітету всіх країн, без виключення, на законодавчому рівні.

Крім того, в інтерв’ю у вересні 2022 року для французької преси, президент Зеленський наголосив на тому, що до війни Україна та Китай мали широкі канали зв’язків, проте наразі рівень комунікації знизився, про що він шкодує, оскільки Китай – це велика економіка, велика держава, що має великий політичний вплив, а також спростував продаж зброї Китаєм до РФ (*Україна не має “потужної комунікації” з Китаєм, але його допомога була б важлива – Зеленський, 2022*). Наголосимо, що наразі факт доведення торгівлі зброєю з країною – агресором – відсутній.

Натомість, КНР не впроваджувала санкцій проти країни – агресора. Однак, варто наголосити, що ряд країн – членів ЄС блокували рішення щодо надання санкцій РФ, що свідчило про не односторонню позицію членів асоціації на початку війни. В той же час, міжнародні експерти наголошували, що “невтручання” у війну КНР є свідченням збереження власних інтересів Китаю не лише на ринку торгівлі, а й в питанні відновлення територіальної цілісності з часів Опіумних війн. В той же час на тлі протистояння Сходу і Заходу Китай активно висував мирні ініціативи для врегулювання ситуації в регіоні.

Не варто заперечувати роль КНР і у політиці стримування агресії РФ щодо застосування ядерної зброї. Речниця МЗС Китаю Мао Нінь(毛宁) наголосила, що ядерна війна не повинна бути розв’язана ні за яких обставин,

а секретар РНБО Олексій Данілов зазначив, що саме рішення Китаю є ключовим у цьому питанні і воно буде на користь України. Варто зацентувати, що згідно з умовами Будапештського меморандуму, що став пусковим гачком для збройної агресії РФ проти України спершу в 2014, а потім у 2022 році, позбавивши державу третього за обсягом ядерного арсеналу у світі, гарантами безпеки при цьому виступали саме РФ, США та Велика Британія. Разом з тим, документ не був від самого початку міжнародною угодою згідно з формулюванням Віденської конвенції про право міжнародних договорів, а отже був і лишається формальним, що простежується і в формулюванні назви, де застосовано слово “assurances” (запевнення) напроти вагу “guarantees” (гарантії) (Прийдун, 2016, с. 110).

Крім того, візит Сі Цзіньпіна 20 – 22 березня 2023 року, за даними американського Інституту вивчення війни, спростував надання підтримки РФ напроти вагу більш раннім обвинуваченням (*Зеленський повідомив про “тривалу змістовну” розмову з Сі Цзіньпіном, 2023*).

Разом з тим, попри холодні відносини США та КНР на тлі тайванського питання навесні 2023 року простежувалися позитивні зрушення сфери співробітництва Піднебесної та Європи у питанні припинення війни в Україні. Це підтверджено зокрема даними агенції “Реутерс” з посиланням на офіс президента Макрона, після телефонної розмови Е. Макрона та Дж. Байдена., у яких зазначалося, що обидва лідери зазначили про спільну готовність залучити Китай до прискорення закінчення війни та участі в побудові сталого миру в регіоні (*Macron, Biden want to engage China to end war in Ukraine, Elysee says, 2023*).

Разом з тим, після ініційованої українською стороною розмови з президентом Сі Цзіньпіном, був опублікований указ щодо призначення П. Рябікіна послом в КНР, а невдовзі на Генасамблеї ООН Китай проголосував “за” резолюцію про визнання РФ країною – агресором, де також йдеться про майбутнє відшкодування завданих збитків Україні. В цілому результати переговорів були оцінені як позитивні з українського та європейського боку. За даними російських ЗМІ невдовзі Китай оголосив Владивосток транзитним портом для внутрішньої торгівлі з посиланням на коментар представництва МЗС Росії у Владивостоці.

Своєю чергою, зустріч спецпредставника КНР Лі Хуея з Зеленським, під час якої Київ зміг залучитися підтримкою “у межах своїх можливостей” для реалізації української формули миру, спричинила ланцюгову реакцію підтримки з боку Заходу, що втілилось у залученні президента України до саміту Великої сімки.

Таким чином, Україна та Китай продовжують рух у векторі дружніх та партнерських відносин, оскільки, географічне положення держави та пролягання через її територію ключових транспортних артерій зумовлює необхідність політики балансування між Сходом і Заходом, як потужної платформи для економічних взаємин зокрема в режимі Азія – Європа, що

вильється для України зарученням підтримки обох боків протистояння. Яскравим проявом цього є не лише двосторонні дипломатичні місії, а і підтримка Китаю у війні, як ключового стримувача Росії у проявах агресії проти України.

Список літератури:

1. *Україна не має “потужної комунікації” з Китаєм, але його допомога була б важлива – Зеленський*. Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukrayina-kytai-viyua/32048232.html>
2. Прийдун, С. (2016). Будапештський меморандум в контексті ядерного роззброєння України. *Україна – Європа – Світ : міжнародний збірник наукових праць : 25 – ій річниці Незалежності України присвячено*, (17), 106 – 114. <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/6943>
3. *Зеленський повідомив про “тривалу змістовну” розмову з Сі Цзінпїном*. (2023, 26 квітня). Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelensky-si-rozmova/32380390.html>
4. *Macron, Biden want to engage China to end war in Ukraine, Elysee says*. (2023, 5 квітня). Reuters. <https://www.reuters.com/world/macron-biden-want-engage-china-end-war-ukraine-elysee-says-2023-04-05/>

УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКІ КОНТАКТИ В КОНТЕКСТІ НОВІТНЬОГО ПЕРІОДУ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ ТА КНР

Шевченко Олена Миколаївна

кандидат філол.н., другий секретар Посольства України в КНР (2014 – 2018), наразі – студентка Королівського коледжу у м.Лондоні (Міжнародні відносини)

Традиційно культурно-історичні контакти між Україною та Китаєм були зумовлені, перш за все, торгівлею уздовж Шовкового шляху – “від Сяну до Дону”, проте не обмежувалися виключно комерцією. Через брак архівних матеріалів, ідеологічні обмеження, і вплив міждержавних відносин, перші праці, які об’єктивно (!) досліджують роль китайських громадян у подіях в Україні столітньої давнини (новітній період в історії), почали з’являтися лише у 2000-х рр. Їх умовно можна поділити на: 1) загони Червоної армії (більшовики); 2) участь у так званому Білому русі (антибільшовицькі сили); 3) добровольці Армії Української Народної Республіки (сили незалежної Української Народної Республіки). Саме третя категорія вивчена найменше, а тому даний матеріал є певною спробою дослідити, із залученням архівних даних, участь китайців у боротьбі за незалежність Української держави 1917 – 1920 рр.

563.	Пис.муштр. канцел.	Козак	Пирогів І Порфир
564.	Пис.муштр. канцел.	Козак	Водяницький Хв
565.	Пис.муштр. канцел.	Козак	Дядюра Василь
566.	Пис.муштр. канцел.	Козак	Нін-зі-тін
567.	Немуштрова сотня	Козак	у цьому місці нумерація збивається – прим. Я.Т.
563.	Немуштрова сотня	Козак	Джан-фа
564.	Немуштрова сотня	Козак	Ліун-фу
565.	Немуштрова сотня	Козак	Сун-ту-шан
566.	Немуштрова сотня	Козак	Ман-зу-лі
567.	Немуштрова сотня	Козак	Сюі-тін-Шан
568.	Немуштрова сотня	Козак	Чан-фу
569.	Немуштрова сотня	Козак	Чан-асн-шен
570.	Немуштрова сотня	Козак	Пха-ун-джу
571.	Немуштрова сотня	Козак	Ту-дун-джа
572.	Немуштрова сотня	Козак	Чан-ча-сай
573.	Немуштрова сотня	Козак	Лу-су-ша
574.	Немуштрова сотня	Козак	Тун-юн-чун
575.	Немуштрова сотня	Козак	Ван-ча-лі
576.	Немуштрова сотня	Козак	Он-се
577.	Немуштрова сотня	Козак	Ан-чен-шен
578.	Немуштрова сотня	Козак	Лу-цей
579.		Бунчужний	Вірюк
580.		Козак	Донченко
581.	Ординар.	Козак	Рихтер Михайло
582.	Ординар.	Козак	Виннік Хвєдір
583.	Ординар.	Козак	Вовк Михайло
584.	Ординар.	Козак	Костюк Сергій
585.	Ординар.	Козак	Костюк Семен
586.	Вістовий		

Рис. 2. Реєстр старшин, урядовців та козаків армії Української Народної Республіки: до складу немуштрової сотні в ранзі козаків входило щонайменше два десятки китайців: Джан – фа4 , Чан – фу, Ван – ча – лі, Лу – цей та інші

Важливо зазначити, що паритетність і компліментарність між нашими народами ніби червоною ниткою проходить через усе історичне полотно минулих подій. Отже, частина активної політичної української еліти початку 30-х рр., напрочуд для нас, “мігрує” до Далекого Сходу, а нині – території КНР. Українці почали прибувати до Маньчжурії на рубежі XIX і XX ст., переважно для розбудови Китайської Східної Залізниці (КСЗ). Дехто з них приїздив з російського Далекого Сходу, де переселенці – вихідці з України – становили більшість сільського населення так званого “Зеленого клину” або “східної української діаспори”, яка географічно охоплювала Амурську область і Приморський край. За даними перепису населення в Маньчжурії, проведеного наприкінці 1917 р. українськими організаціями, тут налічувалося 22 тисячі українців, які проживали як у Харбіні, так і на станціях КСЗ.

Рис. 2. Урочисте відзначення “Шевченківського свята” в Українському клубі (Харбін, 20 січня 1908р.).

Окрім клубу, у Харбіні з’явилися і українська школа, церква, власні періодичні видання українською мовою, а ще – Генеральне консульство УНР, яке очолював П.Ф.Твардовський. Діяльність українського консула на Далекому Сході ускладнювалася і тим, що ані Тимчасовий Сибірський уряд, ані уряд адмірала Колчака не визнавали Україну як незалежну державу. Водночас західні держави, зокрема Франція зацікавилися українським питанням у Сибіру і на Далекому Сході, зокрема, командувач союзних військ генерал Жанен вів перемовини з українським консулом П.Ф.Твардовським і прихильно поставився до його проекту створення на Далекому Сході українського військового корпусу чисельністю 40000 осіб.

Нажаль, події на Батьківщині, а також інцидент на мосту Лугоцяо, що згодом став початком Другої Світової війни на території Китаю – усе це змусило вихідців з України шукати свою долю в інших куточках світу. Дехто потрапив до Японії, частина – повернулася до України, але переважна кількість людей переїхала до Шанхаю, де на той час, існувала іноземна концесія, керівництво якої прихильно ставилося до іноземців, зокрема до українців.

Рис. 2. Реєстраційна посвідка Івана Світа у Шанхаї (Шанхай, 1941р.).

Однією з видатних постатей того часу є Іван Васильович Світ (справжнє прізвище – Світланов) – журналіст, історик та український громадсько-політичний діяч на Далекому Сході, всесвітньо відомий філателіст. Найкращий український фахівець з історії Тихоокеанського простору і єдиний дослідник історії українського суспільного життя на Далекому Сході ХХ століття. Походив зі старого роду священнослужителів. Виріс у Куп'янському повіті Харківської губ., навчався на фізико-математичному факультеті Харківського університету.

І.Світ та чисельна когорта інших – вихідці з України та Китаю – заслуговують на те, щоб ми про них пам'ятали. І про діяльність всіх тих, хто сто з гаком років тому зробили свій внесок у розбудову українсько-китайських відносин, варті більш ретельного вивчення та об'єктивного аналізу через призму сьогодення.

Список літератури:

1. О.Шевченко (2018) Китайські громадяни в революційних подіях в Україні (1917 – 1921 рр.) *Китаєзнавчі дослідження*, №1, 5 – 16.
2. О.Шевченко (2018) Українці в Шанхаї (1930 – 1940 рр.) *Китаєзнавчі дослідження*, №2, 73 – 98.
3. О.Шевченко (2017) Український Харбін. *Журнал Україна – Китай* №3(9).
4. Тинченко Я. (2017) Лицарі Зимових походів 1919 – 1922 рр. *Київ: Темпора*.
5. Матяш И. Б. (2016) Украинско – китайские отношения: неизвестные страницы истории и современности/*Дипломатическая академия Украины при МИД Украины; Научное общество истории дипломатии и международных отношений. Киев: Горобец*.
6. Верига В. (2011) Листопадовий рейд 1921 року. *Київ: Стікс*.
7. Н. М. Карпенко (2007) Китайский легион. Участие китайцев в революционных событиях на территории Украины (1917 – 1921): *монография. Луганский национальный педагогический ун – т им. Тараса Шевченко. – Луганск: Альма – матер*, 392 с.

REGULATORY AND LEGAL ASPECTS OF THE NATIONAL SECURITY SYSTEM OF THE PEOPLE’S REPUBLIC OF CHINA AT THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT

Polina Dvornikova

Student of the International Law Faculty of the Yaroslav Mudryi National Law University

Scientific mentor: Polishchuk I.O., D.Sc, professor of Department of Sociology and Political Science at Yaroslav Mudryi National Law University

The People’s Republic of China (PRC) is a one – party socialist state that has a strong national security system, which is regulated by a complex web of laws and regulations. The national security system of the PRC is designed to protect the interests of the Communist Party of China (CPC) and the Chinese people from internal and external threats. This essay will discuss some of the regulatory and legal aspects of the national security system of the PRC, with emphasis on its current stage of development.

The national security system of the PRC is codified in the Constitution of the People’s Republic of China (Constitution), which is the supreme law of the land. Article 35 of the Constitution states that: “The people’s democratic dictatorship, led by the working class and based on the alliance of workers and peasants, is the leading force of the country. The State organs, armed forces, the people’s militias and the people’s police force should perform their duties under the unified leadership of the people’s democratic dictatorship.” This article emphasizes the role of the CPC as the leading force of the country, and also underscores the importance of the people’s defense system led by the People’s Liberation Army (PLA).

In addition to the Constitution, there are also a number of laws that regulate the national security system of the PRC. Among these laws, the National Security Law of the People’s Republic of China (National Security Law) is the central legal document that governs the national security system of the PRC. It defines the concept and meaning of national security, and outlines the duties and responsibilities of the state in protecting national security. The National Security Law also provides for the establishment of national security agencies to perform various functions related to national security, such as protecting national secrets and combating terrorism (1, p. 34 – 51).

The National Security Law is further supplemented by other legal documents, such as the Law on State Secrets Protection, the Anti – Terrorism Law and the Criminal Procedure Law. These laws provide for the establishment of legal mechanisms to protect the national security system from internal and external threats, such as the protection of state secrets, the prevention and investigation of terrorist activities, and the control of criminal procedure in cases related to national security. These legal mechanisms have greatly contributed to the stability and security of the PRC.

In recent years, the national security system of the PRC has undergone a series of reforms aimed at strengthening its capacity to respond to emerging challenges. One of the key reforms is the establishment of the National Security Commission (NSC) of the Communist Party of China (CPC). The NSC is the highest decision – making body on national security affairs in the PRC, and is responsible for formulating and implementing a comprehensive and coordinated national security strategy to address internal and external challenges faced by the PRC. The establishment of the NSC demonstrates the importance that the CPC places on the national security system, and underscores the party’s commitment to maintaining political stability and social order in the PRC.

Another significant reform is the implementation of the National Security Strategy (NSS) of the PRC. The NSS outlines the overall approach and guiding principles for national security policy in the PRC, and sets forth the key priorities for action in the area of national security. The NSS focuses on the protection of national sovereignty, security and development interests, the prevention and control of internal and external security threats, and the maintenance of a peaceful and stable environment for national development.

These reforms have greatly enhanced the national security system of the PRC, and have strengthened its capacity to respond to emerging challenges. However, it is important to note that the national security system of the PRC is still in a stage of development, and that there are still challenges and shortcomings that need to be addressed. One of the key challenges is the need to balance the protection of national security with the protection of personal freedom, and to ensure that the implementation of national security policies does not impair the rights and interests of the people. Another challenge is the need to address the growing threat of cybercrime and the growing importance of cyber security in the current age of digitalization (2).

It also should be noted, that the Chinese system of security, which emphasizes the need for a cohesive and integrated approach to national security, has had a significant impact on national security standards in other Asian countries. The Chinese concept of national security, which includes non – military aspects such as economic development and social stability, has been widely adopted by other Asian countries as they have sought to develop their own national security strategies.

One of the key impacts of the Chinese system of security on other Asian countries is the emphasis on cooperation and integration in addressing national security challenges. For example, the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), which includes Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore, Thailand, Brunei, Cambodia, Laos, Myanmar, and Vietnam, has adopted the ASEAN Community Vision 2025, which aims to promote economic, social, cultural, and political development in the region. In order to achieve this vision, ASEAN has created a number of organizations and institutions to facilitate cooperation and integration in different fields, including security. The ASEAN Regional Forum

(ARF), for example, is an important institution for regional security cooperation that includes the United States, Russia, China, India, Japan, South Korea, North Korea, and other countries in the region. The ARF provides a platform for discussing regional security issues such as terrorism, transnational crime and maritime security (3, p. 23 – 30).

Another key impact of the Chinese system of security on other Asian countries is the emphasis on the importance of soft power in achieving national security goals. China's "Belt and Road Initiative" (BRI) is a good example of this. The BRI aims to promote economic development and cooperation in the region through the construction of infrastructure, such as roads, railways, ports, and energy projects. By investing in these projects, China is able to expand its influence and achieve its national security objectives through non – military means.

In conclusion, the regulatory and legal aspects of the national security system of the PRC is a complex and multifaceted area that involves a number of laws and regulations, as well as institutional mechanisms for coordination and decision – making. The reforms carried out in recent years, such as the establishment of the NSC and the NSS, have greatly enhanced the capacity of the national security system to respond to emerging challenges. Those steps also advance level of PRC influence on other Asian countries. However, there are still some challenges and shortcomings that need to be addressed, and there is still room for development and improvement of the national security system of the PRC in the future.

References:

1. Berger, J. (2006). China's Grand Strategy in the Assessments of American and Chinese Berger. *Problems of the Far East*, 1, 34 – 51.
2. Xiong, Guangcai. (2023). Comprehensive concept of national security. China. Access mode: URL <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1246869060>
3. Deng, Xioping. (1994). *Selected Works of Deng Xioping*. Vol. III. (English Edition), Foreign Language Press.

ФІЛОСОФІЯ ТА ЕТИКА КРАЇН СХОДУ

КОНЦЕПЦІЯ ІНЬ І ЯН. ФІЛОСОФІЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ

Захарова Дарина Дмитрівна

*студентка 2 курсу кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
науковий керівник: Попова М. Д.*

У III столітті до н.е. в Китаї ідея Інь та Ян стала основою цілої школи космології (школа Інь – Ян), головним представником якої був Цзоу Янь. Значущість ідеї Інь та Ян протягом століть проникла в кожен аспект життя Китаю, впливаючи на астрологію, медицину, мистецтво та урядування(1) (2023). У китайській міфології Інь та Ян народилися з хаосу під час створення Всесвіту, і вважається, що вони існують у гармонії в центрі Землі. Під час створення світу вони досягли балансу в космічному яйці, що дозволило народитися Паньгу, першій людині. Крім того, з Інь та Ян народилися перші боги Фусі, Шеннон(2) (Cartwright, 2018).

Головною ідеєю теорії Інь та Ян є вивчення значення та законів руху їнь та ян у Всесвіті. Інь та Ян є протилежностями, що взаємодіють і викликають зміну та розвиток. Основу теорії Інь та Ян складають протистояння та обмеження, взаємне використання, симпатія та взаємне зберігання, зростання та занепад, трансформація, а також гармонія та баланс Інь та Ян.

Загалом, все, що рухається, спрямоване назовні, висхідне, тепле, нематеріальне, яскраве і те, що захоплює, належить до Ян. Тоді як відносно статичне, внутрішнє, низхідне, холодне, матеріальне й темне належить до Інь.

Поширені приклади Ян: небо, батько, чоловік, світле, тепле, сильне, проникнення. Поширені приклади Інь: вода, мати, жінка, темне, холодне, слабке, поглинання(3) (Wu, 2023).

Згідно з уявленнями давнини, їжа ділиться на “Інь і Ян”. Їжа Інь – прохолодна за своєю природою і здатна заспокоїти та освіжити організм, усунути жар і сухість; їжа Ян – гаряча, стимулююча і здатна підвищити життєвий тонус. Смак їжі може допомогти проти хвороби або бути шкідливим для організму. Якщо правильно вибирати їжу, то вона буде корисною для тіла, якщо ні – може викликати захворювання. Лише зберігаючи рівновагу між Інь та Ян у харчуванні, різні органи людського тіла можуть працювати у гармонії та порядку.

З огляду на це, в давнину китайці розділяли природу їжі на Інь і Ян, зважаючи на зовнішній вигляд і смак їжі, температуру, впливу їжі, що потрапляє в організм, а також місця, клімат і пори року, в якій вирощується

їжа. Яскраві смаки, такі як гострий, пряний і солодкий, є стихією Ян, тоді як стримані, терпкі смаки, такі як кислий, гіркий, солоний є стихією Інь. У цілому щодо форми, продукти з корінням і стеблами – це Ян, такі як цибуля і картопля; продукти з листям – це Інь, такі як шпинат і капуста.

Вміст води також впливає на класифікацію продуктів. Ян – це вогонь, а Інь – вода, тобто їжа, що містить більше води, це Інь, тоді як суха, висушена на сонці їжа – Ян. Наприклад, для одного і того ж виду редису, одиниці з більшою кількістю води це Інь, а з меншою – Ян; для одного і того ж виду їжі свіжа – Інь, а висушена на сонці – Ян. Продукти, які дозрівають влітку, здебільшого є Інь, такі як кавун, помідори і баклажани; продукти, які дозрівають восени або взимку, є Ян, такі як морква і каштани.

Критерій руху в основному стосується тварин. Ті, що люблять рухатися – Ян, ті, що переважно нерухомі – Інь, наприклад, баранина – Ян, свинина – Інь. Птахи, що літають – це Ян, наприклад, кури і голуби; водні – це переважно Інь, наприклад, качки і гуси; але водночас, водні тварини, карасі, добре рухаються і належать до Ян, коли окуні, які люблять залягти в тиші, належать до Інь.

Способи приготування їжі також впливають на Інь і Ян. Вода і холод – це Інь, а вогонь і тепло – це Ян. Тому для іньських продуктів смаження, фритюр, запікання та інші методи обробки вогнем або використання гострих приправ, таких як цибуля, імбир і часник, можуть допомогти придушити їхню – холодну природу Інь; для янських продуктів, що містять тепло, можна використовувати нетривале приготування на пару, кип'ятіння або сиру їжу, щоб придушити їхню суху, теплу природу. Наприклад, качка – це їжа Інь, тому якщо її тушкувати у воді, вона буде Інь, але якщо її підсмажити, то можна прибрати надлишок іньського холоду. З допомогою цих знань легко підбирати продукти Інь і Ян. Коли погода холодна, їжте їжу, що містить Ян, наприклад, баранину; коли влітку спекотно, – їжу, що містить Інь, наприклад, кавун, щоб допомогти регулювати Інь і Ян в організмі(4) (宁 艳, 2018).

Підсумовуючи, теорія Інь і Ян дуже важлива в китайській культурі. Вона відображає протилежності у всесвіті та взаємодію між ними, від якої залежить гармонія у всьому. Згідно з цією теорією, їжу можна розділити на Інь і Ян, залежно від її властивостей, впливу на організм і місця зростання та інших критеріїв. Розуміння взаємодії між цими протилежностями може допомогти підтримувати баланс і гармонію в організмі.

Список літератури:

1. Cartwright, M. (2018). Yin and Yang. World History Encyclopedia.
2. Wu, K. P. (2023). Theory of Yin and Yang. The Epoch Times.
3. 宁, 艳. (2018). 食物也要分阴阳. 人民网.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТА КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Костенко В'ячеслав Миколайович

*студент 4 курсу кафедри східної культури і літератури
факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка*

Удовиченко Лариса Миколаївна

*доктор педагогічних наук
професор кафедри східної культури і літератури Факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Проблема вибору – одна з універсальних проблем у різних наукових галузях: філософії, культурології, психології, літературознавстві тощо. Кожна наука виділяє власні складники цієї проблеми для глибокого аналізу. Наприклад, філософія концентрується на дослідженні світоглядних засад вирішення проблеми вибору, психологія – на дослідженні власне вибору і процесу прийняття рішення людиною, літературознавство-естетичних інструментах опису та інтерпретації вибору персонажами тощо. Відповідно і у позиціях вчених про її визначення немає однозначності.

У різних науках переважно використовується термін *особистісний вибір* як акт надання переваги одній із альтернатив з ряду заданих ззовні або сконструйованих суб'єктом вибору, що не зводиться до раціонального розрахунку (Орлова, 2011, с. 137). Особистісний вибір розглядається як акт внутрішньої діяльності особистості для вирішення ситуації невизначеності через зважування переваг однієї з наявних альтернатив і прийняття відповідальності за її реалізацію.

Як правило, вибір характеризується у двох вимірах: суб'єктивному (підстави вибору, які формулює особистість) та об'єктивному (спрямованість вибору на вирішення проблеми) (Удовиченко, 2020, с. 193).

Учені виділяють декілька підходів до інтерпретації особистісного вибору:

- вибір як процес прийняття рішення. Вибір – це визначення раціональної переваги однієї альтернативи з певного набору можливих напрямків дій (Ю. Козелецький, О. Ларичев, Д. Канеман та ін.);
- вибір як інтелектуально опосередкована діяльність з прийняття рішення. Тобто готовність суб'єкта зробити вибір – це усвідомлене рішення шукати раціональне інтелектуальне рішення та робити ризикований крок (Д. Дьорнер, Т. Корнілова, Г. Саймон, О. Тихомирова та ін.);
- вибір як мотиваційно – вольовий процес, коли вольовий акт – це дія в умовах вибору, яка базується на прийнятті рішення (П. Гальперін, В. Віндельбандт, Л. Виготський, У. Джеймс, К. Левін, О.М. Леонт'єв, С. Рубінштейн, Л. Фестінгер та ін.);

- вибір як морально-етичний акт, тобто особистісна дія без опертя на минуле або сьогодишнє, не пов'язана з вітальною необхідністю (Ф. Василюк);
- вибір як засібом розширення можливостей людини у цілеформулюванні (Д. Леонтьєв, Н. Пилипко).

Поняття вибору у китайській культурі має своєрідний зміст і відрізняється від розуміння цього концепту в культурах інших країн, зокрема Європи. З китайської точки зору, вибір ґрунтується на сформованих поглядах та розумінні китайцями рамок того, що дозволене в дотриманні життєвих правил та законів буття.

Всім відомі китайські філософи Конфуцій та Лао – Цзи відстоювали власне сформовані погляди на світ, людину, її вибір та дотримувалися міцно – закріпленої позиції та переконання.

Зокрема Конфуцій стверджував, що кожна людина займає певне місце та виконує важливу роль у суспільстві. Людина є батьком, матір'ю, сином, чиновником, солдатом, водієм і кожен із них залишається у подібному статусі. На думку Конфуція, якщо ви поет, то залишаєтеся ним до кінця життя і не можете з поета стати солдатом або лікарем. Тобто кожен має займати лише одне місце в цьому житті і не змінювати соціальний статус, а також не втручатися до сфер діяльності, з якими не пов'язане його життя. Або людина-музикант ніколи не займалася військовою справою, але раптово почалася війна і вона збентежена. Людина хоче захистити країну, відстояти права і зберегти свободу, але через відсутність практики ведення бойових дій безсила. У цій ситуації, на переконання Конфуція, музикант не має права ставати солдатом і займатися не своєю справою, в якій ви не професіонал. Людина може застосувати свої вміння, а отже, в якому можна принести більше користі на відміну від марної смерті на полі бою через невміння воювати. Без сумніву, помилкові дії не принесуть бажаного результату або благо країні, тому краще займатися справою і застосувати вміння, які мають переваги і створюють більше користі.

Крім філософської точки зору щодо вибору, в якій ми визначаємо свою роль у житті і відштовхуємося від моралі, соціальних норм, менталітету китайців і більш глибокого роздуму над тим, хто я і чи можу я прийняти іншу позицію, також важлива психологічна категорія при виборі.

Отже, китайське суспільство має власні характерні погляди, по-особливому дивиться на принципи та закономірностям життєвого шляху людини. Вона має глибше розмірковувати над прийняттям рішенням, не порушувати суспільні закони, які китайці цінують, дотримуються і пам'ятають до сьогодні.

Список літератури:

1. Орлова, А. (2011). Проблема вибору в психології. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія*, 959 (46). С. 137 – 139.

2. Удовиченко, Л. (2020). *Теорія та технологія вивчення художніх образів – персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи*. Київ
3. Данильян, О., & Дзьобань, О. (2013). *Філософія: підручник*. Харків.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ НА РІЗНІ АСПЕКТИ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ СОНЦЕ “你的形象价值百万大”

Марченко Софія Сергіївна

студентка 4 курсу кафедри китайської мови і перекладу

Факультету східних мов Київського університету імені Бориса Грінченка

науковий керівник: Москальов Д. П.

Робота присвячена дослідженню проблем впливу зовнішнього вигляду, про які йдеться в книзі Сон Цзе “Вигляд на мільйон”. Книга дає практичні поради щодо розвитку особистості, поліпшення власного іміджу та побудови успішної кар’єри. Основний її зміст пов’язаний з тим, як правильно представити себе на ринку праці та в будь-якому соціальному колі, незалежно від кінцевої мети. Як міжнародний магістр психології та майстер імідж – дизайну, автор розглядає аспект важливості зовнішнього обліку з точки зору психології, зокрема соціології та фізіономіки, чим дає читачам детальне розуміння сенсу та методів підвищення якості своїх професійних навичок; ефективного використання своїх вмінь та надбань; доречного спілкування як зі своїм оточенням в цілому так і з колегами та начальством, щоб завжди бути на хорошому рахунку у корисних для свого майбутнього просування людей.

Гарна зовнішність включає в себе не лише природну красу та вроду, а й те, як людина презентує себе та свої навички оточуючим. Люди часто підсвідомо додають людям, які добре виглядають, позитивні якості, такі як розум, доброта, чесність і винахідливість. І коли ми робимо такі судження, то зовсім не усвідомлюємо, яку роль у цьому процесі відіграє зовнішній вигляд. (Сон Цзе, 2012). Адже завдяки поширенню впливу технологій і соціальних медіа, люди все більше уваги звертають на свій зовнішній вигляд, а також на зовнішній вигляд інших людей та навколишнього світу в цілому.

Можна вважати, що навряд чи багато людей зможе розділити напрям думок автора, бо навіть в реаліях сучасного світу, де все зав’язано на тому як ми виглядаємо і як ми себе поводимо. Саме цей фактор і став відправною точкою дослідження зазначеного питання. Фізична привабливість впливає на багато аспектів людської соціальної взаємодії. Тож при розборі критеріїв впливу зовнішності, можна послатися на “ефект гало привабливості” або стереотип “краса – це добре”, щоб побачити, що люди насправді віддають перевагу фізично привабливим людям, зустрічаються з ними, спілкуються з ними, наймають їх на роботу і навіть голосують за них. Люди схильні приписувати фізично привабливим людям позитивні особистісні

характеристики (Діон, 1998). В той час як дослідник Айто звернув увагу на проблему лукізму і дійшов висновку, що лукізм – це “упередження або дискримінація за ознакою зовнішності (тобто, потворних людей знищують, а красивим дають все, що завгодно)” (Айто, 1999). Звичайно, що при розмовах про зовнішність, окрім вродженої краси, перше, що спадає на розум будь-якій людині це одяг. На цю тему дослідник Коджоман висловив думку, що інтуїтивно зрозуміло, що одяг – це лише прикриття або засіб проектування нашого образу на інших людей, адже одяг також може впливати на нас самих. Використання кольору стало важливим засобом комунікації. Люди використовують колір одягу, щоб висловити, ким вони є, що вони відчувають і у що вірять; вони також вважають за краще виражати свою соціальну ідентичність, почуття, уявлення про себе і естетичну насолоду (2019). В той час як з психологічної точки зору важливим є розрізнення понять самоефективності, самовпевненості і самоповаги, адже саме це є першим кроком до здорового як сприймання самого себе так і навколишнього світу. Як зазначає сама автор “Вигляд на мільйон”: “Впевненість у собі – це віра в себе, віра в те, що ти можеш досягти того, чого хочеш, і ніколи не здаватися легко. Впевненість у собі здатна максимально впливати на наше життя. Якщо ви самі вірите в те, що ви людина з надзвичайними здібностями, то ви і є надзвичайною людиною.” (Сон Цзе, 2012).

Саме через ці та багато інших факторів зазначених в дослідженні, дуже важливим є акцентувати увагу людей на тому, що через можливу перспективу бути засудженим чи проігнорованим лише по факту неприємного зовнішнього вигляду, як фундаментального фактору соціальних та психологічних взаємозв'язків життя кожної людини, слід звертати увагу на себе як цілісну особистість, для розвитку та покращення якої важливо враховувати кожен можливий аспект. В цьому сенсі Сон Цзе та багато інших дослідників цього питання наголошують на тому, що слід не тільки дотримуватися зазначених суспільством критеріїв зовнішності, але й звертати увагу на внутрішні якості, такі як вміння спілкуватися, представляти себе, професійні навички, емоційна стабільність та інші аспекти, які мають значний вплив на всі сфери життя кожного з нас.

Список літератури:

1. 宋洁 ю (2012) 你的形象价值百万大, 中国华侨出版社
2. Dion, K. (1998). *Young childrens stereotyping of facial attractiveness. Developmental Psychology*. Cambridge.
3. Ayto, J. (1999). *20th Century Words*. Oxford.
4. Kodžoman, Duje. (2019). *The Psychology of Clothing: Meaning of Colors, Body Image and Gender Expression in Fashion*. Zagreb.

Наукове видання
I Всеукраїнський форум молодих сходознавців

Матеріали доповідей
I Всеукраїнського форуму молодих сходознавців
(23 – 24 травня 2023 р. м. Київ)

Відповідальні за випуск:
(Семеніст І.В., Москальов Д.П., Цимбал С.В., Букрієнко А.О., Ситник І.В.,
Федюк В.Ю.)

Комп'ютерна верстка: Ситник І.В.

Матеріали друкуються в авторській редакції
Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності та
зміст несуть автори

Підписано до друку
Ум. друк. арк. 27,5

Київський університет імені Бориса Грінченка
Україна, 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2